

การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย :

กรณีศึกษาพยานหลักฐานทางชีววิทยาตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกา

THE ADMISSIBILITY OF FORENSIC EVIDENCE IN THAI CRIMINAL CASES :

A CASE STUDY OF BIOLOGICAL EVIDENCE FOLLOWING

THE JUDGMENT OF THE SUPREME COURT

โดย

ศรัณย์ภัทร เสียงสูง

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอาชญวิทยาและการบริหารงานยุติธรรม

สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยรัฐกิจ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรังสิต

ปีการศึกษา 2557

**THE ADMISSIBILITY OF FORENSIC EVIDENCE IN THAI CRIMINAL CASES :
A CASE STUDY OF BIOLOGICAL EVIDENCE FOLLOWING
THE JUDGMENT OF THE SUPREME COURT**

BY

SARUNYAPHAT SIEANGSUNG

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF PUBLIC ADMINISTRATION
PROGRAM IN CRIMINOLOGY AND CRIMINAL JUSTICE ADMINISTRATION**

PUBLIC ADMINISTRATION INSTITUTE

COLLEGE OF GOVERNMENT

GRADUATE SCHOOL, RANGSIT UNIVERSITY

2014

วิทยานิพนธ์เรื่อง

การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย :
กรณีศึกษาพยานหลักฐานทางชีววิทยาตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกา

โดย

ศรันยภัทร เสียงสูง

ได้รับการพิจารณาให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอาชญาวิทยาและการบริหารงานยุติธรรม

มหาวิทยาลัยรังสิต

ปีการศึกษา 2557

ศ.ดร.สุธรรม เชื้อประกอบกิจ
ประธานกรรมการสอบ

ผศ.ดร.อรรถพล ควรเลี้ยง
กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษา

พันตำรวจโท ดร.กฤษณพงศ์ พุดระกูล
กรรมการ

ดร.กมล สุปรียสุนทร
กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

(ผศ.ร.ต.หญิง ดร.วรรณิ์ สุขสาตร)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

15 พฤษภาคม 2558

Thesis entitled

**THE ADMISSIBILITY OF FORENSIC EVIDENCE IN THAI CRIMINAL CASES :
A CASE STUDY OF BIOLOGICAL EVIDENCE FOLLOWING
THE JUDGMENT OF THE SUPREME COURT**

by

SARUNYAPHAT SIEANGSUNG

was submitted in partial fulfillment of the requirements for the degree of
Master of Public Administration in Criminology and Criminal Justice Administration

Rangsit University

Academic Year 2014

Sutham Cheurprakobkit

Poothakool K.

Prof.Sutham Cheurprakobkit, Ph.D.

Pol.Lt.Col.Krisanaphong Poothakool, Ph.D.

Examination Committee Chairperson

Member

Atthapol Kuanliang

Kamol Supreyasunthorn

Asst.Prof.Atthapol Kuanliang, Ph.D.

Kamol Supreyasunthorn, Ph.D.

Member and Advisor

Member and Co-Advisor

Approved by Graduate School

Vannee Sooksatra

(Asst.Prof.Plt.Off. Vannee Sooksatra, D.Eng.)

Dean of Graduate School

May 15, 2015

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ดร.กมล สุปรียสุนทร ผศ.ดร.อรรถพล ควรเลี้ยง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ศ.ดร.สุธรรม เชื้อประกอบกิจ ประธานกรรมการ สอบและ พ.ต.ท.ดร.กฤษณพงศ์ พุตระกูล กรรมการสอบ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือให้คำแนะนำและตรวจ แก้ไขในการดำเนินการจัดทำวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยมีความซาบซึ้งและถือเป็นพระคุณอย่างยิ่ง จึงขอกราบ ขอบพระคุณคณาจารย์ทั้งสี่ท่านเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอบพระคุณเจ้าหน้าที่หลักสูตรอาชีวศึกษาและการบริหารงานยุติธรรม สถาบัน รัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยรัฐกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต ที่คอยดูแลและอำนวยความสะดวกการจัดทำ เอกสารต่างๆ ผู้วิจัยมีความซาบซึ้งและถือเป็นพระคุณอย่างยิ่ง

สุดท้ายนี้ขอขอบคุณครอบครัวอันเป็นที่รักผู้ให้กำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสมอ คุณงามความดีอันพึงมีจากการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอขอบแต่ บิดา มารดา อันเป็นที่เคารพยิ่งและคณาจารย์ผู้ประสทาวิชาความรู้ ตลอดจนทุกๆ ท่านที่ให้กำลังใจช่วยเหลือจนกระทั่ง วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี

ศรันยภัทร เสียงสูง
ผู้วิจัย

5508904 : สาขาวิชาเอก : อาชญวิทยาและการบริหารงานยุติธรรม; รม.ม.

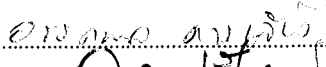
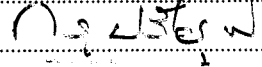
(อาชญวิทยาและการบริหารงานยุติธรรม)

คำสำคัญ : การรับฟังพยานหลักฐาน, นิติวิทยาศาสตร์, ศาลฎีกา

ครั้นยภัทร เลียงสูง : การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย: กรณีศึกษาพยานหลักฐานทางชีววิทยาตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกา (THE ADMISSIBILITY OF FORENSIC EVIDENCE IN THAI CRIMINAL CASES : A CASE STUDY OF BIOLOGICAL EVIDENCE FOLLOWING THE JUDGMENT OF THE SUPREME COURT) อาจารย์ที่ปรึกษา: ผศ.ดร.อรรถพล ควรเลี้ยง อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม: ดร.กมล สุปรียสุนทร, 160 หน้า.

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางและหลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย: กรณีศึกษาพยานหลักฐานทางชีววิทยาตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกา การรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยทำการวิเคราะห์สังเคราะห์ฎีกาที่ศาลฎีกาตัดสินถึงที่สุดแล้วด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ผลการวิจัยพบว่า

1) แนวทางการรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย: กรณีศึกษาพยานหลักฐานทางชีววิทยาตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกา โดยพยานหลักฐานที่ศาลรับฟังได้แก่ (1.1) พยานเอกสาร ประกอบด้วย เอกสารนำสืบประกอบคำรับสารภาพของจำเลย บันทึกคำให้การของผู้ร้องทุกข์ บันทึกคำให้การของผู้เสียหาย การบันทึกภาพเสียงและวีดิทัศน์ การถ่ายรูปสมุดบันทึกการจับกุม ภาพถ่าย เอกสารผลการตรวจพิสูจน์น้ำอสุจิ เลือด ดีเอ็นเอ จากห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ เอกสารผลการตรวจพิสูจน์หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ เอกสารรายงานผลการตรวจวัตถุพยานคดีความผิดทางเพศ เอกสารผลการตรวจชันสูตรบาดแผลของแพทย์ รายงานชันสูตรของแพทย์ รายงานการตรวจอวัยวะเพศ รายงานการตรวจพิสูจน์หารหัสพันธุกรรม (ดีเอ็นเอ) รายงานการตรวจร่างกายและตรวจภายใน เอกสารผลการตรวจพิสูจน์หมู่โลหิตเอกสารระบุเหตุการณ์ตาย (1.2) พยานบุคคล ประกอบด้วย คำให้การจากพนักงานสอบสวน คำให้การจากพนักงานอัยการ คำรับสารภาพความผิดของจำเลย คำให้การของพยานบุคคล คำให้การของผู้เสียหาย

ลายมือชื่อนักศึกษา..... ..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... .....
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม..... .....

การเบิกความของความเสียหายถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างละเอียดเป็นขั้นเป็นตอนสมเหตุสมผล ประจักษ์พยาน การชี้สถานที่เกิดเหตุ การตรวจจากสถานสถานที่เกิด (1.3) วัตถุพยาน ประกอบด้วย (1) วัตถุพยานทั่วไปซึ่ง (Physical Evidence) เป็นวัตถุพยานที่ได้จากสิ่งไม่มีชีวิต เช่น มีด อาวุธปืน นาฬิกา เสื้อผ้าที่ผู้เสียหายสวมใส่ ขวานเป็อน โลหิต เสื้อผ้าของจำเลยที่ยังเป็ระเป็อน โลหิตของผู้ตาย หรือผู้เสียหายอยู่เสื้อ กางเกง รองเท้าเป็อน โลหิต กางเกงชั้นใน เตียงนอน หมอน ผ้าปูที่นอน ถุงยางอนามัย (2) วัตถุพยานทางชีววิทยา (Biological Evidences) เป็นวัตถุพยานที่ได้มาจากสิ่งที่มีชีวิตหรือเป็นส่วนของสิ่งมีชีวิตมาก่อนเช่น เส้นผม โลหิต คราบ โลหิต รอยนิ้วมือ คราบอสุจิ เส้นขนบริเวณ อวัยวะเพศ รอยขีดข่วน รอยถลอก รอยถูกเล็บมือข่วน ผู้ชำนาญการพิเศษ ประกอบด้วย ผู้ชำนาญการ พิเศษสถาบันนิติเวชวิทยา นักจิตวิทยา แพทย์ นักนิติวิทยาศาสตร์และนักวิทยาศาสตร์

2) หลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย: กรณีศึกษาพยานหลักฐานทางชีววิทยาตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกา พบว่า (2.1) หลักเกณฑ์การรับฟัง พยานหลักฐานตามหลักวิชาการมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ส่วน (2.2) หลักเกณฑ์ การรับฟังพยานหลักฐานตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกามีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ซึ่งค่า IOC ที่ใช้ได้จะต้อง ≥ 0.50 ขึ้น ไปจึงจะใช้ได้ ถ้าต่ำกว่านี้อาจจะต้องปรับปรุงหรือตัดหลักเกณฑ์ ข้อนั้นๆ ทิ้ง

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

A.

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

อรุณพร อรุณรัตน์

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กานต์ชัย

5508904 :MAJOR : CRIMINOLOGY AND CRIMINAL JUSTICE ADMINISTRATION
; M.P.A. (CRIMINOLOGY AND CRIMINAL JUSTICE ADMINISTRATION)

KEY WORDS : ADMISSIBILITY, FORENSIC SCIENCE, SUPREME COURT

SARUNYAPHAT SIEANGSUNG : THE ADMISSIBILITY OF FORENSIC EVIDENCE IN THAI CRIMINAL CASES: A CASE STUDY OF BIOLOGICAL EVIDENCE FOLLOWING THE JUDGMENT OF THE SUPREME COURT: THESIS ADVISOR: ASST.PROF.ATTHAPOL KUANLIANG, Ph.D.: THESIS CO-ADVISOR: KAMOL SUPREYASOONTHORN, Ph.D., 160 p.

This research studies guidelines and criteria on the admissibility of forensic evidence in criminal cases from Thailand. The research employs content analysis and IOC. The results are as follows:

1) Regarding guidelines on the admissibility of forensic evidence in Thai criminal cases, the evidence considered by the court includes: (1.1) Documentary evidence, such as the defendant's confession, the testimony of the complainant, the testimony of the victim, forensic audio and video records, arrest records, laboratory results from semen, blood and DNA analysis, forensic science reports, witness reports, autopsies, sexual assault reports, forensic DNA reports, physical examination reports, laboratory reports, and blood group reports. (1.2) Reports by officers including: the victims testimony, statements made by the prosecutor, the accused's confession, the witness's testimony, eyewitnesses testimony, and investigation of domestic violence crime scenes. (1.3) Physical evidence. (1) General physical evidence, including: objects such as knives, firearms, watches, victim's clothes, bloodstained weapons, the defendant's clothes stained with the blood of the victim, shoe(s) stained with blood, underwear, beds, pillows, sheets and condoms. (2) Biological evidence, such as: hair, blood, bloodstains fingerprints, semen, pubic hair, abrasions, and scratches. Officers who give evidence are experts from the Institute of Forensic Medicine and the Police General Hospital; they include psychologists, medical doctors, and forensic scientists.

Student's Signature.....*S. Siangsung*.....Thesis Advisor's Signature.....*Atthapol Kuanliang*.....
Thesis Co- Advisor's Signature.....*Kamol Supreyasoonthorn*.....

2) The results show: (2.1) the admissibility of forensic evidence had an IOC ranging from 0.67-1.00., (2.2) rules towards the admissibility of forensic evidence in criminal cases had an IOC ranging from 0.67-1.00, which is consistent at ≥ 0.50 .

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University

Student's Signature.....*S. Siangsuang*.....Thesis Advisor's Signature.....*Attapol Krambong*.....
Thesis Co- Advisor's Signature.....*_____*.....

สารบัญ

	หน้า	
กิตติกรรมประกาศ	ก	
บทคัดย่อภาษาไทย	ข	
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง	
สารบัญ	จ	
สารบัญตาราง	ช	
สารบัญรูป	ญ	
บทที่ 1	บทนำ	1
	1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
	1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
	1.3 ขอบเขตของการวิจัย	3
	1.4 นิยามศัพท์เฉพาะ	4
	1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
บทที่ 2	แนวความคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
	2.1 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมในประเทศไทย	5
	2.2 ประวัติความเป็นมาของระบบสารสนเทศคำพิพากษาฎีกา	10
	2.3 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการรับฟังพยานหลักฐานกับทฤษฎีรูปแบบของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา	12
	2.4 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการรับฟังพยานหลักฐาน	15
	2.5 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับนิติวิทยาศาสตร์	51
	2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	73
บทที่ 3	ระเบียบวิธีการวิจัย	78
	3.1 รูปแบบของการวิจัย	78
	3.2 แหล่งข้อมูล	79

สารบัญ (ต่อ)

		หน้า
บทที่ 3	ระเบียบวิธีการวิจัย (ต่อ)	
	3.3 การแบ่งกลุ่มของฎีกาจำแนกตามชนิดของพยานหลักฐานทางชีววิทยา	80
	3.4 เกณฑ์ในการคัดเลือกข้อมูล	82
	3.5 การสร้างหลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทยของศาลฎีกา	82
	3.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล	83
	3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล	83
บทที่ 4	ผลการวิจัย	85
	4.1 แนวทางการรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย	85
	4.2 หลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย: กรณีศึกษาพยานหลักฐานทางชีววิทยาตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกา	119
บทที่ 5	การสรุปผล การอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	125
	5.1 สรุปผลและการอภิปรายผล	125
	5.2 ข้อเสนอแนะ	131
บรรณานุกรม		134
ภาคผนวก		138
ประวัติผู้วิจัย		160

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1	
การแบ่งกลุ่มของภูมิภาคเมื่อจำแนกตามวัตถุประสงค์ของงานทางชีววิทยา	80
ตารางที่ 4.1	
ผลการวิเคราะห์ค่าความเที่ยงตรง (Validity) ของหลักเกณฑ์การรับฟัง พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย	119
ตารางที่ 4.2	
หลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของ ประเทศไทย: กรณีศึกษาพยานหลักฐานทางชีววิทยา ตามแนวคำพิพากษา ศาลฎีกา	122

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University

สารบัญรูป

	หน้า
รูปที่ 2.1 แสดงถึงองค์ประกอบของเลือด	61
รูปที่ 2.2 แสดงถึงโครงสร้างของอสุจิ	65
รูปที่ 2.3 โครงสร้างของเส้นขนและเส้นผม	68
รูปที่ 2.4 โครงสร้างของต่อมน้ำลาย	71

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันปัญหาการเกิดอาชญากรรมได้เกิดขึ้นอย่างมากมาย ไม่ว่าจะเป็นในส่วนของคดีอาญาหรือคดีแพ่ง ซึ่งการที่จะเอาตัวผู้กระทำความผิดที่แท้จริงมาลงโทษตามกระบวนการยุติธรรมนั้นเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะจะต้องมีการรวบรวมพยานหลักฐานมายืนยันให้สามารถพิสูจน์ความผิดได้อย่างชัดเจน ในปัจจุบันประเทศที่พัฒนาแล้วเช่น ประเทศญี่ปุ่น ประเทศในทวีปยุโรปหรือประเทศสหรัฐอเมริกา ได้นำเอาความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาพัฒนาใช้ในการพิสูจน์หลักฐานต่างๆ ให้ได้ผลที่ถูกต้องแท้จริงตามหลักการทางวิทยาศาสตร์เพื่อติดตามเอาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษตามกฎหมาย บางครั้งในคดีบางคดีที่เกิดไม่สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้ จึงจำเป็นต้องมีหลักฐานเข้ามาช่วยในการจับผู้กระทำความผิดที่แท้จริงมาลงโทษตามกฎหมาย ซึ่งหลักฐานที่ว่านั้นก็เป็หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่ประกอบไปด้วย วัตถุพยานบุคคล วัตถุพยานเอกสารและพยานวัตถุ มีส่วนสำคัญมากในการที่จะช่วยในการนำผู้กระทำความผิดมารับโทษซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เหล่านี้เป็นพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นด้วยการวิเคราะห์หรือวิจัยในทางกฎหมายถือว่าพยานหลักฐานเหล่านี้เป็นพยานหลักฐานอย่างหนึ่งที่จะนำเข้าสู่กระบวนการพิจารณาหรือจะนำเข้าสู่ความรู้ของศาลเพื่อให้ศาลวินิจฉัยว่าจำเลยมีความผิดหรือไม่ โดยกำหนดวิธีการนำสืบไว้คือหากคู่ความประสงค์จะอ้างหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เข้าสู่สำนวนเพื่อนำสืบข้อเท็จจริงให้นำสืบโดยผู้เชี่ยวชาญซึ่งได้ทำการตรวจหรือว่าได้ตรวจวิเคราะห์ ได้วิจัยสังเกตเหตุการณ์หรือสิ่งของต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับในคดีนั้นมาแล้ว ฉะนั้นจึงกล่าวได้ว่า พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ นี้ก็คือพยานความเห็นของผู้เชี่ยวชาญตามกฎหมาย

นิติวิทยาศาสตร์ (Forensic Science) มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในกระบวนการยุติธรรมยุคใหม่ที่มุ่งเน้นพิสูจน์การกระทำความผิดของคนร้ายโดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเข้ามาช่วย ซึ่งการตรวจพิสูจน์หลักฐาน (Criminalistics) ก็เป็นสาขาหนึ่งที่สำคัญมากในการสืบสวนสอบสวนทางนิติวิทยาศาสตร์ (Forensic Science Investigation) หรือ CSI ที่กำลัง

โด่งดังเป็นภาพยนตร์ซีรีส์ในขณะนี้ ไม่ว่าในสหรัฐอเมริกาหรือในประเทศไทยและปัจจุบันกระบวนการยุติธรรมของประเทศไทยก็ให้ความสำคัญต่อพยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์เป็นอย่างมาก เพราะเราปรับเปลี่ยนจากระบบกล่าวหาอย่างในอดีตมาสู่ระบบพิสูจน์การกระทำ ความผิดที่รับฟังพยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์เป็นสำคัญ

ในปัจจุบันส่วนใหญ่ในคดีต่างๆ คู่ความแต่ละฝ่ายจะกล่าวอ้างพยานหลักฐานทางด้านวิทยาศาสตร์หรือวิทยาการแขนงต่างๆ เข้ามาในคดี ซึ่งสอดคล้องกับระบบการค้นหาความจริงที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยและเทคโนโลยีที่ช่วยทำให้ระบบการค้นหาความจริงมีความถูกต้องแม่นยำมากยิ่งขึ้น เป็นผลทำให้ศาลต้องการความรู้พิเศษในวิทยาศาสตร์หรือวิทยาการแขนงต่างๆ ที่จะมาใช้ในการทำความเข้าใจพยานหลักฐานเหล่านั้น เพื่อให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจของศาลในการชี้แจงน้ำหนักพยานหลักฐานในการพิจารณาพิพากษาคดีได้อย่างเป็นธรรม ในคดีอาญาส่วนใหญ่มีความเกี่ยวข้องกับหลากหลายสาขาวิชาอยู่แล้วในตัวเอง ดังนั้นในคดีประเภทนี้จึงมีประเด็นข้อพิพาทที่เกี่ยวข้องด้วยวิทยาศาสตร์ ที่อาจเรียกได้ว่า “สหสาขาวิชา” เฉพาะที่เดียว ทำให้พยานหลักฐานที่ยกขึ้นอ้างในคดีจึงมีความเกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์และวิทยาการแขนงต่างๆ อยู่เกือบตลอดเวลา จึงเป็นเหตุผลที่สำคัญที่ศาลจะต้องมีผู้ที่มีความรู้พิเศษเกี่ยวในเรื่องเหล่านี้หรือที่เรียกว่า “พยานผู้เชี่ยวชาญ (Expert Witness)” มากอยให้ความช่วยเหลือแก่ศาลในการทำความเข้าใจ ตั้งคำถาม เชื่อมโยงความจริงจากพยานหลักฐาน ผู้ประเด็นข้อพิพาท แห่งคดีเพื่อให้ศาลสามารถชี้แจงน้ำหนักพยานหลักฐานในการพิจารณาพิพากษาคดีได้อย่างยุติธรรม (ปรัชญา บุญประเสริฐและคณะ, 2554)

จากปัญหาและที่มาที่ผู้วิจัยกล่าวมานั้นเป็นส่วนหนึ่งของปัญหาที่เกิดขึ้นจริงทำให้ศาลไม่รับฟังวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ ตลอดจนเกิดการยกฟ้องคดีต่างๆ มากมาย จึงเป็นที่มาของการวิจัยเรื่องการรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย: กรณีศึกษาพยานหลักฐานทางชีววิทยาตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกาเพื่อให้ทราบถึงแนวทางการรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์และทราบถึงหลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย: กรณีศึกษาพยานหลักฐานทางชีววิทยาตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกา และนอกจากนั้นผู้วิจัยจะนำผลที่ได้จากการวิจัยที่ได้มาปรับปรุง พัฒนา แก้ไข นำมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการยุติธรรม เพื่อให้เกิดความยุติธรรมแก่ทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องในคดีนั้นๆ

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาถึงแนวทางการรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย
- 2) เพื่อศึกษาถึงหลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

1.3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาวิจัยเรื่องการรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย: กรณีศึกษาพยานหลักฐานทางชีววิทยาตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกา ซึ่งเป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) ผู้วิจัยจะทำการอ่านเอกสาร คำพิพากษา คำสั่งคำร้องและคำวินิจฉัยของศาลฎีกาที่ตัดสินถึงที่สุดแล้ว โดยผู้วิจัยนำคำพิพากษา คำสั่งคำร้องและคำวินิจฉัยของศาลฎีกาที่ตัดสินถึงที่สุดแล้วและเป็นคดีอาญาที่นำความรู้ในด้านการตรวจพิสูจน์หลักฐานทางชีววิทยาหรือทางการแพทย์มาใช้ประกอบการพิจารณาตีความของศาล โดยวิเคราะห์ถึงขั้นตอนแนวทางการรับฟังพยานหลักฐานของศาลฎีกาและหลักเกณฑ์การรับฟังพยานโดยการนำประโยชน์ของวัตถุประสงค์ทางชีววิทยาประกอบการพิจารณาความตามแนวคำพิพากษาของศาลฎีกา

1.3.2 ขอบเขตด้านระยะเวลา

การศึกษาวิจัยเรื่องการรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย: กรณีศึกษาพยานหลักฐานทางชีววิทยาตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกา ใช้ระยะเวลาในการศึกษาคำพิพากษา คำสั่งคำร้องและคำวินิจฉัยของศาลฎีกาที่ตัดสินถึงที่สุดแล้วโดยใช้ระยะเวลาในการศึกษาข้อมูลประมาณ 6 เดือน

1.4 นิยามศัพท์เฉพาะ

การรับฟังพยานหลักฐานของศาล หมายถึง คุลยพินิจของศาลที่ยอมรับวัตถุพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่นำมาเป็นพยานในคดีอาญาของชั้นศาลที่ทำการตรวจพิสูจน์ทางชีววิทยา

คำพิพากษา คำสั่งคำร้องและคำวินิจฉัยของศาลฎีกา หมายถึง ฎีกาของศาลชั้นสูงสุดที่ตัดสินถึงที่สุดแล้วในคดีอาญา โดยนำวัตถุพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ประกอบในการรับฟังพยานหลักฐานที่ทำการตรวจพิสูจน์ทางชีววิทยาหรือทางการแพทย์

วัตถุพยานหลักฐานทางชีววิทยา หมายถึง เป็นวัตถุพยานทางวิทยาศาสตร์ที่ได้จากสิ่งมีชีวิต เช่น เลือด คราบเลือด คราบอสุจิ สารคัดหลั่ง เส้นขน เส้นผมและเนื้อเยื่อต่างๆ ซึ่งหลังจากเก็บวัตถุพยานหลักฐานแล้วนั้นต้องมีการนำไปตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ซึ่งเป็นวิธีที่มาตรฐานถูกต้องและได้รับการยอมรับ

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) เพื่อทราบถึงแนวทางการรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย
- 2) เพื่อทราบหลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาวิจัยเรื่องการรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย: กรณีศึกษาพยานหลักฐานทางชีววิทยาตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกา ซึ่งเป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) จากการศึกษาทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ทำการแยกข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่ได้ดังนี้

2.1 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมในประเทศไทย

2.2 ประวัติความเป็นมาของระบบสารสนเทศคำพิพากษาศาลฎีกา

2.3 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการรับฟังพยานหลักฐานกับทฤษฎีรูปแบบของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

2.4 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการรับฟังพยานหลักฐาน

2.5 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับนิติวิทยาศาสตร์

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมในประเทศไทย

กระบวนการยุติธรรมถือเป็นกลไกสำคัญในการควบคุมสังคม โดยนำหลักกฎหมายมาใช้เป็นเครื่องมือในการควบคุม ซึ่งในประเทศไทยใช้ระบบรัฐ (Legal State) ประกอบกับหลักนิติธรรม (Rule of Law)

กระบวนการยุติธรรม หมายถึง การบังคับใช้กฎหมายตามหลักนิติธรรมที่ให้ความเป็นธรรมอย่างเท่าเทียม เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพในการนำผู้กระทำผิดมาลงโทษ การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนตามหลักนิติธรรม รวมทั้งการสมานฉันท์ในสังคมแต่ไม่รวมถึงอำนาจอิสระในการพิจารณาคดีความของศาล และการดำเนินการของหน่วยงานอิสระตามรัฐธรรมนูญ (สถาบันพระปกเกล้า, 2553; อ่างถึงใน ยุทธไพศาล นัตรชวินพร, 2553) ซึ่งกระบวนการยุติธรรมของศาลไทยสามารถจำแนกตามประเภทของกฎหมายได้ 3 ประเภทดังนี้คือ

1) กระบวนการยุติธรรมทางแพ่ง (Civil Justice) เป็นกระบวนการในกรณีที่เกิดข้อพิพาทระหว่างเอกชนด้วยกัน มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเช่น ศาลยุติธรรม และกรมบังคับคดีพิเศษ (DSI) เป็นต้น

2) กระบวนการยุติธรรมทางอาญา (Criminal Justice) เป็นกระบวนการที่เกิดกรณีที่เกิดข้อพิพาทระหว่างประชาชนด้วยกัน หรือกรณีที่มีผู้ละเมิดกฎหมายของกฎหมายอาญาจนเกิดข้อพิพาทระหว่างประชาชนกับรัฐ มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตำรวจ อัยการ ศาล ราชทัณฑ์และกรมคุมประพฤติ เป็นต้น

3) กระบวนการยุติธรรมทางปกครอง (Administrative Justice) เป็นกระบวนการยุติธรรมในกรณีข้อพิพาทระหว่างหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐกับเอกชน โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้แก่ ศาลปกครอง

2.1.1 ระบบศาลไทย

เดิมระบบศาลไทยเป็นแบบศาลเดี่ยวคือ ศาลยุติธรรม ต่อมารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 ได้มีการเปลี่ยนแปลงมาเป็นระบบศาลคู่ ซึ่งแต่ละศาลทำหน้าที่เป็นอิสระต่อกันและมีอำนาจเด็ดขาดเฉพาะของแต่ละศาลโดยระบบศาลคู่ของประเทศไทยประกอบด้วยดังนี้

1) ศาลยุติธรรม

ศาลยุติธรรมมีอำนาจพิจารณาคดีทั้งปวง ยกเว้นคดีที่รัฐธรรมนูญบัญญัติให้อยู่ในอำนาจของศาลอื่น โดยมีรูปแบบการพิจารณาคดีด้วยระบบกล่าวหาประกอบด้วยดังนี้

1.1) ศาลชั้นต้น ประกอบด้วย ศาลทั่วไป (ศาลแพ่ง ศาลอาญา ศาลจังหวัด และศาลแขวง) ศาลเฉพาะ (ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัด และแผนกศาลเยาวชนและครอบครัวในศาลจังหวัด) และศาลชำนาญพิเศษ (ศาลแรงงานกลาง ศาลภาษีอากรกลาง ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศและศาลล้มละลาย)

1.2) ศาลอุทธรณ์ ประกอบด้วยศาลอุทธรณ์และศาลอุทธรณ์ภาค 1-9 โดยคดีที่ศาลชั้นต้นพิพากษาแล้ว คู่ความฝ่ายใดหรือทั้งสองไม่พึงพอใจในคำพิพากษาก็สามารถอุทธรณ์ต่อไปยังศาลอุทธรณ์ หรือศาลอุทธรณ์ภาค 1-9 ได้ แล้วแต่กรณี

1.3) ศาลฎีกา เป็นศาลสูงสุดของศาลยุติธรรม สามารถแบ่งศาลฎีกาเป็น 3 ประเภท ดังนี้คือ

1.3.1) ศาลฎีกา สำหรับคดีแพ่ง อาญา คดีเยาวชนและครอบครัว ซึ่งคู่ความไม่พอใจคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ ก็ยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาภายในอายุความของฎีกา

1.3.2) ศาลฎีกาแผนกคดีชำนาญพิเศษต่างๆ เมื่อศาลชำนาญพิเศษชั้นต้นมีคำพิพากษาแล้วคู่ความไม่พอใจในคำพิพากษาจะสามารถยื่นอุทธรณ์คำพิพากษาต่อศาลฎีกาแผนกคดีชำนาญพิเศษได้เลย โดยไม่ต้องยื่นอุทธรณ์ในชั้นศาลอุทธรณ์

1.3.3) ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สำหรับพิจารณาคดีอาญาที่นักการเมืองและข้าราชการ ถูกฟ้องโดยสำนักอัยการสูงสุด ศาลแผนกนี้มีองค์คณะทั้ง 9 คนเลือกผู้พิพากษาศาลฎีกาสำหรับแต่ละคดี

2) ศาลปกครอง

ศาลปกครอง คือ ศาลที่มีอำนาจหน้าที่ในการพิพากษาคดีในทางปกครองที่เป็นข้อพิพาทระหว่างหน่วยงานราชการ หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานราชการท้องถิ่นหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกับประชาชน รูปแบบของการพิจารณาใช้ระบบไต่สวน โดยศาลปกครองมีดังนี้

2.1) ศาลปกครองชั้นต้น ได้แก่ ศาลปกครองและศาลปกครองในส่วนภูมิภาค ซึ่งศาลปกครองสูงสุดมีอำนาจพิพากษาคดีเกี่ยวกับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยข้อพิพาทที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดกำหนด คดีพิพาทเกี่ยวกับความชอบด้วยกฎหมายของพระราชกฤษฎีกาหรือกฎที่ออกโดยคณะรัฐมนตรีหรือความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี

3) ศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญ คือ ศาลที่มีอำนาจหน้าที่วินิจฉัยกฎหมายหรือข้อบังคับอื่นๆ ว่าขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ อย่างไร

4) ศาลทหาร

ศาลทหาร คือ ศาลที่มีอำนาจเฉพาะในการพิจารณาคดีพิพากษาที่ทหารกองประจำการกระทำความผิดตามกฎหมายพระธรรมนูญศาลกฎหมาย

2.1.2 บุคคลที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญาในกระบวนการยุติธรรม

เมื่อกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเริ่มต้น กฎหมายได้กำหนดสิทธิและหน้าที่ของบุคคลที่เกี่ยวข้องไว้ดังนี้

1) ผู้เสียหายคือ ผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำผิดฐานใดฐานหนึ่ง ซึ่งรวมไปถึงบุคคลที่มีอำนาจจัดการแทนตามกฎหมาย เช่น บิดา มารดา สามีและภรรยา ผู้แทนโดยชอบธรรม เป็นต้น ซึ่งผู้เสียหายมีสิทธิตามกฎหมายดังนี้

1.1) ร้องทุกข์

1.2) เป็นโจทก์ในการฟ้องคดีอาญา หรือเป็นโจทก์ร่วมกับพนักงานอัยการ

1.3) เป็นโจทก์ฟ้องคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา

1.4) ถอนฟ้องคดีอาญา หรือคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา

1.5) ขอมความในคดีความผิดส่วนตัวและถอนคำร้องในคดีความผิดส่วนตัว

2) ผู้กระทำผิดคือ บุคคลที่ถูกผู้กล่าวหาว่ากระทำผิดแต่ยังไม่ได้ถูกฟ้องต่อศาลเพื่อดำเนินคดี

3) จำเลยคือ บุคคลที่ถูกฟ้องต่อศาล ด้วยข้อกล่าวหาที่ว่ากระทำความผิดทางอาญาฐานใดฐานหนึ่ง

4) เจ้าหน้าที่ตำรวจหรือพนักงานฝ่ายปกครองคือ เจ้าพนักงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการสืบสวนและรักษาความสงบแก่ประชาชน รวมถึง พัดตี กรมเจ้าท่า พนักงานตรวจคนเข้าเมือง และพนักงานอื่นๆ ที่กฎหมายกำหนดไว้ด้วย

5) พนักงานสอบสวนคือ เจ้าพนักงานที่มีอำนาจหน้าที่สืบสวนในคดีความตามวิธีพิจารณาความอาญา โดยจะต้องหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานรายละเอียดความผิดนั้นๆ

6) พนักงานอัยการคือ เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ฟ้องและดำเนินคดีเกี่ยวกับผู้ต้องหาต่อศาล โดยพนักงานอัยการจะเป็นผู้ตรวจพิจารณาสำนวนการสืบสวนและมีคำสั่งอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น สั่งฟ้องต่อศาลหรือไม่สั่งฟ้องต่อศาล เป็นต้น

7) ศาลคือ ศาลยุติธรรมหรือผู้พิพากษามีอำนาจพิจารณาคดีแพ่งและคดีอาญา

8) เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์คือ เจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังและปฏิบัติตามคำสั่งของศาลหรือคำสั่งโดยชอบด้วยกฎหมายรวมถึงการประหารชีวิต

9) ทนายความคือ ผู้ประกอบอาชีพกฎหมายอิสระ มีหน้าที่ให้คำปรึกษาว่า ความแตกต่าง หรือดำเนินการแทนลูกความทั้งโจทก์และจำเลย

10) ล่าม ในกรณีผู้เสียหาย ผู้ต้องหา จำเลย หรือพยานไม่สามารถพูดหรือเข้าใจภาษาไทย และไม่มีล่าม หรือสามารถพูดหรือเข้าใจเฉพาะภาษาท้องถิ่น พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือศาล จะต้องจัดหาล่ามในการแปลคำแถลง คำให้การหรือคำเบิกความ โดยก่อนทำหน้าที่แปลล่ามจะต้องปฏิญาณตนว่าจะทำหน้าที่โดยสุจริตและต้องลงชื่อในบันทึกที่ศาลจดด้วย

11) นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ มีหน้าที่ให้คำแนะนำปรึกษาแก่ผู้เสียหาย พยาน หรือผู้ต้องหาที่มีอายุไม่เกิน 18 ปี

12) พนักงานคุมประพฤติ มีอำนาจสืบเสาะความประพฤติ สอบส่องควบคุมประพฤติของผู้กระทำผิดซึ่งมีหน่วยงานที่ปฏิบัติหน้าที่ 2 หน่วยงานคือ พนักงานคุมประพฤติของกรมคุมประพฤติ และพนักงานคุมประพฤติของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

13) ผู้ชำนาญการพิเศษ หมายถึง ผู้ใดโดยอาชีพหรือมิใช่ก็ตาม มีความชำนาญพิเศษในทางใด ๆ เช่น ในทางวิทยาศาสตร์ ศิลปะ ฝีมือ พาณิชยกรรม การแพทย์หรือกฎหมายต่างประเทศ และซึ่งความเห็นของเขานั้นอาจมีประโยชน์ในการวินิจฉัยคดี ในการสอบสวน ไล่สวนมูลฟ้องหรือพิจารณา อาจเป็นพยานในเรื่องต่างๆ เป็นต้นว่าตรวจร่างกายหรือจิตของผู้เสียหาย ผู้ต้องหาหรือจำเลย ตรวจลายมือ ทำการทดลองหรือกิจการอย่างอื่นๆ

14) พยานหลักฐาน หมายถึง สิ่งที่สามารถให้ข้อเท็จจริงแก่ศาลความหมายนี้หมายถึงข้อเท็จจริงทุกๆ อย่างที่อาจพิสูจน์ข้อเท็จจริงต่อศาลได้ หรือพยานหลักฐานที่คู่ความนำสืบความหมายนี้หมายถึงเฉพาะพยานหลักฐานที่คู่ความนำสืบเพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงในประเด็นแห่งคดีเท่านั้นหรือพยานหลักฐานที่ศาลยอมรับความหมายนี้หมายถึงเฉพาะพยานหลักฐานที่ศาลยอมรับหรือยอมให้นำสืบได้เท่านั้น

2.1.3 ขั้นตอนในการดำเนินงานของศาลในคดีอาญา

1) การไล่สวนมูลฟ้อง เพื่อพิจารณาถึงมูลเหตุของคดีและทำให้ได้มาซึ่งหลักฐานเบื้องต้นที่เป็นประโยชน์ในการวินิจฉัยว่าจะรับฟ้องคดีหรือไม่

2) การพิจารณาคดี เมื่อศาลประทับร้องฟ้องโจทก์แล้ว ศาลจะดำเนินการพิจารณาคดีและสืบพยาน โดยกระทำเปิดเผยต่อหน้าจำเลย และถามจำเลยว่ากระทำผิดจริงหรือไม่แล้วจดคำให้การของจำเลยไว้เป็นหลักฐาน

3) การขอให้ศาลรื้อการลงโทษจำคุก กรณีที่จำเลยรับสารภาพว่ากระทำความผิดและเป็นคดีที่ไม่ร้ายแรงที่ศาลลงโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี จำเลยอาจยื่นคำแถลงเพื่อขอให้ศาลรื้อการลงโทษจำคุกเพื่อให้โอกาสจำเลยกลับเข้าไปอยู่ในสังคมเดิมได้

4) การพิพากษาคดีอาญา เมื่อสืบพยานหลักฐานจนได้ข้อยุติแล้วศาลจะทำการตัดสินคดีด้วยการออกคำพิพากษาโดยแบ่งออกเป็น 2 กรณีคือ

4.1) ยกฟ้อง ศาลจะสั่งยกฟ้องเมื่อพนักงานอัยการให้โจทก์ได้ยื่นขอถอนฟ้องโจทก์ก็ไม่มาตามกำหนดการนัดโดยไม่แจ้งสาเหตุอันสมควรหรือพยานหลักฐานที่มีอยู่ทั้งหมดไม่เพียงพอต่อการวินิจฉัยว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริง หรือได้ข้อยุติว่าจำเลยไม่ได้กระทำความผิด

หรือมีเหตุตามกฎหมายที่จำเลยไม่ควรต้องรับโทษหรือคดีขาดอายุความ ศาลจะสั่งยกฟ้องและปล่อยตัวจำเลย

4.2) พิพากษาลงโทษโดยโทษที่พิพากษาคือ ประหารชีวิต โทษจำคุก (โดยจำเลยจะถูกควบคุมตัวไว้ในเรือนจำ) โทษกักขัง (จำเลยจะถูกกักขังในสถานที่โดยเฉพาะที่ไม่ใช่เรือนจำ สถานีดำรวจ หรือสถานที่ควบคุมผู้ต้องหาของพนักงานสอบสวน) โทษปรับ (โดยจำเลยต้องชำระเงินตามจำนวนที่ศาลสั่งไว้ในคำพิพากษา หากไม่ชำระภายในสามสิบวันนับจากวันที่มีคำสั่ง จำเลยอาจถูกยึดทรัพย์สินหรือถูกกักขังแทนค่าปรับ) และโทษริบทรัพย์สิน หากเป็นทรัพย์สินที่บุคคลได้ใช้หรือมีไว้ใช้เพื่อกระทำความผิด หรือเป็นทรัพย์สินซึ่งได้มาโดยกระทำความผิด ศาลมีอำนาจยึดทรัพย์สินนั้นได้

5) การอุทธรณ์ฎีกา เมื่อศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาแล้ว หากคู่ความไม่พอใจในคำตัดสินของศาลชั้นต้น อาจยื่นอุทธรณ์คำพิพากษาของศาลชั้นต้นต่อศาลอุทธรณ์ได้ภายในกำหนดหนึ่งเดือนหรือสามสิบวัน นับตั้งแต่วันที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษายกเว้นว่าคดีนั้นห้ามอุทธรณ์และหากคู่ความไม่พอใจในคำตัดสินของศาลอุทธรณ์สามารถยื่นฎีกาต่อศาลฎีกาได้ภายในสามสิบวันนับตั้งแต่วันที่อ่านคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ ยกเว้นคดีนั้นห้ามฎีกา ซึ่งคำพิพากษาของศาลฎีกาถือว่าเป็นการสิ้นสุดของกระบวนการยุติธรรมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับศาล และต้องมีการบังคับคดีตามคำพิพากษานั้นๆ เว้นแต่ได้รับการอภัยโทษ

6) การอภัยโทษ การพระราชทานอภัยโทษเป็นอำนาจของพระมหากษัตริย์ เมื่อจำเลยถูกศาลพิพากษาถึงที่สุดของโทษแล้ว อาจยื่นขอพระราชทานอภัยโทษได้ 2 กรณีคือ กรณีโทษประหารชีวิตและกรณีโทษอื่นๆ เช่น จำคุกหรือปรับ

7) การรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ กรณีที่ผู้ได้รับโทษอาญาจากคำพิพากษาที่ถึงที่สุดแล้ว บุคคลนั้นอาจร้องขอให้มีการรื้อฟื้นคดีขึ้นมาพิจารณาใหม่และหากปรากฏว่าบุคคลนั้นไม่ได้ทำความผิด บุคคลนั้นหรือทายาทผู้มีสิทธิได้รับค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายสิทธิที่เสียไปเพราะผลจากคำพิพากษานั้น

2.2 ประวัติความเป็นมาของระบบสารสนเทศคำพิพากษาฎีกา

ยุคที่ 1 (พ.ศ.2524-2553) ระบบสารสนเทศคำพิพากษาศาลฎีกาในยุคแรกเป็นระบบ Remote Online ระหว่างกระทรวงยุติธรรมกับสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) โดยใช้โปรแกรม STAIRS ซึ่งเป็นระบบ Index Search โดยแนวคิดเรื่องระบบสารสนเทศคำพิพากษาฎีกาเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ.2524 โดยมีกำหนดไว้ในแผนพัฒนาศาลกระทรวงยุติธรรมฉบับที่ 1

(พ.ศ.2624-2529) ซึ่งมีมติให้นำระบบคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้ในการเก็บหลักฐานหมายจากคำพิพากษาศาลฎีกาและคำสั่งร้องศาลฎีกาเพื่อการสอบสวน แต่เนื่องจากสมัยนั้นเทคโนโลยียังไม่พัฒนามากนัก จึงมีมติให้กระทรวงยุติธรรมร่วมกับสำนักงานสถิติแห่งชาติจัดทำโครงการทดลอง (Pilot Project) ขึ้นก่อนโดยใช้เครื่อง Main Frame IBM 3031-004 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติเป็น Host และ Online มายังกระทรวงยุติธรรม ต่อมาสำนักงานงบประมาณอนุมัติให้กระทรวงยุติธรรมเช่าเครื่องบันทึกข้อมูลได้ในปีงบประมาณ พ.ศ.2527 เพื่อเตรียมข้อมูลไว้ใช้กับโปรแกรม STAIRS (Storage and Information Retrieval System) ของบริษัท IBM และเป็นโปรแกรมเดียวกับที่เป็น Database Management System (DBMS) และต่อมาคณะกรรมการพิจารณากำหนดนโยบายและการบริหารงานคอมพิวเตอร์ Main Frame (IBM) และโปรแกรม STAIRS จากประเทศออสเตรเลีย จึงกำหนดให้กระทรวงยุติธรรมฟ่วงใช้เครื่อง Main Frame กับสำนักงานป้องกันปราบปรามและยาเสพติดและ Online มายังศูนย์บริการข้อมูลตุลาการ ศาลฎีกา ศาลอุทธรณ์ และศาลอาญาในปี พ.ศ.2528

ยุคที่ 2 (พ.ศ.2534-2542) กระทรวงยุติธรรมได้รับงบประมาณได้จัดหาและจัดซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์ขนาดกลาง (Super Mini Computer) พร้อมโปรแกรม BRS ติดตั้งไว้ที่ศูนย์ข้อมูลตุลาการโดนในยุคนี้กระทรวงยุติธรรมได้เป็น Host ให้ศาลและหน่วยงานทั้งหมดในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล และสำนักงานอธิการบดีผู้พิพากษาภาครวม 44 แห่ง

ยุคที่ 3 (พ.ศ.2543-2549) ในปี พ.ศ.2543 ซึ่งตรงกับปี 2000 ได้เกิดปัญหาเกี่ยวกับการจัดเก็บข้อมูลด้วยตัวเลข 2 หลักสุดท้ายของปี ค.ศ. ทำให้ระบบการทำงานของคอมพิวเตอร์ทั่วโลกเกิดปัญหาการใช้งาน (Millennium Bug) ศูนย์บริการข้อมูลจึงจัดจ้างให้บริษัท Smart Office จำกัด พัฒนาโปรแกรมระบบสืบค้นคำพิพากษาศาลฎีกาและคำสั่งร้องฎีกาขึ้นมาใหม่ โดยมีการนำข้อมูลพร้อมโปรแกรมบันทึกลงแผ่นซีดี ใช้ชื่อว่า ADMIN แจกจ่ายให้ศาลทั่วประเทศในขณะเดียวกันศาลฎีกาได้จัดจ้างบริษัทบางกอก ซอฟต์แวร์ อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด บันทึกข้อมูลย่อข้อกฎหมายจากคำพิพากษาศาลฎีกาและพัฒนาโปรแกรมระบบสืบค้นคำพิพากษาศาลฎีกาใช้ชื่อว่า DEKA 2000 จากนั้นได้ขึ้นบน www.supremecourt.or.th ของศาลฎีกา ดังนั้นระบบศาลฎีกาในยุคนี้อาจมี 2 ฐานคือ ADMIN ซึ่งอยู่ในรูปของ CD ที่สามารถนำไป Install ลงในคอมพิวเตอร์ PC ส่วนบุคคลได้ และ DEKA 2000 บนเว็บไซต์ของศาลฎีกา

ยุคที่ 4 (พ.ศ.2550-ปัจจุบัน) ในยุคนี้นศาลฎีกาเป็นผู้รับผิดชอบการบันทึกข้อกฎหมายจากคำพิพากษาศาลฎีกาและคำสั่งร้องศาลฎีกาทั้งหมด โดยศาลฎีกาได้จัดตั้งศูนย์วิชาการด้านกฎหมาย

(Excellence Legal Center: ELC) และศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information Technology and Communication Center: ITCC) เพื่อรับผิดชอบข้อมูลและงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศตามลำดับ และได้จัดจ้างให้สำนักบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศภาครัฐเป็นผู้พัฒนาระบบสืบค้นข้อมูลคำพิพากษาศาลฎีกาและคำสั่งร้องศาลฎีกาขึ้นใหม่ที่เรียกว่า DEKA 2007 เป็นระบบ Full Text File Search โดยพัฒนาเป็น 2 แบบคือ แบบที่ 1 ใช้สำหรับให้บริการบนเว็บไซต์ของศาลฎีกา และรุ่นที่ทำงานบนเครื่องคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคลซึ่งเป็นการนำเข้าข้อมูลจาก ADMIN และ DEKA 2000 มารวมเป็นฐานข้อมูลเดียว พร้อมทั้งเพิ่มเติมคำพิพากษาศาลฎีกาฉบับเต็มตั้งแต่ปี 2549 ย้อนไปจนถึง ร.ศ.117 ในรูปแบบของ PDF File ส่วนคำพิพากษาศาลฎีกาตั้งแต่ปี พ.ศ.2550 เป็นต้นไปอยู่ในรูปแบบของ Text File ดังนั้นระบบสารสนเทศคำพิพากษาศาลฎีกาในยุคนี้จึงมีฐานข้อมูลเดียวคือ DEKA 2007

ดังนั้นวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2553 ได้มีการปรับปรุง DEKA 2007 ให้เป็น Version 1.6 เพื่อเพิ่มคำวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจที่ระหว่างศาลและเพิ่มความเร็วในการค้นหาข้อมูล (ยุทธไพศาล ฉัตรชวินพร, 2553)

2.3 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการรับฟังพยานหลักฐานกับทฤษฎีรูปแบบของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

แนวความคิดเกี่ยวกับรูปแบบของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในปัจจุบันนั้น อยู่ระหว่างการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนกับความพยายามในการควบคุมอาชญากรรมให้อยู่ในปริมาณน้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้ แนวความคิดดังกล่าว ศาสตราจารย์ เฮอร์เบิร์ต แพกเกอร์ (Herbert Packer, 1968) ได้แยกแบบของทฤษฎีว่าด้วยการให้ความยุติธรรมทางอาญาเป็น 2 รูปแบบด้วยกันคือ ทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรม (Crime Control Model) และทฤษฎีความชอบด้วยกระบวนการทางกฎหมาย (Due Process Model) (Herbert Packer, 1968: 152-153) โดยรูปแบบทั้งสองนี้แตกต่างกันในทางแนวความคิดและมีความขัดแย้งกันระหว่างคุณค่าทั้งสองประการ ดังนี้

2.3.1 ทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรม (Crime Control Model)

ทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรม (Crime Control Model) เป็นรูปแบบที่เน้นการส่งเสริมประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม โดยมุ่งควบคุม ระงับ และปราบปรามอาชญากรรมเป็นหลัก ทฤษฎีนี้เชื่อว่าการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่สามารถจะควบคุมและปราบปรามอาชญากรรมหรือจับกุม

อาชญากรรมกลางโทษได้ตามกฎหมายนั้นย่อมเป็นการกระทบกระเทือนต่อความสงบเรียบร้อยของสังคมและเสรีภาพของประชาชนผู้สุจริตถูกคุกคามจากภัยอาชญากรรม (ปิยวรรณ ดินาน, 2545) ดังนั้นกระบวนการยุติธรรมที่ดีต้องมีสถิติการจับกุมผู้กระทำความผิดสูงและผู้ที่ถูกจับกุมนั้นจะต้องเป็นผู้กระทำความผิดจริง การดำเนินการตามขั้นตอนของกระบวนการเริ่มตั้งแต่มีการสืบสวนก่อนการจับกุม ดำเนินการจับกุม การสืบสวนภายหลังการจับกุม การเตรียมคดีเพื่อฟ้องศาล การพิจารณาคดี การพิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิดและการปล่อยจำเลย โดยมีผู้เรียกขั้นตอนนี้ว่า กระบวนการกั้นกรอง (Screening Process) (ปวีณา พันธุ์ธนูสร, 2551) ทำให้ผู้ต้องหาบริสุทธิ์ก็จะถูกกั้นกรองออกไป ส่วนผู้กระทำผิดก็จะถูกดำเนินคดีอย่างรวดเร็ว ความมุ่งหมายของทฤษฎีนี้คือ ขั้นตอนในกระบวนการยุติธรรมจะต้องรวดเร็วและมีประสิทธิภาพและต้องยอมรับว่าการค้นหาข้อเท็จจริงในชั้นตำรวจและชั้นอัยการเพียงพอที่จะเชื่อถือว่าสามารถจะวินิจฉัยความถูกต้องของขั้นตอนได้รูปแบบนี้จะเน้นหนักที่การควบคุมและปราบปรามอาชญากรรมอย่างเต็มที่ ส่วนเรื่องการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลนั้นถือเป็นเรื่องรองลงไป หากประเทศใดให้ความสำคัญกับแนวความคิดการควบคุมอาชญากรรมนี้ กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาหรือกระบวนการพิจารณาความอาญาของประเทศนั้นก็เน้นหนักไปในทางการสร้างกฎเกณฑ์อันเป็นการให้อำนาจแก่พนักงานเพื่อทำการสืบสวนสอบสวน ป้องกันและปราบปรามด้วยความเฉียบขาด รวดเร็ว โดยอาจไม่คำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของบุคคลผู้บริสุทธิ์มากนักเช่น กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่กำหนดให้เจ้าพนักงานรัฐมีอำนาจในการจับกุมได้อย่างกว้างขวาง การควบคุมกระทำได้นาน การให้ประกันตัวเป็นดุลพินิจของเจ้าพนักงานโดยอิสระ ตลอดจนหลักในการรับฟังพยานหลักฐานก็สามารถรับฟังได้อย่างกว้างขวาง เป็นต้น (อิสราวุธ อ่อนน้อม, 2540)

จากทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรม (Crime Control Model) สรุปได้ว่า หากเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมไม่ให้ความสำคัญแก่จำเลยหรือผู้ต้องหาในการพิสูจน์ตนเอง ในการแสวงหาพยานหลักฐานต่างๆ มาพิสูจน์ ก็จะเป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล ละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานโดยไม่ยอมให้จำเลยหรือผู้ต้องหาได้พิสูจน์ตนเองตามขั้นตอนกฎหมาย แต่เพียงเพื่อว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องการที่จะเน้นการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมเท่านั้น โดยไม่คำนึงถึงสิทธิขั้นพื้นฐานตามรัฐธรรมนูญเลย

2.3.2 ทฤษฎีความชอบด้วยกระบวนการทางกฎหมาย (Due Process Model)

ทฤษฎีความชอบด้วยกระบวนการทางกฎหมาย (Due Process Model) คือรูปแบบที่ยึดกฎหมายเป็นสำคัญและเป็นรูปแบบที่ยึดการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนหรือที่เรียกว่า “ทฤษฎีกระบวนการนิติธรรม” ที่ถือค่านิยมในเรื่องความเป็นธรรมตามขั้นตอนต่างๆ ในกระบวนการรูปแบบนี้เป็นรูปแบบของกระบวนการพิจารณาความอาญาที่คำนึงถึงคุณค่าในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของ

ประชาชนเป็นหลักและต่อต้านการใช้อำนาจรัฐโดยมิชอบ โดยมีรูปแบบตรงกันข้ามกับรูปแบบแรก เพราะการควบคุมอาชญากรรมนั้นรัฐย่อมต้องการให้มีประสิทธิภาพ ในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมให้ได้ผลจึงอาจเกิดการใช้อำนาจเกินสมควรได้เสมอ ทั้งไม่เชื่อว่าความคิดในเรื่องการควบคุมอาชญากรรมนั้นจะมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง โดยเฉพาะการค้นหาข้อเท็จจริงซึ่งกระทำโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจและอัยการหรือฝ่ายปกครองว่าจะเชื่อถือได้เพียงใด เพราะวิถีปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ตำรวจและอัยการเป็นการดำเนินการในที่รโหฐาน ซึ่งอาจจะใช้วิธีการล่อลวง ชู้เชิญ และการสร้างพยานหลักฐานขึ้นมาใหม่ได้ตั้งนั้น หากประเทศใดให้ความสำคัญแก่แนวความคิดในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาหรือกระบวนการพิจารณาความอาญาของประเทศนั้นก็เน้นหนักไปในทางการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลได้รับความคุ้มครอง กระบวนการยุติธรรมทุกขั้นตอนจะถูกจำกัดและถ่วงดุล การสืบสวนสอบสวน ป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม การรับฟังพยานหลักฐานจะต้องคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของประชาชนยิ่งกว่าความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงาน เป็นต้น จะเห็นได้ว่าสองแนวความคิดของรูปแบบทั้งสองนี้มีความแตกต่างกันคือถ้าหากในกระบวนการพิจารณาโดยยึดถือประสิทธิภาพในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมย่อมส่งผลให้เจ้าพนักงานของรัฐมีโอกาสที่จะล่วงละเมิดสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้โดยง่าย เนื่องจากเจ้าพนักงานของรัฐได้รับอำนาจอย่างกว้างขวางในการใช้มาตรการบังคับต่างๆ เพื่อประสิทธิภาพในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม และการวางหลักเกณฑ์ในการไม่ยอมรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบก็จะไม่ปรากฏเลยหรือมีอยู่อย่างเบาบางมาก เพราะศาลย่อมยึดถือคุณค่าของพยานหลักฐานมากกว่าที่จะยอมละทิ้งคุณค่าของพยาน เพื่อยับยั้งเจ้าพนักงานไม่ให้กระทำการล่วงละเมิดสิทธิเสรีภาพของประชาชน แต่ถ้าหากกระบวนการพิจารณาโดยยึดถือคุณค่าของการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพประชาชนเป็นสำคัญแล้วย่อมส่งผลให้การป้องกันปราบปรามอาชญากรรมมีประสิทธิภาพลดน้อยลงได้ เนื่องจากอำนาจที่เจ้าพนักงานของรัฐมีอย่างจำกัด และจะนำหลักการไม่ยอมรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบมาใช้อย่างเคร่งครัดแต่อย่างไรก็ตาม แม้ว่าแนวความคิดของรูปแบบทั้งสองนี้จะแตกต่างกัน แต่เป้าหมายของทั้งสองรูปแบบตรงกันคือมุ่งประสงค์ที่จะรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยของสังคมเป็นส่วนรวม แต่วิถีทางที่จะนำไปสู่เป้าหมายนั้นแตกต่างกันแม้จะมีการแยกรูปแบบกระบวนการทางอาญาออกเป็นสองรูปแบบดังที่ได้กล่าวมาในข้างต้นก็ตาม แต่ก็ไม่มีกฎหมายของประเทศใดที่ปฏิบัติตามแนวความคิดแบบใดแบบหนึ่งเพียงแบบเดียวอย่างเคร่งครัด โดยรูปแบบของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่ใช้กันอยู่จริงมักเป็นแบบการผสมระหว่างสองรูปแบบเข้าด้วยกันในประเทศต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ (Common Law) เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษและประเทศที่ใช้ระบบประมวลกฎหมาย (Civil Law) ได้พยายามที่จะเสาะแสวงหาหนทางในการประสานประโยชน์ระหว่างแนวความคิดทั้งสองให้มีจุดสมดุลหรือดุลยภาพเพื่อให้ทั้งประสิทธิภาพในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมและการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนดำเนินควบคู่กัน

จากทฤษฎีความชอบด้วยกระบวนการทางกฎหมาย (Due Process Model) สรุปได้ว่า ถึงแม้ว่าการที่เจ้าหน้าที่รัฐจะทำการจับกุมจำเลยหรือผู้ต้องหาแล้วนั้น ทางกระบวนการยุติธรรมหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐควรให้โอกาสแก่จำเลยหรือผู้ต้องหาในการพิสูจน์ ยืนยันตัวเองว่าได้กระทำผิดจริงหรือไม่ตามหลักการสำคัญของทฤษฎีนี้คือ การให้ความคุ้มครองสิทธิต่างๆ การที่ให้จำเลยหรือผู้ต้องหาได้สิทธิตนเองตามหลักกฎหมายรัฐธรรมนูญเบื้องต้นเพื่อให้บุคคลเหล่านี้ได้พิสูจน์ตนเอง ความเป็นธรรมตามขั้นตอนต่างๆ ในกระบวนการรูปแบบนี้เป็นรูปแบบของกระบวนการพิจารณาความอาญาที่คำนึงถึงคุณค่าในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนเป็นหลักและต่อต้านการใช้อำนาจรัฐโดยมิชอบ ซึ่งหากปฏิบัติตามหลักแล้วก็จะทำให้เกิดความเป็นธรรมทั้ง 2 ฝ่าย

2.4 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการรับฟังพยานหลักฐาน (Admissibility of Evidence)

การรับฟังพยานหลักฐาน (Admissibility of Evidence) เป็นหลักในการดำเนินการกระบวนการพิจารณาในศาลอย่างหนึ่ง ที่พิจารณาว่าพยานหลักฐานใดบ้างที่สามารถนำสืบได้หรือไม่ได้ ถ้าคู่ความนำเอาพยานหลักฐานที่รับฟังไม่ได้เข้ามาสืบ กฎหมายก็จะห้ามไม่ให้สืบถ้ามีการตรวจพบพยานหลักฐานชั้นไหนเป็นพยานที่รับฟังไม่ได้ ศาลก็จะไม่อนุญาตให้นำสืบหรือถ้าไม่มีการตรวจพบในตอนที่จะนำเข้ามาสืบทำให้สามารถนำพยานหลักฐานนั้นสืบเข้ามาในสำนวนได้ แต่ตอนที่พิพากษาคดี ศาลก็ต้องมาวิเคราะห์พยานหลักฐานแต่ละชั้นเสียก่อนว่าชั้นใดเป็นพยานหลักฐานที่รับฟังได้ ชั้นใดเป็นพยานหลักฐานที่รับฟังไม่ได้ ชั้นที่เป็นพยานหลักฐานที่รับฟังไม่ได้ก็จะถูกตัดออกไป ไม่สามารถที่จะนำมาใช้ประกอบการวินิจฉัยข้อเท็จจริงในคดีนั้นๆ ได้ (จรัญ ภักดีธนากุล, 2548) โดยการรับฟังพยานหลักฐานนั้นมีผลต่อขั้นตอนการซึ่งนำพยานหลักฐานของศาลในการพิจารณาพิพากษาคดีด้วย

หลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการรับฟังพยานหลักฐานในคดีอาญานั้น โดยหลักแล้วพยานหลักฐานทุกชนิดที่มีคุณสมบัติซึ่งถึงความผิดหรือความบริสุทธิ์ของจำเลย ย่อมรับฟังเป็นพยานหลักฐานในคดีนั้นๆ ได้ซึ่งถือว่าเป็นพยานหลักฐานที่รับฟังได้ (Admissible Evidence) แต่หลักดังกล่าวมีข้อยกเว้นอยู่ว่าถ้ามีกฎหมายบทใดบทหนึ่งบัญญัติไว้หรือวางหลักเกณฑ์ห้ามมิให้รับฟังพยานหลักฐานประเภทใดไว้ พยานหลักฐานชนิดนั้นประเภทนั้นก็จะเข้าลักษณะเป็นพยานหลักฐานที่รับฟังไม่ได้ (Inadmissible Evidence) ต้องถูกตัดทิ้งไปจะนำมาใช้เป็นพยานหลักฐานในคดีไม่ได้ กฎหมายที่บัญญัติห้ามไม่ให้รับฟังพยานหลักฐานในระบบของศาลไทย

มีหลายกรณี รวมเรียกกฎหมายเหล่านี้ว่า บทตัดพยานหลักฐาน หรือที่ตรงกับหลักกฎหมายพยานหลักฐานของต่างประเทศที่เรียกว่า Exclusionary Rules

ซึ่งหลักกฎหมายการรับฟังพยานหลักฐานเมื่อมีข้อพิพาทหรือคดีเกิดขึ้นแล้วทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องย่อมต้องการหาข้อยุติหรือมุ่งไปสู่การระงับข้อพิพาทที่มีความเป็นธรรม ซึ่งสามารถดำเนินการได้หลายวิธี เช่น การตกลงทำสัญญาประนีประนอมยอมความ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางเล็อก อนุญาโตตุลาการ การนำคดีขึ้นสู่การพิจารณาคดีของศาล เป็นต้น ในกระบวนการระงับข้อพิพาทไม่ว่าจะใช้วิธีการใดก็ตามพบว่าพยานหลักฐาน (Evidence) เป็นสิ่งที่สำคัญอย่างมากในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีหรือในกระบวนการระงับข้อพิพาทนั้นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีที่ใช้พิพาทใช้บริการของอำนาจตุลาการในสังคมประชาธิปไตยหรือระบบศาล การนำพยานหลักฐานเข้าสู่การพิจารณาคดีของศาลจะต้องมีกฎเกณฑ์เฉพาะกำหนดไว้เพื่อให้คู่ความที่พิพาทกันในคดีได้มีโอกาสพิสูจน์ข้อเท็จจริงโดยอาศัยพยานหลักฐานนั้น เพื่อให้ศาลพิจารณาพิพากษาคดีด้วยความเป็นธรรม กระบวนการค้นหาความจริงที่อาศัยพยานหลักฐานนั้น ถูกพัฒนาขึ้นและทำให้มีความน่าเชื่อถือเพื่อใช้พิสูจน์ข้อเท็จจริงในกระบวนการพิจารณาคดี จนเกิดเป็นหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการรับฟังพยานหลักฐาน จนพัฒนากลายเป็นหลักกฎหมายในการรับฟังพยานหลักฐานที่ใช้กันอยู่อย่างแพร่หลายในประเทศต่างๆ

ฉะนั้นในการวิเคราะห์ว่าพยานหลักฐานใดจะรับได้หรือไม่ในคดีๆ หนึ่งจึงต้องพิจารณาจากบทตัดพยานเป็นสำคัญ กล่าวคือต้องสำรวจกฎหมายว่ามีบทกฎหมายบทใดตัดพยานหลักฐานประเภทใด ชนิดใด เอาไว้บ้าง ซึ่งระบบกฎหมายไทยมีบทตัดพยานอยู่หลายบท ดังนี้

1) บทตัดพยานหลักฐานที่เป็นเท็จหรือปลอม

บทตัดพยานหลักฐานบทนี้ไม่มีเขียนเป็นลายลักษณ์อักษร ถือเป็นกฎหมายทั่วไปของประเทศทุกระบบกฎหมาย พยานหลักฐานเท็จนำมาพิสูจน์ข้อเท็จจริงในทางคดีไม่ได้ ถ้าสามารถพิสูจน์ได้ว่าพยานหลักฐานชั้นใดเป็นพยานหลักฐานเท็จหรือปลอมพยานหลักฐานชั้นนั้นจะต้องถูกตัดออกจากคดีทันทีที่ไม่สามารถรับฟังหรือนำมาสืบในคดีได้เลย

2) บทตัดพยานหลักฐานที่ฟุ่มเฟือย (Superfluous) ประวิงให้ชักช้า (Undue Delaying) หรือไม่เกี่ยวข้องประเด็นแห่งคดี (Irrelevant)

บทคัดพยานดังกล่าวนี้มีบัญญัติอยู่ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 86
วรรคสอง ซึ่งบัญญัติไว้ว่า

“เมื่อศาลเห็นว่าพยานหลักฐานใดฟังเพื่อยืนยันสมควรหรือประวิงให้ซักซ้ำหรือไม่
เกี่ยวแก่ประเด็นให้ศาลมีอำนาจสืบพยานหลักฐานเช่นว่านั้นหรือพยานหลักฐาน
อื่นต่อไป”

ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวนี้ได้อนุโลมนำมาใช้กับคดีอาญาด้วย ตามประมวลกฎหมายวิธี
พิจารณาความอาญา

จะเห็นได้ว่าบทบัญญัติทั้งสองมาตราดังกล่าวไว้ให้อำนาจศาลที่ไม่ยอมรับการนำเสนอ
พยานหลักฐานที่ไม่เกี่ยวข้องถึงข้อเท็จจริงในคดีเสียแต่ชั้นต้น กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ตามกฎหมายวิธี
พิจารณาความแพ่งซึ่งอนุโลมใช้ในคดีอาญานั้น พยานหลักฐานที่น่าสืบต้องเป็นพยานหลักฐาน
ที่เกี่ยวข้องถึงข้อเท็จจริงในคดี (Relevancy)

หลักการในเรื่องการนำสืบพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงที่จะต้องนำสืบนี้ เป็น
หลักสากลที่ตรงกับกฎหมายคอมมอนลอว์เรื่อง Relevancy กล่าวคือในระบบพิจารณาคดีเพื่อรับฟัง
พยานหลักฐานจากคู่ความนั้น ศาลย่อมฟังเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคดีนั้นๆ โดยหลักที่ใช้พิจารณาว่า
พยานหลักฐานใดเกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงในคดีที่จะต้องนำสืบหรือไม่ ส่วนใหญ่พิจารณาจากประเด็น
พิพาทเป็นหลัก ซึ่งตรงกับกฎหมายคอมมอนลอว์เรื่อง Materiality หรือ In Issue อย่างไรก็ตาม
พยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องถึงข้อเท็จจริงในคดีที่ต้องนำสืบเป็นคำที่มีความหมายกว้าง ยากที่จะ
กำหนดหลักตายตัวลงไปได้ว่าพยานหลักฐานใดที่เกี่ยวข้องถึงข้อเท็จจริงในคดี กรณีจึงต้องพิจารณา
เป็นคดีๆ ไป แล้วแต่ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในคดีนั้นๆ ส่วนศาลในระบบกฎหมายในกลุ่มที่ใช้การ
ประมวล มักไม่ค่อยมีปัญหาในการแปลความกฎหมายเรื่องนี้มากนัก เพราะในกรณีที่มีปัญหาคาบ
เกี่ยวก็จะรับพยานหลักฐานนั้นไว้ก่อนแล้วค่อยวินิจฉัยว่าพยานหลักฐานนั้นรับฟังได้หรือไม่ ซึ่งศาล
ไทยส่วนใหญ่ก็ปฏิบัติเช่นนี้ (พรเพชร วิชิตชลชัย, 2542)

3) บทตัดพยานที่เกิดขึ้นหรือได้มาโดยมิชอบ (Rule against Illegally Obtained Evidence)

สำหรับบทตัดพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นได้มาโดยมิชอบนี้มีแนวคิดที่แตกต่างกันอยู่ 2 แนวคิด ระหว่างแนวคิดที่เห็นว่าควรแยกแยะระหว่างการกระทำผิดของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการแสวงหาหลักฐาน ออกจากการรับฟังพยานหลักฐานในคดีอาญาที่เกิดขึ้น ไม่ควรนำเอาการกระทำผิดของเจ้าหน้าที่มาทำให้การวินิจฉัยผิดไปจากความเป็นจริงซึ่งแสดงได้จากชัดแจ้งโดยพยานหลักฐานนั้น อยู่แล้ว อันเป็นแนวความคิดที่เห็นไปในทางที่จะไม่ให้มีบทตัดพยานหลักฐานบทนี้แบบ แนวความคิดในทางที่สองถึงแม้ว่าพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นหรือได้มาโดยไม่ชอบจะเป็น พยานหลักฐานที่พิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีใดก็ตาม แต่การที่เจ้าพนักงานหรือเจ้าหน้าที่ไปแสวงหา พยานหลักฐานด้วยวิธีการที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายก็จะทำให้การรับฟังพยานหลักฐานดังกล่าวนี้จะ กลายเป็นการไปส่งเสริมสนับสนุนให้เจ้าหน้าที่นิยมที่จะใช้วิธีการนอกกฎหมายหรือผิดกฎหมาย มากขึ้น ผลเสียย่อมเกิดแก่สังคมมากกว่าที่จะเกิดผลเสียในคดีโดยการตัดพยานหลักฐานขึ้นนั้นไป ทั้งสองแนวความคิดดังกล่าวตั้งอยู่บนประโยชน์สาธารณะด้วยกันทั้งคู่ แต่ก็ขัดแย้งกันมาโดยตลอด กฎหมายในเรื่องนี้ของทุกประเทศจึงมักไม่เขียนหรือบัญญัติกฎหมายเป็นการตายตัวไปทางใดทาง หนึ่ง กล่าวคือ ไม่มีประเทศใต้วงหลักกฎหมายในเรื่องนี้ให้เป็นการเด็ดขาดไปด้านใดด้านหนึ่ง ถ้าเป็นพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นหรือได้มาโดยมิชอบโดยไม่คำนึงถึงการกระทำโดยไม่ถูกต้องหรือไม่ ชอบด้วยกฎหมายของเจ้าหน้าที่จะมีความรุนแรงและกระทบกระเทือนหรือทำให้เกิดความเสียหาย แก่สังคมมากน้อยแค่ไหนกฎหมายในเรื่องนี้ของทุกประเทศมักวางหลักเกณฑ์ไว้ในลักษณะที่ยืดหยุ่น ให้สามารถปรับใช้ได้เหมาะสมกับเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นรายกรณี

4) บทตัดพยานบอกเล่า (Rule against Hearsay)

พยานบอกเล่าหรือ Hearsay เป็นหลักฐานกฎหมายเก่าแก่ของระบบคอมมอนลอว์เป็นบทตัด พยานที่ไม่ประสงค์จะให้พยานหลักฐานอันมีลักษณะเป็นพยานบอกเล่าเข้าสู่สำนวนของศาลซึ่งไม่ ว่าจะเป็นการพิจารณาคดีโดยศาลหรือลูกขุน กฎว่าด้วยการห้ามรับฟังพยานบอกเล่าจะมีผลบังคับใช้ เสมอ (พรเพชร วิชิตชลชัย, 2542) ซึ่งพยานบอกเล่า หมายถึง พยานหลักฐานใดก็ตามที่สามารถ แสดงถึงคำกล่าวของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง โดยที่ไม่ได้นำตัวบุคคลผู้กล่าวมาเบิกความโดยตรงต่อศาล โดยใช้ความประสงค์ในการนำสืบพยานหลักฐานนั้นเพื่อแสดงให้เห็นว่าเนื้อความหรือเรื่องราว ที่เกิดขึ้นนั้นเป็นความจริง

ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้กำหนดหลักเกณฑ์การห้ามรับฟังพยานหลักฐานบอกเล่าไว้ใน Federal Rules of Evidence (FRE) ข้อ 801-802 โดยให้ความหมายว่า พยานบอกเล่า หมายถึง คำกล่าวข้อเท็จจริงใดๆ ที่กระทำนอกศาล แล้วมีการนำเสนอคำกล่าวนั้นต่อศาลโดยบุคคลอื่น ซึ่งมีผู้ที่กล่าวถ้อยคำในคำกล่าวนั้น แต่ถ้าได้มุ่งพิสูจน์ความจริงของข้อความที่กล่าวก็ไม่ใช่พยานบอกเล่า เหตุที่ห้ามศาลในสหรัฐอเมริการับฟังพยานบอกเล่า เนื่องจากคู่ความขาดสิทธิในการถามค้านในเนื้อหาและความเป็นจริง เพราะผู้ที่กล่าวข้อความนั้นมิได้มาเบิกความต่อศาล ทำให้น้ำหนักและความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานน้อยลงแต่ในบางกรณีก็มีความจำเป็นที่ต้องรับฟังพยานหลักฐานบอกเล่า เพราะขาดพยานหลักฐานและบางกรณีพยานบอกเล่าก็มีน้ำหนักและความน่าเชื่อถือไม่น้อยกว่าพยานหลักฐานโดยตรงเช่น พยานบอกเล่าที่เป็นคำรับ คำกล่าวที่เป็นปฏิปักษ์ต่อประโยชน์ของตนเองหรือคำกล่าวของผู้ที่ใกล้จะตาย เป็นต้น

ประเทศอังกฤษ พยานบอกเล่าอาจปรากฏในรูปของคำเบิกความหรือเอกสารหรือแม้แต่กิริยาท่าทางก็เป็นพยานบอกเล่าได้ เหตุผลที่ศาลอังกฤษไม่รับฟังพยานบอกเล่ามีอยู่หลายประการคือ พยานบอกเล่าไม่ใช่พยานที่ดีที่สุดตามหลัก Best Evidence Rule อาจมีการสร้างพยานหลักฐานเท็จได้ และศาลไม่ได้เห็นอากัปกิริยาของผู้บอกเล่า เหมือนกรณีที่พยานมาเบิกความต่อศาลด้วยตนเอง ข้อความที่เล่าต่อกันมาก็อาจมีความคลาดเคลื่อนได้ อย่างไรก็ดี คำพิพากษาในคดีอาญาที่รับฟังพยานหลักฐานบอกเล่าก็มีอยู่จำนวนไม่น้อยเช่นเดียวกันเช่น ข้อความในเอกสารมหาชน คำบอกเล่าของผู้ใกล้ตาย คำรับของคู่ความและคำรับสารภาพ ข้อความในกระบวนการพิจารณาคดีก่อนข้อความที่เกี่ยวข้องและอธิบายข้อเท็จจริงในประเด็น คำกล่าวในทันทีและเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ในประเด็น คำกล่าวเกี่ยวกับสภาพจิตใจ อารมณ์และสภาพร่างกายของผู้กล่าว (โสภณ รัตนกร, 2542)

ประเทศไทยในคดีอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาไม่ได้เขียนบทคัดพยานบอกเล่าไว้โดยตรง ซึ่งกรณีนี้มีความเห็นของนักกฎหมายไทยในทางปฏิบัติแยกเป็นสองทางคือ ทางหนึ่งเห็นว่า เมื่อประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาไม่ได้บัญญัติไว้เฉพาะก็ให้อาประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาใช้ในคดีอาญาโดยอนุโลมโดยผ่านประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาคดีความอาญา ส่วนความเห็นที่สองเห็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาคดีความอาญาบัญญัติเกี่ยวกับเรื่องการรับฟังพยานหลักฐานไว้โดยเฉพาะแล้ว โดยต้องแปลความว่า ถ้าเป็นพยานหลักฐานที่สามารถพิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ของจำเลยได้ก็ให้รับฟังได้หมดไม่ว่าจะเป็นประจักษ์พยานหรือพยานบอกเล่าก็ตามไม่ว่าจะเป็นพยานหลักฐานชั้นหนึ่งหรือชั้นสอง ไม่ว่าจะเป็น

พยานหลักฐานโดยตรงหรือพยานหลักฐานพหุเหตุแวดล้อมกรณี จึงไม่อนุโลมให้เอาประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้ในคดีอาญา (เจริญ ภัคศิษานกุล, 2548)

บทคัดพยานเล่าของไทยนั้นเน้นที่ตัวพยานบุคคลว่า ผู้ที่จะมาบอกความนั้นต้องเป็นคนที่ได้ ยิน ได้ทราบข้อความนั้นมาเอง โดยตรงกล่าวคือ ต้องประจักษ์พยาน กฎหมายจำกัดเฉพาะพยาน บุคคลเท่านั้น สำหรับบันทึกการให้คำพยานในชั้นสอบสวน บันทึกคำผู้ต้องหาในชั้นสอบสวน แม้ จะอยู่ในรูปของพยานเอกสาร ในทางปฏิบัติก็ถือว่าเป็นพยานบอกเล่าซึ่งต้องห้ามรับฟังตามกฎหมาย วิธีพิจารณาความแพ่งประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

2.4.1 ระบบการค้นคว้าหาข้อเท็จจริงโดยพยานหลักฐาน

กระบวนการในการบังคับใช้กฎหมายนั้นย่อมมีความแตกต่างกันไปในแต่ละสังคมตาม แนวคิดและทฤษฎีอันเป็นพื้นฐานของกฎหมาย ฉะนั้นจึงควรมีการศึกษาถึงระบบกฎหมายและ ระบบการค้นคว้าหาข้อเท็จจริงของกฎหมายแต่ละระบบว่ามีแนวคิดหรือทฤษฎีมีกฎเกณฑ์อย่างไร เพื่อนำมาเปรียบเทียบและปรับใช้ในส่วนที่เหมาะสมกับสภาพสังคมของประเทศไทย อันจะนำมาสู่ การบังคับใช้กฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นแนวทางแนวกั้น

ระบบกฎหมายที่สำคัญของโลกนั้นมีหลายระบบ แต่ที่สำคัญมีอยู่ 2 ระบบคือ ระบบคอมมอนลอว์ (Common Law) และระบบซีวิลลอว์ (Civil Law) ซึ่งทั้งสองระบบนี้มีระบบการพิจารณาคดีความหรือค้นคว้าหาข้อเท็จจริงโดยพยานหลักฐานที่แตกต่างกันออกไป สำหรับระบบคอมมอนลอว์ใช้ระบบกล่าวหา (Accusatory System) ส่วนระบบซีวิลลอว์ใช้ระบบไต่สวน (Inquisitorial System) ดังนี้คือ

1) การค้นคว้าหาข้อเท็จจริงโดยพยานหลักฐานในระบบกล่าวหา

เป็นระบบการพิจารณาคดีของประเทศที่ใช้กฎหมายระบบคอมมอนลอว์ ซึ่งมีต้นกำเนิดมาจากประเทศอังกฤษแล้วแพร่หลายไปสู่ประเทศที่เป็นอาณานิคมของอังกฤษ และปัจจุบันนอกจากที่ ใช้อยู่ในประเทศอังกฤษแล้วยังใช้อยู่ในประเทศต่างๆ เช่น สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ มาเลเซีย และสิงคโปร์ ซึ่งรูปแบบวิธีการดำเนินคดีผ่านระบบนี้มีผู้เกี่ยวข้องกับคดี 3 ฝ่ายคือ ศาล ผู้ กล่าวหา และผู้ถูกกล่าวหา ถัดหลักว่าศาลหรือผู้พิพากษา หรือลูกขุนเปรียบเสมือนกรรมการผู้ตัดสิน กิจาโดยศาลต้องวางตนเป็นกลางมีหน้าที่คอยควบคุมดูแลทั้ง 2 ฝ่าย กฎระเบียบของการพิจารณาคดี

ความศาลเป็นผู้วางไว้อย่างเคร่งครัด เพื่อมิให้เกิดการเอาเปรียบกันในการต่อสู้คดีความ โดย คู่ความแต่ละฝ่ายต้องเสนอข้อเท็จจริงและตรวจสอบข้อเท็จจริงกันเอง จึงมีการเรียกดำเนินคดีระบบ นี้ว่าเป็นระบบคู่กรณี (Adversary System) (โสภณ รัตนกร, 2542) ส่วนศาลเป็นผู้ชี้ขาดต้องวางเฉย ควบคุมมิให้ผิดกฎหมาย ซึ่งเครื่องมืออันสำคัญในการค้นหาความจริงคือ กฎหมายลักษณะ พยานหลักฐานที่กำหนดว่าข้อเท็จจริงที่ศาลจะรับฟังและข้อเท็จจริงใดที่ศาลไม่รับฟัง และกำหนด พยานสืบพยานหลักฐานด้วย และเนื่องจากประเทศที่ใช้ระบบกล่าวหา หรือที่ใช้ระบบคอมมอนลอว์ นี้มีการนำลูกขุนซึ่งเป็นคนธรรมดาเป็นผู้พิจารณาข้อเท็จจริง ดังนั้นเพื่อการป้องกันการเกิดอคติ และความลำเอียงในจิตใจของคณะลูกขุนจึงได้มีการตั้งกฎเกณฑ์ต่างๆ มากมายที่เกี่ยวข้องกับ พยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบ (Exclusionary Rule) และบทตัดพยาน (Hearsay) (พรเพชร วิชิตชลชัย, 2542) ซึ่งในระบบกล่าวหาที่ใช้ในประเทศอังกฤษนี้ การฟ้องคดีอาญาถือว่าเป็นการ กล่าวอ้างโจทก์ว่าจำเลยได้กระทำความผิด และเมื่อจำเลยได้กระทำความผิดจริงตามที่กล่าวอ้าง การ เริ่มต้นของคดีอาญาจึงต้องเริ่มคดีโดยโจทก์เป็นผู้กล่าวหา นำพยานหลักฐานมาพิสูจน์ความผิดของ จำเลย ระบบนี้จึงเน้นเป็นพิเศษว่าจำเลยในคดีอาญาได้รับการสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่า โจทก์จะพิสูจน์ให้ศาลเห็นเป็นที่ล้นสงสัยว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิด แล้วจำเลยจึงมีหน้าที่สืบพยาน หลักฐานพยานหลักฐานของโจทก์ สิ่งที่เป็นกลไกสำคัญในการสืบพยานบุคคลในระบบกล่าวหาคือ การถามค้าน (Cross Examination) เนื่องจากจะเห็นว่าการเปิดโอกาสให้คู่ความฝ่ายตรงข้ามถามค้าน ของคู่ความอีกฝ่ายหนึ่งเป็นหนทางที่จะนำไปสู่การพิสูจน์ความจริงและทำให้ผู้พิพากษาหรือลูกขุน วินิจฉัยคดีได้อย่างถูกต้อง ในระบบนี้ศาลมีบทบาทในการเสาะหาข้อเท็จจริงในคดีน้อยมาก ศาลอาจ เข้าไปซักถามพยานบ้างเพื่อเป็นประโยชน์แห่งความยุติธรรมและคุ้มครองสิทธิของจำเลย การ ซักถามของศาลจะเป็นเพียงเพื่อให้เกิดความชัดเจนหรือเมื่อมีข้อความที่สงสัยในความหมายของการ เบิกความเท่านั้นจะไม่ซักถามเรื่องอื่นนอกเหนือจากนี้ การเรียกพยานมาสืบนั้นมีน้อยมากหรือแทบ ไม่มีเลยศาลจะวางตัวเป็นกลางโดยเคร่งครัด ศาลจึงมีดุลยพินิจเกี่ยวกับการดำเนินคดีน้อยมาก และ การดำเนินคดีย่อมเป็นไปตามกฎเกณฑ์ของการพิจารณาและการสืบพยาน ซึ่งทั้งศาลและคู่ความ จะต้องปฏิบัติตามโดยเคร่งครัด การทำผิดกฎเกณฑ์ดังกล่าวอาจมีผลทำให้คดีต้องถูกยกฟ้องได้ (โสภณ รัตนกร, 2542)

2) การค้นหาข้อเท็จจริงพยานหลักฐานในระบบไต่สวน

เป็นระบบการพิจารณาของประเทศในภาคพื้นยุโรป หรือประเทศที่ใช้กฎหมายระบบ ซิวิลลอว์ โดยระบบนี้ที่มาจาก การชำระความของพระในศาสนาโรมันคาทอลิก ซึ่งพิจารณาคดีที่มี ผู้กระทำความผิดต่อกฎหมายศาสนาด้วยวิธีการซักฟอกโดยคณะกรรมการ ผู้เกี่ยวข้องในการพิจารณาคดี จึงมีเพียงสองฝ่ายคือ ผู้ไต่สวน และผู้ถูกไต่สวนไม่จำเป็นต้องมีคนกลางเหมือนระบบกล่าวหา ผู้ไต่ สวนหรือผู้ชำระความเป็นผู้มีอำนาจโดนเด็ดขาด ซึ่งการกระทำการไต่สวนคดีความเพื่อหา ข้อเท็จจริงให้ได้ โคนเป็นผู้ซักถามพยานและเป็นผู้ค้นหาความจริงด้วยตนเอง วิธีการแรกๆ อาจเกิด

จากการทรมานจำเลยเพื่อให้รับสารภาพหรือให้จำเลยต่อสู้กันเพื่อพิสูจน์ว่าใครผิดใครถูก ศาลในระบบนี้จึงมีความสำคัญมากในการพิจารณาคดีความ โดยศาลจะมีอำนาจในการดำเนินการค้นหาข้อเท็จจริงด้วยตนเอง (Active) กำหนดประเด็นในคดี ควบคุมการดำเนินคดีทุกขั้นตอน ทั้งนี้เพื่อให้การค้นหาข้อเท็จจริงใกล้เคียงกับความจริงมากที่สุด ในคดีอาญาบางกรณีศาลเข้าไปมีส่วนร่วมตั้งแต่ในชั้นสอบสวน การดำเนินคดีในศาลไม่ว่าจะเป็นการสืบพยาน ซักถามพยาน ศาลจะเป็นผู้ดำเนินการโดยตลอด ผู้อื่นเช่นอัยการหรือนายจำเลยจะถามคู่ความฝ่ายตรงข้ามกันหรือถามพยานโดยตรงโดยไม่ต้องผ่านศาลและถามได้เท่าที่ได้รับอนุญาตจากศาลเท่านั้น ศาลจึงอยู่ในฐานะที่สามารถให้ความคุ้มครองแก่สิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหา หรือจำเลยในคดีอาญาโดยตรงได้ (John H. Langbein, 1977) เนื่องจากระบบนี้มุ่งแสวงหาข้อเท็จจริงเป็นสำคัญ ศาลจึงมีอำนาจที่จะค้นหาข้อเท็จจริงได้ทุกทาง กฎหมายต่างๆ ในการพิจารณาคดีและสืบพยานจึงไม่ค่อยมีบทบาทสำคัญนัก วิธีการต่างๆ มีความยืดหยุ่น ไม่เคร่งครัด เข้มงวดเช่นระบบกล่าวหา โดยเฉพาะอย่างยิ่งไม่มีบทคัดพยานหรือกฎที่ห้ามเสนอพยานหลักฐานประเภทใดประเภทหนึ่ง ส่วนใหญ่ศาลจะรับฟังพยานหลักฐานทุกประเภท เว้นแต่เป็นพยานหลักฐานที่ไม่เกี่ยวข้องกับคดีความ ศาลมีอำนาจอย่างกว้างขวางในการใช้ดุลยพินิจการรับฟังพยานหลักฐาน บทบาทของคู่ความในคดีถูกจำกัดให้อยู่ในฐานะเป็นเพียงผู้ร่วมในการพิจารณาคดี (Passive) ช่วยเหลือศาลให้ทำหน้าที่อย่างถูกต้องสมบูรณ์ นอกจากนี้ระบบไต่สวนนี้ไม่ได้เน้นเรื่องความเท่าเทียมของคู่ความอย่างในระบบกล่าวหา การพิจารณาคดีอาจทำลับหลังจำเลยได้ ทนายของจำเลยในคดีอาญาไม่มีบทบาทในการซักถามความอย่างระบบกล่าวหา การฟ้องคดีอาญาถือว่าเป็นเรื่องของรัฐ เอกชนมีบทบาทในการฟ้องคดีอาญาจำกัดมาก แต่อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันนี้ระบบกฎหมายลักษณะพยานทั้ง 2 ระบบมีแนวโน้มที่จะมีความเป็นสากลหรือความเป็นหนึ่งเดียวมากขึ้นเพราะทั้ง 2 ระบบต่างยอมรับในจุดอ่อนข้อบกพร่องในบางจุดของตนเองได้มีการปรับปรุงระบบการพิจารณาโดยเอาส่วนดีของอีกระบบมาใช้ ดังนั้นการที่จะแบ่งแยกว่าเป็นระบบใดโดยเด็ดขาดจึงมีแนวโน้มเปลี่ยนไป

3) การค้นหาข้อเท็จจริง โดยพยานหลักฐานในประเทศไทย

เมื่อพิจารณาระบบการพิจารณาคดีและการสืบพยานเพื่อค้นหาความจริง โดยพยานหลักฐานของไทยเรา ในปัจจุบันอาจกล่าวได้ว่ามีลักษณะใกล้เคียงกันทั้งระบบกล่าวหาและระบบไต่สวน กฎหมายลักษณะพยานของไทยนั้นต้องยอมรับว่าการร่างกฎหมายในชั้นแรกได้มีการนำกฎหมายลักษณะพยานไปใส่ไว้ในประมวลกฎหมายพิจารณาความแพ่งและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งเป็นลักษณะที่ใช้ในประเทศที่ใช้ประมวลกฎหมายคือระบบซีวิลลอว์หรือประเทศที่มีระบบการค้นหาความจริงโดยระบบไต่สวน แต่ในทางปฏิบัตินั้นคนไทยยังนำเอาหลักกฎหมายพยานของประเทศอังกฤษมาใช้ ทั้งนี้เพราะอิทธิพลของการที่ผู้พิพากษาหรือนักกฎหมายไทยได้รับการศึกษากฎหมายมาจากประเทศอังกฤษ ในการจัดระบบการพิจารณาคดีในศาลจึงเป็นไปตามแบบ

ฉบับของประเทศอังกฤษ ซึ่งใช้ระบบกล่าวหาทำให้ศาลไทยวางตัวเป็นกลางในการพิจารณาคดี ซึ่งแม้ว่าต่อมาประเทศไทยเองได้มีบทบัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความให้อำนาจศาลอย่างเต็มที่ในการเรียกพยานสืบหรือซักถามพยานได้แต่ผู้พิพากษาไทยก็จำกัดบทบาทของตนเองในเรื่องนี้ เมื่อพิจารณาเนื้อหาในส่วนของตัวบทกฎหมายทั้งในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งและอาญา ก็เห็นได้ว่าได้รับอิทธิพลมาจากกฎหมายลักษณะพยานของระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ที่ใช้ระบบกล่าวหาหลายเรื่อง แต่มีบทบัญญัติให้อำนาจศาลในการสืบพยาน ถามพยานเองได้คล้ายกับระบบไต่สวนเช่นกัน แต่เมื่อพิจารณาทางปฏิบัติของผู้พิพากษาจะเห็นได้ว่า ศาลวางตัวเป็นกลางไม่เข้าไปสอดแทรกพยานโดยไม่จำเป็น ในคดีอาญาศาลจะช่วยถามพยานให้จำเลย แต่จะไม่ช่วยถามพยานโจทก์ หากโจทก์นำสืบพยานหลักฐานไม่สิ้นสงสัยตามสมควรศาลก็จะยกฟ้อง ซึ่งวิธีปฏิบัติของศาลนั้นก็เป็นที่ยอมรับโดยทั่วกันจนถือเป็นนิติประเพณี ผู้พิพากษาใดไม่ปฏิบัติตามแม้โดยกฎหมายให้อำนาจได้ ก็จะเป็นครหาว่าไม่วางตัวเป็นกลาง โดยสรุปกล่าวได้ว่าระบบการพิจารณาคดีและสืบพยานของเรา ได้นำหลักจากระบบกล่าวหาและระบบไต่สวนใช้ผสมผสานกัน แต่การดำเนินคดีในศาลโดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทของผู้พิพากษาและการสืบพยานหลักฐานยังยึดหลักของระบบกล่าวหาอยู่เป็นส่วนใหญ่จึงน่าจะกล่าวได้ว่าระบบผสมผสานระหว่างระบบกล่าวหาและระบบไต่สวนทางกระทรวงยุติธรรมก็ถือเช่นกัน ฉะนั้นในการรับฟังพยานหลักฐานของระบบนี้จึงต้องพิจารณาดูว่าเรื่องใดเป็นข้อดีที่เอามาจากระบบกล่าวหา แนวการปฏิบัติการดีความก็ต้องยึดถือเอาหลักการของระบบกล่าวหาในเรื่องนั้นมาใช้ และถ้าเรื่องใดเอามาจากระบบไต่สวนแล้วก็ต้องปฏิบัติตามวิธีการของระบบไต่สวนเพื่อประโยชน์แห่งกระบวนการยุติธรรมและกระบวนการบังคับใช้กฎหมายได้อย่างถูกต้อง (โสภณ รัตนานกร, 2542)

2.4.2 หลักการคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และหลักการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนจากการกระทำโดยไม่ชอบของเจ้าพนักงานในการรวบรวมพยานหลักฐาน

ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (Human Dignity) เป็นมูลฐานหนึ่งของสิทธิมนุษยชนที่มีความหมายถึง คุณค่าอันมีลักษณะเฉพาะและเป็นคุณค่าที่มีความผูกพันอยู่กับความเป็นมนุษย์ซึ่งบุคคลในฐานะที่เป็นมนุษย์ทุกคน ย่อมได้รับคุณค่าดังกล่าวโดยไม่จำต้องคำนึงถึงเพศ เชื้อชาติ ศาสนา วัย หรือคุณสมบัติอื่นๆ ของบุคคลในความหมายนี้ “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” จึงหมายถึงลักษณะบางประการที่สร้างออกมาเป็นคุณค่าเฉพาะตัวของมนุษย์อันเป็นสาระดีในการกำหนดความรับผิดชอบของตนเองและเป็นสาระดีที่มนุษย์แต่ละคนได้รับเพื่อเห็นแก่ความเป็นมนุษย์ของบุคคลนั้น (บรรเจิด สิงคะเนติ, 2543) นอกจากนี้ก็ยังมีผู้ให้ความเห็นอีกว่า ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หมายถึงสิ่ง

ที่เป็นคุณค่าของความเป็นมนุษย์ที่มีอยู่ในตัวของบุคคลทุกคน (มานิตย์ จุมปา, 2547) และในทางทฤษฎีกฎหมายของประเทศหรือรัฐเสรีประชาธิปไตย (Liberal and Democratic State) เช่น ประเทศเยอรมนีหรือฝรั่งเศส ต่างก็ได้ถือศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เป็นหลักการสูงสุดของรัฐธรรมนูญ และจากการยอมรับสถานะดังกล่าวนี้เอง จึงอาจกล่าวได้ว่า ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญไทยมีพันธะกิจ 2 ประการด้วยกันคือ

ประการแรก ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เป็นสิทธิโดยตัวของมันเองจึงอยู่ในฐานะที่เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานประเภทหนึ่งที่ใช้อำนาจล่วงละเมิดมิได้

ประการที่สอง มาตรการในการวินิจฉัยเชิงคุณค่าอันแสดงถึงทิศทางของการกระทำอื่นๆ เพื่อให้สิทธิขั้นพื้นฐานที่มีการบัญญัติรับรองไว้แล้วนั้นสามารถบรรลุเป้าหมายได้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ อันเป็นการเพิ่มหลักประกันที่จะมิให้มีการล่วงละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานดังกล่าว (อุดม รัฐอมฤต และคณะ, 2547)

ดังจะเห็นได้จากหลักสากลในเรื่องของมาตรฐานองค์การสหประชาชาติว่าด้วยกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่ได้ถือเรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เป็นสิ่งสำคัญสูงสุดที่รัฐจะต้องคำนึงถึงก่อนเสมอ ในการแสวงหาพยานหลักฐานอันได้แก่ (ฐานิสร์ วรรณสุข, 2550)

(ก) อนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการกระทำทารุณและการปฏิบัติหรือ การลงโทษอื่นที่เป็น การทารุณโหดร้าย (Convention against Torture and Other Cruel, in Human or Degrading Treatment or Punishment 1984) ที่บัญญัติว่าด้วย

ข้อ 1 คือ

1.1) โดยจุดมุ่งหมายของอนุสัญญานี้การกระทำทารุณ หมายถึง การกระทำใดๆ ก็ตามที่ก่อให้เกิดความเจ็บปวดหรือทุกข์ทรมานอย่างยิ่งไม่ว่าในด้านร่างกายหรือจิตใจโดยเป็นการกระทำโดยเจตนาที่จะล่วงละเมิดซึ่งการกระทำต่อบุคคลใดเพื่อที่จะบีบบังคับให้ผู้นั้นหรือบุคคลที่สามยอมบอกข้อเท็จจริงหรือให้การรับสารภาพหรือเพื่อบังคับผู้นั้นสำหรับการกระทำของผู้นั้นหรือที่ผู้นั้นต้องสงสัยว่าได้กระทำการนั้นหรือเพื่อเป็นการข่มขู่หรือบังคับผู้นั้นหรือบุคคลที่ว่าศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (Human Dignity) เป็นรากฐานอันเป็นที่มาของสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานทั้ง

ปวงและเป็นแดนแห่งสิทธิที่รัฐไม่อาจใช้อำนาจล่วงละเมิดเข้าไปในขอบเขตดังกล่าวได้ดังเช่นที่ รัฐธรรมนูญเยอรมันได้บัญญัติหลัก ในเรื่องของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ไว้ในมาตรา 1(1) ว่า

“ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไม่อาจถูกล่วงละเมิดได้ อำนาจรัฐทั้งหลายผูกพันที่จะให้ ความเคารพและให้ความคุ้มครองต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์”

โดยศาลรัฐธรรมนูญสหพันธรัฐของเยอรมนีได้วินิจฉัยยอมรับว่าศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานประเภทหนึ่งและถึงแม้ว่าจะมิได้บัญญัติเนื้อหาไว้อย่างชัดเจนเหมือนสิทธิขั้น พื้นฐานอื่น แต่อำนาจรัฐทั้งหมดก็ต้องผูกพันในฐานะที่สามหรือด้วยเหตุเกี่ยวกับการเลือกปฏิบัติไม่ว่าชนิดใดๆ ซึ่งได้ทำให้เกิดความเจ็บปวดหรือความทุกข์ทรมานโดยการกระทำ การยุยงส่งเสริม การ ยินยอมหรือการเพิกเฉยของเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือบุคคลอื่นที่กระทำในฐานะเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น แต่ ทั้งนี้ไม่รวมถึงความเจ็บปวดหรือความทุกข์ทรมานที่เกิดขึ้นเองประจำตัว หรือโดยปกติธรรมดา สำหรับการลงโทษตามกฎหมาย

ข้อ 2

2.1) ประเทศภาคีแต่ละประเทศจะต้องจัดมาตรการที่มีประสิทธิภาพทั้งด้านนิติ บัญญัติบริหาร ตุลาการ และมาตรการอื่นๆ เพื่อป้องกันการกระทำทรมานภายในขอบอำนาจของ ประเทศนั้นๆ

2.2) หลักเกณฑ์ดังกล่าวเป็นเรื่องที่ต้องปฏิบัติโดยไม่มีข้อยกเว้นใดๆ ทั้งสิ้นแม้แต่ กรณีที่เกิดภาวะสงครามหรือภัยคุกคามจากสงคราม การจลาจล ภาวะวุ่นวายทางการเมือง หรือเหตุฉุกเฉิน อื่นในสาธารณชนก็ตามก็ไม่ให้ยกเป็นเหตุที่จะทำให้สามารถกระทำทรมานได้

2.3) คำสั่งของผู้บังคับบัญชาหรือองค์กรของรัฐก็ไม่ให้ยกเป็นเหตุที่จะกระทำ ทรมานได้

(ข) ประมวลระเบียบการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่บังคับใช้ (Code of Conduct for Law Enforcement Officials, 1979) ที่บัญญัติว่า

“ข้อ 2 ในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่บังคับใช้กฎหมายนั้น จะต้องกระทำโดยเคารพและมุ่งคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตลอดจนพิทักษ์ รักษาสิทธิมนุษยชนของบุคคลทุกคน”

“ข้อ 5 จะต้องไม่มีเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่บังคับใช้กฎหมายคนใดไปกระทำการ หรือยุยงส่งเสริมหรือเพิกเฉยต่อการกระทำทรมาน หรือการปฏิบัติหรือการลงโทษ อื่นที่เป็นการทารุณ โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือลดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ แม้แต่ กรณีที่เป็นคำสั่งของผู้บังคับบัญชาหรือเป็นกรณีที่มีพฤติการณ์พิเศษเช่น ในภาวะ สงครามหรือมีภัยคุกคามจากสงคราม ภัยคุกคามต่อความมั่นคงของชาติ ความ วุ่นวายทางการเมืองภายใน หรือกรณีเกิดเหตุฉุกเฉินในสาธารณชนก็มีให้นำมาใช้ เป็นข้ออ้างที่จะให้ยอมรับเอาการกระทำทรมานหรือการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่น ที่เป็นการทารุณ โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือลดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นั้นมาใช้”

จากกรณีดังกล่าวจะเห็นได้ว่าในหลักสากลเองก็เป็นที่ยอมรับกับกันโดยทั่วไปที่การ ดำเนินการทั้งหลายของเจ้าพนักงานของรัฐ โดยเฉพาะการใช้อำนาจรัฐสิ่งสำคัญที่สุดที่รัฐจะต้องให้ ความเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ด้วยการไม่ใช้วิธีการใดๆ ซึ่งรวมถึงการแสวงหา พยานหลักฐานด้วยวิธีการต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการทรมานหรือการขู่เข็ญหรือการกระทำใดๆ ที่เป็น การลดคุณค่าของความเป็นมนุษย์ลงเช่น การทรมานผู้ต้องหาเพื่อให้รับสารภาพหรือเพื่อให้ผู้ต้องหา บอกที่ซ่อนของกลาง หรือเพื่อที่จะขยายผลของคดี เหล่านี้เป็นสิ่งที่องค์กรของรัฐจะต้องงดเว้นโดย เด็ดขาด ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เป็นคุณค่าที่มีลักษณะเฉพาะสืบเนื่องจาก ความเป็นมนุษย์และเป็นคุณค่าที่มีอยู่ในมนุษย์ทุกคนโดยไม่มีข้อจำกัดหรือเงื่อนไขใดๆ ไม่ว่าจะ เป็น เชื้อชาติ ศาสนา ใดๆ ก็ตาม โดยถือว่าศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เป็นคุณค่าที่ไม่อาจล่วงละเมิดได้ (ฐานิสร์ วรรณสุข, 2550)

ดังจะเห็นได้จากกฎหมายภายในของประเทศไทยที่ได้วางหลักการดังกล่าวนี้ในรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน ก็ได้บัญญัติไว้อย่างชัดเจนใน มาตรา 4 ที่บัญญัติไว้ว่า

“ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง”

มาตรา 26 ที่บัญญัติไว้ว่า

“การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กร ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้”

มาตรา 29 ที่บัญญัติไว้ว่า

“การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้ และเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้”

นอกจากนี้เมื่อกล่าวถึงสิทธิมนุษยชน (Human Rights) อันเป็นสิทธิที่รัฐธรรมนูญมุ่งที่จะให้ความคุ้มครองแก่บุคคลทุกคนโดยมิได้แบ่งแยกว่า บุคคลนั้นจะเป็นผู้ใด ชาติใด ศาสนาใดหากบุคคลดังกล่าวได้อยู่ในอำนาจแห่งพื้นที่ที่มีการบังคับใช้รัฐธรรมนูญนั้น บุคคลทุกคนก็ย่อมได้รับความคุ้มครองภายใต้รัฐธรรมนูญด้วยเสมอ จึงอาจกล่าวได้ว่า สิทธิมนุษยชนจึงเป็นสิ่งที่เป็นคุณลักษณะประจำตัวของมนุษย์ทุกคนเป็นสิทธิและเสรีภาพตามธรรมชาติที่เป็นของมนุษย์และด้วยเหตุผลเดียวคือ มนุษย์ทุกคนที่มีสิทธิ และเสรีภาพเหล่านี้ย่อมเมื่อเกิดขึ้นมาในโลกโดยไม่ขึ้นอยู่กับเชื้อชาติศาสนาใดๆ ดังนั้น “สิทธิมนุษยชน (Human Rights)” จึงมีลักษณะคล้ายกับ “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (Human Dignity)” นั่นเอง

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาแนวความคิดพื้นฐานเกี่ยวกับ “สิทธิ (Right)” และ “เสรีภาพ (Liberty)” ของบุคคลได้มีผู้ให้ความเห็นว่า “สิทธิ (Right)” หมายถึง อำนาจที่มีกฎหมายรับรองคุ้มครองให้แก่บุคคลในอันที่จะกระทำการเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินหรือบุคคลอื่น เช่น สิทธิในทรัพย์สิน สิทธิในชีวิตร่างกาย กล่าวคือ สิทธิเป็นอำนาจที่กฎหมายรับรองให้แก่บุคคลคนหนึ่งในอันที่จะเรียกร้องให้บุคคลอื่นหรือหลายคนกระทำการหรือละเว้นกระทำการบางอย่าง บางประการให้เกิดประโยชน์และนอกจากนี้ก็ยังมิ “สิทธิตามรัฐธรรมนูญ” ซึ่งถือเป็น “สิทธิตามกฎหมายมหาชน” อย่างหนึ่ง ที่หมายถึงอำนาจตามรัฐธรรมนูญในฐานะที่เป็นกฎหมายสูงสุดได้บัญญัติให้การรับรองคุ้มครองแก่ปัจเจกบุคคลในอันที่จะกระทำการใดหรือไม่กระทำการใด ซึ่งการให้อำนาจแก่ปัจเจกบุคคลดังกล่าวได้ก่อให้เกิดสิทธิเรียกร้องที่จะไม่ให้บุคคลใดแทรกแซงในสิทธิตามรัฐธรรมนูญของตน โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อเรียกร้องต่อองค์กรของรัฐมิให้แทรกแซงในขอบเขตแห่งสิทธิของตนและในบางกรณีการรับรองดังกล่าวได้ก่อให้เกิดสิทธิเรียกร้องให้รัฐดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งและยังหมายความรวมถึง “การให้หลักประกันในเชิงสถาบัน” ดังนี้จึงอาจกล่าวได้ว่าสิทธิตามรัฐธรรมนูญเป็นความสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกบุคคลต่อรัฐ ซึ่งองค์กรผู้ใช้อำนาจทั้งหลายจะต้องให้ความเคารพปกป้องและคุ้มครองสิทธิดังกล่าวเพื่อให้มีผลในทางปฏิบัติ

“เสรีภาพ” หมายถึง ภาวะของมนุษย์ที่ไม่อยู่ภายใต้การครอบงำของผู้อื่นอันเป็นภาวะที่ปราศจากการถูกหน่วงเหนี่ยวขัดขวาง เสรีภาพ จึงหมายถึงอำนาจของบุคคลในอันที่จะกำหนดตนเอง ซึ่งอำนาจนี้บุคคลย่อมสามารถเลือกวิถีชีวิตของตนเองได้ด้วยตนเองตามใจปรารถนา เสรีภาพจึงเป็นอำนาจที่บุคคลมีอยู่เหนือตนเอง (วรวจน์ วิสฤตพิชญ์, 2543)

เพราะฉะนั้นประการที่สำคัญที่สุดในการที่รัฐใช้อำนาจในการแสวงหาพยานหลักฐานก็คือ รัฐจึงต้องให้ความเคารพต่อขอบเขต “สิทธิ” และ “เสรีภาพ” ของปัจเจกบุคคลซึ่งถือเป็นพื้นฐานอย่างหนึ่งของ “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (Human Dignity)” การแทรกแซงในสิทธิเสรีภาพของปัจเจกบุคคลโดยอำนาจรัฐจะกระทำได้ต่อเมื่อมีกฎหมายบัญญัติให้อำนาจซึ่งผ่านความเห็นชอบจากตัวแทนของประชาชนตามหลักความชอบธรรมในประชาธิปไตยที่ได้ให้ความเห็นชอบแล้วเท่านั้น จึงสามารถที่จะกระทำได้ ดังนั้นในการใช้อำนาจแสวงหาพยานหลักฐาน โดยเจ้าหน้าที่รัฐจึงจำเป็นที่จะต้องใช้ความระมัดระวังในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวโดยรอบคอบอยู่เสมอ โดยเฉพาะในเรื่องของการแสวงหาพยานหลักฐาน เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามขอบเขตและกฎเกณฑ์ตามที่กฎหมายได้ให้อำนาจไว้โดยเคร่งครัด เพราะเจ้าหน้าที่ของรัฐย่อมไม่มีสิทธิหรืออำนาจใดๆ ต่อการก้าวล่วงไปกระทบต่อสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของบุคคลหากไม่มีกฎหมายให้อำนาจ เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องให้ความสำคัญและเคารพสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของบุคคลโดยเฉพาะสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานที่อาจถูกกระทบในการแสวงหาพยานหลักฐานของเจ้าพนักงาน ไม่ว่าจะเป็นสิทธิเสรีภาพในร่างกาย เหนือสถาน การสื่อสาร หรือสิทธิในความเป็นส่วนตัว ตลอดจนถึงสิทธิที่จะไม่ให้ถ้อยคำอันเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเองดังจะเห็นได้จากมาตรฐานสากลขององค์การระหว่างประเทศที่ได้วางหลักในเรื่องนี้ไว้เช่น

(ก) กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights) ของข้อ 9 คือ

1) บุคคลทุกคนมีสิทธิในเสรีภาพและความมั่นคงของตน บุคคลใดจะจับกุมหรือคุมขังโดยพลการมิได้ บุคคลจะถูกทรมานเสรีภาพของตนมิได้ ยกเว้นโดยเหตุและอาศัยกระบวนการตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย

ข้อ 14

3) ในการพิจารณาคดีอาญาซึ่งบุคคลถูกหาว่ากระทำความผิด บุคคลทุกคนย่อมมีสิทธิที่จะได้รับหลักประกันขั้นต่ำอย่างเสมอภาคเต็มที่ ดังต่อไปนี้

ข้อ 17

1) บุคคลที่ถูกแทรกสอดในความเป็นอยู่ส่วนตัว ครอบครัว เคหะสถานหรือการติดต่อสื่อสารโดยพลการหรือโดยมิชอบหาได้ไม่ และจะถูกทรมานหรือถูกละเมิดสิทธิและชื่อเสียงเกียรติคุณโดยมิชอบด้วยกฎหมายหาได้ไม่ด้วยเช่นกัน

2) บุคคลทุกคนย่อมมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายจากการแทรกสอดหรือการทรมานเช่นนั้น

(ข) อนุสัญญาของสภายุโรปเพื่อการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน (European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms) ของข้อ 8 ดังนี้

1) บุคคลทุกคนมีสิทธิในชีวิตส่วนตัว ชีวิตครอบครัว เคหะสถานและการติดต่อสื่อสารของตนในครอบครัว

2) ซึ่งพึงได้รับการเคารพในสิทธินั้นจึงต้องไม่มีการแทรกแซงจากหน่วยงานของรัฐในการที่บุคคลจะใช้สิทธิดังกล่าว เว้นแต่จะเป็นไปตามกฎหมายและมีความจำเป็นตามแนวทางของสังคมประชาธิปไตยเพื่อประโยชน์ด้านความมั่นคงของชาติ ความปลอดภัยของสาธารณชน หรือเศรษฐกิจของประเทศ เพื่อการป้องกันอาชญากรรม หรือเหตุการณ์ที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน เพื่อการป้องกันสุขอนามัยหรือศีลธรรมอันดี หรือเพื่อการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น

(ค) ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (The Universal Declaration of Human Right) ของข้อ 12 ดังนี้

การเข้าไปสอดแทรกโดยพลการหรือมิชอบด้วยกฎหมายในกิจส่วนตัว ครอบครัวเคหะสถานและการติดต่อสื่อสารจะกระทำมิได้ บุคคลทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายจากการแทรกสอดดังกล่าว

สิ่งที่สำคัญที่สุดของเจ้าพนักงานของรัฐในฐานะที่เป็นตัวแทนของรัฐ จะต้องคำนึงถึงเสมอคือ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (Human Dignity) และหลักสิทธิมนุษยชน (Human Rights) ตลอดจนถึงสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของบุคคลตามที่ถูกรับรองและคุ้มครองไว้ในรัฐธรรมนูญ แม้การแสวงหาพยานหลักฐานมาเพื่อพิสูจน์ความผิดหรือการแสวงหาข้อมูลเพื่อค้นหาความจริงในขั้นตอนก่อนการพิจารณาจะมีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อระบบของการดำเนินคดีอาญาที่มุ่งเน้นถึงการป้องกันและควบคุมอาชญากรรมอันเป็นวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้กฎหมายสารบัญญัติมีประสิทธิภาพในการที่จะข่มขู่ยับยั้ง และเกิดความศักดิ์สิทธิ์ให้สมกับเจตนารมณ์ตามหลักในเรื่องของทฤษฎีกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในทฤษฎีป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม (Crime Control Model) อย่างไรก็ตามแต่ทั้งนี้ก็จะต้องไม่ลืมว่าหากการดำเนินคดีอาญาที่มีลักษณะของการมุ่งเน้นให้น้ำหนักไปที่การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมมากเกินไปแล้ว ก็อาจส่งผลกระทบต่อประชาชนที่บริสุทธิ์ได้ (ฐานิสร์ วรรณสุข, 2550) โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากการกระทำที่เกิดขึ้น ในภายหลังที่รัฐได้กระทำต่อบุคคลที่เป็นผู้ต้องหาหรือบุคคลที่สามในการแสวงหาพยานหลักฐาน โดยมีขอบนั้นมีความร้ายแรงกว่าอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในคราวแรก กรณีนี้จะกลับกลายเป็นว่าบุคคลที่ทำผิดกฎหมาย อันละเมิดต่อสิทธิเสรีภาพของบุคคลที่เป็นพื้นฐานของหลักสิทธิมนุษยชนกลับกลายเป็นรัฐนั่นเอง ดังคำกล่าวของ Montesquieu (ค.ศ.1689-1755) นักคิดสำคัญชาวฝรั่งเศสที่กล่าวว่า (Michael A. Caloyannides, 2002: อ้าง ใน ชาติ ชัยเดชสุริยะ, 2549)

”ไม่มีความเลวร้ายใดที่ยิ่งไปกว่าความเลวร้ายที่ได้กระทำโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายและในนามของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา”

ซึ่งสิ่งที่เป็นปัญหาตามมาก็คือ พยานหลักฐานหรือสิ่งที่รัฐได้มาจากการแสวงหาพยานหลักฐานที่เป็นหลักพื้นฐานอย่างหนึ่งของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และหลักสิทธิมนุษยชนและไม่ว่าผู้ที่ถูกละเมิดจากการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่รัฐในการแสวงหาพยานหลักฐาน โดยมีขอบนั้นจะเป็นผู้ต้องหาหรือบุคคลใดก็ตาม การกระทำดังกล่าวมีผลต่อการรับฟังพยานหลักฐานเพียงใด ซึ่งในแต่ละประเทศมีพื้นฐานของแนวคิดในการรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบแตกต่างกันทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกรให้น้ำหนักระหว่างคุณค่าของทฤษฎีป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมหรือ Crime Control Model กับคุณค่าของทฤษฎีการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนหรือ Due Process Model

2.4.3 การรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบกับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน

กระบวนการยุติธรรมทางอาญาเป็นการใช้อำนาจรัฐเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยและเอาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษขั้นต้นหรือกระบวนการต่างๆ ในการดำเนินการในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาอาจมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในสังคม กระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่ดีมิใช่จะเพียงแต่มีประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมเพื่อความสงบเรียบร้อยของสังคมเท่านั้น แต่ยังต้องมีมาตรการในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการเช่น ผู้ต้องหา จำเลย ผู้เสียหาย พยาน ด้วยความสำคัญของการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลมีพื้นฐานมาจากแนวคิดที่ว่าบุคคลเกิดมาพร้อมกับศักดิ์และสิทธิในความเป็นมนุษย์อันมิอาจถูกกลืนได้และย่อมมีความชอบธรรมในสิทธิที่จะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเสมอภาคและมีศักดิ์ศรี

การให้ความเคารพและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยภายใต้หลักนิติธรรมซึ่งหมายถึงการปกครองที่มีกฎหมายเป็นใหญ่ หลักดังกล่าวนี้รัฐเองก็ต้องอยู่ภายใต้กฎหมายเช่นเดียวกับประชาชน ดังนั้นนอกจากรัฐจะมีหน้าที่ป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมเพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยในสังคมแล้ว รัฐยังมีหน้าที่ต้องเคารพสิทธิเสรีภาพของประชาชนตามกฎหมายและมีภารกิจที่จะต้องให้ความคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนมิให้ถูกล่วงละเมิดโดยบุคคลหนึ่งบุคคลใดหรือโดยบุคคลหรือองค์กรของรัฐเอง รัฐมีกระบวนการยุติธรรมเป็นกลไกหลักในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยในสังคม ขณะเดียวกันก็มีหน้าที่โดยตรงในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนด้วย ในการดำเนินการดังกล่าวได้อย่างมีคุณภาพจึงต้องเริ่มจากการที่กระบวนการยุติธรรมต้องไม่เป็นกระบวนการที่ไปคุกคามหรือล่วงละเมิดสิทธิเสรีภาพของประชาชนเสียเอง และด้วยเหตุที่รัฐมีหน้าที่ในการดำเนินการกิจเพื่อป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมเพื่อความสงบเรียบร้อยของสังคมจึงมีความจำเป็นที่จะต้องใช้มาตรการที่อาจกระทบต่อสิทธิของหลายฝ่ายทั้งผู้ต้องหา จำเลย พยานและผู้เสียหาย

ดังนั้นกระบวนการยุติธรรมที่ดีจึงต้องสร้างหลักประกันที่เหมาะสมในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมิให้ถูกล่วงละเมิดโดยคำนึงถึงความสมดุลของหลักการควบคุมอาชญากรรม (Crime Control Model) กับหลักนิติธรรม (Due Process Model) แนวคิดในเรื่องการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนดังกล่าวข้างต้นมีที่มาจากหลักนิติรัฐที่ถือว่าการกระทำใดๆ

ของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ไปกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนจะต้องมีกฎหมายให้อำนาจไว้ การกระทำใดๆ ของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ไม่เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมายย่อมไม่อาจใช้ยืนยันหรือกล่าวอ้างในกระบวนการยุติธรรมได้ แม้ว่ากระบวนการยุติธรรมทางอาญาจะมีวัตถุประสงค์เพื่อจะเอาตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษอันเป็นประโยชน์ของรัฐก็ตามแต่ก็มีได้หมายความว่าในการดำเนินการเพื่อค้นหาความจริงดังกล่าว รัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐจะกระทำได้ทุกวิถีทางโดยไม่คำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพของประชาชนในสังคม ในบางประเทศมีบทลงโทษรัฐในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติหน้าที่เกินกว่าอำนาจตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายหรือไม่เป็นไปตามขั้นตอนของกฎหมาย โดยพยานหลักฐานใดที่ได้มาจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐอันมิชอบด้วยกฎหมายนั้น ศาลจะไม่รับฟังพยานหลักฐานดังกล่าว ดังนั้นกระบวนการในการค้นหาความจริงในคดีอาญาจึงต้องคำนึงถึงการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศด้วย รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 อันเป็นรัฐธรรมนูญที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันก็ได้มีการวางหลักคุ้มครองสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของบุคคลอันอาจถูกกระทบจากการแสวงหาและรวบรวมพยานหลักฐานของเจ้าหน้าที่รัฐ ดังนี้

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้บัญญัติรับรองคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในชีวิต ร่างกายในมาตรา 32 ที่บัญญัติไว้ว่า

“บุคคลย่อมมีสิทธิเสรีภาพในชีวิตและร่างกายการทรมาน ทารุณกรรม ด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรมจะกระทำมิได้ การจับและการคุมขังบุคคลจะกระทำมิได้ เว้นแต่จะมีคำสั่งหรือหมายของศาล หรือมีเหตุอย่างอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ การค้นตัวบุคคล หรือการกระทำใดอันกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพตามวรรคหนึ่ง จะกระทำมิได้ เว้นแต่มีเหตุตามที่กฎหมายบัญญัติ”

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้บัญญัติรับรองคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลในเคหสถานตามมาตรา 33 ที่บัญญัติไว้ว่า

“บุคคลย่อมมีเสรีภาพในเคหสถานบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครองในการที่จะอยู่อาศัยและครอบครองเคหสถาน โดยปกติสุขการเข้าไปในเคหสถาน โดยปราศจากความยินยอมของผู้ครอบครองหรือการตรวจค้นเคหสถานจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาลหรือมีเหตุอย่างอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ”

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 ได้บัญญัติหลักการคุ้มครองสิทธิของบุคคลเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพในการติดต่อสื่อสารตามมาตรา 35 บัญญัติไว้ว่า

“สิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง ตลอดจนความเป็นอยู่ส่วนตัวย่อมได้รับความคุ้มครอง บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับความคุ้มครองจากการแสวงประโยชน์โดยมิชอบจากข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวกับตนทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

ส่วนมาตรา 36 บัญญัติไว้ว่า

“บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการสื่อสารถึงกัน โดยทางที่ชอบด้วยกฎหมายการตรวจการกัก หรือการเปิดเผยสิ่งสื่อสารที่บุคคลมีติดต่อถึงกัน รวมทั้งการกระทำด้วยประการอันใด เพื่อให้ล่วงรู้ถึงข้อความในสิ่งสื่อสารทั้งหลายที่บุคคลมีติดต่อถึงกัน จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการรักษาความมั่นคงของรัฐหรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน”

ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าสิทธิเสรีภาพของบุคคลตามที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 จึงเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคลที่สำคัญประการหนึ่งที่รัฐธรรมนูญอันเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศได้ให้การรับรองและคุ้มครองไว้โดยผู้ใดจะมาล่วงละเมิดมิได้ หากเจ้าหน้าที่ของรัฐได้ใช้วิธีการแสวงหาพยานหลักฐานด้วยวิธีการโดยมิชอบด้วยกฎหมายอันกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของบุคคลตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ พยานหลักฐานหรือสิ่งที่ได้มาจากการกระทำโดยมิชอบนั้นจะรับฟังได้หรือไม่

2.4.4 แนวคิดที่เกี่ยวกับพยานหลักฐานที่รับฟังได้ (Legal Evidence) และพยานหลักฐานที่ขึ้นอยู่กับความเชื่อมากกว่าที่จะเป็นการพิสูจน์ (Morel Evidence)

Legal Evidence หมายถึง พยานหลักฐานที่รับฟังได้ พยานหลักฐานที่รับฟังได้ทั้งหมดทั้งพยานบุคคลและพยานเอกสารที่สามารถพิสูจน์ความจริงได้อย่างสมเหตุสมผล (Bryan A. Garner et. al., 2009) พยานหลักฐานทุกชนิดที่มีคุณสมบัติบ่งชี้ถึงข้อเท็จจริงที่พิพาทกันในคดีได้ ย่อมรับฟังเป็นพยานหลักฐานในคดีนั้นได้ ถือว่าเป็นพยานหลักฐานที่รับฟังได้ ซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษว่า

Admissible Evidence ไม่ใช่พยานหลักฐานที่เชื่อได้ แต่เป็นพยานหลักฐานที่รับเข้ามาในคดีนั้นได้ (จรัญ ภัคศิธนากุล, 2551)

Moral Evidence หมายถึง พยานหลักฐานที่ขึ้นอยู่กับความเชื่อมากกว่าที่จะเป็นการพิสูจน์ได้อย่างแน่แท้หรือเด็ดขาด โดยทั่วไป Moral Evidence คือคำให้การของบุคคล Moral Evidence เป็นสิ่งที่กฎหมายไม่ยอมรับให้ใช้เป็นพยานหลักฐานทางคดี แต่ก็ยังเป็นพยานหลักฐานทางความเป็นจริงที่สามารถพิสูจน์ความจริงได้ แต่กฎหมายไม่รับรองอ้างทางกฎหมายไม่ได้นั่นเอง (Bryan A. Garner et. al., 2009)

หลักกฎหมายว่าด้วยการรับฟังพยานหลักฐานมีหลักทั่วไปว่า พยานหลักฐานทุกชนิดเป็นพยานหลักฐานที่รับฟังได้เว้นแต่มีกฎหมายบทใดบทหนึ่งบัญญัติหรือวางหลักเกณฑ์ห้ามไม่ให้รับฟังพยานหลักฐานชนิดใด ประเภทใดไว้ พยานหลักฐานชนิดนั้นประเภทนั้นก็จะเข้าลักษณะเป็นพยานหลักฐานที่รับฟังไม่ได้ ต้องถูกตัดทิ้งไปนำเข้ามามีเป็นพยานหลักฐานในคดีไม่ได้กฎหมายที่บัญญัติห้ามรับฟังพยานหลักฐานเรียกว่า บทตัดพยานหลักฐาน บทตัดพยานหลักฐานในกฎหมายพยานหลักฐานของแต่ละประเทศไม่จำเป็นต้องเหมือนกัน ขึ้นอยู่กับระบบกฎหมาย ระบบความเชื่อของแต่ละประเทศที่เห็นสมควรว่ากรณีใดควรจะวางหลักเกณฑ์ห้ามไม่ให้รับฟังพยานหลักฐานชนิดใดประเภทใดหรือไม่อย่างไร ซึ่งโดยหลักการแล้ว การที่จะวางบทตัดพยานหลักฐานนั้นมักจะมองเปรียบเทียบระหว่างคุณค่าในเชิงพิสูจน์ (Probative Value) ของพยานหลักฐานชิ้นนั้นว่ามีสูงหรือต่ำเพียงใด แล้วไปเปรียบเทียบกับผลกระทบทางด้านอคติ (Prejudicial Effect) ที่จะทำให้การวินิจฉัยข้อเท็จจริงคลาดเคลื่อนไปว่ามีมากน้อยเพียงใด (จรัญ ภัคศิธนากุล, 2551)

ถ้ามีการใช้บทตัดพยานหลักฐานพยานหลักฐานที่ได้มาก็จะเป็น Legal Evidence ซึ่งเป็นพยานหลักฐานที่รับฟังได้ เป็นพยานหลักฐานที่รับเข้ามาในคดีนั้นได้ ก็เป็นการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามหลัก Due Process อำนาจของเจ้าพนักงานและกระบวนการของรัฐจะต้องถูกควบคุมต่อต้านการใช้อำนาจโดยไม่ชอบ โดยการจำกัดอำนาจของรัฐซึ่งกล่าวได้ว่ารูปแบบนี้มีค่านิยมในเรื่องความเป็นธรรมตามขั้นตอนต่างๆ ในกระบวนการยุติธรรม แต่ถ้าไม่ใช่บทตัดพยานหลักฐานพยานหลักฐานที่ได้มาก็จะเป็น Moral Evidence ซึ่งเป็นพยานหลักฐานทางความเป็นจริงที่สามารถพิสูจน์ความจริงได้ แต่กฎหมายไม่รับรองเพราะเป็นพยานหลักฐานที่ขึ้นอยู่กับความเชื่อมากกว่าที่จะเป็นการพิสูจน์ได้อย่างแน่แท้หรือเด็ดขาดก็จะสนับสนุนหลัก Crime Control ที่มุ่งการควบคุมอาชญากรรมเป็นสำคัญ ถือว่าการควบคุมปราบปรามอาชญากรรมเป็นหน้าที่อัน

สำคัญที่สุดของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ส่วนเรื่องการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลนั้น เป็นเรื่องรองลงไป

2.4.5 หลักการไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบของประเทศสหรัฐอเมริกา

The Exclusionary of Evidence เป็นหลักการไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบ อันมีลักษณะเฉพาะของกฎหมายประเทศสหรัฐอเมริกา กล่าวคือ ศาลสูงสุดแห่งประเทศสหรัฐอเมริกา พัฒนาหลักนี้ขึ้นจากบรรทัดฐานคำพิพากษาโดยอ้างอิงกฎหมายรัฐธรรมนูญ เพื่อคุ้มครองและประกันสิทธิเสรีภาพของประชาชนจากการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบของเจ้าพนักงาน ศาลไม่รับฟังพยานหลักฐานใดๆ ที่เจ้าพนักงานได้มาโดยละเมิดสิทธิส่วนบุคคลตามรัฐธรรมนูญ (จิรินิติหะวานนท์, 2527)

1) ความเป็นมาของหลักการไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบ

รัฐธรรมนูญของประเทศสหรัฐอเมริกาฉบับแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 4 (The Fourth Amendment) บัญญัติไว้ว่า “สิทธิของบุคคลที่จะมีความปลอดภัยมั่นคงในร่างกาย เคหะสถาน เอกสาร และวัตถุสิ่งของต่อการค้น การยึดและการจับ ที่ไม่มีเหตุอันควรจะถูกล่วงละเมิดมิได้และห้ามมิให้มีการออกหมายเว้นแต่จะโดยมีเหตุอันควรซึ่งได้มาโดยการสาบาน หรือปฏิญาณตน และหมายนั้นจะต้องระบุเฉพาะเจาะจงถึงสถานที่ซึ่งจะถูกค้น ตัวบุคคลที่จะถูกจับและสิ่งของที่จะถูกยึด” มาตรฐานนี้ได้บัญญัติขึ้นตั้งแต่ปี ค.ศ.1791 และมีได้มีบทบัญญัติแสดงให้เห็นได้ว่า ถ้ามีการล่วงละเมิดสิทธิของบุคคลตามที่มาตรฐานนี้บัญญัติห้ามไว้ พยานหลักฐานที่มีรูปร่างที่ได้มาจะรับฟังไม่ได้ด้วยเหตุนี้ในระยะแรกๆ ศาลฎีกาสหรัฐอเมริกาจึงยึดตามหลักคอมมอนลอว์ที่ว่า พยานวัตถุหรือพยานเอกสารนั้นรับฟังได้ ถ้าสามารถพิสูจน์ได้ว่าจำเลยเป็นผู้กระทำผิด ทั้งนี้โดยไม่ต้องคำนึงถึงวิธีการได้มาซึ่งพยานนั้นๆ แม้ว่าจะได้มาโดยการค้นและยึดอันมิชอบด้วยรัฐธรรมนูญมาตรา 4 ข้างต้นก็ตาม (เกียรติกจร วัจนะสวัสดิ์, 2551) โดยศาลจะอนุญาตให้พยานหลักฐานดังกล่าวสามารถเข้าสู่การพิจารณาของคณะลูกขุน ส่วนพยานหลักฐานนั้นจะมีน้ำหนักเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของคณะลูกขุน (จิรินิติหะวานนท์, 2527)

ศาลฎีกาสหรัฐอเมริกาได้เปลี่ยนแนวทางเดินใหม่ในปี ค.ศ.1914 โดยได้วินิจฉัยไว้ในคดี Weeks v. United State (เกียรติกจร วัจนะสวัสดิ์, 2551) โดยข้อเท็จจริงในคดีนี้มีอยู่ว่า เจ้าพนักงาน

ได้พยานหลักฐานคือบรรดาจดหมายและเอกสารโต้ตอบต่างๆ ของจำเลยจากการค้นบ้านของจำเลย โดยไม่มีหมายและได้ยึดเอกสารส่วนตัวบางชิ้นของจำเลยมาเป็นพยานหลักฐานในการฟ้องร้องคดีอาญาว่า จำเลยเล่นการพนันทางไปรษณีย์ ศาลวินิจฉัยว่า พยานหลักฐานที่ได้มาจากการค้นอันมิชอบด้วยมาตรา 4 แห่งรัฐธรรมนูญจะใช้รับฟังเป็นพยานหลักฐานในคดีไม่ได้ โดยศาลอ้างว่าถ้ายอมให้รับฟังได้บทบัญญัติมาตรา 4 ที่ห้ามการค้น การยึด โดยไม่มีเหตุอันควรจะไร้ผล หลักการไม่ยอมรับฟังพยานวัตถุหรือพยานเอกสารที่ได้มาโดยวิธีการจับ ค้น หรือยึดอันมิชอบจึงเริ่มเกิดขึ้นในสหรัฐอเมริกาโดยศาลฎีกาเป็นผู้นำมาใช้ตั้งแต่ปี ค.ศ.1914 เป็นต้นมา

อย่างไรก็ตามหลัก Exclusionary Rule ก็มีข้อจำกัดในเรื่องของการบังคับใช้โดยเฉพาะผลของการตีความของศาลสูงสุดแห่งสหรัฐอเมริกาในคดี Wolf v. People of the State of Colorado (ฐานิสร์ วรรณสุข, 2550) ที่วางหลักไว้ว่าหลัก Exclusionary Rule คงใช้บังคับเฉพาะคดีที่ขึ้นสู่ศาลสหรัฐอเมริกาและเฉพาะในกรณีที่เจ้าพนักงานผู้ละเมิดสิทธิของประชาชนเป็นเจ้าพนักงานของรัฐเท่านั้น ส่วนมลรัฐต่างๆ มีสิทธิที่จะเลือกยึดถือตามหลักคอมมอนลอว์เดิมคือ สามารถรับฟังพยานหลักฐานที่แม้จะได้มาโดยวิธีการที่ไม่ถูกต้องหรือศาลมลรัฐอื่นๆ จะยึดถือตามหลักในคดี Weeks v. United State คือไม่ยอมรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยวิธีการอันมิชอบก็ได้ ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากเหตุผลของศาลที่เห็นว่าหลักการไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบหรือหลัก Exclusionary Rule นั้นมิใช่เป็นหลักการที่รวมอยู่ในสิทธิขั้นมูลฐานตาม รัฐธรรมนูญฉบับแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 4 (The Fourth Amendment) ซึ่งเป็นผลที่ทำให้ศาลของมลรัฐไม่จำเป็นต้องยึดถือเป็นหลักการไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบแต่อย่างใดด้วยเหตุนี้จึงเกิดความสับสนในทางปฏิบัติ เพราะหากจำเลยละเมิดกฎหมายสหรัฐอเมริกาและขึ้นศาลสหรัฐอเมริกาจำเลยย่อมมีสิทธิที่จะขอให้ศาลไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยวิธีการอันมิชอบได้ แต่ในขณะที่เดียวกันกับจำเลยซึ่งละเมิดกฎหมายมลรัฐและต้องขึ้นศาลมลรัฐอาจจะไม่มีสิทธิอย่างเดียวกัน หากรัฐนั้นๆ ยึดถือตามหลักคอมมอนลอว์เดิม ดังนั้นเพื่อให้หลักการเป็นไปอย่างเดียวกันทั้งศาลสหรัฐอเมริกาและศาลมลรัฐทุกแห่งในประเทศสหรัฐอเมริกาศาลสูงสุดแห่งสหรัฐอเมริกาจึงได้เปลี่ยนแปลงหลักการตามที่คดี Wolf v. People of the State of Colorado ได้วางไว้อีกครั้งหนึ่งในปี ค.ศ.1961 ในคดี Mapp v. Ohio ที่ได้วางหลักการสำคัญและมีผลบังคับใช้จนตราบเท่าจนถึงทุกวันนี้ เหตุผลประการสำคัญที่สุดที่ศาลได้วินิจฉัยคือ ศาลได้ตีความขยายว่าหลัก Exclusionary Rule เป็นส่วนหนึ่งของรัฐธรรมนูญฉบับแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 4 และเหตุผลประการต่อมาที่ศาลได้ให้ไว้คือ ศาลเห็นว่าเป็นหลักประกันในการให้ประชาชนได้รับสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญอย่างจริงจังประกอบกับหลักของกระบวนการนิติธรรมตามรัฐธรรมนูญฉบับแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 14 ที่ได้วางหลักไว้ว่า “มลรัฐ

ต่างๆ ไม่อาจทำให้บุคคลต้องสูญเสียซึ่งชีวิต เสรีภาพ หรือทรัพย์สินโดยปราศจากกระบวนการที่ชอบด้วยหลักนิติธรรม” ที่ได้รับรองหลักประกันทุกประการในรัฐธรรมนูญฉบับแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 4 ที่ห้ามมิให้รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยวิธีการจับ ค้น หรือยึดโดยมิชอบโดยเด็ดขาดไม่ว่าจะเป็นศาลสหรัฐอเมริกาหรือศาลมลรัฐ ด้วยเหตุนี้หลักการไม่ยอมรับฟังพยานหลักฐานดังกล่าวจึงเริ่มใช้ทั่วทุกแห่งในตั้งแต่ปี ค.ศ.1961 เรื่อยมาจนกระทั่งถึงปัจจุบันนี้

2) เหตุผลของหลักการไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบ

เหตุผลที่ศาลฎีกาสหรัฐอเมริกาห้ามมิให้รับฟังพยานวัตถุหรือพยานเอกสารที่ได้มาโดยวิธีการอันมิชอบ ทั้งๆ ที่ความน่าเชื่อถือของพยานนั้นมิได้แปรเปลี่ยนไปเพราะการจับ การค้นหรือการยึดที่มิชอบด้วยกฎหมายแต่อย่างใด มีเหตุผลแห่งการไม่ยอมรับฟัง 3 ประการ คือ (เกียรตินิจร วังนะสวัสดิ์, 2521)

2.1) เหตุผลในแง่ของการยับยั้งมิให้เจ้าพนักงานกระทำการเช่นนั้นอีก (Deterrent) ศาลฎีกาสหรัฐอเมริกาได้กล่าวไว้ในคำพิพากษาคดีต่างๆ อยู่เสมอว่าเหตุผลที่สำคัญที่สุดในการไม่ยอมรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยวิธีการอันมิชอบก็เพื่อที่จะยับยั้งมิให้เจ้าพนักงานกระทำการโดยมิชอบเช่นนั้นต่อไปอีก ในกรณีนี้อาจเป็นการยับยั้งเจ้าพนักงานโดยเฉพาะเจาะจง (Specific Deterrent) หรือยับยั้งเจ้าพนักงานอื่นๆ โดยทั่วไป (General Deterrent) ก็ได้เช่น ถ้าเจ้าพนักงานผู้ทำการค้นโดยไม่มีหมายค้นตระหนักดีว่าศาลจะไม่ยอมรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาจากการค้นนั้น เจ้าพนักงานผู้นั้นอาจไม่กล้ากระทำการค้น โดยไม่มีหมายค้นนั้นต่อไปอีก เมื่อจะทำการค้นในคราวต่อไปจำเป็นต้องดำเนินการให้มีการออกหมายค้นเสียก่อนหลักการเดียวกันนี้ก็มุ่งหวังว่าจะมีผลเป็นการยับยั้งต่อเจ้าพนักงานรายอื่นๆ โดยทั่วไปด้วย

2.2) เหตุผลในแง่ของความบริสุทธิ์ยุติธรรมของศาล (Judicial Integrity) นอกจากเหตุผลในแง่ของการยับยั้งแล้ว ศาลฎีกาสหรัฐอเมริกาได้อ้างอยู่เสมอๆ ว่าความบริสุทธิ์ยุติธรรมของศาลจะเสื่อมเสียไป ถ้ายอมให้ศาลรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยวิธีการอันมิชอบ ถ้าศาลรับฟังและใช้พยานหลักฐานดังกล่าวลงโทษจำเลยก็เท่ากับศาลไร้ความบริสุทธิ์และกลายเป็นหุ้นส่วนในการล่วงละเมิดกฎหมายของเจ้าพนักงาน (Partnership in Official Lawlessness) หลักในเรื่องความยุติธรรมเป็นกลางของศาลที่จะไม่เอนเอียงเข้ากับฝ่ายใดมีผลเป็นการบังคับให้ศาลต้องไม่รับฟังพยานที่ได้มาโดยวิธีการอันมิชอบซึ่งก็เท่ากับเป็นการเตือนให้ฝ่ายบริหารผู้ควบคุมเจ้าพนักงานได้ตระหนักว่า ศาลจะไม่ยอมให้ฝ่ายบริหารได้รับผลประโยชน์ใดๆ จากการกระทำอันมิชอบโดยเจ้าพนักงานของฝ่ายบริหารนั้น

2.3) เหตุผลในแง่ของสิทธิส่วนบุคคล (Personal Rights) ของผู้ซึ่งถูกเจ้าพนักงานกระทำการอันมิชอบในระยะแรกๆ ศาลสหรัฐอเมริกาเคยอ้างว่าเหตุผลที่ไม่ให้รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบก็เพราะเป็นสิทธิของจำเลยผู้ถูกเจ้าพนักงานกระทำการโดยมิชอบ จะขอให้ศาลไม่รับฟังพยานนั้นๆ และการที่ศาลไม่ยอมรับฟังพยานหลักฐานตามที่จำเลยร้องขอก็เสมือนหนึ่งเท่ากับว่าศาลได้ให้ค่าสินไหมทดแทนแก่จำเลยในการที่มีการค้น ยึด หรือจับอันมิชอบต่อจำเลยนั้น เช่นเดียวกับที่ศาลบังคับให้ผู้กระทำละเมิดกรณีต่างๆ ไปใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้ถูกล่วงละเมิดนั่นเอง

3) ผลไม้ของต้นไม้ที่เป็นพิษ (Fruit of the Poisonous Tree Doctrine)

ในหลักการไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบ (Exclusionary Rule) ของประเทศสหรัฐอเมริกา ต่อมาก็ได้มีการพัฒนาก้าวไกลไปถึงการขยายขอบเขตที่ศาลจะไม่รับฟังดอกผลที่ได้มาจากพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบนั้นด้วย โดยถ้าศาลวินิจฉัยว่าเจ้าพนักงานกระทำการจับ ค้น หรือยึดโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ศาลก็จะไม่ยอมรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาเช่น เจ้าพนักงานค้นบ้าน ก. โดยไม่มีหมายในกรณีที่ต้องมีหมาย และได้พบหรือยึดบันทึกส่วนตัวซึ่งระบุว่า ก. ทำร้าย ข. และเอาปืนของกลางไปซ่อนไว้ที่กลางทุ่งนาศาลจะรับฟังบันทึกดังกล่าวเป็นพยานเอกสารยื่นต่อ ก. มิได้ ส่วนปืนของกลางก็จะรับฟังมิได้เช่นเดียวกันเพราะถือว่าเป็นพยานหลักฐานที่ได้มาจากพยานชั้นแรก (Derivative Evidence) ที่เสียไป ตรงตามหลักที่ศาลสหรัฐอเมริกาเรียกว่า ผลไม้ของต้นไม้ที่เป็นพิษ (Fruit of the Poisonous Tree) กล่าวคือ เมื่อดต้นไม้มิเกิดเป็นพิษขึ้นผลของต้นไม้นั้นก็ย่อมจะเป็นพิษตามไปด้วย (เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, 2551) การที่ศาลได้วางหลักขยายขอบเขตของพยานหลักฐานที่ศาลจะไม่รับฟังดอกผลที่ได้มาจากพยานหลักฐานชั้นแรกที่ได้มาโดยมิชอบปรากฏในคดี Silverthorne Lumber Co. v. United State (ฐานิสร์ วรรณสุข, 2550) โดยศาลสูงสุดของสหรัฐอเมริกาได้วินิจฉัยว่านอกจากพยานหลักฐานที่ได้มาโดยตรงจากการค้นโดยมิชอบจะรับฟังไม่ได้แล้วพยานหลักฐานอื่นๆ ที่สืบเนื่องมาจากพยานหลักฐานที่ได้มาจากการค้นโดยมิชอบนั้นก็รับฟังไม่ได้เช่นเดียวกันกล่าวคือ ศาลได้ขยายหลักการไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบนี้ออกไปครอบคลุมถึงดอกผลของพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบนั้นด้วย โดยถือว่าเป็นพยานชั้นหลังเป็นผลไม้ของต้นไม้ที่เป็นพิษคือพยานชั้นแรก ซึ่งถือว่าเป็นการได้มาซึ่งพยานหลักฐานอย่างหนึ่งอันฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ หรือในคดี Nardone v. United States ที่ได้ให้เหตุผลว่า เหตุที่ไม่ยอมรับฟังปืนของกลางก็เพื่อมุ่งหวังที่จะยับยั้งมิให้เจ้าพนักงานกระทำการอันมิชอบ เพราะถ้าเจ้าพนักงานตระหนักดีว่า การกระทำโดยมิชอบของตนจะมีผลให้พยานหลักฐานอื่นๆ ชั้นที่ได้มารับฟังไม่ได้

หมดแล้ว เจ้าพนักงานอาจไม่กล้ากระทำการเช่นนั้นอีก ถ้าจะไม่รับฟังเฉพาะพยานชั้นแรกแต่ยอมให้รับฟังพยานชั้นต่อมาได้ ก็อาจจะไม่มีผลเป็นการยับยั้งอย่างเต็มที่ เพื่อมิให้เจ้าพนักงานกระทำการอันมิชอบได้

ในคดี Wong Sun v. United States สายลับซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐเกี่ยวกับการสืบสวนผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับคดียาเสพติดจำนวน 6 คน ได้เข้าไปในร้านให้บริการซักเสื้อผ้าของ Toy เพื่อหาตัว Toy โดยเข้าไปภายในเขตที่เป็นที่อยู่อาศัยด้านหลังร้านและเป็นที่พักนอนของภริยาและลูกของ Toy เจ้าหน้าที่พบตัว Toy และได้ใส่กุญแจมือ Toy จึงบอกกับเจ้าหน้าที่ว่า Yee เป็นผู้ค้ายาเสพติด เจ้าหน้าที่จึงไปพบ Yee ในทันที และ Yee ขอมอบเฮโรอีนให้กับเจ้าหน้าที่และให้การนำไปสู่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการค้าเฮโรอีนด้วยคือ Toy และ Wong Sun ซึ่งเป็นบุคคลที่สาม ศาลสูงสุดสหรัฐถือว่าคำให้การของ Toy ที่อยู่ระหว่างการใส่กุญแจมือในห้องนอน และยาเสพติดที่ได้จาก Yee ซึ่งได้เพราะคำให้การของ Toy นั้นต้องเป็นพยานหลักฐานที่ถูกตัดออกไปไม่สามารถรับฟังได้เนื่องจากถือเป็นผลที่ได้มาจากการเข้าไปในห้องนอนของ Toy โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายในคดี Brewer v. Williams พนักงานสอบสวนปฏิเสธไม่ให้ผู้ต้องหาพบทนายความต่อมาผู้ต้องหาให้การรับสารภาพการรับสารภาพนั้นนำไปสู่การค้นพบศพผู้ตาย ทั้งคำรับสารภาพและศพล้วนเป็นพยานหลักฐานที่รับฟังไม่ได้ในคดี (ฐานิศร์ วรรณสุข, 2550)

2.4.6 หลักการรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบของประเทศไทย

แม้ว่าประเทศไทยเป็นประเทศที่ใช้กฎหมายระบบคอมมอนลอว์ แต่หลักการรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบของอังกฤษนั้นมีความแตกต่างจากประเทศสหรัฐอเมริกา กล่าวคือ ศาลอังกฤษไม่เคร่งครัดในเรื่องของการไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบ โดยศาลจะใช้ดุลพินิจในการไม่รับฟังพยานหลักฐานในกรณีที่เห็นว่าจะเป็นการไม่ยุติธรรมเท่านั้น การใช้ดุลพินิจไม่รับฟังเป็นไปอย่างจำกัด และมุ่งที่จะใช้ในสถานการณ์ที่พิเศษจริงๆ

เดิมกฎหมายอังกฤษมีหลักว่า พยานหลักฐานที่เกี่ยวกับประเด็นในคดียอมรับฟังได้โดยไม่มีหลักในการห้ามรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบแต่ทั้งนี้ก็มีข้อยกเว้นอยู่ 2 กรณีกล่าวคือ (มโนชอศรีสาร, 2539)

1) ข้อยกเว้นเกี่ยวกับเอกสารอันเป็นเอกสิทธิ์ของบุคคล แม้ว่าจะมีกฎหมายทั่วไปในการยอมรับฟังพยานหลักฐานที่ได้สืบเนื่องมาจากเอกสารอันเป็นเอกสิทธิ์นั้นตัวอย่างเช่นพยานหลักฐาน

อันเป็นเอกสิทธิ์ของกลุ่มฝ่ายหนึ่ง ที่กลุ่มอีกฝ่ายหนึ่งได้มาโดยใช้เล่ห์กล และได้นำมาเสนอต่อศาล กลุ่มฝ่ายดังกล่าวจะไม่ได้รับอนุญาตให้ใช้เอกสารนั้น

2) ข้อยกเว้นเกี่ยวกับการรับฟังคำรับสารภาพ ซึ่งศาลจะไม่ยอมรับฟังคำรับสารภาพที่ได้มาโดยมิชอบเพราะมีผลต่อความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐาน

คดี Jones v. Owen โดยศาลรับฟังลูกปลาแซลมอนเป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของจำเลยซึ่งถูกฟ้องในความผิดฐานจับปลาโดยผิดกฎหมาย แม้ว่าลูกปลาแซลมอนนั้นจะได้อาจมาจากการค้นตัวจำเลยโดยมิชอบก็ตาม โดยในคดีนี้ผู้พิพากษา Mellor ได้วินิจฉัยวางหลักไว้ว่า “จะเป็นอุปสรรคอย่างน่ากลัวต่อการบริหารกระบวนการยุติธรรม หากศาลวินิจฉัยว่าพยานวัตถุไม่สามารถใช้รับฟังในการพิสูจน์ความผิดของจำเลยได้ เพราะพยานวัตถุนั้นได้มาโดยมิชอบ” ศาลอังกฤษจึงรับฟังพยานวัตถุที่ได้มาโดยมิชอบเป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของจำเลย

คดี Kuruma v. R. ในคดีนี้จำเลยถูกฟ้องกล่าวหาว่า มีเครื่องกระสุนปืนและวัตถุระเบิดไว้ในครอบครองโดยเจ้าพนักงานค้นพบของกลางในกระเป๋าของจำเลย แต่การค้นดังกล่าวเป็นการค้นที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพราะเป็นการค้นโดยเจ้าพนักงานที่มียศต่ำกว่าตามที่กฎหมายกำหนด ศาลสูงสุดของอังกฤษได้วินิจฉัยว่า พยานหลักฐานดังกล่าวยังคงที่จะรับฟังได้ โดยผู้พิพากษาคือ Lord Goddard ได้วินิจฉัยวางหลักในเรื่องนี้ไว้ว่า หากพยานวัตถุนั้นสามารถพิสูจน์ได้ว่าจำเลยมีความผิด พยานวัตถุนั้นก็รับฟังได้โดยศาลไม่ต้องคำนึงว่าพยานวัตถุนั้นจะได้มาอย่างไรหากการรับฟังอย่างเคร่งครัดนั้นจะก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่จำเลย (เกียรดิขจร วัจนะสวัสดิ์, 2551)

คดี Jefferey v. Black. ศาลได้วินิจฉัยว่า การที่เจ้าพนักงานได้เข้าไปเคาะสถานโดยไม่ได้รับความยินยอมและไม่มีหมายค้นและมีได้ทำการตรวจค้นเคาะสถานอันเกี่ยวเนื่องกับความผิดที่จำเลยถูกจับ โดยในคดีดังกล่าวจำเลยถูกจับในข้อหาขโมยแซนวิช การตรวจค้นดังกล่าวจึงเป็นการกระทำโดยมิชอบด้วยกฎหมาย การที่เจ้าพนักงานได้เข้าค้นบ้านจำเลยโดยปราศจากความยินยอมและโดยไม่มีหมายค้น ซึ่งต่อมาได้พบยาเสพติดจำนวนหนึ่งอันเป็นของกลางในคดีนี้ศาลวินิจฉัยว่า แม้ยาเสพติดจะได้มาจากการตรวจค้นอันมิชอบด้วยกฎหมาย แต่ยาเสพติดจำนวนนี้ก็เกี่ยวข้องกับประเด็นและสามารถนำสืบหรือรับฟังในคดีความผิดฐานมียาเสพติดไว้ในครอบครองได้ เพราะไม่มีความไม่เป็นธรรมหรือการกั้นกั้นแก้งงใดๆ เข้ามาเกี่ยวข้องในการได้มาซึ่งวัตถุพยานหลักฐานนั้นๆ (มโน ซอศรีสาคร, 2539)

ในส่วนหนึ่งของคำพิพากษานี้สรุปว่า ศาลมีแนวโน้มที่จะใช้ดุลพินิจในการไม่รับฟังพยานหลักฐานของโจทก์ หากพิจารณาเห็นว่าจะเป็นการไม่ยุติธรรมหรือเป็นการกดขี่ข่มเหงที่จะอนุญาตให้โจทก์นำสืบพยานดังกล่าว แต่ดุลพินิจนี้ควรจะใช้ในสถานการณ์ที่เป็นกรณีพิเศษเช่น หากเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่เพียงแต่จะเข้าไปในเคหสถานโดยไม่มีอำนาจเท่านั้น แต่กลับยังใช้เล่ห์กลหรือหลอกลวงบุคคลหนึ่งบุคคลใด หรือเป็นการกระทำที่เป็นการกดขี่ข่มเหงหรือไม่ยุติธรรมหรือประพฤติปฏิบัติไปในทางเลวทราม ผิดศีลธรรม แต่เมื่อกล่าวถึงข้อเท็จจริงในคดีนี้ ยังไม่มีเหตุผลเพียงพอที่ศาลจะไม่รับฟังพยานหลักฐานแห่งการค้นพบยาเสพติดนี้

จากแนวคำพิพากษาสรุปได้ว่า พยานวัตถุและพยานเอกสารที่ได้มาจากการค้น การยึด โดยมีชอบศาลอังกฤษรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ แต่ศาลก็มีอำนาจในการใช้ดุลพินิจที่จะไม่รับฟังหากเห็นว่าการรับฟังนั้นจะเกิดความไม่เป็นธรรมต่อจำเลยเช่น การได้มาซึ่งพยานหลักฐานนั้นกระทำโดยการล่อหลอกหรือกลั่นแกล้งจำเลย

การรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายตามกฎหมายอังกฤษในปัจจุบันเกิดจากผลกระทบของแนวความคิดที่ขัดแย้งกันสองแนวคือ (มโน ซอศรีสาคร, 2539) แนวความคิดหนึ่งเห็นว่าพยานหลักฐานซึ่งเกี่ยวกับประเด็นไม่ควรที่ศาลจะไม่ยอมรับฟัง เพียงเพราะเหตุว่าพยานหลักฐานนั้นได้มาโดยวิธีการอันไม่ชอบ พยานหลักฐานทั้งหมดซึ่งมีความจำเป็นต่อการประสิทธิประสาทความยุติธรรมแล้วควรที่จะรับฟังได้ การตอบสนองต่อการกระทำที่ผิดกฎหมายหรือการกระทำที่ไม่เหมาะสมอาจถูกฟ้องร้องต่อศาลเป็นอีกคดีหนึ่งต่างหาก

อีกแนวความคิดหนึ่งเห็นว่าศาลไม่ควรรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือโดยวิธีการอันไม่เหมาะสม การยอมรับฟังอาจจะเป็นการกระตุ้นหรือส่งเสริมการแสวงหาพยานหลักฐานโดยมิชอบ การตอบสนองต่อการกระทำอันมิชอบด้วยกฎหมายหรือโดยวิธีการอันไม่เหมาะสมก็คือ การบังคับในเวลาต่อมาให้เกิดการเคารพในสิทธิเสรีภาพและยับยั้งการล่วงละเมิดต่อสิทธิเสรีภาพของพลเมือง

จากความขัดแย้งของสองแนวความคิดดังกล่าวส่งผลให้หลักการรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยไม่ชอบตามกฎหมายอังกฤษมีลักษณะในทางประนีประนอมระหว่างสองแนวความคิดเข้าด้วยกันและมีการนำมาบัญญัติเป็นกฎหมายลายลักษณ์อักษรโดยบัญญัติหลักเกณฑ์ไว้ในลักษณะที่มีความยืดหยุ่น (มโน ซอศรีสาคร, 2539) โดยวางแนวทางของศาลเกี่ยวกับการใช้ดุลพินิจที่จะรับฟัง

หรือไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมายไว้ด้วย ดังจะเห็นได้จาก The Police and Criminal Evidence Act 1984 (PACE) ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 78 ที่บัญญัติว่า

“(1) ในกระบวนการพิจารณาใดๆ ศาลอาจปฏิเสธไม่ยอมรับฟังพยานหลักฐานซึ่ง
 โจทก์ประสงค์จะอ้างอิง หากปรากฏต่อศาลเมื่อได้คำนึงถึงพฤติการณ์ทั้งปวง
 รวมทั้งพฤติการณ์ที่ได้มาซึ่งพยานหลักฐานนั้นว่า การรับฟังพยานหลักฐานนั้นจะ
 ก่อให้เกิดผลเสียหายต่อความเป็นธรรมของกระบวนการพิจารณาคดีถึงขนาดที่ว่า
 ศาลไม่ควรยอมรับฟังพยานหลักฐานนั้น

“(2) บทบัญญัติแห่งมาตรานี้ ไม่มีผลกระทบต่อบทบัญญัติต่างๆ ของกฎหมาย ซึ่ง
 บังคับให้ศาล ไม่ยอมรับฟังพยานหลักฐาน”

จากบทบัญญัติดังกล่าวจะเห็นได้ว่า มาตรา 78 นี้ได้ให้อำนาจแก่ศาลในการใช้ดุลพินิจที่จะ
 รับฟังหรือไม่รับฟังพยานหลักฐาน โดยมีเงื่อนไขที่สำคัญคือการคำนึงถึงพฤติการณ์ที่ได้มาซึ่ง
 พยานหลักฐานนั้นด้วย ดังนั้นพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบเช่น พยานหลักฐานที่ได้มาจากการ
 จับ การค้น หรือยึดโดยมิชอบ ศาลก็อาจที่จะใช้ดุลพินิจที่จะรับฟังหรือไม่รับฟังพยานหลักฐานนั้นก็
 ได้เช่น ศาลอาจใช้ดุลพินิจในการไม่รับฟังพยานหลักฐานนั้น หากศาลพิจารณาแล้วเห็นว่าการรับฟัง
 พยานหลักฐานจะกระทบต่อความเป็นธรรมในการพิจารณาคดีทั้งนี้เพื่อเป็นการให้ความเป็นธรรม
 ทั้งฝ่ายโจทก์และจำเลย อีกทั้งยังเป็นการป้องกันไม่ให้ฝ่ายโจทก์ได้เปรียบในเชิงคดี อันเป็นผลมาจาก
 การได้มาซึ่งพยานหลักฐานโดยมิชอบซึ่งทำให้จำเลยเสียเปรียบในการต่อสู้คดี (ฐานิศร์ วรรณสุข, 2550)

หลักการเรื่องของการรับฟังพยานหลักฐานในคดีอาญาของประเทศอังกฤษพยานหลักฐานที่
 มีคุณค่าในตัวของมันเองย่อมสามารถที่จะรับฟังได้เสมอ โดยไม่ต้องคำนึงถึงวิธีการได้มาซึ่ง
 พยานหลักฐานนั้นจะได้อย่างไร และสิ่งที่ดูเหมือนประเทศอังกฤษได้มุ่งพิจารณาเป็นสำคัญก็คือ
 คุณค่าในความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานเป็นสำคัญ การที่ศาลจะไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มา
 โดยวิธีการที่ไม่ชอบนั้นจะต้องเป็นเรื่องที่กระทบต่อความเป็นธรรมในกระบวนการพิจารณา

อย่างไรก็ตามหลักดังกล่าวข้างต้นของกฎหมายอังกฤษหมายถึงเฉพาะกรณีพยานหลักฐาน
 นั้นคือ พยานวัตถุ พยานเอกสาร เท่านั้น ศาลอังกฤษกล่าวไว้ชัดว่าหลักการรับฟังดังกล่าวไม่เกี่ยวกับ
 คำรับสารภาพที่ได้มาโดยไม่สมัครใจ ซึ่งก็หมายความว่า หากเป็นคำรับสารภาพโดยไม่สมัครใจ

(เช่น เพราะพนักงานสอบสวนจงใจ ช่มชู้ ฯลฯ) คำรับสารภาพนั้นรับฟังไม่ได้ (Inadmissible) โดยศาลจะใช้ดุลพินิจรับฟังไม่ได้เป็นอันขาด พยานหลักฐานที่ศาลอังกฤษอาจใช้ดุลพินิจรับฟังได้แม้จะได้อามาโดยมิชอบ หมายถึง พยานวัตถุ หรือพยานเอกสารเท่านั้น ไม่รวมถึงคำรับสารภาพโดยไม่สมัครใจด้วย ดังจะเห็นได้จากบทบัญญัติของ PACE มาตรา 76 (1), (2), ข้อ (a) และ (8) ที่บัญญัติไว้ว่า มาตรา 76 คำรับสารภาพ

“(1) ไม่ว่าในกระบวนการพิจารณาใดๆ คำรับสารภาพของผู้ถูกกล่าวหาอาจใช้เป็นพยานหลักฐานเพื่อปรักปรำตัวเขาได้ หากเป็นการเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ใดๆ ซึ่งเป็นประเด็นในกระบวนการพิจารณาและจะต้องไม่ถูกตัดออกโดยศาล ตามบทบัญญัติแห่งมาตรานี้

(2) ถ้าในกระบวนการพิจารณาใดๆ ซึ่งการฟ้องร้องดำเนินคดี ซึ่งได้เสนอคำรับสารภาพของผู้ถูกกล่าวหาเป็นพยานหลักฐานแสดงให้ศาลเห็นว่า คำรับสารภาพนั้นได้รับหรือน่าจะได้รับมา

“(a) โดยผู้ถูกกล่าวหาถูกบังคับ ขู่เข็ญศาลจะต้องไม่อนุญาตให้อ้างคำรับสารภาพนั้นเป็นพยานหลักฐานในการปรักปรำตัวเขา เว้นแต่ผู้ฟ้องคดีจะพิสูจน์ให้ศาลเห็นโดยปราศจากข้อสงสัยได้ว่า คำรับสารภาพนั้น (แม้ว่ามันอาจจะไม่เป็นความจริงก็ตาม) ไม่ได้รับมาตามที่กล่าวมาแล้วในข้างต้น”

“(8) ในบทบัญญัติมาตรานี้ คำว่า “บังคับขู่เข็ญ” ให้ความหมายรวมถึงการข่มขู่ การปฏิบัติอย่างทารุณ โหดร้าย และการใช้หรือขู่ว่าจะใช้ความรุนแรง”

อย่างไรก็ดีในเรื่องของคำรับสารภาพในชั้นสอบสวนที่แม้จะเป็นคำรับสารภาพที่ได้อามาโดยไม่สมัครใจซึ่งโดยหลักรับฟังไม่ได้ซึ่งเป็นหลักการทั่วไปทั้งในสากลและหลักตามกฎหมายอังกฤษ แต่หากคำรับสารภาพนั้นเป็นเหตุให้ได้ข้อเท็จจริงอื่นตามมาเช่น ได้พยานวัตถุอื่นๆ มาในกรณีดังกล่าวนี้ศาลอังกฤษยังคงที่จะรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาในคราวหลังอยู่นั่นเอง แม้ว่าพยานหลักฐานชั้นหลังนั้นจะได้อามาเพราะผลสืบเนื่องมาจากคำรับสารภาพที่เกิดขึ้นโดยไม่สมัครใจ อันต้องห้ามมิให้รับฟังก็ตาม แต่มีข้อแม้อยู่ว่า ในการอ้างพยานหลักฐานชั้นหลังนั้นจะต้องไม่เป็น

การทำความเข้าใจไปถึงคำรับสารภาพอันมิชอบนั้นด้วย ดังจะเห็นได้จากบทบัญญัติของ PACE มาตรา 76 (4), (a) และ (b) ที่บัญญัติว่า มาตรา 76 คำรับสารภาพ

“(4) ข้อเท็จจริงซึ่งคำรับสารภาพไม่ว่าทั้งหมดหรือแต่บางส่วนที่ถูกตัดออกตามบทบัญญัติแห่งมาตรานี้ จะไม่กระทบต่อการรับฟังพยานหลักฐาน”

“(a) ซึ่งเป็นข้อเท็จจริงใดๆ ที่ถูกค้นพบอันเป็นผลมาจากคำรับสารภาพ หรือ (b) คำรับสารภาพนั้นแสดงให้เห็นว่า ผู้ถูกกล่าวหาได้กล่าว เขียน หรือแสดงข้อความโดยวิธีการ ซึ่งมีลักษณะเฉพาะเพื่อใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ว่า จำเลยได้กระทำความผิดเช่นนั้น”

ดังนั้น แม้คำรับสารภาพที่ได้มาโดยมิชอบจะรับฟังไม่ได้ แต่โดยผลของบทบัญญัตินี้ดังกล่าว ก็ไม่เป็นการกระทบต่อการที่ศาลจะรับฟังข้อเท็จจริงที่ตรวจพบอันเป็นผลมาจากคำรับสารภาพนั้นด้วยแต่อย่างใด และคำรับสารภาพนั้นเองก็อาจใช้แสดงว่าจำเลยได้กล่าว เขียน หรือแสดงข้อความโดยวิธีการ ซึ่งมีลักษณะเฉพาะเพื่อใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ว่าจำเลยเป็นคนร้ายได้เช่นเดียวกันเช่น ในคดีรับของโจรมีการใช้วิธีการอันมิชอบให้จำเลยรับสารภาพว่าได้ซ่อนของโจรไว้ที่ไหน จนเป็นผลให้ตรวจค้นพบของนั้น ของนั้นก็ย่อมใช้เป็นพยานหลักฐานในคดีได้ หรือในคดีฆ่าคนตายได้มีการค้นพบกระดาศซึ่งมีการเขียนข้อความมีลักษณะพิเศษตกอยู่ที่ศพของผู้ตาย เจ้าพนักงานตำรวจได้หลอกลวงให้จำเลยเขียนข้อความนั้นขึ้นใหม่ข้อความที่จำเลยเขียนขึ้นใหม่มิใช่เป็นพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ว่าจำเลยเป็นผู้เขียนข้อความในกระดาศที่ตกอยู่ที่ศพของผู้ตายได้ (เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, 2551)

2.4.7 ความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐาน

พยานหลักฐานที่รวบรวมได้นั้นจะมีความน่าเชื่อถือมากน้อยกว่ากันเพียงใดขึ้นอยู่กับสภาพและลักษณะของพยานหลักฐานนั่นเองว่าจะมีความน่าเชื่อถือและน่าเชื่อถือซึ่งข้อเท็จจริงที่ต้องการพิสูจน์เพียงใด อย่างไรก็ดี แนวทางในการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานนั้น ผู้วินิจฉัยไม่ว่าจะเป็นศาลหรือเจ้าพนักงานในกระบวนการยุติธรรม โดยหลักแล้วมักจะเลือกพยานที่น่าเชื่อถือที่สุด เป็นพยานที่นำมาเป็นหลักในการพิเคราะห์ข้อเท็จจริงและพิจารณาพยานอื่นๆ เปรียบเทียบว่าข้อเท็จจริงตามที่พยานหลักฐานต่างๆ ได้นำเสนอนั้นมีความสอดคล้องต้องกันหรือสอดคล้องกับเหตุการณ์ที่ควรจะ

เป็นเพียงใด ซึ่งในการวิเคราะห์ความสอดคล้องต้องกันของพยานหลักฐานและข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นนี้ จำต้องอาศัยประสบการณ์และความรู้ในเรื่องนั้นๆ มาเป็นข้อประกอบในการวินิจฉัยซึ่งน้ำหนักความน่าเชื่อถือของพยาน อันจะนำไปสู่ข้อเท็จจริงที่สรุปได้ (ณรงค์ ใจหาญ, 2550) หลักพิสูจน์ความสอดคล้องต้องกันเพื่อนำไปสู่การชี้ขาดตัดสินในข้อเท็จจริงที่วิเคราะห์นั้น ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้หลักวิเคราะห์จากกฎแห่งความคิดซึ่งมีความสัมพันธ์ในเชิงตรรกวิทยา 4 ประการ ดังนี้ (จิตติ ดิงภักทิพย์, 2544)

1) กฎแห่งความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน หมายถึง เหตุการณ์อันหนึ่งจะมีความจริงได้เพียงประการเดียว จะมีความจริงหลายประการในข้อเดียวกันไม่ได้ ดังนั้นพยานที่เบิกความหลายปากในเรื่องเดียวกันและสอดคล้องต้องกัน แสดงให้เห็นว่าน่าจะเป็นความจริงแต่มีข้อสังเกตว่าแม้จะสอดคล้องกันก็อาจไม่เป็นความจริงก็ได้เพราะซุ่มกันมา จึงเบิกความเหมือนกันเกินไปจนเชื่อไม่ได้ ความสอดคล้องต้องกันนี้ แม้เป็นพยานปากเดียวกันก็ต้องวิเคราะห์ว่าสอดคล้องกันตั้งแต่ต้นจนปลาย หรืออาจสอดคล้องกับพยานวัตถุหรือพยานเอกสารก็ได้

2) หลักความขัดกัน หมายถึง ข้อที่ขัดกันย่อมไม่เป็นความจริงเช่น พยานเบิกความที่แตกต่างกัน ย่อมจะเป็นจริงด้วยกันทั้งสองคนไม่ได้ แต่หากเป็นความแตกต่างกันในรายละเอียดก็อาจเป็นเรื่องธรรมดา เพราะความจำและการสังเกตของแต่ละคนไม่เหมือนกัน

3) หลักความเป็นจริงครึ่งๆ กลางๆ หมายถึง ข้อความใดเป็นจริงอย่างไรต้องเป็นความจริงอย่างนั้นเสมอไปจะจริงบ้างไม่จริงบ้าง หรือบางทีจริงบางทีไม่จริงไม่ได้ นอกจากจะมีพฤติการณ์เพิ่มเติมจึงจะเปลี่ยนแปลงได้ เช่น น้ำเมื่อเป็นของแข็งจะเปลี่ยนเป็นของเหลวต้องมีอุณหภูมิเพิ่มเติมจึงจะเปลี่ยนแปลงได้ เป็นต้น

4) หลักความมีเหตุผลอันสมควร หมายความว่า เป็นข้อพิสูจน์ทางบวกว่าอะไรเป็นความจริง โดยการพิจารณาจากหลักใน (1)-(3) แล้วเป็นข้อพิสูจน์ทางลบว่าอะไรไม่จริงถ้าไม่มีข้อพิสูจน์ว่าจริงก็ยังคงเชื่อว่าจริงไม่ได้ นอกจากจะมีข้อยืนยันขึ้นมาอีก ความบังเอิญอาจเป็นความจริงได้ แต่ไม่เป็นเหตุอันสมควรต้องมีพฤติการณ์อื่นประกอบในการยืนยัน

ในการวิเคราะห์ความมีเหตุสมควรมันต้องพิจารณาถึงอาการทางจิตของพยานด้วยว่าพยานมีสติสัมปชัญญะ ความจำและการถ่ายทอดคิดเพียงใด ซึ่งพยานที่จะรับฟังได้ในศาลนั้นมีหลักพิจารณาดังต่อไปนี้คือ โอกาสที่รู้เห็นเหตุการณ์ เหตุผลในคำพยาน มีความน่าจะเป็นและมีความกลมกลืนเพียงใด เหตุผลในการได้พยานมาและเชื่อถือพยานได้เพียงใด ดังนั้นหลักในการวินิจฉัยพยานหลักฐานและการสรุปข้อเท็จจริงในคดีจึงถือหลักว่าจะต้องคัดเลือกพยานหลักฐานที่ดีที่สุดและเป็นพยานที่ได้ให้ข้อมูลอันจะนำไปสู่ข้อเท็จจริงในคดีที่สอดคล้องกับความเป็นจริง โดยอาศัย

หลักเหตุผลและความเป็นไปได้ตามหลักการพิเคราะห์ข้อเท็จจริง (ณรงค์ ใจหาญ, 2550) กรณีพยานวัตถุซึ่งเป็นพยานหลักฐานที่มีความสำคัญและมีน้ำหนักที่สุดในคดีอาญา เพราะพยานวัตถุมีลักษณะที่แน่นอนและศาลสามารถตรวจดูได้ด้วยสายตาโดยตรงและเห็นเองได้จากรูปลักษณะของพยานวัตถุนั้นๆ ว่าข้อเท็จจริงในคดีเป็นเช่นไรโดยไม่ต้องผ่านกระบวนการแปลความหมายหรือข้อความอะไรอีกพยานวัตถุนั้นย่อมบ่งบอกข้อเท็จจริงนั่นเองเช่น ของกลางในคดีอาญา อาวุธมีด ปืน หรือยาเสพติด บาดแผลของผู้เสียหาย สถานที่เกิดเหตุเทปบันทึกเสียง หรือเทปบันทึกภาพ เป็นต้น (อุคม รัฐอมฤต, 2551) การพิเคราะห์ถึงความน่าเชื่อถือของพยานวัตถุนั้นส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีปัญหามากนัก เนื่องจากพยานวัตถุส่วนใหญ่มักจะเป็นสื่อนำไปสู่ตัวผู้กระทำความผิด จึงจัดเป็นพยานที่มีความน่าเชื่อถืออยู่ในตัวเองอยู่แล้ว (สุรนาท วงศ์พรหมชัย, 2551)

2.4.8 แนวความคิดเกี่ยวกับคุณค่าของพยานหลักฐาน

การที่กฎหมายเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา กระบวนการบังคับใช้กฎหมายก็ต้องมีความสอดคล้องที่สัมพันธ์กัน เพื่อให้สามารถบังคับใช้กฎหมายได้ สิ่งที่เป็นตัวชี้แนะ (Guideline) ถึงแนวทางในการเปลี่ยนแปลงก็คือทฤษฎีทางความคิดที่เกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมาย ทฤษฎีทางกฎหมายจึงเป็นสิ่งแรกที่จะใช้ตรวจสอบปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบ เพราะแนวความคิดเกี่ยวข้องกับกระบวนการบังคับใช้กฎหมาย ต้องเรียนรู้ให้เข้าใจพื้นฐานดังกล่าว เพื่อที่จะปฏิบัติได้ถูกต้องต่อไป เพื่อปรับใช้ให้เข้ากับเหตุการณ์แต่ละคาบเวลา สถานที่ และเงื่อนไขแห่งสังคมซึ่งมีการเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลาเพื่อให้เกิดความยุติธรรมแก่ทุกฝ่าย

ตามที่กล่าวมาแล้วพยานหลักฐานเป็นกระบวนการที่มีวัตถุประสงค์สำคัญคือ การค้นหาความจริง หรือข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นเพื่อบังคับใช้กฎหมายที่มีอยู่อย่างจริงจัง การพิสูจน์ข้อเท็จจริงโดยพยานหลักฐานจึงเป็นกระบวนการที่รัฐสร้างขึ้นเพื่อจัดระเบียบทางสังคมเมื่อเกิดข้อโต้แย้งระหว่างประชาชนในรัฐ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย และความปลอดภัยในร่างกาย ชีวิตและทรัพย์สินของบุคคลอันเป็นหน้าที่ของรัฐ ตามหลักสัญญาประชาคมที่ประชาชนมอบอำนาจให้แก่รัฐ ซึ่งเป็นผู้ดูแลตามแนวความคิดของ The Positive Law Theory ซึ่งกระบวนการได้มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพของสังคม รัฐต้องเข้ามาดูแลให้ความคุ้มครองผู้เสียหายและขณะเดียวกันก็ต้องให้การคุ้มครองผู้กระทำผิดด้วยเช่นกันหรือผู้ที่ถูกสงสัยว่าได้กระทำความผิดจากการอ้างแต่กันอย่างไม่เป็นทางการ ฉะนั้นกระบวนการในการพิสูจน์ความจริง โดยพยานหลักฐานนั้นในบางกรณีรัฐจึงจำเป็นต้องกำหนดสิทธิหรือลทธิของประชาชนที่มีอยู่โดยธรรมชาติลงบ้าง ทั้งนี้ก็เพื่อประโยชน์

ของตัวบุคคลนั่นเองและเพื่อประโยชน์แก่สังคมโดยรวม ซึ่งรัฐต้องกำหนดมาตรฐานของการจำกัดสิทธิทั้งหลายไว้อย่างชัดเจนเพราะการที่รัฐหลีกเลี่ยงไม่ยอมรับถึงมาตรฐานขั้นต่ำ ย่อมหมายถึงการที่รัฐไม่ยอมรับว่าสิทธินั้นมีอยู่เคียงสิทธิ (เกียรติจรรยา วัจนะสวัสดิ์, 2529) สิทธิของบุคคลจะหมดไปเมื่อใดย่อมแล้วแต่ความพึงพอใจของผู้ใช้อำนาจของรัฐนั่นเอง

กระบวนการค้นหาความจริงโดยพยานหลักฐาน ได้มีการพัฒนาเรื่อยมาตามสภาพสังคมและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งในบางครั้งก่อให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติโดยผู้บังคับใช้กฎหมายเองไม่มีความเข้าใจพื้นฐานเจตนารมณ์ อันที่มีมาจากแนวคิดทฤษฎีของกฎหมายต่างๆ จึงได้มีการนำแนวคิดมาวิเคราะห์สร้างเป็นเกณฑ์ทางพยานหลักฐานในการนำศาสตร์ต่างๆ มาใช้ในการพิสูจน์ความจริง แต่เนื่องจากเป็นเรื่องที่มีความละเอียดอ่อน การนำกฎเกณฑ์จึงมาสามารถครอบคลุมได้ทั้งหมด และไม่ใช่ว่าเมื่อกำหนดกฎเกณฑ์ไปแล้วจะสามารถนำมาใช้ได้ตลอดเวลา เพราะแนวทางในการค้นหาความจริงย่อมเป็นไปตามแนวคิดความเหมาะสมกับสภาพสังคมวัฒนธรรมที่มีอยู่ในสังคมนั้นๆ

ฉะนั้นกฎเกณฑ์ในทางพยานหลักฐานจึงแยกได้เป็นสองส่วนคือ ส่วนที่เป็นกฎหมายลายลักษณ์อักษร และส่วนที่เป็นแนวความคิดซึ่งไม่ได้บัญญัติเป็นตัวบทกฎหมาย คงเป็นเพียงแนวความคิดหรือสมมติฐานเช่น ไม่มีการบัญญัติว่าเป็นพยานหลักฐานที่ดีที่สุดคือ อะไร มีอะไรบ้าง แต่ก็มิทฤษฎีหรือแนวคิดที่เกี่ยวกับพยานหลักฐานที่ดีที่สุด ซึ่งในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงโดยพยานหลักฐานนั้น พยานหลักฐานที่จะนำมาใช้ในการพิสูจน์ควรเป็นพยานหลักฐานที่มีคุณภาพมาสืบเสาะหาความจริง มิได้ถือเอาปริมาณว่ามีจำนวนมากน้อยเท่าใด หากมีมากเกินไปก็จะเป็นพยานหลักฐานที่ฟุ่มเฟือยเกินควรหรือการประวิงคดีให้ชักช้าทำให้เกิดผลเสียหายต่อคดีพยานหลักฐานที่นำมาพิสูจน์จึงควรเป็นพยานหลักฐานที่มีคุณค่าแก่การรับฟัง

คุณค่าของพยานหลักฐาน (Spirit of Evidence) เป็นแนวความคิดในการกลั่นกรองพยานหลักฐานว่าพยานหลักฐานชนิดใดจะมีคุณค่าดีกว่ากัน มีหลักเกณฑ์ในการกลั่นกรองพยานหลักฐานอย่างไร ในการที่จะพิสูจน์ถึงความเป็นไปได้หรือเป็นไปได้ของข้อเท็จจริง จึงทำให้เกิดแนวคิดว่าคุณค่าของพยานหลักฐานที่พิสูจน์เกี่ยวกับประเด็นของคดีนั้น จะต้องเป็นพยานหลักฐานที่ดีมีคุณภาพ ซึ่งแนวความคิดเกี่ยวกับพยานหลักฐานมีดังนี้

1) แนวความคิดเชิงวิทยาศาสตร์ พยานหลักฐานที่คืบหน้าต้องสามารถพิสูจน์ความจริงได้ถูกต้อง หรือให้ได้ใกล้เคียงความจริงมากที่สุด พยานหลักฐานที่ดีที่สุดต้องเป็นเรื่องของทางวิทยาศาสตร์เรียกว่า Science of Evidence มิใช่การศึกษาว่าอะไรควรเชื่อถืออะไรไม่ควรเชื่อถือ และเพราะอะไรศาลจึงเชื่อพยานหลักฐานที่เป็นหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ เพราะวิทยาศาสตร์คือศาสตร์ในการค้นหาความจริงและพิสูจน์ความจริง สำหรับกระบวนการพิสูจน์โดยพยานหลักฐานนั้น เมื่อเป็นเรื่องของการพิสูจน์ความจริงหรือหลักการหรือแนวความคิดของพยานหลักฐานมิใช่เพียงความเชื่อโดยปราศจากเหตุผล แต่เป็นสิ่งที่พิสูจน์ได้แน่นอนสมเหตุสมผล พยานหลักฐานที่ดีที่สุดจึงเป็นเรื่องทางวิทยาศาสตร์เพราะสามารถพิสูจน์ได้และน่าเชื่อถือ ซึ่งเป็นพยานหลักฐานที่นับวันจะมีค่าและมีความสำคัญในการพิสูจน์ความจริงได้มากขึ้น เพราะความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ที่พัฒนาขึ้นเรื่อยๆ

2) แนวความคิดตามหลักมนุษยธรรม พยานหลักฐานที่ดีต้องอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ทางมนุษยธรรมคือ ต้องถือหลักความเท่าเทียมของมนุษย์ การแสวงหาความจริงโดยกระบวนการของพยานหลักฐานที่ไม่ทำลายคุณค่าและศักดิ์แห่งความเป็นมนุษย์ การค้นหาหรือการพิสูจน์ความจริงต้องมาโดยชอบ มิได้เป็นการทรมานขู่เข็ญ วิธีการให้ดำเนินา ลุยไฟ ต้องไม่ล่วงละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน ซึ่งแนวความคิดและหลักการของพยานหลักฐานในคดีอาญานั้น คดีอาญานั้นถือว่าเป็นมาตรการในการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม โดยรัฐเป็นผู้ดูแล เป็นเรื่องของสัญญาประชาคมที่ประชาชนยินยอมอำนาจให้แก่รัฐเป็นผู้ดูแล ดังนั้นประชาชนจึงต้องปฏิบัติตามกฎหมายที่รัฐกำหนดไว้ อันเป็นไปตามหลักทฤษฎี The Positive Law Theory ซึ่งกฎหมายนั้นเป็นความยุติธรรม หากมีผู้ใดฝ่าฝืนต้องนำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษ ซึ่งรัฐเป็นผู้ที่ต้องค้นหาความจริงมาพิสูจน์ (คณิต ณ นคร, 2542) รัฐจึงมุ่งเน้นประสิทธิภาพในการป้องกันอาชญากรรมซึ่งแต่เดิมในคดีอาญานั้นมีการค้นหาความจริงโดยการทรมานร่างกาย แต่ต่อมาหลักดังกล่าวนี้ได้พัฒนาเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์และสภาพสังคมที่มีแนวความคิดเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลมากขึ้นตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญของแต่ละประเทศ รัฐจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญแก่ผู้กระทำผิดหรือผู้ที่กล่าวหาโดยยกฐานะผู้ที่กระทำผิดเปรียบเหมือนผู้ที่กระทำผิดเป็นประธานในคดีก็คือ กฎหมายไม่มองผู้ที่ถูกกล่าวหาเป็นวัตถุแห่งการซักฟอกหรือกรรมในคดี การที่จะลงโทษหรือกล่าวหาโดยไม่ได้พิสูจน์ความผิดไม่ได้ ในการดำเนินคดีอาญาจึงต้องยึดหลักการพื้นฐานที่ว่าให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าทุกคนเป็นผู้บริสุทธิ์ (Presumption of Innocent) การลงโทษผู้บริสุทธิ์เป็นเรื่องที่เลวร้ายยิ่ง ดังนั้นในการที่จะพิพากษาลงโทษผู้ใด จึงต้องมีการพิสูจน์ความผิดได้อย่างแจ่มชัด ซึ่งระดับมาตรฐานของการพิสูจน์นั้นต้องปราศจากข้อสงสัย (Proof Beyond Reasonable Doubt) จึงสามารถลงโทษได้

3) แนวความคิดตามหลักเที่ยงธรรม พยานหลักฐานที่ดีต้องอำนวยความสะดวกต่อการกระบวนการยุติธรรมกล่าวคือ เป็นพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับคดี เป็นประโยชน์ต่อการกระบวนการพิจารณาทำให้สามารถดำเนินคดีได้อย่างรวดเร็ว หลักการรับฟังพยานหลักฐานต้องเกี่ยวข้องกับประเด็นแห่งคดี (Relevancy Evidence) นั้น เนื่องจากประเทศที่ใช้ระบบลูกขุนในการพิจารณาคดี ซึ่งคณะลูกขุนเป็นคนธรรมดาไม่มีประสบการณ์ในการพิจารณาคดีความและไม่มีความรู้ทางกฎหมายย่อมไม่สามารถแยกแยะได้ว่าพยานหลักฐานใดควรรับฟัง พยานชั้นใดกฎหมายห้ามรับฟัง และถ้าปล่อยให้ลูกขุนได้รับพยานหลักฐานที่กฎหมายห้ามไปแล้ว พยานหลักฐานนั้นมีอิทธิพลไม่มากนักน้อย (เจมส์ ชูติวงส์, 2542) ทำให้กลุ่มประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ที่ใช้ลูกขุนนั้นเคร่งครัดต่อการรับฟังพยานหลักฐาน โดยจะรับพยานหลักฐานที่มีคุณค่าและน่าเชื่อถือ เพื่อป้องกันมิให้ลูกขุนธรรมดาต้องวินิจฉัยเพื่อชี้ว่าพยานหลักฐานที่น่าเชื่อถือ (Unreliability) ผู้พิพากษาจึงต้องวินิจฉัยเสียก่อนว่าพยานชั้นใดจะรับเข้าสู่สำนวนความสู่การรับฟังของลูกขุน พยานชั้นใดต้องห้ามก็ต้องกำจัดออกไปตามกระบวนการพิจารณาความตั้งแต่แรก จะปล่อยให้เข้าสู่การรับรู้อันได้ เนื่องจากพิจารณาเป็นระบบกล่าวหา (Adversary System) คู่ความทั้งสองฝ่ายจะต้องพิสูจน์ข้อเท็จจริงด้วยพยานหลักฐานเพื่อดำเนินตามเกณฑ์เกี่ยวกับการปฏิบัติว่าด้วยการนำเสนอด้วยพยานหลักฐาน (Cleary, Edward W., 1987) สำหรับศาลในระบบกฎหมายกลุ่มที่ใช้ประมวล (Civil Law) มักไม่ค่อยมีปัญหาในการแปลพยานหลักฐานเรื่องนี้มากนัก เพราะในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับจะรับพยานนั้นไว้ก่อนแล้วค่อยวินิจฉัยว่าพยานหลักฐานนั้นรับฟังได้หรือไม่ ซึ่งศาลไทยส่วนใหญ่ก็ปฏิบัติเช่นนี้กัน

4) แนวความคิดเกี่ยวกับการจัดการเพื่อให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐาน เนื่องจากการรับฟังพยานหลักฐานนั้นเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญ ดังนั้นจึงต้องมีการบริหารจัดการที่ดีจึงจะได้พยานหลักฐานที่มีคุณค่าที่แท้จริงมา ตลอดทั้งมีองค์ที่ที่เกี่ยวข้องที่ดีตั้งแต่กระบวนการในการแสวงหาพยานหลักฐานในชั้นพนักงานสอบสวนเอง ต้องเป็นไปโดยโปร่งใสตรวจสอบได้ ซึ่งเป็นผลให้พยานหลักฐานดังกล่าวมีน้ำหนักและความน่าเชื่อถือในการพิสูจน์ความผิดหรือบริสุทธิ์ของผู้กระทำความผิดได้ถูกต้องและใกล้เคียงมากที่สุด อันนำมาสู่การค้นหาความจริงในคดี เพื่ออำนวยความสะดวกและประโยชน์สูงสุดของสังคมโดยรวมซึ่งการจัดการที่ดีนั้นเพื่อให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐานที่ดีควรมีลักษณะดังนี้

4.1) เป็นระบบที่เปิดโอกาสให้คู่ความได้ต่อสู้พิสูจน์พยานหลักฐานได้อย่างเท่าเทียมกันตามแนวคิดของหลักฟังความทุกฝ่าย ซึ่งมีแนวคิดมาจากระบบกล่าวหา เพื่อจะได้มีโอกาสในการแก้ตัว หรือแก้ข้อหาในการฟ้องร้องได้ ตลอดจนความเที่ยงธรรมของขั้นตอนในการ

เปิดเผย โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ ต้องให้โอกาสทั้งสองฝ่ายสามารถรับรู้ถึงพยานหลักฐานของแต่ละฝ่าย สามารถเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมและได้รับการพิจารณาอย่างเท่าเทียมกัน

4.2) เป็นระบบที่มีการกลั่นกรองพยานหลักฐานที่ดี ซึ่งระบบพยานหลักฐานที่มีกระบวนการกลั่นกรองพยานหลักฐานที่มีคุณค่าเมื่อเข้าสู่กระบวนการพิสูจน์ข้อเท็จจริงนั้นต้องมีการตรวจสอบการดำเนินการตั้งแต่ขั้นต้นดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานในชั้นสืบสวนสอบสวน ซึ่งต้องกระทำด้วยความเป็นกลาง ปราศจากอคติ และมีความยุติธรรม และรับฟังในฐานะเป็นพยานหลักฐานที่เป็นประโยชน์ต่อการค้นหาความจริงในคดีได้ โดยการรวบรวมของผู้มีความรู้ความชำนาญ หรือผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งปฏิบัติตามที่รัฐกำหนดไว้

4.3) เป็นระบบที่สามารถตรวจสอบหรือทดสอบได้เช่น ยอมให้มีการพิสูจน์พยานหลักฐานโดย ระบบถามค้าน (Cross-Examination) และยอมให้ผู้ชำนาญพิเศษทำการพิสูจน์หลักฐาน โดยเฉพาะพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ตลอดจนยอมให้มีการคัดค้านผู้พิพากษาและผู้เชี่ยวชาญนั้นด้วย เพื่อเปิดโอกาสให้แก่คู่ความฝ่ายตรงข้ามในการหักล้างพยานนั้นๆ ทั้งนี้เพื่อการประเมินคุณค่าเชิงการพิสูจน์ของพยานหลักฐานดังกล่าวว่ามีน้ำหนักและความน่าเชื่อถือเพียงไร ในการอ้างใช้เป็นพยานหลักฐาน (สุรนาท วงศ์พรหมชัย, ร.ต.อ., 2551)

5) แนวความคิดในเรื่องพยานหลักฐานที่ดีที่สุด พยานที่ดีที่สุดเท่าที่จะหาได้นั้นหมายถึง พยานที่สามารถนำไปสู่ข้อเท็จจริงอันเป็นพฤติการณ์ที่เป็นความผิดทางอาญา ซึ่งอาจเป็นพยานบุคคลที่รู้เห็นเหตุการณ์ในขณะที่กระทำความผิด หรือเป็นร่องรอยของผู้เสียหายที่ถูกประทุษร้าย หรือร่องรอยหรือสิ่งของของคนที่ทำตกหรือปรากฏอยู่บริเวณที่เกิดเหตุ หรือในเนื้อตัวร่างกายของผู้เสียหาย เป็นต้น พยานที่ดีที่สุดนั้นจะต้องไม่ถูกทำลายหรือเลอะเลือนไปด้วย กล่าวคือ แม้ว่าจะเป็นพยานที่รู้เห็นเหตุการณ์โดยตรงแต่พยานดังกล่าว อาจมีความจดจำที่ไม่ดีพอ หรือมีส่วนได้เสีย หรือถูกข่มขู่ หรือไม่สามารถจดจำเหตุการณ์ได้เพราะได้พบเห็นเป็นเวลานาน จึงอาจลืมไปก็ได้ ดังนั้น ผู้วินิจฉัยก็ต้องคำนึงถึงโอกาสที่พยานเหล่านี้ ถูกทำลายหรือเลอะเลือนไปด้วย (ณรงค์ ไชยาญ, 2550) ซึ่งปัจจัยที่ทำให้คำให้การของพยานบุคคลบิดเบือนไปจากความจริงของพยานอาจเกิดขึ้นจากปัจจัยในตัวพยานเอง เช่น การจดจำไม่ดีพอ หรือไม่จดจำรายละเอียดในเหตุการณ์หรือลืมข้อเท็จจริงบางอย่างหรือบางตอนไปเพราะได้เห็นเหตุการณ์เป็นเวลานาน เป็นต้น ส่วนปัจจัยภายนอกที่จะทำให้พยานบุคคลให้การบิดเบือนไปเช่น การถูกข่มขู่ หรือให้สัญญาเพื่อต่อรองกับการให้การที่ไม่ตรงกับความเป็นจริงหรือความสงสัย หรือการมีผลประโยชน์ต่อคู่กรณี หรือความบาดหมางกับจำเลยหรือผู้เสียหายหรือไม่ต้องการมีส่วนที่จะเป็นต้นเหตุให้มีการแพ้ชนะคดีกันหรือเป็นเพราะคำถามหรือคำซักค้านของโจทก์หรือจำเลยไม่ชัดเจนพอ เป็นต้น โดยหลักแล้วคดีอาญายอมรับกันว่าประจักษ์พยานเป็นพยานที่ดีที่สุด เพราะรู้เห็นเหตุการณ์ด้วยตนเอง แต่เมื่อ

พิจารณาถึงความจริงแล้ว ประจักษ์พยานที่เป็นพยานบุคคลนั้นก็มิชอบพ่องอยู่ เพราะเหตุผลที่ว่า การเห็นด้วยตาหรือได้ยินด้วยหูนั้น วัสดุของปุถุชนนั้นอาจจะพังผืดพลัดไปได้ ต้องคำนึงถึงการรับรู้ การจดจำความสามารถในการถ่ายทอดและอคติ (Bias) ของพยานที่ศาลจะต้องนำมาพิจารณาประกอบในการชั่งน้ำหนักคำพยานนี้ แต่เดิมหลักการแห่งการต้องนำพยานหลักฐานที่ดีที่สุดมาพิจารณาค่อนข้างเคร่งครัด จึงทำให้การพิสูจน์ข้อเท็จจริงมีความยากลำบากมาก จนกระทั่งถึงประมาณ ค.ศ.1800 แนวความคิดเรื่องเปลี่ยนแปลงไป กฎเกณฑ์นี้ค่อยๆ อ่อนลงจนกระทั่งยอมรับเป็นหลักว่าพยานชั้นที่สองหรือพยานชั้นรองให้รับฟังได้ เพราะพยานหลักฐานชั้นรองก็เกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงคือ เป็นพยานหลักฐานที่สามารถบ่งชี้ข้อเท็จจริงเช่นนั้นได้มีอยู่ แต่ไม่สามารถจะใช้พิสูจน์ข้อเท็จจริงให้มีน้ำหนักน่าเชื่อถือได้เท่ากับพยานที่ดีที่สุดเพียงแต่การไม่นำพยานที่ดีที่สุดมาสืบนั้นมีผลกระทบต่อกรชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานเท่านั้น ซึ่งหากมีการสืบถึงเหตุผลที่ไม่สามารถนำพยานที่ดีที่สุดมาสืบให้พยานเห็น ศาลก็จะรับฟังพยานหลักฐานชั้นรองได้ อีกทั้งพยานหลักฐานที่ดีที่สุดนั้นหายากมากเนื่องจากอิทธิพลของจำเลยมีมากมีการฆ่าประจักษ์พยานทิ้ง รวมทั้งมีการว่าจ้างพยานให้กลับคำในศาล ตลอดจนมีการข่มขู่พยานมากขึ้น เมื่อพยานที่ดีที่สุดถูกทำลายไป ทางศาลจึงยอมรับฟังพยานหลักฐานชั้นรองมากขึ้น (จิตติ เจริญฉ่ำ, 2538)

2.5 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับนิติวิทยาศาสตร์

2.5.1 ความหมายของนิติวิทยาศาสตร์

นิติวิทยาศาสตร์ (Forensic Science) มาจากคำว่า นิติ+วิทยาศาสตร์ ฉะนั้น นิติวิทยาศาสตร์ จึงหมายถึง การนำวิทยาศาสตร์ทุกสาขามาประยุกต์ใช้เพื่อประโยชน์แห่งกฎหมาย ซึ่งประโยชน์แห่งกฎหมายในที่นี้ได้แก่ 1.) ประโยชน์ทางนิติวิทยาศาสตร์ในเรื่องการออกกฎหมาย 2.) ประโยชน์ของการคลี่คลายปัญหาและการพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีความ เพื่อผลในการบังคับใช้กฎหมายและการลงโทษ

2.5.2 การจำแนกประเภทของวิทยาศาสตร์

1) วิทยาศาสตร์ธรรมชาติ (Natural Science) เป็นเรื่องของสิ่งที่มีความแท้จริงตลอดเวลา วิชาที่อยู่ในวิทยาศาสตร์ธรรมชาตินี้จะเป็นพวกวิทยาศาสตร์ธรรมชาติได้แก่ วิชาเคมี (Chemistry) วิชาชีววิทยา (Biology) และวิชาฟิสิกส์ (Physic)

2) วิทยาศาสตร์ประยุกต์ (Apply Science) เป็นสิ่งที่นักวิทยาศาสตร์นำมาประยุกต์ เพื่อพัฒนาประโยชน์แก่มวลมนุษย์

ดังนั้นนิติวิทยาศาสตร์จึงจำแนกออกได้เป็น 2 แบบตามการจำแนกของตามหลักการจำแนกทางวิทยาศาสตร์กล่าวคือ

1) นิติวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ (Natural Forensic Science) ได้แก่ วิชาพิสูจน์หลักฐาน (Criminalistics) รวมถึงการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุซึ่งจะกล่าวอย่างละเอียดในลำดับต่อไป

2) นิติวิทยาศาสตร์ประยุกต์ (Apply Forensic Science) โดยการนำองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ในสาขาต่างๆ มาประยุกต์ใช้ให้เป็นต่อกระบวนการยุติธรรม ดังนั้นนิติวิทยาศาสตร์ในประเภทนี้ประกอบด้วยหลากหลายสาขายกตัวอย่างเช่น

2.1) นิติเวชศาสตร์ (Legal Medicine หรือ Forensic Medicine) หมายถึงวิชาแพทย์ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและยังรวมถึงวิชากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการแพทย์ และการประกอบวิชาชีพของแพทย์ด้วย ซึ่งขอบเขตของวิชานิติวิทยาศาสตร์ในปัจจุบันจึงกว้างขวางมาก

2.2) นิติวิศวกรรมศาสตร์ (Forensic Engineering) ตามปกติอาชีพวิศวกรจะศึกษาเกี่ยวกับทฤษฎีทางคณิตศาสตร์ร่วมกับวิทยาศาสตร์เพื่อประโยชน์ของมนุษย์ การใช้ความคิดในทางสร้างสรรค์และการแก้ไขปัญหาต่างๆ แต่ยังมีวิศวกรอีกกลุ่มหนึ่งที่มีหน้าที่ในการนำความรู้และประสบการณ์ทางวิศวกรรมศาสตร์มาใช้เพื่อเป็นประโยชน์แห่งกฎหมายคำร้องส่วนใหญ่ มักจะเป็นทางด้านพิจารณาข้อพิพาททางด้านแพ่งของคู่กรณีทั้ง 2 ฝ่าย นานๆ ครั้งจึงมีความจำเป็นต้องให้ความรู้ทางด้านนี้ เพื่อประโยชน์ในทางคดีอาญาบ้างผู้ประกอบการนั้นจะต้องสร้างชื่อเสียง และเป็นที่ยอมรับในสาขาของตนเองก่อนที่จะได้รับฐานะผู้เชี่ยวชาญทางวิศวกรรมศาสตร์ในกระบวนการยุติธรรม ปัญหาที่นิติวิศวกรรมจะให้ความช่วยเหลือได้นั้นมีมากพอกับจำนวนสาขาวิชาที่อยู่ในหลักสูตรศึกษาของมหาวิทยาลัย ได้แก่ การศึกษาถึงพฤติการณ์ความล้มเหลวของผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม จนเป็นเหตุให้ผู้บริโภคได้รับความเสียหาย การศึกษาเกี่ยวกับต้นเหตุต่างๆ ที่เกิดขึ้นว่าควรเป็นการรับผิดชอบของผู้ใด การศึกษาเกี่ยวกับสาเหตุของเพลิงไหม้ลักษณะการลุกลาม และสาเหตุของการระเบิด เป็นต้น

2.3) นิติทันตวิทยา (Forensic Odontology) เป็นการนำความรู้ทางด้านทันตแพทยศาสตร์หรือทันตวิทยามาใช้ในกระบวนการยุติธรรมเช่น การตรวจพิสูจน์ฟันในสถานที่เกิดเหตุเครื่องบินตก โดยนำมาเปรียบเทียบกับฟิล์มเอกซเรย์จากประวัติการทำฟันของผู้เสียชีวิต เพื่อยืนยันว่าผู้ตายเป็นใคร

2.4) นิติเภสัชวิทยา (Forensic Pharmacology) เป็นการนำความรู้ทางด้านยา มาใช้ในกระบวนการยุติธรรมเช่น ยาพิษต่างๆ ยาที่มีผลต่อจิตและระบบประสาท และยาที่เป็นอันตรายถึงชีวิต เป็นต้น

2.5) นิติมานุษยวิทยา (Forensic Anthropology) เมื่อมีการค้นพบโครงกระดูก ที่ต้องสงสัยว่าเป็นมนุษย์หรือไม่ ณ ที่ใด โอกาสที่ใช้นักวิทยาศาสตร์ที่อยู่สาขามานุษยวิทยานั้นมี มากเลยทีเดียวที่จะเห็นชัดได้แก่ การเกิดกรณีอุบัตินัยซึ่งมีผู้เคราะห์กรรมเป็นจำนวนมากและอาจไม่ ทราบจากสภาพร่างกายที่หลงเหลืออยู่ว่าเป็นผู้ใดบ้างเช่น กรณีภัยพิบัติที่ประเทศไทย นัก มานุษยวิทยาจึงมีบทบาทเป็นอย่างมากเพราะไม่เพียงแต่เป็นผู้ยืนยันการตายเท่านั้นต้องระบุให้ ชัดเจนด้วยว่าเป็นใคร เพื่อตัดสินเกี่ยวกับสินไหมทดแทนประกอบการฟ้องร้องทางแพ่งหรือการ จัดการเกี่ยวกับทรัพย์สิน การจดทะเบียนสมรสใหม่ เป็นต้น บุคคลที่ทำหน้าที่นี้มักจะเป็นนัก มานุษยวิทยาในสาขาวิชาการตรวจวิเคราะห์เกี่ยวกับกระดูก โครงร่างของมนุษย์ โดยเริ่มต้นศึกษา จากมนุษย์สมัยดึกดำบรรพ์เป็นต้นมานับเป็นประโยชน์อย่างมากในการสืบสวนสอบสวน

2.6) นิติกีฏวิทยา (Forensic Entomology) เป็นการศึกษาถึงแมลง หนอนที่ เกี่ยวข้องกับคดี เช่น การพิสูจน์แมลงในศพ ซึ่งจะนำไปสู่ระยะเวลาในวงจรชีพ และทำให้ทราบเวลา การตายโดยประมาณของศพได้

2.5.3 ความหมายของวัตถุพยานหลักฐาน

คำนิยามของคำว่า พยานหลักฐาน หมายถึง สิ่งใดที่สามารถจับต้องได้ตามกฎหมายและเป็น สิ่งที่เสนอได้ในชั้นศาลเพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีได้

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226 คำว่า พยานหลักฐาน หมายถึง พยานวัตถุ พยานเอกสาร หรือพยานบุคคล ตลอดจนหลักฐานอื่นๆ ซึ่งอาจจะใช้เป็นเครื่องพิสูจน์การ กระทำผิดได้ตัวอย่างเช่น

- บุคคลผู้ใดรู้เห็นพฤติกรรมการกระทำผิดของคนร้าย ถือว่าเป็นพยานบุคคล
- เอกสารต่างๆ ที่ได้กระทำขึ้นโดยชอบ หรือมิชอบด้วยกฎหมายก็ดีและกระทำขึ้น โดยผู้ร้ายหรือบุคคลหนึ่งบุคคลใดก็ตามถือว่าเป็นพยานเอกสาร

- วัตถุต่างๆ ที่คนร้ายใช้เป็นเครื่องมือในการกระทำความผิด ซึ่งตรวจพบในสถานที่เกิดเหตุถือเป็นวัตถุพยานหลักฐาน

เมื่อกล่าวถึงพยานวัตถุไม่สามารถจำกัดความหมายสั้นๆ ง่ายๆ ได้ มีใจความถูกต้องที่สุดได้ เพราะทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่ในสถานะที่เหมาะสมก็สามารถกลายสภาพเป็นวัตถุพยานได้ ทั้งนี้ไม่ว่าจะอยู่ในสถานะของแข็ง ของเหลว หรือก๊าซก็ตาม สิ่งใดที่สามารถใช้พิสูจน์ได้ว่ามีกระทำความผิดเกิดขึ้น ใ้บอกได้ว่าใครเป็นผู้กระทำความผิดและสามารถเชื่อมโยงผู้กระทำความผิดเข้ากับอาชญากรรมได้ ก็ถือว่าสิ่งนั้นเป็นพยานวัตถุ บุคคลใดก็ตามที่กระทำความผิดจะหนีไม่พ้นที่ต้องมีกริยาอย่างใดอย่างหนึ่งไม่ว่าจะเป็นกริยาชนิดที่รุนแรงหรือเบบนุ่มนวลก็ตาม เมื่อกริยาเกิดขึ้นก็เป็นที่เขาผู้นั้นจะต้องทิ้งบางสิ่งบางอย่างไว้ในสถานที่กระทำความผิด หรือนำของบางสิ่งบางอย่างจากสถานที่เกิดเหตุติดไปด้วย

การใช้พยานวัตถุในการสืบสวนสอบสวนจะต้องระลึกเสมอว่า พยานวัตถุไม่สามารถพิสูจน์เอกลักษณ์ของตัวมันเองได้อย่างเด็ดขาด แต่ส่วนใหญ่ให้ความมั่นใจภายในขอบเขตของความเป็นไปได้พอสมควรเท่านั้น แม้แต่ลายนิ้วมือซึ่งเชื่อกันว่าใช้พิสูจน์เอกลักษณ์ของบุคคลนั้นได้ แท้จริงแล้วต่ออาศัยหลักการที่ว่า โอกาสที่คนสองคนจะมีลักษณะลายนิ้วมือตรงกันทั้งหมดนั้นจะมีเปอร์เซ็นต์น้อยมาก เช่น ถ้าตรงกัน 1 จุดบนลายนิ้วมือจะเป็นไปได้ในอัตราส่วน 1 : 20 หากพบตรงกันถึง 2 จุด ก็กลายเป็น 1 : 20 * 20 หรือ 1 : 400

2.5.4 ชนิดของพยานวัตถุ

1) พยานวัตถุที่เคลื่อนที่ไม่ได้ (Fixed or Immovable Evidence) ซึ่งเป็นวัตถุพยานที่มีขนาดใหญ่ น้ำหนักมาก หรือเคลื่อนย้ายอาจจะทำให้คุณสมบัติของวัตถุพยานเปลี่ยนไป พยานวัตถุชนิดนี้จะใช้วิธีการเก็บรักษาสภาพโดยการถ่ายภาพ วาดรูปเหมือน ตามมาตรฐานของจริง หล่อปูน เป็นต้น

2) พยานวัตถุที่เคลื่อนที่ได้ (Movable Evidence) เป็นวัตถุพยานที่มีขนาดเล็ก น้ำหนักเบา สามารถเคลื่อนย้ายโดยไม่ทำให้คุณสมบัติเปลี่ยนไป

ซึ่งก่อนที่จะทำความเข้าใจถึงบทบาทและประโยชน์ที่แท้จริงของพยานหลักฐานแต่ละประเภทควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับศัพท์กฎเกณฑ์ที่ว่าด้วยพยานวัตถุ เพื่อที่จะได้พยานหลักฐานที่

ได้มาในระหว่างการสืบสวนสอบสวนให้เป็นประโยชน์มากที่สุดซึ่งสิ่งเหล่านี้ได้แก่ กฎแห่งพยานหลักฐาน (Law of Evidence) ประกอบด้วยกฎที่เกี่ยวข้องกับการสืบสวนมีหัวใจสำคัญอยู่สองประเด็นด้วยกันคือความเป็นสาระสำคัญ (Materiality) และการยอมรับฟังได้ (Admissibility) ยกตัวอย่างเช่น นางแดงถูกกล่าวหาว่าฆ่าคนตาย โดยใช้มีดแทง พยานยืนยันได้ว่าเห็นนายแดงไปซื้อ มีดมาจากร้านพร้อมทั้งบอกคนขายว่าจะเอาไปแทงคนและมีผู้พบเห็นนายแดงมุ่งหน้าไปยังสถานที่เกิดเหตุ อย่างนี้ถือว่าพยานหลักฐานนั้นเป็นสาระสำคัญและยอมรับฟังได้ (Material and Admissible)

2.5.5 การครอบครองวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์

การที่พยานหลักฐานจะยอมรับในชั้นศาลได้ จะต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์พื้นฐาน 4 ประการ การหลีกเลี่ยง หรือปฏิบัติเบี่ยงเบน ไปจากกฎเกณฑ์พื้นฐาน 4 ประการนี้จะเป็นจุดอ่อนให้ทนายสามารถโต้แย้งในชั้นศาลได้ ทำให้คุณค่าของพยานหลักฐานนั้นสูญหายไป ซึ่งกฎ 4 ข้อของการครอบครองวัตถุพยานหลักฐานมีดังนี้

- กฎข้อที่ 1 “ป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ” ซึ่งการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ เริ่มต้นขึ้นตั้งแต่เจ้าหน้าที่ตำรวจคนแรก ไปถึงสถานที่เกิดเหตุจนกระทั่งผู้ชำนาญ ทำการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุนั้นเสร็จสิ้น

- กฎข้อที่ 2 “เก็บพยานหลักฐานอย่างถูกต้องตามกฎหมาย” หมายถึง บุคคลที่ทำการเก็บพยานหลักฐานจะต้องเป็นบุคคลที่กฎหมายให้อำนาจในการเข้าเก็บและเก็บวัตถุพยานต่างๆ ในสถานที่เกิดเหตุได้

- กฎข้อที่ 3 “กระทำการค้นหาพยานหลักฐานอย่างเหมาะสม” ผู้ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุจะต้องไม่มองข้ามหรือละเลยพยานวัตถุทุกชิ้น ถ้าสงสัยว่าพยานหลักฐานชิ้นนั้นจะเป็นวัตถุพยานหรือไม่ ให้ทำการเก็บก่อน พร้อมทั้งระบุนรายละเอียดของวัตถุพยาน ตำแหน่งที่พบ ระยะเวลาที่พบ ระยะเวลาที่เหมาะสม

- ข้อที่ 4 “มีลูกโซ่แห่งการครอบครองวัตถุพยาน” หมายถึง พยานหลักฐานนั้น จะต้องอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของบุคคลหรือหน่วยงานตั้งแต่เริ่มเก็บจนกระทั่งแสดงในชั้นศาล

โดยไม่ขาดช่วงของการครอบครองเลย ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงการครอบครองเช่น ส่งของกลางไปตรวจพิสูจน์ทางห้องปฏิบัติการจะต้องมีหลักฐานแสดงการรับส่งของกลางนั้น โดยตลอด

เมื่อใดที่มีการนำพยานหลักฐานไปแสดงในชั้นศาลจะต้องมีการตรวจสอบวัตถุพยานคือพยานหลักฐานนั้นต้องเป็นอันเดียวที่พบในสถานที่เกิดเหตุหรือไม่ และสิ่งที่เป็นสาระสำคัญของพยานหลักฐานนั้นจะต้องไม่มีการเปลี่ยนแปลงและมีสภาพเหมือนกับตอนที่เก็บมาจากสถานที่เกิดเหตุครั้งแรก

โดยทั่วไปแล้วขั้นตอนในการตรวจสอบพยานหลักฐานในชั้นศาลนั้น ศาลสามารถกระทำได้ง่าย โดยบุคคลที่เป็นผู้พบพยานหลักฐานในสถานที่เกิดเหตุ แต่ในบางกรณีที่มีบุคคลหรือหน่วยงานครอบครองพยานหลักฐานนั้นมากกว่าหนึ่งเช่น เมื่อนำวัตถุพยานส่งตรวจพิสูจน์ยังห้องปฏิบัติการศาลจะต้องให้มีการแสดงลูกโซ่ในการครอบครองพยานหลักฐาน (Chain of Custody) ดังนี้

1) การจัดการ (Tasking) กระทำโดยบุคคลผู้เก็บวัตถุพยานเพื่อจำแนกพยานวัตถุในสถานที่เกิดเหตุ โดยทำการดำเนิวัน ระบุวัน เวลาที่เก็บ พร้อมทั้งรายละเอียดต่างๆ ของพยานวัตถุ นั้นจากสถานที่เกิดเหตุจริง

2) การเก็บ (Keeping) พิสูจน์ให้เห็นว่าการเก็บและครอบครองพยานวัตถุได้กระทำอย่างเหมาะสม เพื่อไม่ให้เกิดการปนเปื้อนหรือผิดพลาดขึ้น วิธีการที่ดีที่สุดคือแสดงให้เห็นว่าวัตถุ นั้นได้ถูกเก็บอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ มีการแยกเก็บและจำกัดให้เกี่ยวข้องได้เฉพาะผู้ที่จำเป็น เท่านั้น

3) การขนส่ง (Transporting) การขนส่งพยานวัตถุทุกครั้งจะต้องมีความรัดกุมและแสดงให้เห็นว่าไม่เกิดการสับสนกับของกลางและวัตถุพยานอื่นๆ รวมถึงแสดงให้เห็นว่าพยานวัตถุ นั้น ได้ถูกบรรจุ หีบห่อ ปิดผนึกและได้ติดฉลากอย่างเหมาะสม

4) การส่งมอบ (Delivering) เป็นการพิสูจน์ว่าของกลางได้ส่งมอบให้แก่ผู้รับอย่างถูกต้องและเหมาะสม โดยมีหลักฐานแสดงวัน เดือน ปี เวลา ที่รับของกลาง รายละเอียดของกลาง ให้ผู้รับลงลายมือชื่อพร้อมทั้งวัน เวลา ไว้ในสำเนาหนังสือนำส่ง

2.5.6 แหล่งที่พบวัตถุพยาน

เมื่อต้องการให้ได้มาซึ่งวัตถุพยาน เรามักนึกถึงสถานที่เกิดเหตุเป็นอันดับแรก ซึ่งตามข้อเท็จจริงแล้วพยานวัตถุนั้นจะไม่ได้อยู่เฉพาะในสถานที่เกิดเหตุเพียงแห่งเดียวเท่านั้น แต่ยังมีแหล่งอื่นๆ ที่จะพบวัตถุพยานได้อีกด้วย ถ้าจะให้สมบูรณ์ครบถ้วนแล้วจะต้องตรวจหาวัตถุพยานตามแหล่งต่างๆ ดังนี้คือ

1) สถานที่เกิดเหตุ ซึ่งเป็นสถานที่ที่เกิดเหตุขึ้นและเป็นแหล่งรวบรวมของวัตถุพยานหลักฐานส่วนใหญ่ ซึ่งเราถือว่าสถานที่เกิดเหตุคือหัวใจของการสืบสวนสอบสวน และชุมทรัพย์ของพยานหลักฐาน คนร้ายจะทิ้งร่องรอยไว้เสมอไม่มากก็น้อยขึ้นอยู่กับพนักงานสืบสวนสอบสวนจะมีความรู้ความสามารถ มีไหวพริบ ในการที่จะค้นหาและเก็บวัตถุพยานหลักฐานได้มากน้อยเพียงไร

2) ที่ตัวของผู้เสียหาย เป็นอีกแหล่งหนึ่งที่จะมองข้ามไปไม่ได้ เนื่องจากมีวัตถุพยานปรากฏเช่นเดียวกัน แต่บางครั้งถ้าผู้เสียหายถูกส่งตัวไปโรงพยาบาลวัตถุพยานก็จะติดตัวไปด้วย ฉะนั้นหากค้นหาวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุเพียงแห่งเดียวจะทำให้ขาดวัตถุพยานที่สำคัญไปหลายอย่าง ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจนคือ การกระทำชำเรา ซึ่งวัตถุพยานที่สำคัญที่จะพิสูจน์ว่ามีการกระทำผิดหรือไม่นั้นจะอยู่ที่ตัวผู้เสียหาย ดังนั้นการที่เจ้าหน้าที่ส่งตัวผู้เสียหายไปให้แพทย์ตรวจสอบการข่มขืน ก่อนจะสรุปได้ว่าเหตุเกิดขึ้นจริงหรือไม่ แสดงให้เห็นความสำคัญของแหล่งวัตถุพยานแหล่งนี้เป็นอย่างดี

3) ที่ตัวผู้กระทำผิด ที่ตัวของผู้กระทำผิดเองก็มีวัตถุพยานที่จะใช้ประโยชน์ได้ เช่นเดียวกันกับที่ตัวของผู้เสียหายเพราะหากคนร้ายเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ ผู้กระทำผิดน่าจะต้องนำบางสิ่งบางอย่างติดตัวไปจากสถานที่เกิดเหตุ สิ่งนั้นอาจจะมีขนาดใหญ่หรือเล็กก็ได้ แต่อย่างไรก็ตามเนื่องจากสถานที่เกิดเหตุเป็นสถานที่ที่เราจะพบวัตถุพยานได้มากกว่าแหล่งอื่นและบางครั้งผู้เสียหายและคนร้ายยังอยู่ในสถานที่เกิดเหตุครบด้วย เราจึงถือว่าการปฏิบัติต่อวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุอย่างสมบูรณ์และถูกต้องตามหลักวิชาการซึ่งจะมีผลเป็นอย่างมากในความสำเร็จของการสืบสวนสอบสวน

4) ที่อื่นๆ เช่น บ้านของผู้กระทำผิด สถานที่ที่อยู่ระหว่างการหลบหนี การติดตามสถานที่ต่างๆ

พนักงานสืบสวนสอบสวนที่มีความรู้ความสามารถและประสบความสำเร็จในด้านการดำเนินคดีแก่ผู้ต้องหาจะเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจ และคำนึงถึงผลประโยชน์ของวัตถุพยาน

ด้วย โดยจะต้องพิจารณาถึงสิ่งของใดที่จะเป็นประโยชน์ต่อรูปคดีได้ ซึ่งสิ่งของนั้นได้แก่ สิ่งของที่มีไว้เป็นความผิด หรือสิ่งของที่ได้มาจากการกระทำความผิด หรือสิ่งของที่ได้ใช้หรือสงสัยว่าได้ใช้ในการกระทำความผิด ตลอดจนสิ่งของซึ่งอาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้

ซึ่งสิ่งของเหล่านั้นพนักงานสืบสวนสอบสวนมีอำนาจ ค้น ยึดได้ตามกฎหมาย ถ้าสิ่งของเหล่านั้นนำมาเกี่ยวข้องกับคดีหรือเป็นประโยชน์ต่อรูปคดีก็สามารถใช้วัตถุพยานหลักฐานนั้นดำเนินคดีได้เลย แต่บางอย่างอาจจะต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญตรวจพิสูจน์ยืนยันสามารถนำไปอ้างวัตถุพยานได้ ดังนั้นพนักงานสอบสวนที่มีความเข้าใจถึงวัตถุพยานจะต้องพิจารณาว่า อะไรเป็นวัตถุพยานในคดีนั้นๆ วัตถุพยานจะบอกอะไรได้บ้าง จะมีการเก็บวัตถุพยานอย่างไร จึงจะไม่ทำให้คุณค่าของวัตถุพยานเสียไป

เมื่อพิจารณาและเห็นถึงความสำคัญของวัตถุพยานแล้วจะเห็นได้ว่าประโยชน์ที่พนักงานสืบสวนได้รับก็คือ ช่วยในการหาผู้กระทำความผิดลงโทษตามกฎหมาย เป็นแนวทางชี้แนะทางที่ถูกต้องเป็นพยานหลักฐานที่ใช้อ้างพิสูจน์การกระทำความผิดของจำเลยและยืนยันจำเลยในศาลได้ (สุรนาท วงศ์พรหมชัย, ร.ต.อ., 2551)

2.5.7 วัตถุพยานทางนิติเวชศาสตร์

วัตถุพยานเป็นวิชาที่ว่าด้วยการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานต่างๆ และนับเป็นสาขาวิชาที่มีความสำคัญในกลุ่มวิชานิติเวชศาสตร์ มีขอบเขตและเนื้อหาสาระกว้างขวางมากมาย สำหรับในการศึกษาเรื่องราวและเนื้อหาที่เกี่ยวกับการตรวจพิสูจน์วัตถุพยานชนิดต่างๆ นั้นจำเป็นที่จะต้องมีความรู้พื้นฐานทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องพยานหลักฐานไว้พอสมควร เพื่อเป็นแนวทางในการที่จะจัดการกับวัตถุพยานต่างๆ ได้อย่างถูกต้องและชอบด้วยกระบวนการพิจารณาเพราะถ้าหากเรามีความรู้แต่เพียงวิธีการตรวจวัตถุพยานต่างๆ เพียงด้านเดียว โดยไม่ทราบหลักเกณฑ์ของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกรณีเช่นนี้บางครั้งอาจทำให้เกิดผลเสียหายต่อรูปคดีได้

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องพยานหลักฐานโดยตรงมีปรากฏในประมวลกฎหมายอาญามาตรา 226 ซึ่งบัญญัติไว้ว่า “พยานวัตถุ พยานเอกสาร พยานบุคคล ซึ่งน่าจะพิสูจน์ได้ว่า จำเลยมีความผิดหรือบริสุทธิ์ให้อ้างเป็นพยานหลักฐานได้ แต่ต้องเป็นพยานชนิดที่ไม่ได้เกิดจากการจงใจ มีคำมั่นสัญญา ชูเชิญ หลอกลวง หรือโดยมิชอบประการอื่น และให้สืบตามบทบัญญัติแห่งประมวล

กฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่น ว่าด้วยการสืบพยาน” จากบทบัญญัติแห่งมาตรานี้จะเห็นได้ว่า พยานหลักฐานเป็นสิ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในกระบวนการยุติธรรมเพื่อพิสูจน์ความผิดหรือ ปฏิเสธความรับผิดในทางอาญา ถ้าพยานหลักฐานไม่เพียงพอหรือไม่น่าเชื่อถือทั้งหมด หรือแม้แต่ ส่วนหนึ่งส่วนใด หรือมีการขัดแย้งกับรูปคดีหรือขัดแย้งกันเองอย่างเห็นได้ชัดแล้ว ศาลมักจะใช้ดุลย พินิจในทางที่เป็นคุณแก่จำเลยเสมอ

จากหลักเกณฑ์ของกฎหมายลักษณะพยาน สามารถแยกประเภทของวัตถุพยานหลักฐานได้ 3 ประเภท คือ

1) พยานเอกสาร หมายถึง ข้อความที่บันทึกไว้ไม่ว่าจะด้วยวิธีใดและไม่ว่าจะบันทึก ในวัสดุใดที่สามารถสื่อหรือแสดงความหมายของสิ่งที่บันทึกไว้ให้ศาลเข้าใจได้ ข้อความนั้นจะเป็น ตัวอักษร ตัวเลข เครื่องหมาย สัญลักษณ์ จะเกิดขึ้นด้วยการเขียน พิมพ์ แกะสลัก และจะทำลงบน กระดาษ ผ้า ผืนหนัง ก้อนหิน ไม้ โลหะก็ได้ทั้งสิ้น ขอเพียงแต่เสนอพยานนั้นเพื่อสื่อความหมายที่ บันทึกอยู่ในพยานชิ้นนั้น บางครั้งจึงสับสนระหว่างพยานเอกสารกับพยานวัตถุเช่น นำสืบว่า ข้อความที่สลักลงบนก้อนหินมีความหมายอย่างไร เป็นการนำสืบข้อความในก้อนหินในฐานะเป็น พยานเอกสาร แต่ถ้านำสืบว่าได้มีการสลักข้อความไว้ที่ก้อนหินหรือไม่เป็นการนำสืบก้อนหินที่มี ข้อความในฐานะเป็นพยานวัตถุ

2) พยานบุคคล หมายถึง พยานหลักฐานที่เกิดขึ้นจากคำเบิกความของบุคคลต่อศาล จะเห็นว่าผู้ที่มาเบิกความเป็นพยานเรียกว่า พยาน (Witness) แต่ตัวบุคคลไม่ใช่พยานหลักฐาน ถ้อยคำหรือข้อเท็จจริงที่บุคคลผู้นั้นเบิกความต่อศาลต่างหากที่เป็นพยานหลักฐาน แม้ศาลจะได้ บันทึกคำเบิกความไว้ในเอกสารก็ยังคงเรียกว่าเป็น “พยานบุคคล” แต่หากนำเอกสารที่บันทึกถ้อยคำ พยานนั้นไปใช้ในคดีเรื่องอื่นพยานหลักฐานนั้นก็จะเรียกว่า “พยานเอกสาร” อาจกล่าวได้ว่าพยาน บุคคลเป็นพยานที่สำคัญที่สุดโดยเฉพาะในคดีอาญา และแม้ในคดีแพ่งที่ใช้เอกสารเป็นพยานมากก็ ตามก็ต้องอาศัยพยานบุคคลเบิกความเกี่ยวกับข้อเท็จจริงในเอกสารนั้น

3) พยานวัตถุ หมายถึง สิ่งใดๆ ที่เสนอต่อศาลเพื่อให้ศาลตรวจดูมิใช่การอ่านหรือ พิจารณาข้อความในวัสดุนั้นเช่น นำสืบมีดที่คนร้ายใช้แทงผู้ตายว่ามีความกว้างยาวเท่าใดนำสืบ บาตรแผลบนตัวผู้เสียหายว่าเป็นกรณีเสียชีวิตหรือไม่ (โสภณ รัตนกร, 2542)

โดยทั่วไปในทางปฏิบัติแล้ว มักจะมีการนำสืบพยานทั้ง 3 ประเภทนี้ร่วมกันอยู่เสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในคดีอาญา ทั้งนี้เพื่อที่จะให้ได้น้ำหนักของคำพยานฝ่ายตนให้มากที่สุดหรือเพื่อ

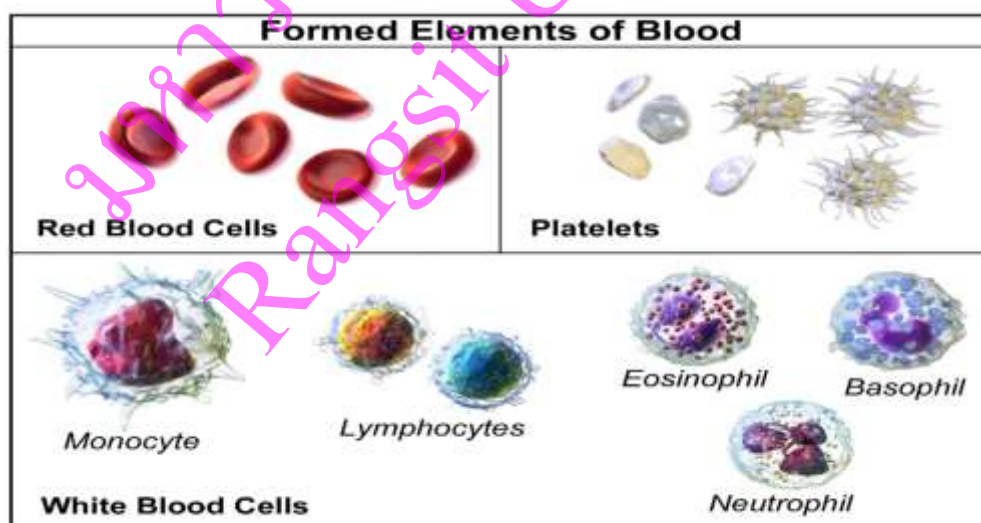
ใช้ประกอบคำฟ้องหรือคำให้การของกลุ่มความฝ่ายนั้นๆ ในหัวข้อนี้จะเน้นเฉพาะพยานวัตถุ โดยเฉพาะพยานทางชีววิทยาซึ่งพยานแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1) พยานทั่วไป (Physical Evidences) เป็นพยานที่ได้จากสิ่งไม่มีชีวิต เช่น อาวุธที่ใช้ทำร้าย เขม่าดินปืน สารพิษ เครื่องงัดแงะ ปากกา รถยนต์ เป็นต้น

2) พยานทางชีววิทยา (Biological Evidences) เป็นพยานที่ได้มาจากสิ่งที่มีชีวิตหรือเป็นส่วนหนึ่งของสิ่งมีชีวิตมาก่อนเช่น คราบเลือด คราบอสุจิ เส้นผม ฟัน น้ำลาย ปัสสาวะ อุจจาระ เป็นต้น

ในการสืบสวนคดีอาญาถือว่าพยานทางชีววิทยาเป็นพยานเพียงประเภทเดียวที่สามารถแสดงความสัมพันธ์โดยตรงระหว่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตัวผู้ต้องหาหรือผู้เสียหายได้ การเก็บและการส่งพยานไปตรวจอย่างถูกวิธีประกอบกับการตรวจโดยละเอียดและถูกต้องจะเป็นประโยชน์ในการสืบสวนหาตัวผู้กระทำผิดหรือการพิสูจน์ความผิดของผู้ต้องหาเป็นอย่างมากซึ่งชีวพยานแบ่งได้ดังนี้

1. เลือดและคราบเลือด (Blood and Blood Strain)

รูปภาพที่ 2.1 แสดงถึงองค์ประกอบของเลือด

ที่มา: ศักดา ดาดวง, 2551

นับเป็นวัตถุพยานที่มีความสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่มีคนตายหรือบาดเจ็บหรือต้องการตรวจเพื่อพิสูจน์บุคคล รวมทั้งตรวจเพื่อเป็นหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดหรือเพื่อใช้เป็นแนวทางที่จะช่วยให้การสืบสวนหาตัวผู้กระทำผิดเป็นไปได้อย่างถูกต้องและรวดเร็วยิ่งขึ้น การตรวจเลือดทางนิติเวชศาสตร์ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

การตรวจเลือดสด ตรวจจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับคดีโดยตรงเช่น ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา ตรวจพิสูจน์ความเป็นพ่อแม่ลูก หรือการตรวจเลือดสดจากที่เกิดเหตุ ฉะนั้นการตรวจก็จะทำได้ง่ายและตรวจได้ละเอียดถี่ถ้วน

การตรวจคราบเลือดเป็นการตรวจในคดีต่างๆ ที่เกิดเหตุมาหลายวันแล้วเช่น เลือดที่ติดมากับอาวุธ เสื้อผ้า กิ่งไม้ ก้อนหิน เศษหิน กระดาษหนังสือพิมพ์ ฯลฯ นับว่าเป็นการตรวจที่ทำให้ยากกว่าการตรวจเลือดสดๆ มากเพราะเมื่อเลือดแข็งมักจะแตกหมดแล้วปริมาณก็มีน้อย

1.1 การเก็บตัวอย่างคราบเลือด

การตรวจเลือดในที่เกิดเหตุจะต้องตรวจให้ละเอียดถี่ถ้วนถึงร่องรอยของเลือดที่ติดอยู่ในที่ต่างๆ เพราะอาจจะใช้บอกเรื่องราวเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ ถึงแม้ว่าจะเป็นเรื่องที่ทำตนเองหรือถูกฆาตกรรมก็อาจจะช่วยบอกได้ หรือเกิดจากการต่อสู้ดิ้นรนหลังจากที่ได้รับอันตราย หรืออาจจะเป็นการตายตามธรรมชาติ ลักษณะคราบเลือดในที่เกิดเหตุย่อมแตกต่างกัน

ผู้ที่ทำงานเกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวน ควรจะรู้จักวิธีที่จะเก็บเลือดส่งมาให้เจ้าหน้าที่ที่มีความชำนาญในการตรวจ เช่น โรงพยาบาล สถาบันนิติเวช หรือสถาบันที่มีภาควิชานิติเวชศาสตร์ ตั้งอยู่ สำหรับวิธีการนั้นควรเป็นไปดังนี้

1) การเก็บต้องกระทำอย่างถูกต้องเหมาะสมเช่น ถ้าเป็นเลือดสดใหม่จากที่เกิดเหตุหรือเจาะมาจากผู้เสียหายหรือผู้ต้องหา ควรเก็บใส่หลอดแก้วที่สะอาด ปิดจุกให้สนิท ถ้าส่งไม่ได้ทันทีควรเก็บไว้ในตู้เย็นหรือแช่น้ำแข็งไว้ แต่ถ้าไม่มีทั้งสองอย่างควรทำให้แห้งเสียก่อน โดยละเลงบนแผ่นกระดาษหรือผ้าที่สะอาดแล้วผึ่งลมไว้ เพื่อป้องกันการเน่าเสีย ถ้าเป็นเลือดที่แห้งอยู่แล้ว เช่น เลือดที่ติดอยู่กับเศษใบไม้ใบหญ้า หรือตามพื้นดินก็จัดแจงเอาเฉพาะส่วนที่มีคราบเลือดส่งตรวจ ถ้าเป็นเสื้อผ้า อาวุธ ก็ส่งมาทั้งหมดแต่ถ้าคราบติดตามพื้นบ้านหรือฝาผนังก็ควรใช้มีดบางคมๆ แซะหรือขูดเอามาให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้หรืออาจจะใช้ไม้พันสำลีชุบน้ำเกลือหรือชุบ 10% NH_4OH

(กรณีคราบเก่า) แล้วส่งให้เจ้าหน้าที่ส่งมาที่ที่เหมาะสมเช่น ซองพลาสติก เขียนรายละเอียดให้เรียบร้อยแล้วนำส่งตรวจ

2) ป้องกันสิ่งอื่นปะปนเข้ามาหรือปนกันเองหลังจากที่เก็บไว้แล้ว เช่น น้ำอาจจะหกลงไปได้ถ้าไม่ปิดฝาหลอดแก้วที่เก็บเลือดหรือกรณีเก็บเลือด จากที่เกิดเหตุที่มาจากหลายๆ จุด จะต้องแยกช่องและระบุตำแหน่งที่เก็บไว้ให้ชัดเจนและวาดแผนผังประกอบด้วย และถ้ามีกล้องควรถ่ายภาพประกอบไว้เสมอ

3) ป้องกันการสูญหายและการเสียหาย โดยคำนึงถึงภาชนะที่จัดใส่จะมีการรั่วไหล สูญหาย หรือแตกได้ง่ายขณะนำส่งหรือไม่

4) ควรรีบส่งให้เร็วที่สุด เพราะการตรวจเช่นนี้เราใช้คุณสมบัติของเลือดมาแปรผล สิ่งเหล่านี้มักอยู่ภายใต้อิทธิพลของความร้อน แสงอาทิตย์ ระยะเวลา ความชื้น และการนำเสียหาย ฉะนั้นถ้ารีบส่งมาตรวจก็จะทำให้ได้ผลดี และแม่นยำกว่าของที่ทิ้งไว้นานๆ ซึ่งในขั้นตอนการตรวจนั้นจะมีลำดับการตรวจพิสูจน์ ดังนี้

4.1 สิ่งส่งตรวจ (คราบ) นั้นเป็นเลือดหรือไม่

4.2 ถ้าเป็นเลือดเป็นเลือดมนุษย์หรือสัตว์

4.3 ถ้าเป็นเลือดมนุษย์จะเป็นเลือดกรุ๊ปใด หรือเหมือนกับตัวอย่างเลือดที่เจาะส่งมาตรวจเปรียบเทียบหรือไม่

1.2 การตรวจพิสูจน์คราบเลือด

- การตรวจทั่วไป (General Diagnosis)

การตรวจลักษณะทั่วไป ก่อนที่จะเก็บคราบเลือดควรจะดูลักษณะทั่วไปเสียก่อนเพราะจะสามารถบอกพฤติกรรมบางอย่างได้จากลักษณะของคราบเลือด คือ

1) รูปร่างของคราบเลือด หากเป็นการหยดจากบาดแผลตรงๆ รูปร่างของหยดเลือดจะกลม แต่หากมีการเคลื่อนไหวเช่น การสะบัดอาวุธที่เปื้อนเลือด หยดเลือดจะมีรูปร่างเรียว ซึ่งสามารถบอกทิศทางของเลือดได้ โดยทิศทางของเลือดจะเป็นไปในทางเดียวกันกับด้านปลายเรียวของหยดเลือด

2) การกระจายตัวของคราบเลือด เลือดที่ออกจากเส้นเลือดแดงจะมีการกระจายได้มากกว่าเลือดที่ออกจากเส้นเลือดดำและถ้าเส้นเลือดมีขนาดใหญ่การกระจายก็จะมีได้มากกว่าเส้นเลือดขนาดเล็ก

3) ปริมาณของคราบเลือดมีความสัมพันธ์กับบาดแผล ถ้าคราบเลือดมีปริมาณมาก แสดงว่าบาดแผลมีขนาดใหญ่หรือมีการฉีกขาดของเส้นเลือดขนาดใหญ่ ถ้าพบปริมาณเลือดเพียงเล็กน้อยโดยที่บาดแผลมีขนาดใหญ่ แสดงว่าน่าจะมีการเคลื่อนย้ายศพมาจากที่อื่น หรือไม่ก็เป็นบาดแผลภายหลังตาย โดยทำขึ้นเพื่ออำพรางคดีตำแหน่งของคราบเลือด คราบเลือดที่พบติดอยู่ตามประตูผนังห้องหรือบนวัตถุอื่นๆ อาจเกิดจากการฟุ้งของเลือดจากเส้นเลือดจากการปะทะของผู้บาดเจ็บกับสิ่งของนั้นๆ หรืออาจเกิดจากการสัมผัสกับมือของผู้ต้องหาที่เปื้อนเลือดก็ได้

- การตรวจทางห้องปฏิบัติการ (Laboratory)

1) การพิสูจน์ว่าเป็นคราบเลือดหรือไม่

- ตรวจลักษณะทั่วไป เช่น สีของคราบเลือด เลือดสดใหม่จะมีสีแดง ทิ้งไว้นานๆ จะค่อยๆ เปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลเข้ม ผ้าที่เปื้อนเลือดเมื่อแห้งแล้วจะแข็งคล้ายผ้าที่ดองแฉะ

- ตรวจด้วยกล้องจุลทรรศน์จะดูได้กรณีคราบเลือดใหม่ โดยดูพวกเซลล์เม็ดเลือดขาว เซลล์เยื่อเมือกที่เรีย ถ้าเป็นเลือดประจำเดือน (Menstruation) จะมีเซลล์เยื่อเมือกของคลอดและมีแบคทีเรียจำนวนมาก

- การตรวจทางเคมีทดสอบหาเอ็นไซม์เปอร์ออกซิเดส (Peroxides) ในคราบเลือด โดยใช้น้ำยาฟีนอล์ฟทาไลน์ เป็นซิงดีน ซึ่งการทดสอบโดยฟีนอล์ฟทาไลน์จะมีความจำเพาะดีกว่าเพราะไม่ทำปฏิกิริยากับเปอร์ออกซิเดสของพืชและการตรวจหาฮีโมโกลบินในคราบเลือด

2) การพิสูจน์ว่าคราบเลือดที่สงสัยเป็นเลือดมนุษย์หรือเลือดสัตว์

- ตรวจด้วยกล้องจุลทรรศน์ จะตรวจได้กรณีคราบใหม่เช่น ดูขนาดและรูปร่างของเม็ดเลือดแดงโดยเลือดคนปกติจะมีลักษณะกลม บุ่มตรงกลาง (Biconcave) ไม่มีนิวเคลียส ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 7.5 ไมครอน ขณะที่เม็ดเลือดแดงของนก ปลา กบและงู รูปร่างรีแบนและมีนิวเคลียส

- การตรวจทางอิมมูโนวิทยา นับเป็นวิธีที่นิยมใช้ในปัจจุบันโดยอาศัยหลักการทำปฏิกิริยาอย่างจำเพาะระหว่างเลือดมนุษย์กับแอนติบอดีต่อเลือดมนุษย์ (ได้จากการฉีดเลือดมนุษย์ใส่ในสัตว์ทดลองชนิดต่างๆ เช่น กระจ่าง) ซึ่งสามารถทดสอบได้หลายๆ เทคนิค เช่น Ring Test หรือ Simple Gel Diffusion ก็ได้

3) การตรวจว่าเป็นคราบเลือดของใครสามารถตรวจได้โดย

- ตรวจหาเพศจากคราบเลือดโดยตรวจหา Drum Sticks ในเม็ดเลือดขาวผู้หญิง หรือตรวจหาโครโมโซมวาย (Y) ในผู้ชายโดยย้อมด้วย Quinacrine

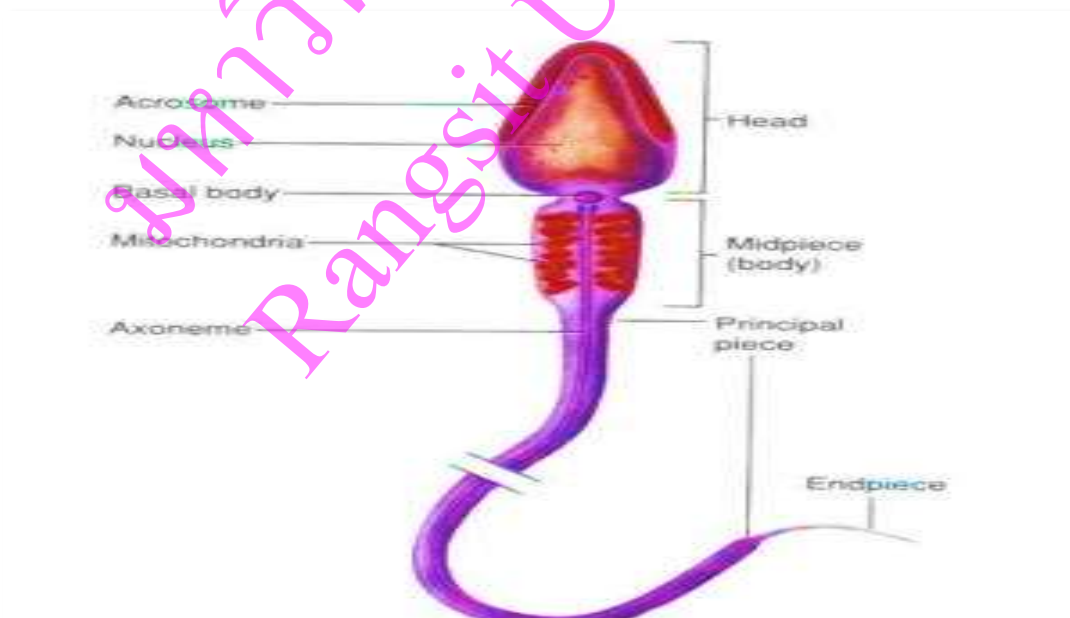
- ตรวจอายุเข้าของคราบ ตรวจหาฮีโมโกลบินเอฟ (Hb-F) โดยดูได้คร่าวๆ ว่าเป็นคราบเลือดของเด็กหรือผู้ใหญ่ เด็กแรกเกิดจะมีฮีโมโกลบินเอฟ 50-80% และลดน้อยลงเรื่อยๆ จะหมดเมื่ออายุ 2 ขวบ

- ตรวจหมู่เลือดในคราบเลือดแม้เม็ดเลือดแดงจะแตกหมดแล้ว แต่แอนติเจนแอนติบอดี และสารอื่นๆ ยังคงอยู่ในคราบเลือดนั้น เราสามารถตรวจหาหมู่เลือดโดยใช้วิธีต่างๆ ดังนี้

- Absorption-Inhibition Method
- Absorption-Elution Method
- Mixed Agglutination Method
- การตรวจลายพิมพ์ดีเอ็นเอ (DNA Fingerprint)

ซึ่งโดยเฉพาะระบบ ABO นั้นสามารถตรวจหาในคราบเลือดที่แห้งสนิทที่เก็บไว้นานเป็นปีได้

2. คราบอสุจิ (Semen Stain)

รูปที่ 2.2 แสดงถึงโครงสร้างของอสุจิ

ที่มา: <https://www.google.co.th/search?q=โครงสร้างอสุจิ&espv>, 28 มกราคม 2557

คราบอสุจินับเป็นวัตถุพยานที่สำคัญในคดีข่มขืนกระทำชำเรา แพทย์มีหน้าที่เกี่ยวข้องโดยตรงคือ ตรวจร่างกายฝ่ายหญิงผู้ถูกกระทำและฝ่ายชายซึ่งเป็นผู้ต้องหา นอกจากนี้ยังต้องซักประวัติหาข้อเท็จจริงประกอบ และไปเป็นพยานศาล ซึ่งบางครั้งอาจต้องไปเป็นพยานโจทก์ และบางครั้งอาจต้องไปเป็นพยานจำเลยแล้วแต่กรณี

2.1 การเก็บสิ่งส่งตรวจ

- จากสถานที่เกิดเหตุหากเป็นวัตถุที่เปียกซึมได้เช่น ผ้าปูที่นอน ผ้าเช็ดตัวให้นำมาทั้งชิ้นหรือตัดส่วนที่สงสัยว่าจะมีคราบอสุจิเพื่อนำมาตรวจให้แห้ง สำหรับวัตถุที่ไม่เปียกซึมให้ใช้ไม้พันสำลีชุบน้ำเกลือหรือน้ำกลั่นหมาดๆ เช็ดแล้วผึ่งให้แห้งก่อนส่งตรวจ

- จากร่างกายผู้เสียหายหรือผู้ตาย คราบที่เสื่อผ้า เก็บไว้ทั้งชิ้นหรือตัดเฉพาะส่วนที่สงสัยผึ่งให้แห้งคราบตามร่างกายทั่วไป ใช้ไม้พันสำลี (Swab) ชุบน้ำเกลือหรือน้ำกลั่นหมาดๆ เช็ดแล้วผึ่งให้แห้งคราบที่อวัยวะเพศ ใช้ 2 Swabs เช็ด 2 บริเวณ โดย Swab แรกเช็ดที่บริเวณรอบนอกของอวัยวะเพศผู้เสียหาย (Labia Majora & Labia Minora และ Vestibule) แล้วจึงใส่ Speculum ใช้ Swab ที่สองเช็ดบริเวณอวัยวะด้านใน (Posterior Fornix) แล้วผึ่งให้แห้งใส่ซองแยกจากกัน แต่ก่อนที่จะผึ่งให้แห้งควรป้าย Swab ที่ได้จาก Posterior Fornix ใส่สไลด์ไว้ 2 สไลด์เพื่อดูการเคลื่อนไหวของตัวอสุจิ 1 สไลด์ อีกหนึ่งสไลด์ย้อมสีแกรม (Gram's Stain) เพื่อดูว่ามีการติดเชื้อจากการมีเพศสัมพันธ์หรือไม่ สำหรับการเก็บและการนำส่งคราบอสุจิมีสิ่งๆ ที่ควรให้ความสนใจดังนี้

1) กรณีเก็บของเหลวจากช่องคลอด (ทั้งจากส่วน Posterior Fornix และ External Genitalia) เมื่อเก็บเสร็จแล้วก่อนส่งมายังห้องปฏิบัติการควรจะเป่าพัดลมให้แห้ง แยกใส่ซอง เขียนฉลากถึงตำแหน่งที่เก็บ กรณีเก็บมาจากหลายที่เพราะถ้าเกิดตรวจพบคราบอสุจิในส่วนของ External Genitalia แต่ใน Posterior Fornix ไม่พบโดยที่พยานหลักฐานอย่างอื่นไม่ชี้ชัดโทษที่จะได้รับก็จะต่างกัน (ดูรายละเอียดใน ป.อาญา มาตรา 276) ส่วนกรณีที่ต้องเป่าพัดลมให้แห้งสำหรับสิ่งส่งตรวจที่เก็บได้ เป็นเพราะเชื้อราสามารถเจริญเติบโตได้ทำให้มีผลให้เกิดความผิดพลาดในการตรวจพิสูจน์โดยจะทำให้เกิดผลบวกปลอม (False Positive) ในการตรวจหาเอ็นไซม์แอซิดฟอสฟาเตส (Acid Phosphatase) และรบกวนการหาตัวอสุจิหลังจากสกัดและย้อมด้วยสีฮีมาทอกซีลิน-อีโอซินแล้ว (เชื้อราจะมีรูปร่างกลมติดสีเข้มคล้ายตัวอสุจิ แต่ขนาดโตกว่าตัวอสุจิเพียงเล็กน้อยเท่านั้น)

2) ไม่ควรส่งตรวจในลักษณะป้ายของเหลวจากช่องคลอดแล้วป้ายใส่แผ่นกระจกสไลด์รอให้แห้งแล้วใส่ของจดหมายส่งทางไปรษณีย์มา เพราะในช่วงการขนส่งกระจกสไลด์จะแตกจนไม่สามารถตรวจได้ และในการส่งตรวจโดยป้ายใส่สไลด์ก็ไม่สะดวกในการตรวจหาเอ็นไซม์แอซิดฟอสฟาเตส (Acid Phosphatase)

2.2) การตรวจพิสูจน์

1) การพิสูจน์ว่าเป็นคราบอสุจิหรือไม่นั้นทำได้โดย

- การตรวจโดยใช้แสงยูวี จะช่วยในการดูเบื้องต้นของคราบต่างๆ ในบริเวณกว้างเช่น ผ้าปูที่นอนหรือเสื้อผ้า หากเป็นคราบอสุจิจะเรืองแสงชัดเจนเนื่องจากมีสารฟลาเวิน (Flavin) อยู่อย่างไรก็ตามยังมีคราบชนิดอื่นที่เรืองแสงได้เช่น น้ำมูก หนอง และเชื้อราบางชนิด ซึ่งต้องนำคราบที่สงสัยไปตรวจทางเคมีและตรวจหาตัวอสุจิต่อไป

- การตรวจโดยวิธีทางเคมีเป็นการตรวจหาส่วนประกอบของน้ำอสุจิได้แก่ เอ็นไซม์แอซิดฟอสฟาเตส (Acid Phosphatase) ซึ่งสามารถตรวจพบในช่องคลอดได้นานถึง 3 วัน หลังการร่วมเพศ แต่ก็มีผลบวกปลอม (False Positive) ได้จากเชื้อแบคทีเรียหรือเชื้อราจำนวนมากในช่องคลอด น้ำขมำเชื้อ กานพลู กระหล่ำปลี อัลมอนต์ นอกจากการตรวจหาเอ็นไซม์แอซิดฟอสฟาเตสแล้วยังสามารถตรวจหา P_{30} (เป็นไกลโคโปรตีนที่สร้างจากต่อมลูกหมาก) โคลีนสเปอณมีน (Spermine) ธาตุสังกะสี (Zinc) และ PSA (Prostatic Specific Antigen)

- การตรวจหาตัวอสุจิการพบตัวอสุจิที่สมบูรณ์แม้เพียงตัวเดียวก็สามารถบอกได้ว่ามีการหลั่ง (Ejaculation) ตรวจหาโดยสกัดตัวอสุจิจากไม้พันสำลีหรือคราบที่สงสัย แล้วนำไปปั่นเอาส่วนที่เป็นตะกอนมาสีเมียร์ (Smear) บนสไลด์ ปล่อยให้แห้งแล้วย้อมด้วยฮีมาทอกซึลีน-อีโอซิน จึงนำมาดูด้วยกล้องจุลทรรศน์

2) การพิสูจน์ว่าเป็นคราบอสุจิของมนุษย์หรือไม่ ทำได้โดย

- รูปร่างของตัวอสุจิ ซึ่งจะแตกต่างกันระหว่างคนกับสัตว์

- ตรวจโดยวิธีทางภูมิคุ้มกัน (Precipitin Test) โดยใช้ Anti-Human Seminal Fluid Antibody ซึ่งจะเกิดการตกตะกอนขึ้นเมื่อทำปฏิกิริยากับ Human Seminal Fluid

3) การพิสูจน์ว่าเป็นคราบอสุจิของใคร ทำได้โดย

- ตรวจหาหมู่เลือดในคราบอสุจิ ในกลุ่มของ Secretor จะมี ABO Antigen อยู่ในน้ำอสุจิวิธีที่นิยมคือ Absorption-Elution
- การตรวจหาหมู่โปรตีน หมู่เอ็นไซม์ เช่น PGM-1, Transferrin
- ลายพิมพ์ดีเอ็นเอจากส่วนนิวเคลียสของตัวอสุจิ

3) เซลล์เยื่อบุช่องคลอด

3.1) การเก็บสิ่งส่งตรวจ

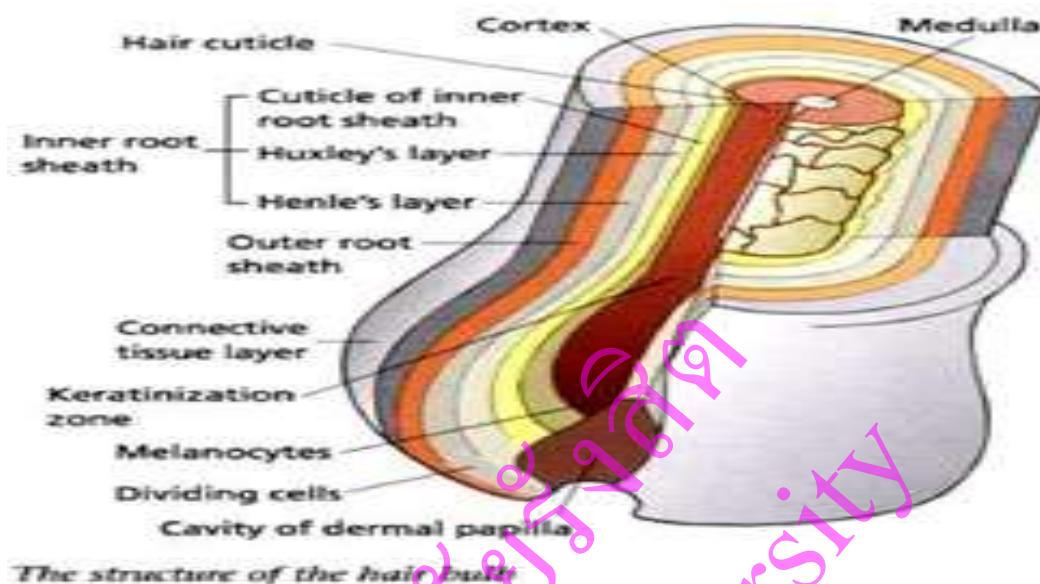
ภายหลังการร่วมเพศเซลล์เยื่อบุช่องคลอดจะติดอยู่ที่อวัยวะเพศของผู้ชายโดยเฉพาะอย่างยิ่งบริเวณ Coronal Sulcus หากตรวจพบเซลล์เยื่อบุช่องคลอดแสดงว่าได้ผ่านการร่วมเพศมา การเก็บสิ่งส่งตรวจก็ใช้กระจกสไลด์กดโดยรอบบริเวณ Coronal Sulcus 3-4 แผ่นหรืออาจจะใช้วิธีการล้างอวัยวะเพศชายแล้วนำไปปั่นเอาส่วนที่เป็นตะกอนมาสมเมียร์ (Smear) บนสไลด์

3.2) การตรวจทางห้องปฏิบัติการ

หญิงที่อยู่ในวัยมีประจำเดือนจะมีฮอร์โมนเอสโตรเจนสูง ซึ่งมีผลทำให้มีไกลโคเจนในส่วนที่เป็นไซโตพลาสซึม (Cytoplasm) ของเซลล์เยื่อบุช่องคลอดซึ่งสามารถตรวจได้โดยใช้ Lugol's Solution ซึ่งเป็นสารละลายไอโอดีน (Iodine) เมื่อทำปฏิกิริยากับไกลโคเจน (Glycogen) ในไกลโคเจนของเซลล์เยื่อบุช่องคลอดจะเกิดเป็นสีน้ำตาลขึ้น การตรวจโดยวิธีนี้มีความจำเพาะสูงมาก เนื่องจากเซลล์เยื่อบุจากที่อื่นๆ ได้แก่ จากกระพุ้งแก้ม ช่องจมูก ช่องหู เยื่อบุทวารหนัก เยื่อบุปลายอวัยวะเพศชายจะตรวจไม่พบไกลโคเจนเลย แต่ต้องระวังในกรณีของผู้ที่มีเอสโตรเจนต่ำได้แก่ หญิงวัยก่อนมีประจำเดือน หญิงวัยชรา หรือผู้หญิงที่อยู่ในภาวะมีไกลโคเจนต่ำเช่น เป็นวัณโรค ภาวะไทรอยด์สูง (Hyperthyroidism) เป็นต้น ในกรณีเหล่านี้อาจตรวจไม่พบไกลโคเจนในเซลล์เยื่อบุช่องคลอดได้ สำหรับระยะเวลาที่สามารถตรวจพบเซลล์เยื่อบุช่องคลอดที่ปลายอวัยวะเพศชายเฉลี่ยประมาณ 3 วันหลังการร่วมเพศ แต่หากมีการอาบน้ำทำความสะอาดร่างกายตามปกติก็อาจตรวจไม่พบได้แม้ระยะเวลาจะไม่ถึง 3 วัน ในทางตรงข้ามระยะเวลาที่ตรวจพบอาจนานขึ้นกรณีมีภาวะหนังหุ้มปลายอวัยวะเพศรูดยาก (Paraphimosis)

4) เส้นผม เส้นขน (Hairs)

รูปที่ 2.3 โครงสร้างของเส้นขนและเส้นผม

ที่มา : คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ, 2556

ในทางนิติเวชศาสตร์นั้น เส้นผม เส้นขน นับได้ว่าเป็นวัตถุพยานทางชีววิทยาที่มีความสำคัญอย่างหนึ่งในคดีอาญา และการตรวจเพื่อให้ทราบว่าเส้นขนที่เป็นของกลางนั้น เป็นเส้นขนของคนหรือขนสัตว์ จะช่วยให้คลี่คลายปัญหาต่างๆ ได้มากเช่น กรณีที่พบเส้นผมคนติดอยู่ที่กันชน หรือกระจกหน้ารถยนต์ที่ต้องสงสัยว่าเป็นรถที่ชนคนมาใหม่ๆ นั้น ย่อมเป็นเครื่องยืนยันประกอบได้ อย่างหนึ่งเคยมีผู้รายงานการตรวจพบขนวัวชนิดหนึ่งติดที่เป่ากางเกงผู้ต้องสงสัยประกอบกับหลักฐานอื่นๆ เพื่อแสดงว่าผู้ต้องสงสัยกระทำชำเราวัวอันเป็นความผิดทางอาญาตามกฎหมายอาญาของบางประเทศ และเมื่อไม่นานมานี้ก็มีรายงานเกี่ยวกับเด็กทารกถูกแมวบ้ากัดตาย ผลการตรวจศพ ก็พบขนแมวหลายเส้นอยู่ที่ศพด้วย ซึ่งการพบว่าเป็นขนแมวย่อมเป็นเครื่องช่วยสนับสนุนว่าบาดแผลนั้นเกิดจากการกระทำของแมว ในกรณีที่มีการทำร้ายร่างกายหรือฆาตกรรม อาจพบเส้นผมติดอยู่ที่อาวุธเช่น มีดที่ใช้ฟันศีรษะหรือกรณีที่มีการต่อสู้กันก็มักพบเส้นผมตกอยู่ในที่เกิดเหตุ นอกจากนั้นในคดีความผิดทางเพศก็มักพบเส้นผมเส้นขนในที่เกิดเหตุได้เสมอ หรือก็อาจติดอยู่ตามร่างกายหรือเสื้อผ้าของผู้เสียหายหรือผู้ต้องหาได้

เส้นผม เส้นขน ยังเป็นวัตถุพยานทางชีววิทยาที่มีลักษณะพิเศษอีกประการหนึ่งคือ มีความคงทน ไม่น่าเสียหายง่ายเหมือนวัตถุพยานชนิดอื่นเช่น เลือด น้ำอสุจิ ฯลฯ นอกจากนี้สารเคมีหรือสารพิษบางอย่างที่เข้าสู่ร่างกายคนเราอาจถูกขับไปสะสมไว้ในเส้นผมได้ เคยมีรายงานเกี่ยวกับการตรวจศพรายหนึ่งซึ่งการตรวจครั้งแรกไม่สามารถที่จะบ่งชี้ถึงสาเหตุการตายได้อย่างชัดเจน หลังจากนั้นหลายเดือนคดีนี้ถูกรื้อฟื้นขึ้นมาใหม่เพราะได้พยานหลักฐานใหม่ที่สำคัญหลายอย่างจึงได้มีการขุดศพขึ้นมาตรวจอีกครั้งหนึ่ง สภาพของวัตถุพยานที่จะตรวจได้เหลือไม่มากนักเพราะสภาพศพเน่าเปื่อยหมดแล้ว คงเหลือแต่โครงกระดูกที่หุ้มด้วยซากเนื้อหนังแห้งๆ และเส้นผมเท่านั้นแต่จากการตรวจพิสูจน์ชั้นละเอียดระดับหา Trace Elements พบว่ามีสารหนู (Arsenic) เป็นจำนวนมากในเส้นผมเพียงพอที่จะอนุมานได้ว่าร่างกายของผู้ตายเคยได้รับสารหนูในขนาดที่ทำให้ถึงตายได้ อาจจะเป็นด้วยวิธีการสะสมทีละเล็กละน้อยจนเกินกว่าปริมาณที่ร่างกายจะทนได้ ส่วนหลักฐานอื่นๆที่เหลือไม่เพียงพอที่จะบอกสาเหตุการตายได้

4.1) การตรวจวิเคราะห์

- การตรวจพิสูจน์ว่า วัตถุที่ส่งมาเป็นเส้นผมเส้นขน หรือไม่ ซึ่งโดยทั่วไปเส้นผมเส้นขนจะมีลักษณะเป็นมัน ขอบเรียบ ไม่เป็นขรุขระเหมือนเส้นใยอื่นๆ จากการตรวจด้วยกล้องจุลทรรศน์จะพบส่วนประกอบ ดังนี้

1) Cuticle อยู่ชั้นนอกสุดประกอบด้วย Clear Keratinized Cells ชั้นเดียวมีลักษณะเป็น Scale Like Plate เรียงซ้อนกันเกิดเป็นเกล็ดที่เป็นแบบเฉพาะของสัตว์แต่ละประเภทรวมถึงของคนด้วย

2) Cortex เป็นส่วนประกอบส่วนใหญ่ของเส้นผมเส้นขนมี Pigment แทรกอยู่ภายในเซลล์และระหว่างเซลล์

3) Medulla เป็นส่วนแกนในสุด อาจมีตลอดความยาวของเส้นผมหรือมีเป็นบางช่วงซึ่งลักษณะของ Medulla ในคนและสัตว์ชนิดต่างๆ ก็ไม่เหมือนกัน

4) Pigment เป็นสารที่ทำให้เกิดสีของเส้นผมเส้นขน

- การตรวจพิสูจน์ว่าเป็นเส้นผมเส้นขนของมนุษย์หรือไม่ สามารถทำได้โดย

1) ดูการเรียงตัวของ Cuticle โดยกดเส้นผมเส้นขนลงบนน้ำยาทาเล็บที่ทาบางๆ บนสไลด์ ลักษณะเกล็ดของเส้นผมเส้นขนของคนจะเป็นแบบไม่เป็นระเบียบแต่รายรอบ (Irregular Annular) ส่วนสัตว์อื่นๆ จะเป็นแบบ Annular, Dentate หรือ Polyhedral

2) Medulla index โดยคำนวณจากเส้นผ่าศูนย์กลางกลางของ Medulla ทารด้วยเส้นผ่าศูนย์กลางทั้งหมดของเส้นผมเส้นขน ซึ่ง Medulla Index ของคนมีค่าประมาณ 0.3 ขณะที่สัตว์อื่นมีค่ามากกว่า 0.3 ซึ่งการตรวจพิสูจน์ว่าเส้นผมเส้นขนแต่ละเส้นเป็นของคนๆ เดียวกันหรือไม่ โดยการดูด้วยตาเปล่าและกล้องจุลทรรศน์นั้น เป็นการตรวจเชิงปฏิเสธคือหากเส้นผมเส้นขนนั้นๆ มีลักษณะเข้ากันได้ ก็ไม่ได้บอกว่าเป็นของคนๆ เดียวกัน แต่หากมีลักษณะแตกต่างกัน แสดงว่าไม่ใช่ของคนๆ เดียวกันแน่นอน

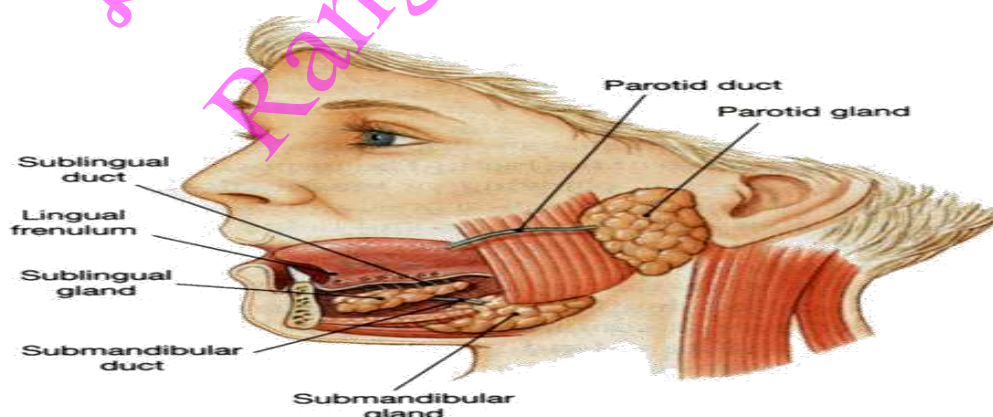
- การตรวจพิสูจน์ว่าเป็นเส้นผมเส้นขนของใคร

1) อายุเก่าของเส้นผมเส้นขน เส้นผมเด็กจะมีลักษณะบางนุ่มขณะที่ของผู้ใหญ่จะมีสีเข้มมี Pigment มาก ส่วนในคนแก่ผมหงอก Pigment ก็จะหมดไปทำให้ผมเป็นสีขาวหรือสีเงิน

2) เพศ สามารถดูด้วยตาเปล่าได้คร่าวๆ เช่น ผมผู้หญิงมักจะยาว เส้นเล็ก แตกปลาย หรือหยิกงอเนื่องจากการตัด ส่วนผมผู้ชายมักจะสั้นกว่า หยาบกระด้าง ปลายตัดตรง แต่วิธีที่แน่นอนต้องตรวจโครโมโซมจากส่วนรากผมหรือเส้นผมก็ได้ โดยใช้สี Orcein ย้อม X-Chromatin หรือใช้สี Quinacrine สำหรับ Y-Chromatin

3) หมู่เลือด สามารถตรวจหาหมู่เลือด ABO จากเส้นผมเส้นขนได้ วิธีที่นิยมและได้ผลดีคือวิธี Absorption-Elution ซึ่งให้ผลถูกต้องว่า 80% ไม่ว่าเส้นผมจะอยู่ในสภาพอย่างไร เช่น ฟังดิน หรือตากแดด เป็นต้น และสามารถตรวจได้ในเส้นผมเส้นขนที่เก็บไว้นานเกินกว่า 6 เดือน

5. น้ำลาย (Saliva)

รูปภาพที่ 2.4 โครงสร้างของต่อมน้ำลาย

ที่มา: คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ, 2556

น้ำลายจัดเป็นพยานหลักฐานทางชีววิทยาอีกชนิดหนึ่งซึ่งในบางครั้งอาจพบว่าเป็นปมสำคัญในการคลี่คลายคดี หรืออาจกลายเป็นพยานหลักฐานที่สำคัญในการพิสูจน์ความผิดให้ประจักษ์ต่อศาลได้

น้ำลายอาจจะเข้ามาเกี่ยวข้องกับคดีต่างๆ ได้ เช่น คนร้ายอาจสูบบุหรี่แล้วทิ้งก้นบุหรี่ไว้ในที่เกิดเหตุ การปิดแสตมป์หรือปิดซองจดหมายทิ้งบัตรสนเท่ห์ การฆาตกรรมเอาผ้าอุดปาก ร่องรอยการต่อสู้ที่ใช้ปากกัด และกรณีความผิดทางเพศบางประเภท การเก็บคราบน้ำลายที่อยู่ตามร่างกายหรือวัตถุที่ไม่เปียกซึมเช่น แก้วน้ำ ไซ้ ไม้พินสาลีชุบน้ำเกลือหรือน้ำกลั่นหมาดๆ เช็ด แล้วฝังให้แห้งเก็บใส่ซองแยกกัน ส่วนคราบที่ติดอยู่กับวัตถุที่เปียกซึมได้เช่น ก้นบุหรี่ ให้เก็บทั้งชิ้น ฝังให้แห้งแล้วเก็บใส่ซองแยกกันเป็นกลุ่มๆ ตามบริเวณที่พบ

5.1) หลักและขั้นตอนการตรวจ

- จะเป็นน้ำลายใช่หรือไม่จะมีวิธีการตรวจน้ำลายโดยการตรวจหาเอ็นไซม์อะไมเลส (Amylase หรือ Ptyalin) หรือตรวจหาเซลล์เยื่อช่องปาก (Buccal Mucosa Cells)
- การตรวจว่าเป็นน้ำลายมนุษย์หรือไม่นั้นอาจจะใช้วิธีการทางอิมมูโนวิทยา เช่นเดียวกับการตรวจคราบเลือด
- การตรวจพิสูจน์ว่าคราบที่สงสัยเหมือนกับที่เก็บมาจากผู้ต้องสงสัยหรือไม่ โดยการพิสูจน์หาหมู่เลือด (ABO Antigen) ของน้ำลายแต่ละจะพบปัญหากรณีกลุ่ม Non-Secretor จึงต้องให้ความสนใจและนำเทคนิคอื่นมาช่วยในการตรวจพิสูจน์หาเจ้าของน้ำลาย (หรือคราบน้ำลาย) เช่น ตรวจเพศโดยย้อมดู Barr Body ในเซลล์เยื่อช่องปาก การตรวจหมู่โปรตีนและหมู่เอ็นไซม์ รวมถึงการตรวจวิเคราะห์ ดีเอ็นเอ

6) ปัสสาวะและอุจจาระ (Urine and Feces)

ปัสสาวะและอุจจาระนั้น เกี่ยวข้องกับคดีน้อยมากแต่ก็อาจพบร่องรอยของอุจจาระหรือปัสสาวะ ซึ่งคนร้ายอาจจะมีอุปนิสัยตกใจแล้วถ่ายอุจจาระหรือปัสสาวะออกมาคนร้ายบางคนอาจถือโชคลางโดยจะถ่ายอุจจาระในที่ๆ เข้าไป ซึ่งในบางครั้งก็อาจจะกลายเป็นวัตถุพยานที่เป็นประโยชน์ต่อการสืบสวนได้

ปีศาจะนั้นการตรวจภายนอกก็อาจจะได้กลิ่นหรือการตรวจว่าเป็นปีศาจก็ค้องอาศัยส่วนประกอบของปีศาจว่ามีอะไรบ้างเช่น ยูเรีย และอื่นๆ

การตรวจอุจจาระก็ทำการตรวจโดยการดูกากอาหาร หาพยาธิ หรือไข่พยาธิโดยกล้องจุลทรรศน์ นอกจากนี้ยังมีในกรณีคนร้ายอาจจะกลืนของกลางเช่น สายสร้อย แหวน เข้าไปในท้อง พวกนี้จะต้องใช้เครื่องเอกซเรย์ช่วย ถ้าพบก็ใช้ฟิล์มเอกซเรย์เป็นหลักฐานได้และควบคุมตัวเอาไว้ให้ถ่ายอุจจาระลงในที่ที่จะเก็บมาตรวจได้ง่าย ก็จะพบของกลางปนมากับอุจจาระ

2.5.8 ภาพรวมการเก็บรวบรวมรักษาร่องรอยวัตถุพยาน

ร่องรอยวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุอาจมีได้หลายอย่าง ทั้งที่เป็นของกลางหลายๆ ที่ไม่อาจใช้ตรวจพิสูจน์ยืนยันผู้กระทำผิดแต่อย่างใดเช่น รอยมุ้งลวดที่ประตูถูกตัดขาดจากกัน รอยตัดนี้เพียงแต่แสดงว่าเครื่องมือที่ใช้ตัดมีคมเท่านั้น และร่องรอยบางประการอาจยืนยันถึงตัวผู้กระทำผิดโดยตรง เช่น ลายนิ้วมือแฝงของผู้ต้องหา ซึ่งถูกพบบริเวณที่เกิดเหตุ เป็นต้น อย่างไรก็ตามแม้ว่าจะมีชนิดของวัตถุพยานแตกต่างกันมากมาย ก็ยังพอกล่าวได้ว่า หลักการเก็บรักษาก็คงเป็นหลักเดียวกัน ดังนั้นจึงจะขอกล่าวถึงหลักการเก็บรักษาโดยทั่วๆ ไปซึ่งมิได้เน้นถึงวัตถุพยานชนิดใดโดยเฉพาะหลักการดังกล่าวมีดังนี้คือ

1) การเก็บวัตถุพยานควรมีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบเพียงรายเดียว ถ้าสามารถทำได้ เช่น พนักงานสอบสวน หรือเจ้าหน้าที่เฉพาะเพื่อป้องกันการสับสนและการขัดความรับผิดชอบกันได้

2) พยายามให้ลูกโซ่แห่งการครอบครองวัตถุพยาน (Chain of Evidences) สั้นที่สุดเท่าที่จะทำได้ ซึ่งเริ่มต้นตั้งแต่พนักงานสอบสวนจนถึงผู้ทำการพิสูจน์หลักฐาน อัยการ และศาล บรรดาเจ้าหน้าที่ต่างๆ ซึ่งได้ครอบครองวัตถุพยานแม้ชั่วระยะเวลาหนึ่งตามหลักแล้วจะต้องไปให้การที่ศาล ทั้งนี้เพราะทุกคนจะต้องรับผิดชอบและแสดงความบริสุทธิ์ใจให้ศาลแน่ใจว่าไม่มีการสับเปลี่ยน ต่อเติม หรือแก้ไขวัตถุพยานนั้นแต่อย่างใด เพื่อประโยชน์แก่คดีและมีให้ทนายจำเลยได้เปรียบในการซักความพยานฝ่ายโจทก์หรืออัยการมากคนโดยไม่จำเป็นจึงควรให้ลูกโซ่แห่งการครอบครองวัตถุพยานสั้นที่สุดเท่าที่สามารถทำได้

3) การเก็บรักษาวัตถุพยานในที่เกิดเหตุ ผู้เก็บควรจะใช้หลักสามัญสำนึกเข้าพิจารณาตลอดเวลา โดยพิจารณาว่าวัตถุแต่ละชิ้นจะมีประโยชน์ในการสืบสวนได้อย่างไรบ้าง ด้วย

เหตุนี้ผู้ส่งตรวจ (โดยปกติคือพนักงานสอบสวน) จึงจำเป็นต้องมีความรู้ทั่วไปกว้างขวาง และคุ้นเคยกับการปฏิบัติงานและขีดความสามารถของแหล่งหรือสถาบันที่อาจทำการตรวจให้ได้เป็นอย่างดี

4) การรวบรวมวัตถุพยานจากที่เกิดเหตุจะต้องทำบันทึกประกอบทุกครั้งซึ่งทำได้ 3 วิธีคือ จดบันทึก ทำแผนที่ และถ่ายภาพ ถ้าเป็นไปได้ควรให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเช่นชื่อรับรองการเก็บจะเป็นการดีทางหลักฐานมาก

5) วัตถุพยานแต่ละชิ้นจะต้องทำเครื่องหมายลงบนชิ้นส่วนเพื่อให้มีคำอธิบายจำได้ เมื่อไปให้การเป็นพยานศาล การทำคำอธิบายใช้ชื่อของผู้เก็บก็ได้ ในกรณีวัตถุพยานเป็นเศษเล็กๆ ไม่อาจทำคำอธิบายได้เช่น เส้นผม เส้นด้าย เศษโลหะ เศษสี ให้ใส่ซองปิดผนึก และทำเครื่องหมายบนซองนั้น

6) การเก็บวัตถุพยานใส่ห่อ ถ้าต่างชนิดกันให้ใส่คนละห่อและอย่าเอาวัตถุที่คล้ายคลึงกันจากคนละแห่งมาห่อรวมกันเพราะจะทำให้ปะปนกันหมด

7) วัตถุพยานชิ้นใหญ่ๆ เช่น เสื้อผ้า ให้ใส่ห่อที่สะอาด ถ้าหากชิ้นใหญ่เกินไปเช่น เครื่องมือชิ้นใหญ่ๆ ให้พยายามห่อหุ้มแต่ละส่วนที่สำคัญไว้ ให้ปฏิบัติทำนองเดียวกับรอยสลักของรถยนต์ คือให้พยายามรักษาจุดที่จะให้ตรวจนั้นเป็นพิเศษ ทั้งนี้อาจใช้ถุงพลาสติกที่สะอาดคลุมไว้ ถ้าหากมีการหล่นลงมาก็จะติดอยู่ที่ถุงและร่องรอยก็ไม่เสียไป

8) วัตถุพยานทุกชิ้นให้เก็บในที่ๆ ปลอดภัย ใส่กุญแจ และรักษาไว้อย่างดี ข้อนี้ใช้ได้กับของกลางทุกชนิด ถ้าหากเก็บในที่ๆ ไม่ปลอดภัย ก็ย่อมเสียไปทั้งหมดโดยเปล่าประโยชน์ (เสียงชัย จตุรัส, 2556)

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ณัฐ ตันศรีสวัสดิ์ และชินวดี สุวรรณทิพย์ (2549) ทำการศึกษาเรื่องการรับฟังพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ ผลการศึกษาพบว่า การรับฟังพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ซึ่งนำมาใช้เป็นหลักฐาน โดยพยานผู้เชี่ยวชาญนั้นเป็นส่วนหนึ่งซึ่งสำคัญกับผู้พิพากษาที่จะนำมาใช้ในการพิจารณาคดีความ แต่เนื่องทั้งฝ่ายโจทก์และฝ่ายจำเลยสามารถนำพยานผู้เชี่ยวชาญมาให้ความเห็นเกี่ยวกับวัตถุพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์เพื่อเพิ่มน้ำหนักและความน่าเชื่อถือให้กับฝ่ายตนเอง ในกระบวนการตัดสินพิจารณาคดีความจึงมีเกณฑ์ในการรับฟังพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งในประเทศสหรัฐอเมริกา มีการพัฒนาเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ตั้งแต่ Frye Test และ Daubert Test และพัฒนาขึ้นมาเรื่อยๆ จนเป็นหลักกฎหมายเกี่ยวกับพยานหลักฐานทาง

วิทยาศาสตร์ซึ่งต้องประกอบด้วยส่วนสำคัญ 2 ประการคือ พยานหลักฐานที่นำมากล่าวอ้างในข้างต้นต้องมีความเกี่ยวข้องในคดีและพยานหลักฐานต้องมีความน่าเชื่อถือ

ชลดา จินตเสถียร (2553) ทำการศึกษาเรื่องข้อยกเว้นในการห้ามรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบตามมาตรา 226/1 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ผลการศึกษาพบว่า บัญญัติต่างๆ ที่นำมาพิจารณาในการใช้ดุลพินิจรับฟังหรือไม่รับฟังพยานหลักฐานตามมาตรา 226/1 นั้น โดยส่วนใหญ่มีความคล้ายคลึงกับบัญญัติที่นำมาพิจารณาในการรับฟังพยานหลักฐานในกฎหมายของประเทศอังกฤษ สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ โดยการใช้ดุลพินิจพิจารณาว่าจะรับฟังหรือไม่รับฟังพยานหลักฐานจะต้องพิจารณาปัจจัยต่างๆ ทั้งหมดประกอบกันไม่ใช่พิจารณาปัจจัยเพียงข้อใดข้อหนึ่ง โดยพิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างประโยชน์และโทษของการที่จะรับฟังหรือไม่รับฟังพยานหลักฐานประเภทนี้เป็นการนำเอาหลักคุณค่าของประโยชน์สาธารณะมาชั่งน้ำหนักระหว่างสิทธิเสรีภาพของบุคคลที่ถูกกระหนาบจากการแสวงหาพยานหลักฐาน โดยมิชอบนั้นการที่ศาลใช้ดุลพินิจในการรับฟังพยานหลักฐานนั้นเพื่อสร้างความสมดุลระหว่างอำนาจรัฐในการนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษตามทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรม และหลักประกันสิทธิเสรีภาพของประชาชนตามทฤษฎีความชอบด้วยกระบวนการทางกฎหมาย เพื่อให้เกิดการถ่วงดุลกันอย่างเหมาะสมและสามารถอำนวยความสะดวกในการดำเนินคดีก่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยในสังคม

อิทธิกร ปิ่นทอง (2553) ทำการศึกษาเรื่องคำพิพากษาฎีกาเกี่ยวกับนิติวิทยาศาสตร์ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ฎีกาที่เกี่ยวข้องกับนิติวิทยาศาสตร์ในเรื่องที่ศาลเชื่อ มีการยอมรับ และนำมาลงโทษ โดยวิเคราะห์จากการตรวจพิสูจน์ทางเคมีและชีววิทยา วิเคราะห์การรับฟังพยานหลักฐานของศาล ว่าศาลมีดุลพินิจในการรับฟังอย่างไร ในคดีต่างๆ เมื่อมีการกระทำผิดก็มีทั้งรู้ตัวผู้กระทำความผิดและไม่รู้ตัวผู้กระทำความผิด เมื่อรู้ตัวผู้กระทำความผิดการตรวจพิสูจน์ทางนิติวิทยาศาสตร์จะเป็นตัวช่วยในการลงโทษผู้กระทำความผิดอย่างเหมาะสม แต่ในคดีที่เกิดขึ้นแล้วและไม่ทราบว่ามีผู้ใดเป็นผู้กระทำความผิดจะดำเนินคดีต่อไปไม่ได้ การตรวจพิสูจน์ทางนิติวิทยาศาสตร์จะช่วยหาตัวผู้กระทำความผิดเพื่อนำมาดำเนินคดีในกระบวนการยุติธรรม นักนิติวิทยาศาสตร์จึงต้องให้ความสำคัญกับสถานที่เกิดเหตุ การดำเนินการใดๆ ในสถานที่เกิดเหตุให้กระทำอย่างละเอียดรอบคอบ มีขั้นตอนเป็นระบบ และมีประสิทธิภาพจึงจะสัมฤทธิ์ผลเป็นที่พึงพอใจของประชาชน การเก็บพยานหลักฐาน การตรวจพิสูจน์ทางนิติวิทยาศาสตร์ จนมาถึงขั้นตอนของการสรุปผล โดยในทุกขั้นตอนของการพิสูจน์หลักฐานต้องมีความถูกต้องตามหลักของนิติวิทยาศาสตร์และถูกต้องตามหลักกฎหมาย ผลวิเคราะห์สามารถทราบถึงคำพิพากษาฎีกาที่เกี่ยวข้องกับนิติวิทยาศาสตร์รับฟัง

พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ของศาล ทำให้ทราบถึงการพิจารณาการลงโทษเป็นไปตามข้อเท็จจริงและเป็นไปตามบทลงโทษได้อย่างเหมาะสม

อรุณกมล พงศ์ประยูร (2553) ทำการศึกษาเรื่องการวิเคราะห์คดีความผิดที่เกี่ยวข้องกับชีวิตและร่างกายโดยหลักการทางนิติวิทยาศาสตร์ กรณีศึกษาพื้นที่จังหวัดนครปฐม ผลการศึกษาพบว่า 1) คดีที่มีการแจ้งร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนมากที่สุดคือ คดีทำร้ายร่างกาย รองลงมาคือ คดีฆ่าผู้อื่น โดยเจตนา ลักษณะการกระทำความผิดจะเกิดขึ้นในช่วงเวลากลางคืน โดยเดือนกุมภาพันธ์และเดือนพฤษภาคม จะเป็นเดือนที่มีการเกิดเหตุมากที่สุด 2) คดีฆ่าผู้อื่น โดยเจตนา และคดีทำร้ายร่างกาย ช่วงเวลาที่เกิดเหตุมากที่สุดคือ 18.01-24.00 น. สถานที่เกิดเหตุที่เกิดมากที่สุดถนน ตรอก ซอย อาวุธที่ใช้กระทำความผิดมากที่สุดคือ ปืน ส่วนคดีทำร้ายร่างกายเป็นการใช้กำลังมากที่สุด มูลเหตุจูงใจในการกระทำความผิดในคดีฆ่าผู้อื่น โดยเจตนามีมากที่สุดคือ เรื่องส่วนตัว ส่วนคดีทำร้ายร่างกายคือ ทะเลาะวิวาท 3) หลักการทางนิติวิทยาศาสตร์มีบทบาทและมีความสำคัญมากในการสืบสวนสอบสวนคดีที่เกี่ยวข้องกับชีวิตและร่างกายเป็นอย่างมาก เนื่องจากพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์สามารถพิสูจน์ข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบของความผิด ใช้ยืนยันการกระทำผิด และยืนยันผู้กระทำความผิดได้อย่างปราศจากข้อสงสัย นอกจากความรู้และประสบการณ์ในการรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ของพนักงานสอบสวนที่เป็นปัจจัยหลักที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินคดี การมีจิตอาสาของพนักงานสอบสวนที่เป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่ง

ยุทธไพศาล ฉัตรชวินพร (2553) ทำการศึกษาเรื่องการวิเคราะห์คำพิพากษาฎีกาในคดีอาชญากรรมที่มีการใช้หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์: คดีระหว่างปี พ.ศ.2540-2549 ผลการศึกษาพบว่า การตัดสินคดีในกระบวนการยุติธรรมจำเป็นต้องมีหลักฐานที่เชื่อถือได้ ทำให้มีการนำหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในการพิจารณาคดีความเพิ่มมากขึ้น ในงานวิจัยชิ้นนี้จึงได้รวบรวมและวิเคราะห์คดีอาชญากรรมที่มีการนำหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในการตัดสินคำพิพากษาฎีกา โดยรวบรวมคดีจากระบบสืบค้นคำพิพากษาและคำสั่งร้องฎีกา (Deka 2007; อ้างถึงในยุทธไพศาล ฉัตรชวินพร, 2553) ตั้งแต่ปี พ.ศ.2540-2549 จำนวนทั้งสิ้น 16,641 คดี และคัดเลือกเฉพาะฎีกาที่เกี่ยวข้องกับคดีทำร้ายร่างกาย คดีฆาตกรรม คดีข่มขืนกระทำชำเรา ซึ่งมีทั้งหมด 408 คดี จากคำพิพากษาทั้งหมดพบว่า มีการนำหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ทั้งหมด 163 คำพิพากษา แบ่งเป็นกลุ่มคือ ทำร้ายร่างกาย 96 คำพิพากษา คดีฆาตกรรม 36 คำพิพากษา คดีข่มขืนกระทำชำเรา 31 คำพิพากษา ในคดีทำร้ายร่างกายและอาชญากรรมมีการตัดสินยกฟ้องจำเลย เนื่องจากในบางคดีมีหลักฐานทางการแพทย์ว่าผู้เสียหายได้ลงมือทำร้ายร่างกายจำเลยก่อนหรือเกิดจากหลักฐานการ

ชั้นสูตรแปลแสดงให้เห็นว่าจำเลยได้มีเจตนาที่จะทำร้ายผู้เสียหาย รูปแบบของการทำร้ายร่างกายสามารถวิเคราะห์ได้จากวิธีการทำร้ายร่างกายและบาดแผลที่พบบนร่างกาย โดยในคดีทำร้ายร่างกายมีการใช้อาวุธร่วมด้วย 161 คำพิพากษา จากคดีทั้งหมด 185 คดี คิดเป็นร้อยละ 85 และพบบาดแผลที่บริเวณใบหน้า แขน มือ ขาเบะเท้ามากที่สุด ซึ่งเป็นบริเวณที่ไม่ทำให้เกิดอันตรายถึงแก่ความตาย ในคดีฆาตกรรมมีการใช้อาวุธร่วม 113 คดี จากทั้งหมด 123 คดี คิดเป็นร้อยละ 90 โดยบาดแผลที่พบมากที่สุดคือ ศีรษะและคอ ในคดีข่มขืนกระทำชำเราทั้งหมด 101 คดี คิดเป็นร้อยละ 14 ซึ่งเป็นบาดแผลในบริเวณที่ไม่ทำให้เกิดอันตรายสาหัส จากการศึกษาจะเห็นว่าพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์สามารถบอกถึงเจตนาของจำเลยในการกระทำความผิดได้และทำให้การตัดสินมีความยุติธรรมทั้งแก่โจทก์และจำเลย

ศุภชัย เกียรติเฉลิมพร (2554) ทำการศึกษาเรื่องการตรวจสอบพยานหลักฐาน โดยศาลก่อนการพิจารณาคดีอาญา ผลการศึกษาพบว่าวิธีการค้นกรองพยานหลักฐานที่รับฟังไม่ได้ มีหลายวิธีได้แก่ 1) ผู้พิพากษาสอบสวน เป็นการตรวจสอบพยานหลักฐานก่อนการพิจารณาใน ฝรั่งเศส ผู้พิพากษาสอบสวนทำหน้าที่ตรวจสอบกลับกรองพยานหลักฐานและสามารถนำ พยานหลักฐานที่ผ่านการกลับกรองในขั้นตอนนี้ มาใช้ในชั้นพิจารณาได้ 2) Pre-Trial Discovery เป็นการเผยแพร่พยานหลักฐานเบื้องต้นก่อนการสืบพยานของสหรัฐอเมริกา ศาลจะไปกล่เกลี่ยชี้ประเด็นข้อพิพาท มีการตรวจสอบรับกันซึ่งพยานหลักฐานและกลับกรองพยานหลักฐานที่ศาลไม่รับฟังออกในขั้นตอนนี้ได้ 3) การคัดค้านในสหรัฐอเมริกา คู่ความแต่ละฝ่ายต้องระมัดระวัง เพื่อไม่ให้พยานหลักฐานที่รับฟังไม่ได้ เข้าสู่การพิจารณาการรับรู้ของลูกขุน หากปรากฏว่ามีพยานหลักฐานเช่นว่านั้นต้องแถลงคัดค้านเพื่อให้ศาลวินิจฉัย ผู้เขียนเห็นว่า การนำวิธีการค้นกรองดังกล่าวมาปรับใช้กับระบบของไทยยังมี ปัญหาและอุปสรรคอยู่อีกหลายประการสมควรให้มีการตรวจสอบพยานหลักฐาน โดยกรณีผู้เสียหายเป็นโจทก์ ศาลควรไต่สวนมูลฟ้องอย่างจริงจังก่อนประทับฟ้อง ส่วนกรณีพนักงานอัยการเป็นโจทก์ในคดีอาญาที่สำคัญก่อนประทับฟ้อง ศาลควรไต่ สวนมูลฟ้องด้วย เมื่อศาลได้ประทับฟ้องแล้ว ก่อนการพิจารณาควรกำหนดขั้นตอนให้คู่ ความไต่ยื่นคำร้องคัดค้านพยานหลักฐานที่รับฟังไม่ได้เพื่อให้ศาลวินิจฉัย และศาลควร วินิจฉัยว่าพยานหลักฐานใดรับฟังได้ หรือรับฟังไม่ได้ในขั้นตอนของการทำคำพิพากษาด้วย ซึ่งในคำพิพากษาศรแยกประเด็นการรับฟังกับการชี้แจงพยานหลักฐานออกจากกันให้ชัดเจน วิธีการเช่นนี้จะทำให้ไม่มีปัญหาอุทธรณ์คำวินิจฉัยก่อนการพิพากษาความผิด ทำให้ผู้ดำเนินคดีทราบแนวบรรทัดฐานทั้งช่วยให้เกิดการพัฒนาหลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐาน

ศราวฐ สิงห์โนนตาด, พ.อ. (2555) ทำการศึกษาเรื่องแนวทางการดำเนินคดีอาชญากรรมโดย พยานชำตอด ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินคดีอาชญากรรมโดยพยานชำตอดนั้น พยานชำตอด จะต้อง เป็นพยานที่เบิกความในชั้นศาล และจะต้องมีพยานหลักฐานประกอบอื่น ไปสนับสนุนพยานชำตอดนั้น ซึ่งพยานหลักฐานประกอบดังกล่าวต้องเป็นพยานหลักฐานอื่นที่รับฟังได้ และมี แหล่งที่มาเป็นอิสระต่างหากจากพยานชำตอดนั้น ทั้งจะต้องมีคุณค่าเชิงพิสูจน์ที่สามารถสนับสนุน ให้พยานชำตอด มีความน่าเชื่อถือมากขึ้นด้วย ศาลจึงจะพิพากษาลงโทษจำเลย ดังนั้น การดำเนินคดี อาชญากรรม โดยพยานชำตอด โดยมีจุดมุ่งหมายให้ศาลพิพากษาลงโทษจำเลย พนักงานสอบสวนและ พนักงานอัยการจะต้องดำเนินการเพื่อให้ได้ตัวพยานชำตอดไปเบิกความในชั้นศาล และต้องหา พยานหลักฐานประกอบอื่นที่มีคุณสมบัติตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะพยานหลักฐานไปสนับสนุน พยานชำตอดนั้น

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องการรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย: ศึกษาเฉพาะกรณีพยานหลักฐานทางชีววิทยาตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกา ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) ผู้วิจัยมีขั้นตอนในการศึกษาวิจัยดังนี้

3.1 รูปแบบของการวิจัย

3.2 แหล่งข้อมูล

3.3 เกณฑ์ในการคัดเลือกข้อมูล

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.5 การสร้างหลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทยของศาลฎีกา

3.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 รูปแบบของการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องการรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย : กรณีศึกษาพยานหลักฐานทางชีววิทยาตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกา เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) เพื่อทำการศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์ คำพิพากษา คำสั่งคำร้อง และคำวินิจฉัยของศาลฎีกาที่ตัดสินสิ้นสุดแล้วและเป็นคดีที่ประสบความสำเร็จในการนำหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่ได้รับการตรวจพิสูจน์ทางชีววิทยา โดยวัตถุพยานได้มาจากเลือด (Blood) คราบเลือด (Blood Strain) คราบอสุจิ (Semen Strain) สารคัดหลั่ง (Body Fluids) เนื้อเยื่อต่างๆ (Tissues) และเส้นขน (Hairs) ซึ่งวัตถุพยานหลักฐานเหล่านี้นำมาใช้ประกอบการพิจารณาคดีความของศาลเพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีนั้นๆ และสามารถจะนำผู้กระทำผิดมาลงโทษได้ตามกฎหมายที่กำหนดไว้

3.2 แหล่งข้อมูล

การศึกษาวิจัยเรื่อง การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย: ศึกษาเฉพาะกรณีพยานหลักฐานทางชีววิทยาตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกา แหล่งข้อมูลที่ได้ส่วนใหญ่เป็นแหล่งข้อมูลเอกสาร ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวม ค้นคว้า คำพิพากษา คำสั่งคำร้องและคำวินิจฉัยของศาลฎีกาที่ตัดสินสิ้นสุดแล้ว ซึ่งนำมาจากเว็บไซต์ของศาลฎีกา ซึ่งเป็นระบบสืบค้นคำพิพากษา คำสั่งคำร้องและคำวินิจฉัยศาลฎีกา (Deka, 2007) ที่เกี่ยวข้องกับคดีทางนิติวิทยาศาสตร์ ซึ่งเน้นเฉพาะวัตถุพยานหลักฐานทางชีววิทยา จำนวน 20 คดี ได้แก่

- 1) คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1475/2550
- 2) คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5857/2550
- 3) คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7240/2554
- 4) คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 9003/2542
- 5) คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4450/2552
- 6) คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1919/2533
- 7) คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5865/2543
- 8) คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7144/2545
- 9) คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3553/2534
- 10) คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1449/2535
- 11) คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4437/2531
- 12) คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3511/2552
- 13) คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4589/2539
- 14) คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3186/2543
- 15) คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5497/2552
- 16) คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1794/2542
- 17) คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 635/2543
- 18) คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 926/2555
- 19) คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6510/2544
- 20) คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 9559/2542

3.3 การแบ่งกลุ่มของฎีกาจำแนกตามชนิดของพยานหลักฐานทางชีววิทยา

การศึกษาวินิจฉัยเรื่องการรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย: กรณีศึกษาพยานหลักฐานทางชีววิทยาตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกา ซึ่งผู้วิจัยทำการจำแนกฎีกา โดยการแบ่งกลุ่มของฎีกาเมื่อจำแนกตามพยานหลักฐานทางชีววิทยา โดยผู้วิจัยจำแนกได้เป็น 4 กลุ่มตามตารางที่ 3.1 ดังนี้

ตารางที่ 3.1 การแบ่งกลุ่มของฎีกาเมื่อจำแนกตามวัตถุพยานทางชีววิทยา

ลำดับที่	คำพิพากษาศาลฎีกาที่	วัตถุพยานทางชีววิทยา
1	1475/2550	- อสุจิ
2	5857/2540	- อสุจิ
3	7240/2554	- อสุจิ
4	9003/2542	- อสุจิ
5	4450/2552	- อสุจิ
1	1919/2533	- คราบโลหิต
2	5856/2543	- โลหิต
3	7144/2545	- คราบโลหิต
4	3533/2534	- คราบโลหิต
5	1499/2535	- โลหิต
1	4437/2531	- เส้นผม
2	3511/2552	- ขน
3	4589/2539	- เส้นผม
4	3186/2543	- เส้นขน
5	5497/2552	- เส้นขนอวัยวะเพศ - เส้นขน

ตารางที่ 3.1 การแบ่งกลุ่มของฎีกาเมื่อจำแนกตามวัตถุประสงค์ทางชีววิทยา (ต่อ)

ลำดับที่	คำพิพากษาศาลฎีกาที่	วัตถุประสงค์ทางชีววิทยา
1	1794/2542	- โลहित - รอยนิ้วมือ - เส้นผม
2	635/2543	- เนื้อเยื่อ - สารคัดหลั่ง
3	926/2555	- เส้นผม - เส้นขน - อุ้งยางอนามัย - คราบอสุจิ
4	6510/2544	- สารคัดหลั่ง
5	9559/2542	- อุ้งยางอนามัย

3.4 เกณฑ์ในการคัดเลือกข้อมูล

การศึกษาวินิจฉัยเรื่องการรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย: กรณีศึกษาพยานหลักฐานทางชีววิทยาตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกา ผู้วิจัยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกฎีกาดังนี้

3.4.1) ต้องเป็นคดีที่ศาลฎีกาตัดสินถึงที่สุดแล้ว

3.4.2) ต้องเป็นคดีที่นำหลักการทางการแพทย์ทางนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในการตรวจพิสูจน์

เท่านั้น

3.4.3) ต้องเป็นคดีที่เป็นวัตถุประสงค์ทางชีววิทยาและที่เกี่ยวข้อง

3.4.4) ต้องเป็นคดีอาญาเท่านั้น

3.4.5) เป็นคดีอาญาที่อยู่ระหว่าง พ.ศ.2531-พ.ศ.2555

3.5 การสร้างหลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทยของศาลฎีกา

หลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทยของศาลฎีกา มีขั้นตอนการสร้างดังต่อไปนี้

- 1) ศึกษาเอกสารแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทยของศาลฎีกา
- 2) ร่างและเขียนข้อความตามขอบเขตเนื้อหาของการสร้างหลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทยของศาลฎีกา
- 3) จัดทำหลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทยของศาลฎีกา
- 4) นำหลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทยของศาลฎีกาไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Index of Item Objective Congruence: IOC)
- 5) นำหลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทยของศาลฎีกามาวิเคราะห์ หากค่า IOC ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างหลักเกณฑ์กับวัตถุประสงค์ของการวิจัยคำนวณจากสูตรค่า IOC (Index of Item Objective Congruence) ดังนี้ (บุญธรรมกิจปริดาบริสุทธิ, 2553)

$$\text{ใช้สูตร} \quad IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC = ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อถามกับประเด็นการวิจัย

$\sum R$ = ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

N = จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ค่า IOC ที่ได้จะต้อง ≥ 0.50 ขึ้นไปจึงจะใช้ได้ ถ้าต่ำกว่าจะต้องปรับปรุงหรือตัดหลักเกณฑ์นั้นๆ ทิ้งไป

- 6) จัดทำหลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทยของศาลฎีกาให้อยู่ในรูปที่สมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการสรุปผลการวิจัยต่อไป

3.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยเรื่อง การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย: ศึกษาเฉพาะกรณีพยานหลักฐานทางชีววิทยาตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกา ผู้วิจัยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีขั้นตอนในการดำเนินการเก็บข้อมูลเพื่อให้ได้ซึ่งที่มาของข้อมูลดังนี้

1) ผู้วิจัยทำการหาคำพิพากษา คำสั่งคำร้อง และคำวินิจฉัยของศาลฎีกาที่ตัดสินสิ้นสุดแล้ว ซึ่งแหล่งที่มาของของคำพิพากษา คำสั่งคำร้องร้อง และคำวินิจฉัยของศาลฎีกาที่ตัดสินสิ้นสุดแล้ว ทั้งหมดได้มาจากเว็บไซต์ของศาลฎีกา

2) นำคำพิพากษา คำสั่งคำร้องและคำวินิจฉัยของศาลฎีกาที่ตัดสินสิ้นสุดแล้วมาอ่านทบทวน ทำการศึกษาอย่างละเอียดเพื่อทำความเข้าใจเนื้อหาสาระของคำพิพากษา คำสั่งคำร้อง และคำวินิจฉัยของศาลฎีกาที่ตัดสินสิ้นสุดแล้วที่เกี่ยวข้องกับการรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกา

3) เมื่อศึกษาพิพากษา คำสั่งคำร้อง และคำวินิจฉัยของศาลฎีกาที่ตัดสินสิ้นสุดแล้ว ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ฎีกาบนพื้นฐานทางวิชาการเพื่อวิเคราะห์กรณีต่างๆ ตามที่ตั้งไว้ตามวัตถุประสงค์ เพื่อที่จะได้ข้อมูลที่ถูกต้องและแม่นยำ

4) สรุปข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์พิพากษา คำสั่งคำร้องและคำวินิจฉัยของศาลฎีกาที่ตัดสินสิ้นสุดแล้วออกมา และนำมาแก้ไขเพิ่มเติมหากมีข้อผิดพลาด

5) เมื่อวิเคราะห์พิพากษา คำสั่งคำร้องและคำวินิจฉัยของศาลฎีกาที่ตัดสินสิ้นสุดแล้วออกมาได้แล้วตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยจะทำการส่งให้ผู้เชี่ยวชาญ อาจารย์ที่ปรึกษาทำการตรวจหากพบข้อบกพร่อง ผู้วิจัยจะทำการแก้ไขเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและสมบูรณ์ที่สุด

3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยเรื่องการรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย: กรณีศึกษาพยานหลักฐานทางชีววิทยาตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกา ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) คือเทคนิคการวิจัยที่พยายามจะบรรยายเนื้อหาของข้อความหรือเอกสาร โดยมีลักษณะสำคัญ 3 ประการ คือ ใช้วิธีการเชิงปริมาณอย่างเป็นระบบและเน้นความเป็นวัตถุวิสัย (Objectivity) และอิงกรอบทฤษฎี การบรรยายนี้จะเน้นเนื้อหาตามที่ปรากฏ ไม่เน้นการตีความหรือการหาความหมายที่ซ่อนไว้เบื้องหลัง ทั้งนี้ผู้วิจัยต้องไม่มีอคติหรือใส่ความคิดความรู้สึกลงของตัวเองเข้าไป ซึ่งขั้นตอนในการวิเคราะห์เนื้อหาดังนี้

- 1) ผู้วิจัยจะต้องตั้งกฎเกณฑ์ขึ้นสำหรับคัดเลือกเอกสาร บทความ งานวิจัย และหัวข้อที่จะทำการวิเคราะห์
- 2) ผู้วิจัยจะต้องวางเค้าโครงของข้อมูลโดยการทำรายชื่อหรือข้อความที่จะถูกนำมาวิเคราะห์แล้วแบ่งไว้เป็นประเภท (Categories)
- 3) ผู้วิจัยจะต้องคำนึงถึงบริบท (Context) หรือสภาพแวดล้อมประกอบของข้อมูลเอกสารที่นำมาวิเคราะห์เช่น ใครเป็นผู้เขียน เขียนให้ใครอ่าน ช่วงเวลาที่เขียนเป็นอย่างไร เพื่อให้การวิเคราะห์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีการบรรยายคุณลักษณะเฉพาะของเนื้อหาโดยไม่โยงไปสู่ลักษณะของเอกสาร ผู้ส่งสารและผู้รับ
- 4) การวิเคราะห์เนื้อหาจะทำตามเนื้อหาที่ปรากฏ (Manifest Content) ในเอกสารมากกว่ากระทำกับเนื้อหาที่ซ่อนอยู่ (Latent Content) การวัดความถี่ของคำหรือข้อความในเอกสารเป็นการวัดความถี่ของคำหรือข้อความที่ปรากฏอยู่ แต่ผู้วิจัยไม่ตีความคำหรือข้อความเหล่านั้น การตีความจะทำเฉพาะตอนที่สรุปเท่านั้น
- 5) การวัดความถี่ของการใช้หรือการใช้การวิเคราะห์เชิงปริมาณ แล้วให้ได้คำตอบที่มีความหมายสัญลักษณ์กับสิ่งที่ต้องการค้นหา ซึ่งวิธีการนี้อาจจะได้รับคำตอบที่ชัดเจนแต่ไร้ความหมาย

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การศึกษาวินิจฉัยเรื่องการรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย: กรณีศึกษาพยานหลักฐานทางชีววิทยาตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกา เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงแนวทางการรับฟังพยานหลักฐานและหลักเกณฑ์ในการรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย จากการสังเคราะห์ฎีกาได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำเสนอ ดังนี้

1. แนวทางการรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย
2. หลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทยของศาลฎีกา

4.1 แนวทางการรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย

4.1.1 กรณีศึกษาที่ 1 อสุจิ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1475/2550)

1) โจทก์

พนักงานอัยการจังหวัดสมุทรปราการ

2) จำเลย

นายวุฒิชัยหรือจืด เพ็ญสำอาง

3) วัตถุประสงค์

อสุจิ

4) การรับฟังพยานหลักฐาน

“โจทก์” นำสืบประกอบคำรับสารภาพของจำเลยไม่จำต้องได้ความชัดเจนโดยปราศจากข้อสงสัยดังเช่นในคดีที่จำเลยให้การปฏิเสธเพียงแต่ประกอบคำรับสารภาพของจำเลยให้

เป็นที่พอใจศาลว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริงก็เป็นการเพียงพอที่ศาลจะลงโทษโดยอาศัยพยานหลักฐานนั้นแล้ว เพราะเป็นกรณีที่โจทก์เพียงแต่นำสืบพยานหลักฐานให้เห็นเป็นคำมูลเพื่อประกอบคำรับสารภาพของจำเลยเท่านั้น

“โจทก์” จะมีนางอัญชวี คุุตรา มารดาของผู้เสียหาย และนางบุญมาก บุตรงาม เจ้าของบ้านที่เกิดเหตุกับ ร้อยตำรวจเอกสมพงศ์ ภาคธรรม พนักงานสอบสวน มาเบิกความประกอบพยานเอกสารต่างๆ ยืนยันว่าจำเลยกระทำความผิดตามฟ้อง โดยพยานมิได้รู้เห็นเหตุการณ์ขณะที่ผู้เสียหายถูกข่มขืนกระทำชำเราและ โจทก์ก็ไม่ได้นำตัวผู้เสียหายมาเบิกความเป็นพยานต่อศาล แต่ นางอัญชวีก็เป็นมารดาของผู้เสียหายซึ่งรับทราบข้อเท็จจริงจากผู้เสียหายทันทีที่ได้พบกัน และนางบุญมากก็เป็นพยานพยานเหตุแวดล้อมกรณีที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์เป็นอย่างยิ่ง

“พยาน” ร้อยตำรวจเอก สมพงศ์ก็เป็นพนักงานสอบสวนที่สอบคำให้การของผู้เสียหายในชั้นสอบสวนไว้และยืนยันข้อเท็จจริงตามนั้น จึงไม่มีข้อพิรุธอันจะเป็นเหตุให้ระวางสงสัยในถ้อยคำของพยานโจทก์เหล่านั้นแต่ประการใด

“จำเลย” ให้การรับสารภาพต่อศาลว่าได้กระทำความผิดตามฟ้อง ศาลก็ยังต้องฟังพยานหลักฐานของโจทก์ให้เป็นที่พอใจก่อนว่า จำเลยได้กระทำความผิดจริงตามฟ้องที่ให้การรับสารภาพจึงจะพิพากษาลงโทษจำเลยได้ ทั้งนี้เพื่อเป็นหลักประกันเสรีภาพของจำเลยในคดีอาญาที่มีอัตราโทษสูงมิให้ต้องรับโทษหนักหรือเกินกว่าความผิดที่ตนกระทำ

“จำเลย” หยิบยกขึ้นฎีกาเรื่องการตรวจพบตัวอสุจิหลังจากเกิดเหตุแล้วถึง 12 วัน โดยอ้างว่าขัดต่อหลักวิชาการแพทย์นั้น เป็นปัญหาปลีกย่อยอันเป็นเพียงพลความ ไม่ใช่ข้อพิรุธอันควรระวางสงสัยในพยานหลักฐานของโจทก์แต่ประการใด

5) ผลคำพิพากษา

ศาลล่างทั้งสองเห็นว่าพยานหลักฐานที่โจทก์นำสืบประกอบคำรับสารภาพของจำเลยเป็นที่พอใจแก่ศาลว่าจำเลยกับพวกร่วมกันผลิตเปลี่ยนหมุนเวียนข่มขืนกระทำชำเราเด็กหญิงอายุยังไม่เกินสิบห้าปีอันมีลักษณะเป็นการโทรมเด็กหญิงและเด็กหญิงนั้นไม่ยินยอม ซึ่งเป็นการกระทำความผิดตามฟ้องนั้น ศาลฎีกาเห็นพ้องด้วย ฎีกาของจำเลยข้อนี้ฟังไม่ขึ้น

6) หมายเหตุ

ปัญหาต้องวินิจฉัยตามฎีกาของจำเลยประการต่อไปมีว่า พยานหลักฐานที่โจทก์นำสืบประกอบคำรับสารภาพของจำเลยมีน้ำหนักเพียงพอให้รับฟังว่า จำเลยกระทำความผิดตามฟ้องหรือไม่

แม้จำเลยจะให้การรับสารภาพต่อศาลว่าได้กระทำความผิดตามฟ้อง ศาลก็ยังคงฟังพยานหลักฐานของโจทก์ให้เป็นที่ยอมรับก่อนว่า จำเลยได้กระทำความผิดจริงตามฟ้องที่ให้การรับสารภาพจึงจะพิพากษาลงโทษจำเลยได้ ทั้งนี้เพื่อเป็นหลักประกันเสรีภาพของจำเลยในคดีอาญาที่มีอัตราโทษสูงมิให้ต้องรับโทษหนักหรือเกินกว่าความผิดที่ตนกระทำ อย่างไรก็ตาม พยานหลักฐานที่โจทก์นำสืบประกอบคำรับสารภาพของจำเลยไม่จำเป็นต้องได้ความชัดเจนโดยปราศจากข้อสงสัยดังเช่นในคดีที่จำเลยให้การปฏิเสธเพียงแต่ประกอบคำรับสารภาพของจำเลยให้เป็นที่พอใจศาลว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริงก็เป็นการเพียงพอที่ศาลจะลงโทษโดยอาศัยพยานหลักฐานนั้นแล้ว

จำเลยหยิบยกขึ้นฎีกา เรื่องการตรวจพบตัวอสุจิหลังจากเกิดเหตุแล้วถึง 12 วัน โดยอ้างว่าขัดต่อหลักวิชาการแพทยนั้น เป็นปัญหาปลีกย่อยอันเป็นเพียงผลความ ไม่ใช่ข้อพิรุธอันควรระวางสงสัยในพยานหลักฐานของโจทก์แต่ประการใด

4.1.2 กรณีศึกษาที่ 2 อสุจิ (คำพิพากษาฎีกาที่ 5857/2550)

1) โจทก์

พนักงานอัยการจังหวัดปัตตานี

2) จำเลย

นายวัชรินทร์ เจ๊ะอุบง

3) วัตถุประสงค์พยาน

อสุจิ

4) การรับฟังพยานหลักฐาน

“ผู้เสียหาย” ได้เบิกความถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างละเอียดเป็นขั้นเป็นตอน สมเหตุสมผล ไม่มีข้อพิรุธ และยังได้ความจากผู้เสียหายว่าบริเวณถนนนาเกลือที่ผู้เสียหายถูกจู่โจม แสงสว่างจากหลอดไฟฟาร์มถนนสาธารณะสามารถมองเห็นกันได้ และระหว่างทางผ่านห้างสรรพสินค้าก็มีแสงสว่างจากหลอดไฟริมถนนและจากบ้านประชาชน

“ผู้เสียหาย” จะเบิกความว่าไม่แน่ใจว่าจำเลยเป็นคนร้ายหนึ่งในห้าที่ได้ข่มขืนกระทำชำเราผู้เสียหาย แต่ผู้เสียหายก็ยืนยันว่าจำเลยเป็นคนร้ายที่ร่วมกับพวกจู่โจมผู้เสียหายไปข่มขืนกระทำชำเรา จำเลยจึงเป็นตัวการร่วมในการกระทำความผิด ชื่อนำสืบอ้างอิงฐานที่อยู่ของจำเลยเป็นเพียงคำเบิกความของจำเลยกับพยานจำเลยลอย ๆ ไม่มีพยานหลักฐานที่น่าเชื่อถือสนับสนุน ไม่มีน้ำหนักหักล้างพยานโจทก์ได้ พยานหลักฐานโจทก์มีน้ำหนักมั่นคง ฟังได้โดยปราศจากข้อสงสัย

“ผู้เสียหาย” เบิกความว่า ก่อนจู่โจมขึ้นรถจักรยานยนต์ พวกของจำเลยเข้าทำร้ายผู้เสียหายจนมีอาการจุกจึงสามารถจู่โจมผู้เสียหายขึ้นรถจักรยานยนต์ได้ง่ายและเนื่องจากขณะเกิดเหตุเป็นเวลากลางคืนมืดแล้ว ผู้คนสัญจรน้อย จำเลยกับพวกจึงกล้าจับรถนำผู้เสียหายผ่านย่านชุมชนเพื่อพาไปยังเส้นทางสู่หมู่บ้านของจำเลยกับพวก การที่ขณะจำเลยจับรถแล้วหันมามองผู้เสียหายที่นั่งซ้อนท้ายเป็นระยะๆ นั้น ทำให้คำเบิกความพยานโจทก์มีพิรุธไม่”

“พยาน” ร้อยตำรวจเอก ไวยวิทย์ นพรัตน์ เจ้าพนักงานตำรวจ พยานโจทก์ ที่ตามไปช่วยผู้เสียหายเบิกความสนับสนุนว่า บริเวณที่เกิดเหตุมีแสงไฟฟ้าสาธารณะติดอยู่ตรงข้ามกับจุดเกิดเหตุ สามารถมองเห็นได้ทั่วบริเวณทั้งสองฝั่งถนน และมีเสาไฟฟ้าในตำแหน่งสลับกันทำให้มีแสงสว่างตลอดแนวถนนเช่นนี้ระหว่างทางที่ผู้เสียหายถูกบังคับให้นั่งซ้อนท้ายรถจักรยานยนต์ผ่านห้างสรรพสินค้าตลอดจนบ้านเรือนประชาชนจนถึงจุดที่ผู้เสียหายถูกข่มขืนกระทำชำเราผู้เสียหายยอมมีโอกาสมองเห็นหน้าคนร้ายที่จับรถจักรยานยนต์ให้ผู้เสียหายนั่งซ้อนท้ายได้อย่างใกล้ชิดเป็นเวลาานพอสมควรจำหน้ากันได้ไม่ผิดตัว ทั้งไม่ปรากฏว่าผู้เสียหายเคยรู้จักหรือมีสาเหตุโกรธเคืองกับจำเลยมาก่อน จึงไม่มีเหตุที่จะเบิกความปรักปรำให้ร้ายจำเลย เชื่อว่าผู้เสียหายเบิกความตามความจริงและจำหน้าจำเลยได้

“ผู้ชำนาญการพิเศษ” นายพรเทพ นวลเจริญ แพทย์ผู้ตรวจร่างกายผู้เสียหายที่ว่าได้ตรวจร่างกายผู้เสียหายภายนอกเป็นปกติไม่พบร่องรอยถูกทำร้าย และได้ความว่าผู้เสียหายมีสามีแล้ว

ทำให้มีข้อสงสัยว่าผู้เสียหายจะถูกทำร้ายและถูกข่มขืนกระทำชำเราหรือไม่ ในข้อนี้ปรากฏตามคำเบิกความของนายพรเทพ แพทย์ผู้ตรวจร่างกายผู้เสียหายในคืนเกิดเหตุว่า ตรวจพบตัวอสุจิและสารที่สามารถตรวจพบในน้ำกามภายในช่องคลอดของผู้เสียหาย และช่องคลอดของผู้เสียหายฉีกขาด แสดงว่าผู้เสียหายถูกกระทำชำเราอย่างรุนแรง ย่อมบ่งชี้ว่าผู้เสียหายถูกข่มขืนกระทำชำเรา

“จำเลย” ให้การรับสารภาพในชั้นสอบสวนยอมรับว่าได้ร่วมกับพวกจู่โจมผู้เสียหายไปข่มขืนกระทำชำเราจริง โดยไม่ปรากฏว่าจำเลยถูกบังคับขู่เข็ญให้ให้การแต่อย่างใด แสดงว่าให้การด้วยความสมัครใจ เป็นข้อสนับสนุนให้คำเบิกความของผู้เสียหายมีน้ำหนักมากขึ้น

5) ผลคำพิพากษา

การพิจารณาและพิพากษาคดีของศาลชั้นต้นจึงชอบแล้วที่ศาลอุทธรณ์ภาค 9 พิพากษามานั้น ศาลฎีกาเห็นฟ้องด้วยฎีกาข้อนี้ของจำเลยฟังไม่ขึ้นเช่นกันคือ จำคุก 33 ปี 4 เดือน

4.1.3 กรณีศึกษาที่ 3 อสุจิ (คำพิพากษาฎีกาที่ 7240/2554)

1) โจทก์

พนักงานอัยการจังหวัดร้อยเอ็ด

2) จำเลย

นายบุญธรรม วิเชียร

3) วัตถุประสงค์

อสุจิ

4) การรับฟังพยานหลักฐาน

“โจทก์” มีผู้เสียหายเป็นประจักษ์พยานเบิกความว่า จำเลยไม่เคยเอาอวัยวะเพศของจำเลยใส่เข้าไปในอวัยวะเพศของผู้เสียหาย และโจทก์ยังมีนายจันดากับนางคำทอง ตาและยายของผู้เสียหาย เป็นพยานเบิกความทำนองเดียวกันและพยานโจทก์ทั้งสามปากเบิกความแตกต่างจากที่เคยให้การไว้ในชั้นสอบสวน โดยในชั้นสอบสวนผู้เสียหายให้การว่า จำเลยเอาอวัยวะเพศของจำเลยสอด

ใส่เข้าไปในอวัยวะเพศของผู้เสียหาย ผู้เสียหายรู้สึกเจ็บ และมีน้ำมาเปื้อนที่เสื้อของผู้เสียหาย ตามบันทึกคำให้การของผู้ร้องทุกข์และนายจันดากับนางคำกองให้การในชั้นสอบสวนทำนองเดียวกัน

“พยาน” โจทก์มี นายพงษ์เฉลย แพทย์ผู้ตรวจร่างกาย ผู้เสียหายเบิกความว่าในวันเกิดเหตุผู้เสียหายมาพบพยาน ผู้เสียหายมีอาการตื่นตกใจ พยานตรวจร่างกายผู้เสียหายพบรอยชำแฉงที่แคมนอกด้านขวายาว 2 เซนติเมตร ที่แคมในด้านขวามีรอยฉีกขาดลึก 0.2 เซนติเมตร ยาว 1 เซนติเมตร และมีเลือดออกเล็กน้อยแต่ไม่พบอสุจิในช่องคลอด จากนั้นได้เก็บตัวอย่างน้ำในช่องคลอดของผู้เสียหายไปตรวจพบสารแอสิดฟอสฟาเตส ซึ่งสารดังกล่าวจะพบในน้ำกาม แสดงว่าในช่องคลอดของผู้เสียหายมีน้ำกามอยู่ พยาน โจทก์ปากนี้ไม่เคยรู้จักหรือมีสาเหตุโกรธเคืองกับจำเลยมาก่อนได้ตรวจร่างกายผู้เสียหายในวันเกิดเหตุ ไม่มีเหตุให้ระแวงสงสัยว่าจะเบิกความปรักปรำจำเลยโดยไม่มีมูลความจริง อันเป็นการสนับสนุนคำให้การชั้นสอบสวนของผู้เสียหาย นายจันดาและนางคำกองให้มีน้ำหนักให้รับฟังมากยิ่งขึ้น

“จำเลย” ฎีกาท่านองว่า จำเลยไม่ได้สอดใส่อวัยวะเพศเข้าไปในอวัยวะเพศของผู้เสียหาย โดยแพทย์ตรวจไม่พบตัวอสุจิในช่องคลอดของผู้เสียหาย แต่ตามรายงานผลการตรวจวัตถุพยานคดีความผิดทางเพศ และผลการตรวจชั้นสูตรบาดแผลของแพทย์ ก็ปรากฏว่าตรวจพบน้ำกามในช่องคลอดและมีรอยฉีกขาดที่แคมในของผู้เสียหาย ซึ่งแสดงว่าจำเลยสอดใส่อวัยวะเพศเข้าไปในอวัยวะเพศของผู้เสียหายแล้ว และการที่แพทย์ไม่ได้ตรวจดิเอ็นเอของน้ำกามที่เลอะเปื้อนเสื้อของผู้เสียหายว่าเป็นของจำเลยหรือไม่ ก็ไม่ทำให้พยาน โจทก์ดังกล่าวไม่มีน้ำหนักให้รับฟัง

5) ผลคำพิพากษา

ศาลฎีกาไม่รับวินิจฉัย ฎีกาของจำเลยไม่มีน้ำหนักให้รับฟังหักล้างพยานหลักฐานของโจทก์ พยานหลักฐานของโจทก์ที่น่าสืบมารับฟังได้มั่นคงปราศจากข้อสงสัยว่า จำเลยกระทำชำเราผู้เสียหายตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค 4 จริง ส่วนที่จำเลยฎีกาขอให้ลงโทษสถานเบาและรอกาลลงโทษนั้น เห็นว่าโทษที่ศาลอุทธรณ์ภาค 4 กำหนดมานั้นเหมาะสมแก่รูปคดีแล้ว ไม่มีเหตุเปลี่ยนแปลงแก้ไข ฎีกาของจำเลยทุกข้อฟังไม่ขึ้น

6) หมายเหตุ

พิเคราะห์คำให้การในชั้นสอบสวนของผู้เสียหาย นายจันดาและนางคำกอง แล้วจะเห็นได้ว่า คำให้การของบุคคลทั้งสามต่อเนื่องเชื่อมโยงเหตุการณ์เป็นลำดับขั้นตอนสมเหตุสมผล

คำให้การชั้นสอบสวนของ “พยานโจทก์” ดังกล่าวมีน้ำหนักน่าเชื่อถือยิ่งกว่าคำเบิกความในชั้นพิจารณา แม้บันทึกคำให้การในชั้นสอบสวนดังกล่าวจะเป็นพยานบอกเล่าแต่ตามสภาพ ลักษณะแหล่งที่มาและข้อเท็จจริงแวดล้อมของพยานบอกเล่าที่น่าเชื่อว่าจะพิสูจน์ความจริงได้ พยานหลักฐานโจทก์ที่น่าสืบมามีน้ำหนักให้รับฟังได้

4.1.4 กรณีศึกษาที่ 4 อสูจิ (คำพิพากษาฎีกาที่ 9003/2542)

1) โจทก์

พนักงานอัยการจังหวัดกระบี่

2) จำเลย

นายไพโรจน์ มงคลพันธ์

3) วัตถุประสงค์พยาน

อสูจิ

4) การรับฟังพยานหลักฐาน

“โจทก์” มีผู้เสียหายที่ 1 เบิกความเป็นประจักษ์พยานว่า หลังจากผู้เสียหายที่ 1 เลิกการแข่งขันกีฬาแล้วได้พบจำเลยบริเวณหน้าที่ว่าการอำเภอเขาพนม จำเลยรับอาสาพาผู้เสียหายที่ 1 ไปส่งบ้าน แต่กลับขับรถจักรยานยนต์ด้วยความเร็วไปทางอำเภอเหนือคลอง จังหวัดกระบี่ จำเลยพาผู้เสียหายที่ 1 ไปที่บ้านหลังหนึ่งโดยจับมือลากผู้เสียหายที่ 1 เข้าไปในบ้านดังกล่าวซึ่งไม่มีผู้ใดอยู่ จากนั้นจำเลยใช้กำลังกดปล้ำถอดเสื้อผ้าของผู้เสียหายที่ 1 แล้วถอดเสื้อผ้าของจำเลยจนหมด จำเลยใช้อวัยวะเพศสอดใส่เข้าไปในอวัยวะเพศของผู้เสียหายที่ 1 ซักเข้าสักออกอยู่นาน 2 นาที จนกระทั่งสำเร็จความใคร่ แล้วจำเลยขังผู้เสียหายที่ 1 ไว้ในห้อง โดยจำเลยออกไปข้างนอก เมื่อจำเลยกลับมาใหม่ก็นอนในห้องเดียวกัน รุ่งเช้าจำเลยให้ผู้เสียหายที่ 1 นั่งซ้อนท้ายรถจักรยานยนต์ขับพาไปบ้านญาติของจำเลยที่บ้านควนพล ตำบลไทรทอง อำเภอชัยบุรี จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำเลยควบคุมผู้เสียหายที่ 1 โดยปิดประตูห้องเมื่อผู้เสียหายที่ 1 อาบน้ำหรือรับประทานอาหารเช้าจะเป็นผู้ดูแลตลอดเวลาและใช้กำลังข่มขืนกระทำชำเราผู้เสียหายที่ 1 ทุกคืน คั่นละ 1 ครั้ง ตั้งแต่วันที่ 18 ถึง 25 สิงหาคม 2538 เห็นว่าขณะเกิดเหตุผู้เสียหายที่ 1 เป็นเด็กหญิงอายุเพียง 14 ปีเศษ

“ผู้เสียหาย” ให้การต่อ ร้อยตำรวจโทประจักษ์ รอดการทุกข์ พนักงานสอบสวน ทันทีภายหลังเกิดเหตุยืนยันว่าจำเลยพราศผู้เสียหายที่ 1 ไปข่มขืนกระทำชำเราและหน่วงเหนี่ยว กักขังไว้ คำเบิกความของผู้เสียหายที่ 1 มีเหตุผลสอดคล้องกับคำเบิกความของพนักงานสอบสวน เป็นลำดับ และผู้เสียหายที่ 1 ไม่มีสาเหตุโกรธเคืองกับจำเลยไม่มีเหตุระแวงสงสัยว่าจะแก้งเบิก ความปรักปรำจำเลยอีกทั้งเป็นเรื่องที่เสื่อมเสียต่อชื่อเสียงวงศ์ตระกูลของผู้เสียหายที่ 1 เอง คำเบิก ความของผู้เสียหายที่ 1 มีน้ำหนักรับฟังได้

“พยานเอกสาร” รายงานชั้นสุดของแพทย์เอกสารหมายเลข 2 ว่าไม่พบเชื้ออสุจิใน ช่องคลอดของผู้เสียหายที่ 1 แต่ปรากฏว่าผู้เสียหายที่ 1 ชำระล้างร่างกายก่อนเข้าตรวจร่างกายจึงทำ ให้ไม่พบเชื้ออสุจิ พยานหลักฐานของโจทก์รับฟังได้โดยปราศจากข้อสงสัยว่า จำเลยที่ 1 พราศ ผู้เสียหายที่ 1 อายุไม่เกิน 15 ปี ไปเพื่อการอนาจารทำให้ปราศจากเสรีภาพและกระทำชำเราหาใช่เป็น เรื่องที่ผู้เสียหายที่ 1 สมควรใจไปกับจำเลยตามที่จำเลยฎีกาไม่

“จำเลย” ฎีกาไม่เชื่อว่าผู้เสียหายที่ 1 จะมีอายุไม่ครบ 15 ปี นั้น เห็นว่า การที่จำเลย อ้างว่าเคยไปเที่ยวกับผู้เสียหายที่ 1 หลายครั้ง ผู้เสียหายที่ 1 มีความรู้ความสามารถ มีสติปัญญา ความคิดอ่านที่ดี บุคลิกความเป็นอยู่ รูปร่างหน้าตาการแต่งตัวเป็นผู้ใหญ่มาดลอดนั้น ยังฟังไม่ได้ว่า ผู้เสียหายที่ 1 อายุเกินกว่า 15 ปี อีกทั้งยังเป็นกรกล่าวอ้างลอยๆ ไม่มีน้ำหนักให้รับฟัง

5) ผลคำพิพากษา

ให้บังคับคดีตามคำพิพากษาศาลชั้นต้นจำคุก 10 ปี

4.1.5 กรณีศึกษาที่ 5 อสุจิ (คำพิพากษาฎีกาที่ 4450/2552)

1) โจทก์

พนักงานอัยการจังหวัดลพบุรี

2) จำเลย

สิบตำรวจโท ยุทธศาสตร์ อำมาตย์ชาติ หรืออำมาตย์ชาติ

3) วัตถุประสงค์

อสุจิ

4) การรับฟังพยานหลักฐาน

“โจทก์” จะมีผู้เสียหายที่ 1 เบิกความว่าจำเลยกับพวกอีก 2 คน ใช้อาวุธปืนขู่บังคับผู้เสียหายที่ 1 ให้นั่งรถไปที่อ่างซับเหล็ก แล้วใช้มือจับหน้าอกผู้เสียหายที่ 1 พร้อมกับจูบปากผู้เสียหายที่ 1 ต่อจากนั้นจำเลยยังพาผู้เสียหายที่ 1 ไปข่มขืน โดยใช้อาวุธปืนพลั่นขู่บังคับผู้เสียหายที่ 1 จึงยอมร่วมประเวณี โดยจำเลยร่วมประเวณีแล้วหลั่งน้ำอสุจิออกนอกอวัยวะเพศของผู้เสียหายที่ 1 โจทก์ยังมีนายสุทัศน์และผู้เสียหายที่ 2 เป็นพยาน

“พยาน” แพทย์หญิงณัฐฎิภา พรหมพล ผู้ชำนาญการพิเศษ ให้การสอดคล้องกับรายงานการตรวจอวัยวะเพศผู้เสียหายที่ 1 เอกสารหมายเลข จ.7 พบรอยฉีกขาดบริเวณเยื่อพรหมจารีและรอยชำบวมที่บริเวณเยื่อช่องคลอดและปากมดลูกบวมแดง แสดงว่าจำเลยข่มขืนผู้เสียหายที่ 1 โดยแรง รายงานการตรวจอวัยวะเพศผู้เสียหายที่ 1 ของแพทย์หญิงณัฐฎิภา พรหมพล ผู้ทำการตรวจพิสูจน์ให้การในชั้นสอบสวนตามเอกสารหมายเลข จ.26 ว่าทำการตรวจในวันที่ 1 ธันวาคม 2545 เวลา 17.50 นาฬิกาฟังได้ว่าผู้เสียหายที่ 1 ไปพบแพทย์ทันทีตรงตามที่ผู้เสียหายที่ 2 ให้การในชั้นสอบสวนว่าพาผู้เสียหายที่ 1 ไปให้แพทย์ตรวจวันที่ 1 ธันวาคม 2545 ตามเอกสารหมายเลข จ.15

“พยานเอกสาร” เอกสารที่ทำหลังเกิดเหตุทันทีในเบื้องต้นถือว่า มีน้ำหนักน่าเชื่อถือ เพราะยังไม่ได้ถูกขัดเกลาให้เห็นเป็นอย่างอื่น รวมทั้งภาพถ่ายที่ผู้เสียหายที่ 1 ชี้อสถานที่เกิดเหตุชอยทหารและเตียงที่เกิดเหตุถูกข่มขืนหมายเลข จ.12 นอกจากนี้ พันตำรวจตรี อรงค์เดช สะอาดบัว พนักงานสอบสวน ก็เบิกความว่า ผู้เสียหายที่ 1 ชี้อที่เกิดเหตุและบ้านที่ถูกข่มขืนไว้จริงที่ผู้เสียหายที่ 1 เบิกความหลังเกิดเหตุนานประมาณ 3 ปี ระบุบ้านที่ถูกข่มขืนคือห้องเลขที่ 46 คูรุปรื่องเป็นการสร้างขึ้นภายหลังเพื่อให้ประโยชน์แก่จำเลยจะได้เกิดความเข้าใจผิดในการรับฟังข้อเท็จจริงจึงมีน้ำหนักน้อยในการรับฟัง ข้อเท็จจริงฟังได้ว่าจำเลยกับพวกใช้อาวุธปืนขู่บังคับและพรากรผู้เสียหายที่ 1 จากบริเวณสถานีบริการน้ำมันเจ็ดไปเพื่อการอนาจารโดยผู้เสียหายที่ 1 ไม่เต็มใจไปด้วยและข่มขืนกระทำชำเราผู้เสียหายที่ 1 ที่บริเวณบ้านไม่มีเลขที่ชอยทหาร ข้ออ้างและทางนำสืบของจำเลยว่าหลังจากได้รับพระเครื่องจากนางสาวเอแล้วจำเลยนั่งรถจักรยานยนต์ไปเยี่ยมภริยาซึ่งป่วยใกล้คลอดที่โรงพยาบาลอานันทมหิดล ไม่มีน้ำหนักหักล้างพยานโจทก์ได้ รวมทั้งที่จำเลยฎีกาในทำนองว่า

จ.ส.ต.ทองสุข ซึ่งเป็นน้ำผู้เสียหายที่ 1 มีสาเหตุโกรธเคืองจำเลยมาก่อนจึงหาเรื่องกลั่นแกล้งปรักปรำจำเลยมีน้ำหนักน้อยไม่พอรับฟังหลักข้างพยานโจทก์ได้เช่นกันฎีกาจำเลยฟังไม่ขึ้น

5) ผลคำพิพากษา

ความผิดฐานร่วมกันข่มขืนใจโดยมีอาวุธ ความผิดฐานร่วมกันกระทำอนาจารและความผิดฐานร่วมกันข่มขืนกระทำชำเรา เป็นการกระทำอันเป็นกรรมเดียวเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท ให้ลงโทษฐานข่มขืนกระทำชำเรา ซึ่งเป็นกฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 90 จำคุก 12 ปี ความผิดฐานร่วมกันพรากผู้เยาว์อายุกว่าสิบห้าปี แต่ยังไม่เกินสิบแปดปีโดยผู้เยาว์ไม่เต็มใจไปด้วยเพื่อการอนาจาร จำคุก 8 ปี รวมเป็นจำคุก 20 ปี ลดโทษให้ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 หนึ่งในสี่ คงจำคุก 15 ปี นอกจากนี้แก้ไขเป็นไปตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค 1

4.1.6 กรณีศึกษาที่ 6 เลือด (คำพิพากษาฎีกาที่ 1919/2533)

1) โจทก์

พนักงานอัยการจังหวัดลำพูน

2) จำเลย

นายดวงแก้ว อินทวัน

3) วัตถุประสงค์พยาน

เลือด

4) การรับฟังพยานหลักฐาน

“พยาน” นายอนุสรณ์และนายจันทร์ ผู้เห็นเหตุการณ์โดยใกล้ชิดก็เห็นหลังจากรถยนต์ชนผู้ตายแล้วและจำได้เพียงว่าเป็นรถยนต์นั่งสี่เฑาะบรอนซ์ นายจันทร์เบิกความว่าเห็นจำเลยขับรถยนต์คันนี้ผ่านไปผ่านมาหลายครั้ง วันเกิดเหตุพยานเห็นรถยนต์ชนผู้ตาย พยานได้เอารถจักรยานยนต์ขับตามไป แต่มิได้ตามไปที่บ้านจำเลยและบอกบิดาผู้ตายในคืนเกิดเหตุว่ารถยนต์ของจำเลยชนผู้ตาย

“พยาน” นายสุริยนต์ บิดาผู้ตาย เบิกความว่า รู้จักจำเลยอยู่ตำบลเดียวกัน คืบเกิดเหตุ ไม่มีใครทราบว่ารถยนต์ที่ชนผู้ตายเป็นรถยนต์ที่ไหนและไม่มีใครไปที่บ้านจำเลย มีคราบโลหิตมนุษย์ติดอยู่ใต้โคมไฟด้านหน้าขวาของรถยนต์จำเลย

“ผู้ชำนาญการพิเศษ” ได้ตรวจพิสูจน์แล้วเป็นโลหิตคนละหมู่กับโลหิตผู้ตาย

5) ผลคำพิพากษา

ยกฟ้อง (ให้คู่ที่หมายเหตุ)

6) หมายเหตุ

โจทก์ไม่มีพยานรู้เห็นว่าจำเลยขับรถยนต์ชนผู้ตาย รถยนต์ที่ชนผู้ตายมีหมายเลขทะเบียนเท่าไรจังหวัดใด ยี่ห้อใด ไม่มีใครเห็นและจำได้

4.1.7 กรณีศึกษาที่ 7 เลือด (คำพิพากษาฎีกาที่ 5856/2543)

1) โจทก์

พนักงานอัยการจังหวัดบุรีรัมย์

2) จำเลย

นายอำเภอ ไสโพธิ์

3) วัตถุประสงค์

เลือด

4) การรับฟังพยานหลักฐาน

“จำเลย” จึงยกขึ้นฎีกาได้ ได้ความตามทางพิจารณาว่าหลังเกิดเหตุ ร้อยตำรวจโท มังกร กวีกรณ์ พนักงานสอบสวน กับนายนิพนธ์ สุภรัตน์ชาติพันธ์ เจ้าพนักงานแพทย์โรงพยาบาล ละหานทราย ได้ร่วมกันชันสูตรพลิกศพผู้ตาย พบว่าผู้ตายถูกไม้ตีที่ศีรษะจนกะโหลกแตกละเอียด และชুব และที่เนินดินจอมปลวกเหนือศพผู้ตายมีรอยชুবลักษณะถูกศีรษะคนกระแทก แต่ไม่ได้ความชัดแจ้งว่าจำเลยได้กระทำการทารุณ โหดร้ายผู้ตายอย่างไรบ้างเพราะโจทก์ไม่มีประจักษ์พยานรู้เห็น

การที่จำเลยจับศีรษะผู้ตายกระแทกกับเนินดินจอมปลวกและใช้ไม้ตีศีรษะผู้ตายจนกะโหลกแตก เลื่อยขาด น่าเชื่อว่าจำเลยกระทำไปโดยมีเจตนาจะทำให้ผู้ตายถึงแก่ความตายในทันทีเพื่อปกปิด ความผิดอื่นของตนเท่านั้นมิใช่เพื่อให้ผู้ตายได้รับความเจ็บปวดทรมานจนกระทั่งขาดใจตาย จึงถือ ไม่ได้ว่าเป็นการฆ่าผู้ตายโดยกระทำทารุณโหดร้าย ดังที่ศาลล่างทั้งสองพิพากษาฎีกาของจำเลยข้อนี้ ฟังขึ้นแต่อย่างไรก็ตามคดีนี้คงฟังเป็นยุติได้ว่าจำเลยฆ่าผู้ตายเพื่อปกปิดความผิดอื่นของตน ซึ่งมี ระวังโทษประหารชีวิตสถานเดียวเช่นเดิม

“พยาน” ร้อยตำรวจโทมังกร พนักงานสอบสวนพยานโจทก์ว่า วันเกิดเหตุหลังจาก พยานได้รับแจ้งว่ามีคนร้ายลักพาตัวผู้ตายแล้ว พยานได้แจ้งให้เจ้าพนักงานตำรวจสายตรวจทราบ ต่อมาร้อยตำรวจโทผดุงกับพวกได้ควบคุมตัวจำเลยในฐานะผู้ต้องสงสัยมามอบให้พยานสอบสวน ซึ่งศาลฎีกาได้ตรวจดูแล้ว ตามบันทึกดังกล่าวระบุว่า จำเลยซึ่งอยู่ในอาการมีเมามาได้ให้การว่าจำเลย ฆ่าตัวผู้ตายไปจริง แต่จำเลยได้ปล่อยตัวผู้ตายไปแล้วที่ริมหมู่บ้าน โดยจำเลยไม่ได้ทำอะไรผู้ตาย และ ได้ความจากคำเบิกความของร้อยตำรวจโทมังกรพนักงานสอบสวนพยานโจทก์ต่อไปอีกว่า ต่อมา พยานได้ตรวจร่างกายจำเลย พบว่าที่อวัยวะเพศจำเลยมีคราบเลือดติดอยู่และที่กางเกงชั้นในของ จำเลยก็มีคราบเลือดติดอยู่พยานได้สอบสวนอีกจำเลยจึงยอมให้การรับสารภาพ ทั้งตามรูปคดีที่ โจทก์นำสืบก็ไม่ปรากฏว่าพนักงานสอบสวนได้รวบรวมพยานหลักฐานต่างๆ อันเป็นพยานวัตถุและ พยานแวดล้อมโดยอาศัยคำรับสารภาพของจำเลยแต่อย่างใด ดังนี้ คำรับสารภาพของจำเลยทั้งในชั้น สอบสวนและชั้นพิจารณาในกรณีเช่นนี้ ไม่ถือว่าเป็นการให้ความรู้แก่ศาลอันเป็นประโยชน์แก่การ พิจารณา จึงไม่มีเหตุบรรเทาโทษ

“โจทก์” มีพยานหลักฐานทั้งพยานบุคคล พยานวัตถุและพยานพฤติเหตุแวดล้อม แน่นหนาแน่นคงโดยเฉพาะอย่างยิ่งเลือดซึ่งติดอยู่ที่กางเกงชั้นในตัวที่จำเลยสวมใส่ในขณะที่จำเลยถูก จับกุมในวันเกิดเหตุ แม้ผู้ตายและจำเลยจะมีเลือดหมู่เอบีเช่นเดียวกันแต่ผู้ชำนาญการพิเศษสถาบัน นิติเวชวิทยา สำนักงานแพทย์ใหญ่ กรมตำรวจได้ตรวจสอบสารพันธุกรรมแล้วพบว่าเลือดที่ติดอยู่ที่ กางเกงชั้นในของจำเลยดังกล่าวมี DNA HLADQoc ชนิด 1.2, 1.2 ตรงกับผู้ตายจึงฟังได้ว่าเป็นเลือด ของผู้ตาย การที่กางเกงชั้นในของจำเลยมีเลือดของผู้ตายมาติดอยู่ได้เช่นนี้ เป็นข้อบ่งชี้ให้เห็นว่า คนร้ายที่พาผู้ตายไปกระทำชำเราจนช่องคลอดฉีกขาดและฆ่าผู้ตายจะเป็นใครอื่นไปไม่ได้นอกจาก จำเลยแม้โจทก์ไม่มีประจักษ์พยานรู้เห็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น แต่ศาลก็ได้อาศัยพยานหลักฐานของ โจทก์ดังกล่าวเป็นข้อสำคัญในการวินิจฉัยชี้ขาดข้อเท็จจริงและพิพากษาลงโทษจำเลยได้โดยไม่มี ความจำเป็นต้องอาศัยคำรับสารภาพของจำเลยอีก ทั้งตามรูปคดีที่โจทก์นำสืบก็มีเหตุผลน่าเชื่อว่า

จำเลยได้ให้การรับสารภาพในชั้นสอบสวนเพราะจำนนต่อพยานหลักฐานอันเป็นรอยเลือดของผู้ตาย ที่ติดอยู่ตามร่างกายและเสื้อผ้าของจำเลยชุดที่จำเลยสวมใส่อยู่ในขณะถูกจับกุมภายหลังเกิดเหตุใหม่ๆ หากให้รับสารภาพเพราะสำนึกในความผิดไม่

“โจทก์” นำสืบก็ไม่ปรากฏว่าพนักงานสอบสวนได้รวบรวมพยานหลักฐานต่างๆ อันเป็นพยานวัตถุและพยานแวดล้อมโดยอาศัยคำรับสารภาพของจำเลยแต่อย่างใด ดังนี้คำรับสารภาพของจำเลยทั้งในชั้นสอบสวนและชั้นพิจารณาในกรณีเช่นนี้ไม่ถือว่าเป็นการให้ความรู้แก่ศาลอันเป็นประโยชน์แก่การพิจารณาจึงไม่มีเหตุบรรเทา

5) ผลคำพิพากษา

กำหนดโทษให้คงเดิมและเมื่อลงโทษประหารชีวิตจำเลยแล้วก็ไม่อาจนำโทษจำคุกในความผิดกระทงอื่นของจำเลยมารวมอีกได้คงให้ประหารชีวิตจำเลยสถานเดียว นอกจากนี้แก้คงให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค 1

4.1.8 กรณีศึกษาที่ 8 เลือด คราบเลือด (คำพิพากษาฎีกาที่ 7144/2545)

1) โจทก์

พนักงานอัยการจังหวัดกำแพงเพชร

2) จำเลย

นายเชิดชัย ชันทอง

3) วัตถุพยาน

เลือด คราบเลือด

4) การรับฟังพยานหลักฐาน

“โจทก์” ฎีกาว่าการที่จำเลยใช้หมอนขนาดใหญ่ปิดหน้าผู้ตายก็เป็นเพียงทำให้ผู้ตายขาดอากาศหายใจ ขาดสติแน่ิ่งไปเท่านั้น โดยผู้ตายยังไม่ถึงแก่ความตายทันทีเมื่อจำเลยข่มขืนกระทำชำเราผู้ตายแล้ว จำเลยจึงบีบคอซ้ำอีกจนผู้ตายถึงแก่ความตายจำเลยจึงมีความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราจนเป็นเหตุให้ผู้ตายถึงแก่ความตาย

“พยาน” ร้อยตำรวจ เอกสมนึก นวลคำ ที่ไปตรวจที่เกิดเหตุสอบถามนางคารา มารดาของผู้ตายได้ความว่าจำเลยได้มาขอบพอนางคารา นางคาราพาจำเลยมาที่บ้าน เมื่อจำเลยพบ ผู้ตาย จำเลยเคยชมผู้ตายว่าโตเป็นสาวและหน้าตาดี ร้อยตำรวจเอกสมนึก เกิดสงสัยจำเลยว่าจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับจึงไปพบจำเลยที่บ้านจำเลยซึ่งอยู่ห่างบ้านผู้ตายประมาณ 500 เมตร เพื่อสอบถามและ เมื่อนำไปสถานีตำรวจเพื่อสอบสวน

“พยาน” ร้อยตำรวจเอกสมนึก นวลคำ พนักงานสอบสวน ส่งคราบเลือดที่ติดอยู่ที่ กางเกงชั้นในของจำเลยซึ่งเจ้าพนักงานตำรวจยึดมาจากจำเลยที่จำเลยนุ่งอยู่ในวันถูกจับกุมส่งไป ตรวจพิสูจน์หารหัสพันธุกรรม (ดีเอ็นเอ) ก็ได้ความว่าได้รับรหัสพันธุกรรมตรงกับคราบเลือดของผู้ตาย

“พยาน” ร้อยตำรวจเอกสมนึก นวลคำ เบิกความว่าได้ยึดกางเกงชั้นในของจำเลยที่ เปื้อนเลือดไว้ ซึ่งบันทึกการจับกุมที่จำเลยลงชื่อไว้ก็ระบุว่าได้ยึดกางเกงชั้นในของจำเลยที่เปื้อน เลือดไว้เช่นกัน

“จำเลย” รับสารภาพว่าเป็นผู้ฆ่าและข่มขืนกระทำชำเราผู้ตายตามคำให้การของ จำเลยในชั้นสอบสวนเอกสารหมาย จ.16 คำให้การของจำเลยดังกล่าวก็ถือว่าเป็นพยานหลักฐานที่ใช้ ยันจำเลยเพื่อพิสูจน์การกระทำผิดของจำเลยในชั้นพิจารณาของศาล

“จำเลย” ให้การถึงรายละเอียดในการกระทำผิดของจำเลยเป็นการยากที่พนักงาน สอบสวนจะจัดทำขึ้นเองได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการที่จำเลยให้การถึงการแต่งตัวและจัดทำนอน ให้แก่ผู้ตายก่อนที่จำเลยจะหลบหนีออกจากบ้านผู้ตายว่าจำเลยได้จัดการนำกางเกงชั้นในและกางเกง ชั้นนอกของผู้ตายมาสวมไว้ตามเดิม พร้อมกับนำร่างผู้ตายนอนในสภาพปกติและใช้ผ้าห่มปิด ร่างกายผู้ตายในช่วงหน้าอกไปถึงปลายเท้า ซึ่งสภาพศพของผู้ตายที่จำเลยจัดไว้ดังกล่าวนี้ก็ปรากฏว่า ตรงกับคำให้การของนางคาราที่กลับมาบ้านเห็นศพของผู้ตายตามบันทึกคำให้การชั้นสอบสวน ที่ จำเลยยอมรับว่านางคาราได้ให้การไว้เช่นนั้นจริง

“จำเลย” ถูกอ้างเหตุที่มีคราบเลือดของผู้ตายติดอยู่ที่กางเกงชั้นในของจำเลยว่ามีเมื่อ เจ้าพนักงานตำรวจยึดกางเกงชั้นในของจำเลยไปนั้น ไม่มีคราบเลือดใดๆ เลย แต่เจ้าพนักงานตำรวจ

สร้างหลักฐานขึ้นมาโดยนำทางแกงชั้นในของจำเลยไปเช็ดเลือดของผู้ตายภายหลังแล้วส่งไปตรวจพิสูจน์

“จำเลย” ยังนำ พนักงานสอบสวน ไปชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพของจำเลย ให้พนักงานสอบสวนถ่ายรูปไว้อีกด้วย โดยจำเลยก็มีได้นำพยานหลักฐานเข้าสืบหากล้างพยานหลักฐานของ โจทก์ให้เห็นเป็นอย่างอื่น พฤติการณ์ตามพยานหลักฐานที่โจทก์นำสืบประกอบคำรับสารภาพของจำเลยดังกล่าวว่ามีน้ำหนักพอที่ทำให้ศาลเชื่อได้ว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริง

“ผู้ชำนาญการพิเศษ” พันตำรวจตรีหญิง ตรีณี ธีรวิทยาคม แห่งสถาบันนิติเวชวิทยา สำนักงานแพทย์ใหญ่ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ให้การยืนยันการตรวจพิสูจน์ว่าน่าเชื่อว่าคราบเลือดที่ติดอยู่กับทางแกงชั้นในของจำเลยเป็นของผู้ตาย ซึ่งรหัสพันธุกรรมหรือดีเอ็นเอเป็นลักษณะเฉพาะของกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกัน โดยเฉพาะเรื่องนี้เป็นรหัสพันธุกรรมของผู้ตาย แต่กลับมาปรากฏอยู่ที่ทางแกงชั้นในของจำเลย

“ผู้ชำนาญการพิเศษ” พันตำรวจเอก ณรงค์ศักดิ์ เสาวคนธ์ แห่งสถาบันนิติเวชวิทยา สำนักงานนายแพทย์ใหญ่สำนักงานตำรวจแห่งชาติ จะระบุเหตุการณ์ตายของผู้ตายว่าขาดอากาศหายใจจากถูกกดรัดทางเดินหายใจตามเอกสารหมาย ข.24 ก็ตามแต่ก็เป็นเพียงข้อสันนิษฐานถึงการตายของผู้ตายเท่านั้น โดยมิได้แสดงให้เห็นว่าผู้ตายถึงแก่ความตายก่อนหรือขณะหรือภายหลังที่จำเลยได้ข่มขืนกระทำชำเราผู้ตายแล้วซึ่ง โจทก์มิได้มีพยานอื่นใดมาสืบให้เห็นแน่ชัดว่าจำเลยข่มขืนกระทำชำเราผู้ตายแล้วจึงบีบคอผู้ตายซ้ำอีกจนผู้ตายถึงแก่ความตายดังเช่นที่โจทก์ฎีกา

“พยาน” นายศรีเมฆ สุดไทย พยาน โจทก์ ซึ่งเป็นญาติกับจำเลยที่ไปบ้านผู้ตาย หลังจากได้รับแจ้งเหตุของผู้ตายในคืนนั้นก็บอกความว่าเจ้าพนักงานตำรวจจับกุมจำเลยเวลาประมาณ 9 นาฬิกา ต่อมาทราบว่าจำเลยรับสารภาพว่าเป็นผู้ข่มขืนฆ่าผู้ตาย โดยเจ้าพนักงานตำรวจพบคราบเลือดติดอยู่ที่ทางแกงด้วยเช่นนี้จึงเป็นพฤติการณ์ที่ทำให้เห็นได้ว่า เจ้าพนักงานตำรวจยึดทางแกงชั้นในของจำเลยส่งไปตรวจพิสูจน์ก็เนื่องจากเห็นมีคราบเลือดติดอยู่ตั้งแต่ตรวจพบครั้งแรกเมื่อจับกุมจำเลยแล้ว มิใช่เป็นการสร้างหลักฐานโดยการเอาทางแกงชั้นในของจำเลยไปเช็ดเลือดของผู้ตายเพื่อปรักปรำจำเลยดังเช่นที่จำเลยอ้างในฎีกาของจำเลย

5) ผลคำพิพากษา

ลดโทษให้กึ่งหนึ่ง คงจำคุกตลอดชีวิต นอกจากนี้แก้ไขเป็นไปตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค 6

6) หมายเหตุ

ฎีกาของโจทก์ฟังไม่ขึ้น เพราะทราบภายหลังจากการข่มขืนกระทำชำเราผู้ตายเสร็จว่าผู้ตายตายแล้ว ก็หาทำให้จำเลยมีความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราผู้ตายไม่ เพราะผู้ตายได้ถึงแก่ความตายไปก่อนไม่มีสภาพเป็นบุคคล

4.1.9 กรณีศึกษาที่ 9 ครอบงำ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3353/2534)

1) โจทก์

พนักงานอัยการจังหวัดชุมพร

2) จำเลย

นายพิชิตหรือไข่แดง จันทร์กล้าหรือจันทร์กล้า

3) วัตถุประสงค์

ครอบงำ

4) การรับฟังพยานหลักฐาน

“โจทก์” มีว่าจำเลยกระทำผิดตามฟ้องหรือไม่ คดีนี้โจทก์ไม่มีประจักษ์พยานรู้เห็น ในขณะที่เกิดเหตุมีแต่พยานแวดล้อม กรณีใกล้ชิดกับเวลาเกิดเหตุคือนางนางเยาว์ ชุ่มชื่นจิตร และนางยุพิน ชุ่มชื่นจิตร โดยนางนางเยาว์ เบิกความว่า ขณะเกิดเหตุอยู่ที่บ้านนางเล็กคุยกับนางเล็กห่างจากบ้านนายเสรี ชิวพันกุล ประมาณ 50 เมตรต่อมาได้ยินเสียงดังโครมมาจากบ้านนายเสรี จำเลยถือมีดปลายแหลมมีคราบเลือดติดอยู่วิ่งผ่านบ้านนางเล็กเข้าไปในสวน

“พยาน” นางยุพิน เบิกความว่า ก่อนเกิดเหตุ 1 วัน ผู้ตายเรียก นางแจ้ว ภรรยา นายเสรี มาสอบถามเรื่องที่ นางแจ้ว พูดนิทา นางสาวบุพเยาว์ บุตรผู้ตาย ด้วยถ้อยคำหยาบคาย วันเกิดเหตุ เวลาประมาณ 8 นาฬิกา ผู้ตายเห็น นายเสรี เดินเข้าบ้านจึงบอกแก่ นางยุพิน ว่าจะไปสอบถามให้รู้เรื่อง

ต่อมา นางยุพิน ได้ยินเสียง นางนงเยาว์ร้อง ตะโกนว่าจำเลยแทงผู้ตายแล้วเห็นจำเลยถือมีดปลายแหลมวิ่งออกมาจากบ้านเกิดเหตุหลบหนีไป

“พยาน” นางยุพิน พยาน โจทก์ ยังเบิกความตอบทนายของจำเลยถามค้านว่า ตอนเช้าวันเกิดเหตุผู้ตายออกจากบ้านถือเหล็กแป็บไปด้วยก่อนออกไป ผู้ตายไปชนพินที่หน้าบ้านและดื่มสุราตรงที่ชนพิน อันเป็นการเจือสมคำพยานจำเลยให้มีน้ำหนักยิ่งขึ้น นางยุพิน เป็นภรรยาผู้ตายไม่ปรากฏว่ามีความสนิทสนมกับจำเลยเป็นพิเศษแต่อย่างใด จึงไม่มีเหตุที่จะเบิกความเข้าข้างจำเลยเชื่อว่าเบิกความไปตามความจริงที่รู้เห็นศาลฎีกาเห็นว่า ตามพฤติการณ์แห่งคดีมีเหตุผลรับฟังได้ว่าผู้ตายเป็นฝ่ายก่อเหตุขึ้นโดยใช้เหล็กแป็บตีทำร้ายจำเลยก่อนและจะตีซ้ำอีกได้ความจาก นางยุพิน ว่าเหล็กแป็บดังกล่าวมีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 1 นิ้ว ยาวประมาณ 1 ฟุตครึ่ง สามารถใช้เป็นอาวุธทำร้ายร่างกายถึงแก่ชีวิตได้

“จำเลย” มีนายเสรี ชิวพันกุล และนางแจ้ว ชิวพันกุล เป็นพยานเบิกความสนับสนุนโดยปฏิเสธต่อผู้ว่าไม่ได้มีเจตนาฆ่าผู้ตาย ขณะเกิดเหตุจำเลยนั่งคุยกับนายเสรีที่บ้านผู้ตายมีอาการเมาสุราถือเหล็กแป็บจะเข้าไปตีนายเสรี นายเสรีเข้าบ้านปิดประตูลงกลอน ผู้ตายจึงหันไปหาจำเลยใช้เหล็กแป็บตีจำเลยที่หัวไหล่ขวา จำเลยร้องห้ามและถอยหนี แต่ผู้ตายยังตามเข้าไปตีซ้ำจำเลยหลบทันเมื่อผู้ตายจะตีจำเลยครั้งที่สามจำเลยได้ใช้มีดปลายแหลมที่ใส่ปาดตาลจากเอวเสือกแทงไปครั้งเดียวเพื่อป้องกันตัว พยานจำเลยดังกล่าวเป็นผู้รู้เห็นเหตุการณ์ใกล้ชิดและไม่เคยมีสาเหตุโกรธเคืองกับฝ่ายผู้ตายมาก่อนไม่มีเหตุระแวงว่าจะเบิกความช่วยเหลือจำเลยคำเบิกความของพยานจึงมีน้ำหนักรับฟังได้

5) ผลคำพิพากษา

ตามศาลอุทธรณ์

4.1.10 กรณีศึกษาที่ 10 เลือด (คำพิพากษาศฎีกาที่ 1499/2535)

1) โจทก์

พนักงานอัยการจังหวัดนครราชสีมา

2) จำเลย

นายประเทือง โอนสันเทียะ

3) วัตถุประสงค์

เลือด

4) การรับฟังพยานหลักฐาน

“พนักงานสอบสวน” ส่งขวาน เส้นผมซึ่งติดอยู่ที่ขวาน เลือดกางเกงและรองเท้าเปื้อนโลหิต ของจำเลยไปตรวจพิสูจน์ที่กองพิสูจน์หลักฐาน กรมตำรวจ ผลการตรวจพิสูจน์ปรากฏว่าคราบโลหิตที่ขวานและที่เลือดกางเกงกับรองเท้าของจำเลยเป็นคราบโลหิตมนุษย์หมู่เดียวกัน เส้นผมที่ติดอยู่ที่ขวานทั้งสองเล่มก็มีลักษณะคล้ายคลึงกับเส้นผมของผู้ตายชั้นจับกุมและสอบสวนจำเลยให้การรับสารภาพ

“จำเลย” ทำผิดในเวลากลางวันมีประจักษ์พยานที่รู้เห็นเหตุการณ์ถึงสองคนหลังเกิดเหตุราว 1 ชั่วโมง เจ้าพนักงานตำรวจ ก็จับกุมจำเลยได้ในลักษณะที่เสื้อผ้าของจำเลยยังเปรอะเปื้อนโลหิตของผู้ตายนอกจากนี้ยังมีวัตถุประสงค์คือขวานเปื้อนโลหิตที่มีเส้นผมติดอยู่ที่ 2 เล่ม ในที่เกิดเหตุซึ่งสามารถตรวจพิสูจน์ได้ว่า คราบโลหิตทั้งหมดเป็นโลหิตมนุษย์หมู่เดียวกัน เส้นผมของกลางก็มีลักษณะคล้ายคลึงกับเส้นผมของผู้ตาย พยานหลักฐานดังกล่าวข้างต้นพอรับฟังได้ว่าจำเลยเป็นผู้กระทำผิด ดังนั้นแม้จำเลยจะให้การรับว่าทำร้ายผู้ตายจริง คำรับของจำเลยก็ไม่เป็นประโยชน์แก่ศาลในการพิจารณาที่จำเลยถือว่าจำเลยกระทำความผิดเพราะความมีเมตตาสุราและบันดาลโทสะ นั้น

5) ผลคำพิพากษา

ประหารชีวิตจำเลย ริบชวานของกลาง คืบเงิน 67.25 บาท แก่เจ้าของและให้จำเลยคืนหรือใช้ราคาสุรา 1 ขวด ราคา 40 บาท ที่ยังไม่คืนแก่ผู้เสียหาย

4.1.11 กรณีศึกษาที่ 11 เส้นผมและเส้นขนอวัยวะเพศ (คำพิพากษาฎีกาที่ 4437/2531)

1) โจทก์

พนักงานอัยการจังหวัดเชียงราย

2) จำเลย

นายบุญช่วย สาแก้ว

3) วัตถุประสงค์

เส้นผมและเส้นขนอวัยวะเพศ

4) การรับฟังพยานหลักฐาน

“โจทก์” จะไม่มีประจักษ์พยานเพราะผู้เสียหายถึงแก่ความตายหลังจากถูกนำส่งโรงพยาบาลเพียงเล็กน้อยก็ตาม

“พยาน” ร้อยตำรวจเอก เจริมศักดิ์ ไชยพลี และร้อยตำรวจตรี สุขุม ทับทิมดี ว่า บริเวณที่เกิดเหตุมีร่องรอยการต่อสู้ชัดเจนดังปรากฏตามภาพถ่ายหมายเลข จ.7 กับมีรอยเท้าของผู้ตายกับของคนร้ายและในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุครั้งที่สองเมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2529 ได้พบเส้นผมประมาณ 20-30 เส้น และขนจากอวัยวะเพศ 1 เส้น ตกอยู่ที่กองเลือด จึงได้รวบรวมเก็บไว้เป็นของกลางเพื่อทำการตรวจพิสูจน์โดยพนักงานสอบสวนได้จัดนำเอาตัวอย่างเส้นผมและขนจากอวัยวะเพศของคนงานของสถานีทดลองข้าวซึ่งอยู่ใกล้ที่เกิดเหตุรวม 8 คน พร้อมกับตัวอย่างเส้นผมและขนจากอวัยวะเพศของจำเลยไปตรวจพิสูจน์เปรียบเทียบกับเส้นผมและขนจากอวัยวะเพศของกลางซึ่งพบในที่เกิดเหตุ

“ผู้ชำนาญการพิเศษ” ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นายแพทย์ สุนทร คำชนนันทน์ ผลการตรวจพิสูจน์ปรากฏจากคำเบิกความของผู้ช่วยศาสตราจารย์ นายแพทย์ สุนทร หัวหน้าภาควิชานิติเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ว่าสำหรับผลของการตรวจพิสูจน์เส้นผมของกลางจากลักษณะภายนอกและผลการตรวจน้ำเหลืองทางวิทยาแยกได้เป็น 3 กลุ่ม คือกลุ่มหนึ่งเหมือนกับเส้นผมของจำเลย อีกกลุ่มหนึ่งเหมือนกับเส้นผมของ นายพงษ์พันธ์ ซึ่งทำงานที่สถานีทดลองข้าวร่วมกับจำเลย กลุ่มที่สามเหมือนกับผมของผู้ตายแต่สำหรับขนจากอวัยวะเพศนั้น ลักษณะภายนอกและผลการตรวจน้ำเหลืองทางวิทยาเปรียบเทียบกับขนจากอวัยวะเพศของจำเลยแล้วเหมือนกันสรุปได้ว่าขนจากอวัยวะเพศที่พบตกอยู่ที่กองเลือดในที่เกิดเหตุเป็นของจำเลย ดังปรากฏตามเอกสารหมายเลข ป.จ.4 และ ป.จ.5 ผลของการตรวจพิสูจน์ดังกล่าวนี้ปรากฏจากคำให้การชั้นสอบสวนซึ่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นายแพทย์ สุนทร เบิกความรับรองตามเอกสารหมายเลข ป.จ.6 ว่า สามารถยืนยันได้เกือบร้อยเปอร์เซ็นต์ เว้นแต่ในกรณีพี่น้องฝาแฝดเท่านั้น นอกจากเส้นผมขนจากอวัยวะเพศของจำเลยจะตก

อยู่ที่กองเลือดในที่เกิดเหตุแล้ว จากการตรวจร่างกายซึ่งพบร่องรอยบาดแผลขีดข่วนที่ร่างกายของจำเลยอีกหลายแห่ง

“จำเลย” ฎีกาเป็นทำนองว่า เส้นผมและขนจากอวัยวะเพศซึ่งพบอยู่ที่กองเลือดบริเวณที่เกิดเหตุมิใช่ของจำเลยและเจ้าหน้าที่ตำรวจเอาเส้นผมและขนจากอวัยวะเพศของจำเลยไป 2 ครั้งนั้นเห็นว่า ถ้าหากเป็นอย่างที่จำเลยฎีกา ใครเล่าที่เป็นผู้เอาเส้นผมและขนจากอวัยวะเพศของจำเลยไปไว้ยังกองเลือดในที่เกิดเหตุเพราะการตรวจพบเส้นผมและขนจากอวัยวะเพศในที่เกิดเหตุ นั้นพบเมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2529 แต่เจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมจำเลยเมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2529 และจากคำเบิกความของจำเลยเองก็มีได้อ้างว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจเอาเส้นผมและขนจากอวัยวะเพศของจำเลยไป 2 ครั้งอย่างที่จำเลยอ้างในฎีกา ดังนั้นข้ออ้างในฎีกาจึงรับฟังไม่ได้

“พยาน” นายบุญดุษฎี วรินทร์รักษ์ ผู้บังคับบัญชาของจำเลย ซึ่งมาเบิกความเป็นพยานของจำเลยว่าเห็นจำเลยในวันเกิดเหตุครั้งสุดท้ายเมื่อเวลาประมาณ 15.30 นาฬิกา อันเป็นเวลาราชการ หลังจากนั้นนายบุญดุษฎีก็ไม่เห็นจำเลยอีก

“พยาน” นางเกตุ มารดาผู้ตาย ให้การว่าผู้ตายมาถึงที่นาที่บิดามารดาผู้ตายทำสวนเมื่อเวลาประมาณ 16 นาฬิกา ผู้ตายเก็บผักบุงอยู่ประมาณครึ่งชั่วโมงจึงขี่รถจักรยานกลับดังนั้น เวลาเกิดเหตุจึงเป็นเวลาหลังจาก 17 นาฬิกา คำเบิกความของ นายบุญดุษฎี จึงไม่เป็นประโยชน์แก่จำเลยแต่ประการใด

“พยาน” นายจรูญ ศรีตะวัน ซึ่งเบิกความเป็นพยานจำเลยว่าไปสูบน้ำที่บ้านจำเลยไปใส่แทงก์น้ำตั้งแต่ 15 นาฬิกาแต่เหตุโศกจึงกลับไปจากบ้านจำเลยเมื่อเวลา 17 นาฬิกา จึงไม่น่าเชื่อว่าการสูบน้ำเพื่อเอาไปใส่แทงก์น้ำของโรงเรียนจะต้องใช้เวลาถึง 2 ชั่วโมง พยานฐานที่อยู่ของจำเลยจึงรับฟังไม่ได้

5) ผลคำพิพากษา

ตามคำพิพากษาของศาลชั้นต้นคือ ประหารชีวิต

6) หมายเหตุ

ข้อเท็จจริงที่ปรากฏจากพยานวัตถุซึ่งพบในที่เกิดเหตุฟังได้ว่าจำเลยเป็นผู้กระทำผิด

4.1.12 กรณีศึกษาที่ 12 เส้นผมและเส้นขนอวัยวะเพศ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3511/2552)

1) โจทก์

พนักงานอัยการจังหวัดราชบุรี

2) จำเลย

นายกฤษฎ์ อุทัยรัตน์ กับพวก

3) วัตถุประสงค์

เส้นผมและเส้นขนอวัยวะเพศ

4) การรับฟังพยานหลักฐาน

“โจทก์” ไม่สามารถนำผู้เสียหายที่ 1 มาเบิกความเป็นพยานเนื่องจากผู้เสียหายที่ 1 ย้ายที่อยู่หาตัวไม่พบแต่โจทก์มีคำให้การของผู้เสียหายที่ 1 ในชั้นสอบสวนซึ่งยืนยันว่าผู้เสียหายที่ 1 ถูกจำเลยทั้งสองกับพวกข่มขืนกระทำชำเราในบ้านเกิดเหตุ โดยมี พันตำรวจโท ไพพรรณ พนักงานสอบสวนมาเบิกความรับรองข้อเท็จจริงดังกล่าว คำให้การของผู้เสียหายที่ 1 ในชั้นสอบสวนแม้เป็นพยานบอกเล่าแต่ผู้เสียหายที่ 1 ได้ให้การต่อพนักงานสอบสวน นักจิตวิทยาและพนักงานอัยการโดยมีการบันทึกภาพและเสียงไว้ด้วยตามแถบวิดีโอที่ส่งวัตถุประสงค์พยานหมาย ว.จ.1 อันเป็นการปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 133 ทวิ ซึ่งศาลย่อมรับฟังสื่อภาพและเสียงคำให้การของผู้เสียหายที่ 1 ได้เสมือนหนึ่งเป็นคำเบิกความของผู้เสียหายที่ 1 ในชั้นพิจารณาของศาลประกอบพยานหลักฐานอื่นของโจทก์ได้

“รายงานการตรวจพิสูจน์เอกสาร” หมายเลข ป.จ.2 การตรวจพิสูจน์วัตถุประสงค์พยานดังกล่าว ได้กระทำตามหลักวิชานิติวิทยาศาสตร์โดยผู้มีความรู้เชี่ยวชาญ จึงมีน้ำหนักน่าเชื่อถือห้องเกิดเหตุมิได้เป็นห้องพักอยู่อาศัยของจำเลยทั้งสอง การที่มีเส้นผมและเส้นขนบริเวณอวัยวะเพศของจำเลยทั้งสองอยู่ในห้องเกิดเหตุย่อมบ่งชี้ให้เห็นว่าจำเลยทั้งสองมีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดคดีนี้ อันเป็นการสนับสนุนคำให้การของผู้เสียหายที่ 1 ในชั้นสอบสวนให้มีความหนักแน่นในการรับฟัง

5) ผลคำพิพากษา

จำเลยที่ 1 กระทำความผิดตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค 7 จำเลยที่ 2 มีความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราหญิงซึ่งมิใช่ภริยาของตนตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น

6) หมายเหตุ

จำเลยที่ 1 กระทำความผิดตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค 7 จำเลยที่ 2 มีความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราหญิงซึ่งมิใช่ภริยาของตนตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น ฎีกาของโจทก์ฟังขึ้น ส่วนฎีกาของจำเลยที่ 1 ฟังไม่ขึ้น

4.1.13 กรณีศึกษาที่ 13 เส้นขนอวัยวะเพศ (คำพิพากษาฎีกาที่ 4589/2539)

1) โจทก์

พนักงานอัยการจังหวัดสุพรรณบุรี

2) จำเลย

นายสัญญา แก้วตาสาม

3) วัตถุประสงค์

เส้นขนอวัยวะเพศ

4) การรับฟังพยานหลักฐาน

พยานแวดล้อมของโจทก์เพียงพอฟังลงโทษจำเลยหรือไม่ ศาลฎีกาเชื่อว่าเป็นกึ่งเกิดเหตุจำเลยเข้าไปในห้องนอนของผู้ตาย เพื่อประสงค์จะร่วมประเวณีกับผู้ตายจึงมีเส้นขนอวัยวะเพศของจำเลยหลุดหล่นตกอยู่ในห้องเกิดเหตุ เมื่อผู้ตายไม่ยินยอมย่อมจะหยิกข่วนต่อสู้ ป้องกันตน จำเลยจึงมีบาดแผลรอยถูกเล็บมือขวาน 2 แห่ง ที่ปลายแขนซ้ายด้านนอกและด้านหน้า เมื่อผู้ตายต่อสู้ขัดขืนจำเลยจึงใช้ของแข็งไม่มีคมตีทำร้ายผู้ตายโดยแรงบริเวณศีรษะและใบหน้าทำให้ผู้ตายถึงแก่ความตายโดยเฉียบพลัน ผลของการตีดังกล่าวทำให้โลหิตออกจากแผลผู้ตายกระจายกระเซ็นไปติดทั่วบริเวณหัวเตียงนอนหมอนและผ้าปูที่นอน รวมทั้งติดเป็นคราบที่สายหนังนาฬิกาของจำเลยด้วย พยานแวดล้อมของโจทก์ดังกล่าวสอดคล้องเชื่อมโยงกัน โดยตลอดจึงเพียงพอฟังลงโทษจำเลยได้

5) ผลคำพิพากษา

ตามคำพิพากษาศาลชั้นต้นคือ จำคุกตลอดชีวิต

4.1.14 กรณีศึกษาที่ 14 เส้นขนอวัยวะเพศ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3186/2543)

1) โจทก์

พนักงานอัยการสำนักอัยการสูงสุด

2) จำเลย

นายไพฑูรย์ โตตลอด

3) วัตถุประสงค์

เส้นขนอวัยวะเพศ

4) การรับฟังพยานหลักฐาน

“โจทก์” มีผู้เสียหายที่ 1 เป็นประจักษ์พยานเบิกความว่าจำเลยเป็นคนร้ายเห็นว่าเหตุเกิดในเวลากลางคืน แม้ ร้อยตำรวจโท ปราบพาล จะเบิกความว่าบริเวณที่เกิดเหตุมีแสงสว่างอยู่บ้าง แต่ผู้เสียหายที่ 2 เบิกความว่าได้เข้าไปดูบริเวณที่เกิดเหตุด้วยแต่ไม่พบอะไรเพราะมืด การที่ ร้อยตำรวจโท ปราบพาล ไปตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุในคืนเกิดเหตุและพบเสื้อผ้า กางเกงในเด็กและกระโปรงเด็กของกลางก็น่าเชื่อว่าใช้แสงสว่างจากไฟฉายแสดงว่าบริเวณที่เกิดเหตุมีแสงสว่างไม่มาก ที่ผู้เสียหายที่ 1 เบิกความว่าจำเลยเอาไฟแช็กมาจุดที่ปากนั้น แม้จะมีแสงสว่างเพิ่มขึ้นก็ตามแต่ในพฤติการณ์ที่ผู้เสียหายที่ 1 กำลังถูกประทุษร้ายเช่นนั้น ผู้เสียหายที่ 1 ซึ่งเป็นเด็กย่อมต้องตกใจกลัวยากแก่การที่จะจำหน้าคนร้ายได้แม่นยำ ดังที่ได้ความจากคำเบิกความของผู้เสียหายที่ 2 ว่าจำเลยเป็นเพื่อนบ้านกับคนรู้จักกันมาประมาณ 10 ปีแล้ว แสดงว่าผู้เสียหายที่ 1 ต้องเคยเห็นหน้าจำเลยมาก่อน เพราะอยู่บ้านใกล้เคียงกัน แต่ผู้เสียหายที่ 1 กลับมิได้บอกผู้เสียหายที่ 2 หรือผู้ใดเลยว่าเคยเห็นหน้าคนร้ายมาก่อน หรือคนร้ายเป็นคนที่อยู่บ้านใกล้เคียงกัน ถึงกับต้องมีการขกร่างภาพของคนร้ายตามคำบอกเล่าของผู้เสียหายที่ 1 ซึ่งภาพของคนร้ายก็มิได้คล้ายคลึงกับภาพของจำเลยตามภาพถ่ายดังที่ศาลอุทธรณ์วินิจฉัย คงเหมือนกันเพียงเป็นคนที่ไว้หนวดและเคราเท่านั้น

“พยาน” ร้อยตำรวจเอกเกษม เพ็ชรนิรมิต เจ้าพนักงานตำรวจผู้จับกุมจำเลยเบิกความว่าพยานได้นำคนที่หน้าตาคล้ายภาพที่ขกร่างขึ้นไปให้ผู้เสียหายที่ 1 ชี้ตัว แต่ผู้เสียหายที่ 1 ไม่ชี้ จนนำจำเลยไปให้ผู้เสียหายที่ 1 ชี้ตัว ดังนี้แสดงว่ามีคนที่มีใบหน้าคล้ายภาพที่ขกร่างขึ้นหลายคนและก็ไม่ปรากฏว่าคนที่ ร้อยตำรวจเอก เกษม นำไปให้ผู้เสียหายที่ 1 ชี้ตัวนั้นไว้หนวดและเคราทุกคน

หรือไม่ เนื่องจากผู้เสียหายที่ 1 ยืนยันตลอดมาว่าคนร้ายไว้หนวด การที่ผู้เสียหายที่ 1 ซึ่งตัวจำเลยได้ ถูกต้องในชั้นสอบสวนจึงไม่มีน้ำหนัก เพราะในภาพถ่ายดังกล่าวมีจำเลยคนเดียวที่มีหนวดและเครา ทั้งไม่มีลักษณะคล้ายคลึงกับคนอื่นในภาพนั้นเลย นำสงสัยว่าที่ผู้เสียหายที่ 1 อ้างว่าจำเลยได้นั้นจะ จำได้จริงหรือไม่ หรือจำได้เพียงการไว้หนวดและเคราเท่านั้น เมื่อพิจารณาประกอบกับการที่ ผู้เสียหายที่ 1 เปิดความต่อศาลชั้นต้นด้วยการพยกหน้าและสายหน้าเป็นส่วนใหญ่เนื่องจากการใช้ คำถามนำของโจทก์เกือบทั้งหมดด้วยแล้วทำให้เห็นว่าคำเบิกความของผู้เสียหายที่ 1 ไม่มีน้ำหนักใน การรับฟัง

5) ผลคำพิพากษา

ยกฟ้อง

6) หมายเหตุ

ข้อที่มีการตรวจพบคราบอสุจิที่อวัยวะเพศของผู้เสียหายที่ 1 และที่เสื้อของกลางก็ ไม่ได้มีการตรวจทางวิทยาศาสตร์ว่าคราบอสุจิดังกล่าวเป็นของจำเลยจริงหรือไม่ สำหรับคนที่พบที่ เสื้อของกลางนั้นไม่ปรากฏว่าพบที่เส้นและนำขนที่ตัวจำเลยไปตรวจพิสูจน์อีกก็เส้น การส่งเส้นขน ไปตรวจพิสูจน์เป็น 2 ชุดโดยไม่ปรากฏจำนวนจึงน่าสงสัยว่าอาจเป็นการเอาเส้นขนที่ตัวจำเลยรวม ไปกับเส้นขนที่พบที่เสื้อของกลางก็ได้

พยานหลักฐานของโจทก์ดังกล่าวยังไม่พยานน้ำหนักมั่นคงเพียงพอให้รับฟังได้ว่าจำเลย เป็นคนร้ายรายนี้ที่ศาลอุทธรณ์พิพากษาลงโทษจำเลยมานั้น ศาลฎีกาไม่เห็นพ้องด้วยฎีกาของจำเลย ฟังขึ้น

4.1.15 กรณีศึกษาที่ 15 เส้นขนอวัยวะเพศ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5497/2552)

1) โจทก์

พนักงานอัยการจังหวัดตรัง

2) จำเลย

นายธีระ บัวศรี

3) วัตถุประสงค์

เส้นขนอวัยวะเพศ

4) การรับฟังพยานหลักฐาน

“โจทก์” มีพยานแวดล้อมกรณีที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น คือนางสาวสาตินี น้องผู้ตาย และนายถวิลเป็นพยาน โดยนางสาวสาตินีเบิกความว่าก่อนเกิดเหตุพยานเห็นผู้ตายขึ้นรถยนต์ซึ่งพยานจำได้ว่าเป็นรถยนต์ของจำเลย นายถวิลเบิกความว่าพยานเห็นรถยนต์ซึ่งเป็นของจำเลยจอดอยู่ริมถนนสายเลี่ยงเมืองตรัง-ห้วยยอดใกล้กับบริเวณที่พบศพผู้ตาย

“รายงานการตรวจพิสูจน์” ระบุว่าตรวจพบคราบอสุจิติดอยู่ที่กางเกงชั้นในของผู้ตายสวมใส่ในวันเกิดเหตุมีสารดีเอ็นเอของจำเลย นอกจากนี้เส้นขนบริเวณอวัยวะเพศมนุษย์ซึ่งเก็บจากช่องคลอดผู้ตาย และเส้นขนบริเวณอวัยวะเพศมนุษย์ซึ่งเก็บจากศพผู้ตายมีสารดีเอ็นเอของจำเลยทั้งสิ้น นับว่าเป็นพยานหลักฐานที่สำคัญดังนี้ พยานหลักฐานเท่าที่โจทก์นำเสนอรับฟังลงโทษจำเลยได้โดยไม่ต้องอาศัยคำรับสารภาพของจำเลย การที่จำเลยให้การรับสารภาพยอมเป็นเพราะจำนนต่อพยานหลักฐานของโจทก์ดังกล่าวจึงไม่มีเหตุบรรเทาโทษ

“จำเลย” ฎีกาว่าจำเลยยินยอมให้เจ้าพนักงานตำรวจจับกุมโดยดีถือว่าเป็นการลู่แก่โทษ มีเหตุลดโทษให้จำเลยได้นั้น เห็นว่า การลู่แก่โทษต่อเจ้าพนักงานอันเป็นเหตุบรรเทาโทษนั้น หมายถึงหลังเกิดเหตุจำเลยต้องเข้ามาขอตัวต่อเจ้าพนักงานตำรวจและรับสารภาพความผิด

“พยาน” ร้อยตำรวจเอกบุญชายพนักงานสอบสวนว่าหลังเกิดเหตุจำเลยหลบหนีไปจึงไปขอออกหมายจับจำเลยต่อศาลชั้นต้น ต่อมาวันที่ 3 มีนาคม 2548 เจ้าพนักงานตำรวจจับกุมจำเลยได้ขณะจำเลยนั่งรถผ่านด่านตรวจของเจ้าพนักงานตำรวจสถานีตำรวจภูธรกิ่งอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ การที่จำเลยยอมให้เจ้าพนักงานตำรวจจับกุมโดยดีเป็นเพราะมีหมายจับมากกว่า ดังนั้น ฎีกาของจำเลยฟังไม่ขึ้น

5) ผลคำพิพากษา

ประหารชีวิตจำเลยสถานเดียว นอกจากนี้ที่แก้ให้ขึ้นไปตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น

4.1.16 กรณีศึกษาที่ 16 เส้นผม คราบเลือดและรอยนิ้วมือ (คำพิพากษาฎีกาที่ 1794/2542)

1) โจทก์

พนักงานอัยการจังหวัดศรีสะเกษ

2) จำเลย

นายขงยุทธ วงศ์มื่น

3) วัตถุประสงค์

เส้นผม คราบเลือด และรอยนิ้วมือ

4) การรับฟังพยานหลักฐาน

“โจทก์” มีพยานแวดล้อมกรณีมาสืบอย่างมั่นคงปราศจากสงสัยว่า ขณะเกิดเหตุ จำเลยอยู่ในที่เกิดเหตุ

“จำเลย” รับสารภาพดังกล่าวมาข้างต้นเกิดจากจำนนต่อพยานหลักฐานไม่เป็นประโยชน์แก่การพิจารณาแต่อย่างใด ไม่มีเหตุบรรเทาโทษ

“ผลการตรวจพิสูจน์” พบรอยนิ้วมือของจำเลยที่ขาเก้าอี้ที่ใช้เป็นอาวุธตีทำร้ายผู้ตาย กับพบเส้นผมของจำเลยติดอยู่ที่คราบโลหิตตรงขาของผู้ตายทั้งสองข้างนอกจากนี้ยังตรวจพบรอยขีดข่วนและรอยถลอกใหม่ที่บริเวณแขนและนิ้วมือทั้งสองข้างของจำเลย

5) ผลคำพิพากษา

ประหารชีวิต

4.1.17 กรณีศึกษาที่ 17 เยื่อพรหมจารี (คำพิพากษาฎีกาที่ 635/2543)

1) โจทก์

พนักงานอัยการจังหวัดชัยภูมิ

2) จำเลย

นายสมทอง ธรรมประโชติ

3) วัตถุประสงค์

เยื่อพรหมจารี

4) การรับฟังพยานหลักฐาน

“โจทก์” มีผู้เสียหายเป็นประจักษ์พยานเบิกความว่า จำเลยพาผู้เสียหายนั่งซ้อนท้ายรถจักรยานยนต์ไปตามถนนลูกรังเมื่อมาถึงทางแยกก็เลี้ยวขวาเข้าไปบริเวณป่า จำเลยจอดรถจักรยานยนต์แล้วให้ผู้เสียหายลงจากรถจักรยานยนต์ จำเลยเข้ามากอดและกดผู้เสียหายให้ล้มลงพยายามจะดึงกางเกงวอร์มออก ผู้เสียหายดิ้นรนดึงกางเกงขึ้นแล้ววิ่งหนี จำเลยตามไปถือคอคอดากลับมาที่เดิมและพุดูไม่ให้เห็นร้อง หากร้องจะฆ่าจำเลยกดผู้เสียหายให้นอนหงายและกระทำการต่าง ๆ นานา จนกระทั่งกระทำชำเราผู้เสียหายจนสำเร็จ หลังจากนั้นจำเลยพาผู้เสียหายมาส่งที่บ้าน นางอุทร เวลา 3 นาฬิกา เมื่อผู้เสียหายมาถึงบ้านพบ นางอุทร จึงร้องไห้และบอกแก่ นางอุทร ว่าถูกจำเลยกระทำชำเรา

“พยาน” เด็กหญิงอ้อยซึ่งเป็นพยานเบิกความว่าครั้งแรกจำเลยพาพยานกับผู้เสียหายนั่งซ้อนท้ายรถจักรยานยนต์จะกลับบ้านระหว่างทางจำเลยบอกแก่พยานว่าขางรถจักรยานยนต์เบน จำเลยจึงพาพยานย้อนกลับไปที่บ้าน โป่งโกบ้านเจ้าของงานแล้วจำเลยขับรถจักรยานยนต์พาผู้เสียหายนั่งซ้อนท้ายไป

“พยาน” นางอุทร เบิกความว่า พยานทราบว่าจำเลยพาผู้เสียหายมาส่งที่บ้านแต่ผู้เสียหายยังไม่กลับมา พยานจึงปลุกเพื่อนบ้านลุกขึ้นเพื่อตามหา จนกระทั่งเวลา 3 นาฬิกา จำเลยและผู้เสียหายจึงกลับมา พยานเห็นผู้เสียหายตัวเย็นและมีอาการตัวสั่น จึงถามจำเลยว่าทำอะไรหรือเปล่า

ผู้เสียหายร้องไห้และบอกแก่พยานว่าได้เสียบกับจำเลยหลังจากนั้นพี่ของพยานพาผู้เสียหายไปตรวจที่โรงพยาบาล

“ผู้ชำนาญการพิเศษ” แพทย์หญิงวาวเดือน พยานเบิกความว่า พยานได้ตรวจร่างกายผู้เสียหายพบว่าเยื่อพรหมจารีฉีกขาด มีเลือดซึมผนังช่องคลอด ปากมดลูกบวมแดง มีความเห็นว่าผู้เสียหายผ่านการร่วมประเวณีมาแต่ไม่พบการหลั่งน้ำอสุจิ แม้แต่ความเห็นของ แพทย์หญิงวาวเดือน ผู้ตรวจร่างกายผู้เสียหายในวันนั้น ก็มีความเห็นว่าผู้เสียหายผ่านการร่วมประเวณีมาจึงเป็นข้อสนับสนุนคำเบิกความของผู้เสียหายว่าเป็นจริง ที่จำเลยฎีกาว่าผู้เสียหายเบิกความว่าถูกจำเลยกระทำชำเราเป็นเวลา 1 นาที นั้น ขัดต่อหลักแห่งความเป็นจริงเห็นว่าจำเลยมิได้กระทำชำเราผู้เสียหายทันทีแต่ได้เข้ามาถอดปล้ำและบังคับให้นอนหงายและกระทำการต่างๆ แล้วจึงกระทำชำเราในที่สุดเมื่อพิจารณาคำเบิกความของผู้เสียหายโดยตลอดตั้งแต่เริ่มจนการกระทำชำเราสำเร็จยอมใช้เวลาไม่น้อยกว่า 10 นาที แต่ผู้เสียหายเบิกความว่ากระทำชำเราอยู่ประมาณ 1 นาทีนั้นอาจเป็นไปได้ว่าเป็นช่วงที่จำเลยนำอวัยวะเพศของจำเลยสอดใส่เข้าไปอวัยวะเพศของผู้เสียหายแต่ประการเดียว จำเลยจึงหยุดการกระทำ การกระทำยอมไม่ขัดต่อหลักความจริงดังที่อ้าง แม้การตรวจของแพทย์จะไม่พบน้ำอสุจิในช่องคลอดก็มิได้หมายความว่าผู้เสียหายไม่ถูกกระทำชำเรา เพราะผู้เสียหายยืนยันว่าจำเลยเอาอวัยวะเพศสอดใส่เข้าไปในอวัยวะเพศของผู้เสียหายแล้วความผิดจึงสำเร็จที่ผู้เสียหายว่ามีน้ำเปียกที่อวัยวะเพศ แต่เมื่อมีการตรวจช่องคลอดไม่มีน้ำอสุจิยอมสันนิษฐานว่าจำเลยได้หลั่งน้ำอสุจินอกช่องคลอด ดังนั้น การตรวจของแพทย์จึงไม่พบว่ามีการหลั่งน้ำอสุจิดังกล่าว แต่ผลการตรวจของแพทย์พบว่าเยื่อพรหมจารีผู้เสียหายฉีกขาด มีเลือดซึมผนังช่องคลอด ปากมดลูกบวมแดง ข้อสันนิษฐานของแพทย์จึงเชื่อมกับคำเบิกความของผู้เสียหายว่ามีการล่วงล้ำอวัยวะเพศของผู้เสียหาย

“พยาน” คอบตำรวจสุจิตพยาน โจทก์เบิกความว่า จำเลยรับว่าเป็นผู้กระทำผิด

“จำเลย” นำสืบปฏิเสธว่ามีได้กระทำชำเรา เห็นว่าผู้เสียหายได้เบิกความบรรยายพฤติกรรมการร่วมประเวณีตั้งแต่ต้นก่อนและขณะกระทำชำเราเป็นขั้นเป็นตอนตามลำดับว่ามีการใช้กำลังกายอย่างไร พูดจบบังคับขู่เชิญอย่างไรและกระทำการกระทำชำเราเป็นเหตุเป็นผลไม่ขัดต่อหลักความจริงของธรรมชาติหากมิได้มีข้อเท็จจริงเกิดขึ้นแล้ว ผู้เสียหายซึ่งเป็นเด็กก็จะไม่สามารถเบิกความในลักษณะเช่นนั้นได้จึงยากที่ผู้เสียหายจะปั้นแต่งขึ้นมาเอง ในสภาวะเช่นนั้น ผู้เสียหายได้แต่ดิ้นรนขัดขืนและด้วยกำลังอำนาจของจำเลยซึ่งเป็นชายที่เหนือกว่าจึงไม่สามารถป้องกันตนเองได้

ต้องตกอยู่ในสภาพที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ทั้งสถานที่เกิดเหตุเป็นที่เปลี่ยวไม่มีบ้านคนและเป็นเวลาค่ำคืน หากจะร้องขอความช่วยเหลือก็ไม่มีใครมาช่วยเหลือได้ ประกอบกับผู้เสียหายยังเป็นนักเรียนถูกล่วงละเมิดทางเพศ จึงเป็นสิ่งที่น่าอับอายที่จะนำมาเปิดเผยให้ผู้อื่นล่วงรู้ ผู้เสียหายยอมไม่มีจิตเสแสร้งเอาความอันเป็นเท็จพูดบอกแก่ผู้อื่นให้เสื่อมเสียแก่ตัวเองและครอบครัว และเมื่อจำเลยพาผู้เสียหายมาที่บ้านเวลาประมาณ 3 นาฬิกา ผู้เสียหายก็วิ่งเข้ากอดนางอุทรทันทีแล้วร้องไห้และบอกเรื่องที่ถูกรำบึกกระทำชำเราต่อ นางเทศา และชาวบ้านอีกหลายคน เมื่อจำเลยถูก

“จำเลย” ฎีกา ว่าเด็กหญิงอ้อย นางเทศา กับนางอุทรพยาน โจทก์เบิกความว่าผู้เสียหายนุ่งกางเกงยีนจำเลยยอมไม่สามารถจะกระทำชำเราผู้เสียหายได้เพราะเป็นการยากที่จะถอดกางเกงออกจากร่างกายของผู้เสียหาย ข้อนี้เห็นว่าผู้เสียหายยืนยันว่านุ่งกางเกงวอร์ม แต่ที่พยานโจทก์ทั้งสามเบิกความว่าผู้เสียหายนุ่งกางเกงยีนจึงเป็นข้อแตกต่างเพียงเล็กน้อย ผู้เสียหายจะนุ่งกางเกงวอร์มหรือกางเกงยีนก็ตาม แต่เมื่อถูกจำเลยบังคับขู่เข็ญและใช้กำลังอำนาจที่เหนือกว่า จำเลยยอมข่มขืนใจจนกระทั่งผู้เสียหายถอดกางเกงออกมานั้นได้และที่ผู้เสียหายถูกบังคับให้นอนกับพื้นนั้น แต่การตรวจร่างกายของแพทย์ไม่พบรอยแผลนั้น ทางพิจารณาไม่ปรากฏว่าสภาพพื้นที่ผู้เสียหายถูกบังคับให้นอนนั้นมีสภาพเช่นไรอื่นที่จะก่อให้เกิดบาดแผลของผู้เสียหายขึ้นได้

“จำเลย” ยังฎีกาข้อเท็จจริงในรายละเอียดประการอื่นๆ อีก ล้วนแล้วแต่มิใช่สาระสำคัญที่จะมีเหตุผลหักล้างพยานโจทก์ได้ส่วนพยานโจทก์ที่นำสืบมามีเหตุผลและน้ำหนักฟังเป็นมั่นคงว่าจำเลยกระทำชำเราผู้เสียหายจริง

5) ผลคำพิพากษา

ความผิดฐานกระทำชำเราเด็กอายุไม่เกิน 15 ปี ไปเพื่ออนาจาร จำคุก 4 ปี ความผิดฐานพรากเด็กอายุไม่เกิน 15 ปี ไปเพื่อการอนาจารจำคุก 5 ปี รวมจำคุก 9 ปี ลดโทษให้หนึ่งในสี่ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 คงจำคุก 6 ปี 3 เดือน นั้น ไม่ถูกต้อง โดยเมื่อลดโทษแล้วที่ถูกคงจำคุก 6 ปี 9 เดือน แต่เมื่อโจทก์ไม่ฎีกา ศาลฎีกาจึงไม่อาจแก้ไขให้ถูกต้องได้เพราะจะเป็นการเพิ่มเติมโทษจำเลย ต้องห้ามตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

4.1.18 กรณีศึกษาที่ 18 เส้นผม เส้นขนอวัยวะเพศ ถุงยางอนามัย และคราบอสุจิ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 926/2555)

1) โจทก์

พนักงานอัยการ สำนักอัยการสูงสุด

2) จำเลย

นายปริญญาหรือเล กัลป์สุทธิ กับพวก

3) วัตถุประสงค์

เส้นผม เส้นขนอวัยวะเพศ ถุงยางอนามัยและคราบอสุจิ

4) การรับฟังพยานหลักฐาน

“โจทก์” ไม่มีน้ำหนักพอฟังได้เห็นว่า นอกจากโจทก์จะมีผู้เสียหายมาเบิกความยืนยันว่า จำเลยที่ 3 และที่ 5 ร่วมข่มขืนกระทำชำเราผู้เสียหาย แล้วโจทก์ยังมีบันทึกคำให้การของผู้เสียหายมาแสดงสนับสนุนสอดคล้องต้องกันตามที่นำสืบ

“โจทก์” ยังมี ร้อยตำรวจโท สมเจตน์ พันตำรวจโท ฉลาด และพันตำรวจตรีหญิง วลัยพร พนักงานสอบสวน ผู้ร่วมสอบสวนผู้เสียหายและนางสาววิไลพรมาเบิกความประกอบยืนยันคำให้การของผู้เสียหายและนางสาววิไลพร ไม่ปรากฏว่าพยานดังกล่าวเคยรู้จักหรือเคยมีสาเหตุโกรธเคืองกับจำเลยที่ 3 และที่ 5 มาก่อน เชื่อว่าพยานดังกล่าวเบิกความตามความจริงโดยไม่ได้กลั่นแกล้งหรือปรักปรำจำเลยที่ 3 และที่ 5 ให้ต้องรับโทษ โดยเฉพาะผู้เสียหายเป็นหญิงที่ต้องตกอยู่ในสถานการณ์เช่นนั้น ย่อมต้องใคร่ครวญว่าจะแจ้งความเอาผิดต่อจำเลยที่ 3 และที่ 5 กับพวกหรือไม่ เพราะอาจก่อให้เกิดความอับอายแก่ตนและเสื่อมเสียชื่อเสียงวงศ์ตระกูล แต่ผู้เสียหายรีบไปแจ้งความต่อพนักงานสอบสวนทันทีหลังเกิดเหตุ โดยระบุชื่อจำเลยที่ 3 และที่ 5 ว่าได้ร่วมกับพวกกระทำความผิดด้วย ผู้เสียหายมีโอกาสดูหน้าพูดคุยกับจำเลยที่ 3 และที่ 5 ก่อนเกิดเหตุเป็นเวลานานหลายชั่วโมง ทั้งยังร่วมดื่มสุราร่วมกันต่อเนื่องมาจนถึงเวลาเกิดเหตุ

“ผู้เสียหาย” ให้การต่อพนักงานสอบสวน หลังเกิดเหตุทันทีว่าหลังจากพยานร่วมเพศกับจำเลยที่ 1 แล้ว จำเลยที่ 1 กลับไป พยานได้ยินเสียงกรีดร้องของนางสาววิไลพรจึงเปิดประตู

ออกมาดูพบจำเลยที่ 3 นั่งอยู่หน้าห้องด้วย พยานมั่นใจว่าระหว่างถูกข่มขืนพยานจำเลยนายเทา จำเลยที่ 5 และจำเลยที่ 4 ได้ ส่วนจำเลยที่ 3 และจำเลยที่ 2 แม้พยานไม่มั่นใจว่าจะจำเสียงได้ แต่ก็มั่นใจว่าจะต้องร่วมกันทำร้ายพยานเพราะที่เกิดเหตุไม่มีผู้อื่น นอกจากพวกของจำเลยที่ 2 ทั้งหมด โดยจำเลยที่ 3 เบิกความรับเจือสมว่า คืบเกิดเหตุได้พบ จำเลยที่ 1 ที่ 2 ที่ 4 ที่ 5 ผู้เสียหายและนางสาววิไลพรได้ร่วมวงดื่มสุราและไปที่ห้องพักของจำเลยที่ 5 จริง โดยพยานดื่มสุราจนถึงเวลา 6 นาฬิกา ที่คาดฟ้า ซึ่งอยู่อาคารเดียวกันกับห้องเกิดเหตุนั่นเอง ทำให้การของผู้เสียหายย่อมมีน้ำหนักรับฟังได้

“ผู้เสียหาย” เบิกความว่า ในขณะที่ถูกกระทำชำเรา พยานร้องขอความช่วยเหลือ แต่มีคนเอามือปิดปากไว้

“จำเลยที่ 3” อ้างว่า ผู้เสียหายเบิกความว่าจำเลยที่ 3 ไม่ใช่หนึ่งในกลุ่มคนที่นั่งอยู่ที่หน้าห้องเกิดเหตุในวันเกิดเหตุและบุคคลที่ลากพยานเข้าไปในห้องและทำการข่มขืนคือกลุ่มคนเดียวกับที่พยานพบนั่งอยู่ที่หน้าห้องเกิดเหตุ ซึ่งไม่มีจำเลยที่ 3 และโจทก์ไม่ได้นำนางสาววิไลพรมาเบิกความพยานโจทก์จึงฟังไม่ได้ว่า จำเลยที่ 3 ร่วมกระทำความผิดด้วยนั้น

“จำเลยที่ 5” อ้างว่า จำเลยที่ 5 ไม่ได้นั่งอยู่หน้าห้องที่เกิดเหตุ ผู้ที่ร่วมข่มขืนผู้เสียหายมี 4 คนคือ จำเลยที่ 2 ที่ 4 นายวิรุทธหรือเบียร์และนายเทา ทั้งนางสาววิไลพรก็ไม่ได้ให้การว่า หลังเกิดเหตุพยานเห็นจำเลยที่ 5 เดินออกมาจากห้องเกิดเหตุด้วย เห็นว่า ผู้เสียหายให้การและเบิกความยืนยันสอดคล้องต้องกันว่า พบจำเลยที่ 5 อยู่ที่หน้าห้องเกิดเหตุและจำเลยที่ 5 ร่วมอยู่ในห้องเกิดเหตุขณะพยานถูกข่มขืน จำเลยที่ 5 เป็นผู้เข้าห้องเกิดเหตุ ผู้เสียหายพบและร่วมดื่มสุรากับจำเลยที่ 5 ทั้งยังร่วมไปซื้อสุรไปด้วยกันก่อนเกิดเหตุ ทั้งจำเลยที่ 5 เบิกความรับเจือสมว่า คืบเกิดเหตุจำเลยที่ 5 พบผู้เสียหายกับนางสาววิไลพร รวมทั้งขณะเกิดเหตุจำเลยที่ 5 ร่วมดื่มสุรากับจำเลยที่ 2 ถึงที่ 4 ที่อาคารห้องพักที่เกิดเหตุจริงขณะเกิดเหตุเป็นเวลา 3 นาฬิกาเศษ อันเป็นเวลาที่เราประชาชนส่วนใหญ่พักผ่อนนอนหลับ จำเลยที่ 5 มอบกุญแจห้องเกิดเหตุให้จำเลยที่ 1 ใช้เป็นที่ร่วมเพศกับผู้เสียหาย ย่อมต้องการผลตอบแทนและที่จำเลยที่ 5 อ้างในทำนองว่าผู้เสียหายอาจยินยอมให้ร่วมประเวณีเพราะไม่ปรากฏว่ามีการร้องขอความช่วยเหลือหรือดิ้นรนขัดขืนทั้งไม่พบร่องรอยแผลฉีกขาดหรือช้ำบวมที่อวัยวะเพศของผู้เสียหาย นอกจากนี้เจ้าพนักงานยังไม่ตรวจพินิจหลักฐานทางวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับเส้นผม เส้นขน ถุงยางอนามัยหรือคราบอสุจิ ที่ตรวจพบเพื่อใช้พินิจความผิดของจำเลยที่ 5

“ผู้ชำนาญการพิเศษ” พันตำรวจเอก เสรี พยาน โจทก์ว่าในการตรวจร่างกายและตรวจภายในผู้เสียหายพบรอยแผลถลอกที่แก้มขวาที่จมูกเล็กน้อย ร่างกายภายนอกทั่วไปไม่มีบาดแผล พบรอยแดงที่ปากช่องคลอด มีร่องรอยบาดแผลเก่าที่เยื่อพรหมจารี เหตุที่ไม่พบร่องรอยบาดแผลใหม่ที่เยื่อพรหมจารี เนื่องจากผู้เสียหายเคยผ่านการร่วมเพศมาก่อนและการร่วมเพศในครั้งเกิดเหตุผู้เสียหายอาจมีน้ำเมือกมาหล่อลื่นหรือหากชายที่ข่มขืนสวมใส่ถุงยางอนามัยอาจมีสารหล่อลื่นทำให้ช่วยลดการเสียดทานจากการร่วมเพศ

“ผู้ชำนาญการพิเศษ” เจ้าพนักงานกองพิสูจน์หลักฐาน เป็นผู้รวบรวมของกลางพบเส้นผมและถุงยางอนามัยในห้องเกิดเหตุ แม้จะไม่ปรากฏว่ามีการมีส่งเส้นผม ถุงยางอนามัยของกลางและคราบอสุจิที่ตรวจพบไปตรวจพิสูจน์หรือไม่ ก็ไม่เป็นพิรุธหรือทำให้เกิดข้อสงสัยในพยานหลักฐานของโจทก์ดังที่จำเลยที่ 5 อ้าง

5) ผลคำพิพากษา

จำเลยที่ 3 และที่ 5 ร่วมกันกระทำความผิดตามที่ฟ้องด้วยความเห็นของศาลฎีกาฎีกาของจำเลยที่ 3 และที่ 5 ฟังไม่ขึ้น

4.1.19 กรณีศึกษาที่ 19 เยื่อพรหมจารี (คำพิพากษาฎีกาที่ 6510/2544)

1) โจทก์

พนักงานอัยการจังหวัดกระบี่และนางสุวรรณณี มุลละ

2) จำเลย

นายจำรูญ นวเวชากุล

3) วัตถุพยาน

เยื่อพรหมจารี

4) การรับฟังพยานหลักฐาน

“โจทก์และโจทก์ร่วม” มีผู้เสียหายเบิกความเป็นพยานว่าจำเลยพาผู้เสียหายไปที่โรงแรมลิฟว์อินน์แล้วใช้กำลังกดขบปล้ำถอดเสื้อผ้าของผู้เสียหายออกแล้วข่มขืนกระทำชำเรา

ผู้เสียหาย 2 ครั้ง หลังจากนั้นจำเลยได้นำผู้เสียหายมาส่งไว้ในเมือง และกำชับห้ามมิให้บอกเรื่องนี้แก่ผู้อื่นเห็นว่า ผู้เสียหายเคยเป็นลูกศิษย์ของจำเลยมาก่อน ย่อมมีความเคารพยำเกรงตามวัฒนธรรมไทยอยู่แล้ว เมื่อไม่เคยมีสาเหตุโกรธเคืองกันมาก่อน จึงไม่มีสาเหตุอันใดที่ผู้เสียหายจะแกล้งกล่าวหาปรักปรำจำเลยให้ต้องรับโทษ อีกทั้งการนำเรื่องนี้มาเปิดเผย หากไม่เป็นความจริงมีแต่จะเกิดความเสียหายแก่ผู้เสียหายซึ่งเป็นผู้หญิงยิ่งขึ้น จึงเชื่อได้ว่าผู้เสียหายเบิกความไปตามเหตุการณ์ที่ได้ประสบมาแต่ที่ผู้เสียหายเบิกความว่าจำเลยข่มขืนกระทำชำเราผู้เสียหายนั้น

“ผู้ชำนาญการพิเศษ” นายแพทย์ยงยุทธภูมิชาติพยานโจทก์และโจทก์ร่วมเบิกความประกอบผลการตรวจชันสูตรบาดแผลของแพทย์เอกสารหมาย จ.2 ว่า พยานเป็นผู้ตรวจร่างกายผู้เสียหายภายหลังเกิดเหตุ พบว่ามีรอยแดงเล็กน้อยบริเวณแก้มเล็กน้อยด้านหลังตำแหน่ง 6 นาฬิกา ทั้งด้านซ้ายและด้านขวามีจุดห้อเลือด ลักษณะบาดแผลเป็นทางยาว รอยถลอกไม่ลึก เชื้อพรหมจารีไม่ลึกขาด ไม่พบร่องรอยถลอกหรือฟกช้ำที่เชื้อพรหมจารีร่องรอยถลอกอยู่ห่างจากเชื้อพรหมจารีประมาณ 1 เซนติเมตร และยังไม่ได้ล้ำเข้าไปในช่องคลอดของผู้เสียหาย ผลการตรวจทางเคมีไม่พบเชื้ออสุจิในช่องคลอด สรุปความเห็นว่ามีไม่พบหลักฐานที่เกิดจากการร่วมประเวณีเห็นว่า หลักฐานทางวิทยาศาสตร์เป็นหลักฐานทางวิชาการที่น่าเชื่อถือจากข้อเท็จจริงดังกล่าว

5) ผลคำพิพากษา

จำคุก 9 ปีนอกจากที่แก้ไขเป็นไปตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค 8

4.1.20 กรณีศึกษาที่ 20 อุทยานอามัย (คำพิพากษาฎีกาที่ 9559/2542)

1) โจทก์

พนักงานอัยการจังหวัดสกลนคร

2) จำเลย

นายอนุชาหรือเล่ง มาตราช กับพวก

3) วัตถุประสงค์พยาน

อุทยานอามัย

4) การรับฟังพยานหลักฐาน

“ผู้เสียหาย” เป็นหญิงมีสามีแล้ว หากไม่มีมูลความจริงก็คงจะไม่กล้าเปิดเผยแจ้งความว่าตนได้ถูกข่มขืนกระทำชำเราเพราะเป็นเรื่องที่น่าอับอายทั้งผู้เสียหายไม่มีสาเหตุโกรธเคืองกับจำเลยทั้งสองมาก่อน จึงไม่มีข้อระวางสงสัยว่าผู้เสียหายจะแกล้งเบิกความปรัปรำให้ร้ายจำเลยทั้งสองต้องรับโทษ คำเบิกความของผู้เสียหายมีเหตุผลน่าเชื่อ ทั้งเมื่อเกิดเหตุแล้วผู้เสียหายได้เล่าเรื่องให้สามีทราบและแจ้งความร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนทันที โดยระบุชื่อคนร้ายว่าเป็นจำเลยทั้งสอง เมื่อจับจำเลยทั้งสองได้ผู้เสียหายชี้ตัวจำเลยทั้งสองว่าเป็นคนร้ายร่วมข่มขืนกระทำชำเราผู้เสียหาย

“จำเลยที่ 1” ก็ให้การรับสารภาพทั้งไปชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพและถ่ายรูปไว้

“ผู้ชำนาญการพิเศษ” แพทย์ตรวจไม่พบตัวอสุจิในอวัยวะเพศของผู้เสียหาย เพราะผู้เสียหายเบิกความว่า คนร้ายสวมถุงยางอนามัยขณะข่มขืนกระทำชำเราผู้เสียหาย จึงไม่ใช่ข้อยืนยันว่าผู้เสียหายมิได้ถูกข่มขืนกระทำชำเรา

5) ผลคำพิพากษา

ตามศาลอุทธรณ์

4.2 หลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย: กรณีศึกษาพยานหลักฐานทางชีววิทยาตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกา

4.2.1 หลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทยตามหลักวิชาการ

ตารางที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์ค่าความเที่ยงตรง (Validity) ของหลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย

หลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย : กรณีศึกษาพยานหลักฐานทางชีววิทยา ตามหลักวิชาการ	IOC
1. การเก็บวัตถุพยานควรให้มีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบเพียงรายเดียวถ้าสามารถทำได้เช่น พนักงานสอบสวนหรือเจ้าหน้าที่เฉพาะเพื่อป้องกันการสับสนและการขัดความรับผิดชอบกันได้	0.54
2. พยายามให้ลูกโซ่แห่งการครอบครองวัตถุพยาน (Chain of Evidences) สั้นที่สุดเท่าที่จะทำได้ ซึ่งเริ่มต้นตั้งแต่พนักงานสอบสวนจนถึงผู้ทำการพิสูจน์หลักฐาน อัยการและศาล	0.92
3. การรวบรวมวัตถุพยานจากที่เกิดเหตุจะต้องทำบันทึกประกอบทุกครั้งซึ่งทำได้ อยู่ 3 วิธีคือ จดบันทึก ทำแผนที่ และถ่ายภาพ	1.00
4. การเก็บวัตถุพยานใส่ห่อ ถ้าต่างชนิดกันให้ใส่คนละห่อและอย่าเอาวัตถุที่คล้ายคลึงกันจากคนละแห่งมาห่อรวมกันเพราะจะทำให้ปะปนกันหมด	1.00
5. วัตถุพยานชิ้นใหญ่ๆ เช่น เสื้อผ้า ให้ใส่ห่อที่สะอาด ถ้าหากชิ้นใหญ่เกินไปเช่น เครื่องมือชิ้นใหญ่ๆ ให้พยายามห่อหุ้มแต่ส่วนที่สำคัญไว้	0.78
6. วัตถุพยานทุกชิ้นให้เก็บในที่ๆ ปลอดภัย ใส่อุญแจและรักษาไว้อย่างดี ซ่อนไว้ได้กับของกลางทุกชนิด ถ้าหากเก็บในที่ๆ ไม่ปลอดภัย ก็ยอมเสียไปทั้งหมดโดยเปล่าประโยชน์	1.00
7. การเก็บวัตถุพยานและการตรวจพิสูจน์เมื่อจำแนกตามวัตถุพยาน	
7.1 เลือดและคราบเลือด (การเก็บเลือดและคราบเลือด)	
1. การเก็บต้องกระทำอย่างถูกต้องเหมาะสม ถ้าเป็นเลือดสดใหม่จากที่เกิดเหตุหรือเจาะมาจากผู้เสียหายหรือผู้ต้องหา ควรเก็บใส่หลอดแก้วที่สะอาด ปิดจุกให้สนิท ถ้าส่งไม่ได้ทันทีควรเก็บไว้ในตู้เย็นหรือแช่ น้ำแข็งไว้ แต่ถ้าไม่มีทั้งสองอย่างควรทำให้แห้งเสียก่อน โดยละเลงบนแผ่นกระดาษหรือผ้าที่สะอาดแล้ว ผึ่งลมไว้ เพื่อป้องกันการเน่าเสีย	0.70
2. ป้องกันสิ่งอื่นปะปนเข้ามาหรือปนกันเองหลังจากที่เก็บไว้แล้ว เช่น น้ำอาจจะหกลงไปได้ถ้าไม่ปิดฝา หลอดแก้วที่เก็บเลือด หรือกรณีเก็บเลือด จากที่เกิดเหตุที่มาจากหลาย ๆ จุด จะต้องแยกซองและระบุตำแหน่งที่เก็บไว้ให้ชัดเจนและวาดแผนผังประกอบด้วย และถ้ามีกล้องควรถ่ายภาพประกอบไว้เสมอ	0.92
3. ป้องกันการสูญหายและการเสียหาย โดยคำนึงถึงภาชนะที่จัดใส่จะมีการรั่วไหล สูญหายหรือแตกได้ง่ายขณะนำส่งหรือไม่	0.85

4. ควรรีบส่งให้เร็วที่สุด เพราะการตรวจเช่นนี้เราใช้คุณสมบัติของเลือดมาแปรผล สิ่งเหล่านี้มักอยู่ภายใต้อิทธิพลของความร้อน แสงอาทิตย์ ระยะเวลา ความชื้น และการนำเสียหาย ฉะนั้นถ้ารีบส่งมาตรวจก็จะทำให้ได้ผลดีและแม่นยำกว่าของที่ทิ้งไว้นานๆ	0.85
การตรวจพิสูจน์เลือดและคราบเลือด	
1. การตรวจลักษณะทั่วไป คือ รูปร่าง การกระจายตัวและปริมาณของเลือด	0.62
7.2 อสุจิ (การเก็บอสุจิ)	
1. คราบที่เสื้อผ้า เก็บไว้แห้งขึ้น หรือตัดเฉพาะส่วนที่สงสัยส่งให้แห้ง	0.70
2. คราบตามร่างกายทั่วไป	0.85
3. คราบที่อวัยวะเพศ ใช้ 2 Swabs เช็ด 2 บริเวณ โดย Swab แรกเช็ดที่บริเวณรอบนอกของอวัยวะเพศ ผู้เสียหายและ Vestibule แล้วจึงใส่ Speculum ใช้ Swab ที่สองเช็ดบริเวณอวัยวะด้านใน (Posterior Fornix) แล้วส่งให้แห้งใส่ซองแยกจากกัน แต่ก่อนที่จะส่งให้แห้ง	0.54
การตรวจพิสูจน์อสุจิ	
1. การตรวจโดยใช้แสงยูวี จะช่วยในการดูเบื้องต้นของคราบต่างๆ ในบริเวณกว้าง เช่น ผ้าปูที่นอนหรือเสื้อผ้า หากเป็นคราบอสุจิจะเรืองแสงชัดเจนเนื่องจากมีสารฟลาวินอยู่	0.62
2. การตรวจโดยวิธีทางเคมี เป็นการตรวจหาส่วนประกอบของน้ำอสุจิ ได้แก่ เอ็นไซม์แอสิดฟอสฟาเตส ซึ่งสามารถตรวจพบในช่องคลอดได้นานถึง 3 วัน	0.54
3. การตรวจหาตัวอสุจิ การพบตัวอสุจิที่สมบูรณ์แม้เพียงตัวเดียวก็สามารถบอกได้ว่าการหลั่ง (Ejaculation) ตรวจหาโดยสกัดตัวอสุจิจากไม้พันสำลีหรือคราบที่สงสัย แล้วนำไปปั่นเอาส่วนที่เป็นตะกอนมาสมเมียร์บนสไลด์ ปกติจะให้แห้งแล้วย้อมด้วยฮีมาทอกซิดิน-อีโอซินจึงนำมาดูด้วยกล้องจุลทรรศน์	0.62
7.3 เส้นผม เส้นขน (การเก็บเส้นผม เส้นขน)	
1. ใช้ไฟฉายส่องท่ามุมเฉียงกับพื้น เพื่อตรวจหาเส้นผมหรือเส้นขนบนพื้นผิวในสถานที่เกิดเหตุ	0.92
2. ใช้ปากคีบคีบเส้นผมหรือเส้นขนขึ้นมาอย่างระมัดระวังอย่าให้เส้นผมหรือเส้นขนแตกหรือหัก	1.00
3. อาจใช้สก็อตเทปด้านเหนียวดึงเส้นผมหรือเส้นขนขึ้นมาหรือใช้แผ่นเซลโลเฟนปิดลงบนพื้นที่สงสัย พยานวัตถุนั้นจะติดขึ้นมากับแผ่นเซลโลเฟน	0.92
4. บรรจุในภาชนะสะอาดมีฝาปิดหรือใส่ในซองจดหมายหรือกระดาษพับ	0.92
5. ควรมีการเก็บ Control Sample ให้เพียงพอ	0.67
6. บันทึกตำแหน่งของเส้นผมหรือเส้นขนว่ามาจากที่ใด	1.00
การตรวจพิสูจน์เส้นผม เส้นขน	
1. การตรวจพิสูจน์ว่า วัตถุที่ส่งมาเป็นเส้นผมเส้นขนหรือไม่ โดยดู Cuticle อยู่ชั้นนอกสุดประกอบด้วย Clear Keratinized Cells ชั้นเดียวมีลักษณะเป็น Scale Like Plate เรียงซ้อนกันเกิดเป็นลาย ที่เป็นแบบเฉพาะของสัตว์แต่ละประเภทรวมถึงของคนด้วย	0.67
2. การตรวจพิสูจน์ว่าเป็นเส้นผมเส้นขนของใคร : หมู่เลือด สามารถตรวจหาหมู่เลือด ABO จากเส้นผมเส้นขน ได้ วิธีที่นิยมและได้ผลดีคือวิธี Absorption-Elution ซึ่งให้ผลถูกต้องว่า 80% ไม่ว่าเส้นผมจะอยู่ในสภาพอย่างไรและสามารถตรวจได้ในเส้นผมเส้นขนที่เก็บไว้นานเกินกว่า 6 เดือน	0.54

จากตารางที่ 4.1 จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล การประเมินความสอดคล้องของหลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย: กรณีศึกษาพยานหลักฐานทางชีววิทยาตามหลักวิชาการ พบว่า ส่วนใหญ่มีค่าอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ซึ่ง ค่า IOC ที่ใช้ได้จะต้อง ≥ 0.50 ขึ้นไปจึงจะใช้ได้ ถ้าต่ำกว่านี้อาจจะต้องปรับปรุงหรือตัดหลักเกณฑ์ข้อนั้นๆ ทิ้ง

ส่วนข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องต่ำกว่า 0.50 ผู้วิจัยตัดหลักเกณฑ์ข้อต่อไปนี้ออก ได้แก่ ข้อ 3 การเก็บรักษาวัตถุพยานในที่เกิดเหตุ ผู้เก็บควรจะใช้หลักสามัญสำนึกเข้าพิจารณาตลอดเวลา ข้อ 5 วัตถุพยานแต่ละชิ้นจะต้องทำเครื่องหมายลงบนชิ้นส่วนเพื่อให้มีตำหนิจดจำได้เมื่อไปให้การเป็นพยานศาล ข้อ 9.1 การเก็บเลือดและคราบเลือด ข้อย่อย 2 การเก็บต้องกระทำอย่างถูกต้องเหมาะสม ถ้าเป็นเลือดที่แห้งอยู่แล้ว เช่น เลือดที่ติดอยู่กับเศษใบไม้ใบหญ้า หรือตามพื้นดินก็จัดแจงเอาเฉพาะส่วนที่มีคราบเลือดส่งตรวจ ถ้าเป็นเสื้อผ้า อาวุธ ก็ส่งมาทั้งหมด แต่ถ้าคราบติดตามพื้นบ้านหรือฝาผนังก็ควรใช้มีดบางคมๆ แซะหรือขูดเอามาให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ หรืออาจจะใช้ไม้พันสำลีชุบน้ำเกลือหรือชุบ 10% N4HOH (กรณีคราบเก่า) แล้วฝังให้แห้งและการตรวจพิสูจน์เลือดและคราบเลือด ข้อย่อย 2 การตรวจทางห้องปฏิบัติการ แบ่งเป็นตรวจลักษณะทั่วไป เช่น สีของคราบเลือด ตรวจด้วยกล้องจุลทรรศน์ จะดูได้กรณีคราบเลือดใหม่ โดยดูพวกเซลล์เม็ดเลือดขาวการตรวจทางเคมี ทดสอบหาเอ็นไซม์เปอร้ออกซิเดสในคราบเลือดและการตรวจหาฮีโมโกลบินในคราบเลือด ข้อ 9.2 การเก็บสุจิ ข้อ 4 กรณีเก็บของเหลวจากช่องคลอด เมื่อเก็บเสร็จแล้ว ก่อนส่งมายังห้องปฏิบัติการควรจะเป่าพัดลมให้แห้งแล้วแยกใส่ซอง เขียนฉลากถึงตำแหน่งที่เก็บ กรณีเก็บมาจากหลายที่ ข้อ 9.3 การตรวจพิสูจน์เส้นผม เส้นขน ข้อย่อย 2 การตรวจพิสูจน์ว่าเป็นเส้นผมเส้นขนของใคร ได้แก่ อายุเจ้าของเส้นผมเส้นขน เส้นผมเด็กจะมีลักษณะบางนุ่มขณะที่ของผู้ใหญ่จะมีสีเข้มมี Pigment มาก ส่วนในคนแก่ผมหงอก Pigment ก็จะหมดไปทำให้ผมเป็นสีขาวและเพศสามารถดูด้วยตาเปล่าได้คร่าวๆ วิธีที่แน่นอนต้องตรวจ โครโมโซมจากส่วนรากผมหรือเส้นผมก็ได้โดยใช้สี Orcein ย้อม X-Chromatin หรือใช้สี Quinacrine สำหรับ Y-Chromatin

4.2.2 หลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย ตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกา

ตารางที่ 4.2 หลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย:
กรณีศึกษาพยานหลักฐานทางชีววิทยา ตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกา

หลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย : กรณีศึกษาพยานหลักฐานทางชีววิทยาตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกา	IOC
1. พยานหลักฐานทั้งพยานบุคคล พยานวัตถุและพยานพหุติเหตุแวดล้อมที่มีความแน่นอน มั่นคง เป็นพยานหลักฐานสำคัญที่ใช้ในการวินิจฉัยชี้ขาดข้อเท็จจริงและพิพากษาลงโทษจำเลย	0.62
2. พฤติการณ์ตามพยานหลักฐานที่น่าสืบประกอบคำรับสารภาพ คำให้การของจำเลยมีน้ำหนักเพียงพอที่ทำให้ศาลเชื่อ ศาลรับฟังและพิพากษาลงโทษจำเลยว่าจำเลยการกระทำผิดจริงได้	0.54
3. การตรวจพิสูจน์วัตถุพยานที่ได้กระทำตามหลักวิชานิติวิทยาศาสตร์โดยผู้มีความรู้เชี่ยวชาญ มีน้ำหนักน่าเชื่อถือ ทำให้มีน้ำหนักในการรับฟังและสามารถลงโทษจำเลยได้	0.85
4. รายงานการตรวจพิสูจน์สารพันธุกรรมหรือวัตถุพยานทางชีววิทยาเป็นพยานหลักฐานสำคัญ ทำให้ศาลรับฟังและพิพากษาลงโทษจำเลยได้	0.85
5. หลักฐานทางวิทยาศาสตร์เป็นหลักฐานทางวิชาการที่น่าเชื่อถือทำให้ศาลรับฟังและพิพากษาลงโทษจำเลยได้	0.85

จากตารางที่ 4.2 จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล การประเมินความสอดคล้องของหลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย: กรณีศึกษาพยานหลักฐานทางชีววิทยาตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกา พบว่า ข้อ 2 พยานหลักฐานทั้งพยานบุคคล พยานวัตถุและพยานพหุติเหตุแวดล้อมที่มีความแน่นอน มั่นคง เป็นพยานหลักฐานสำคัญที่ใช้ในการวินิจฉัยชี้ขาดข้อเท็จจริงและพิพากษาลงโทษจำเลย ข้อ 6 พฤติการณ์ตามพยานหลักฐานที่น่าสืบประกอบคำรับสารภาพ คำให้การของจำเลยมีน้ำหนักเพียงพอที่ทำให้ศาลเชื่อ ศาลรับฟังและพิพากษาลงโทษจำเลยว่าจำเลยการกระทำผิดจริงได้ ข้อ 9 การตรวจพิสูจน์วัตถุพยานที่ได้กระทำตามหลักวิชานิติวิทยาศาสตร์โดยผู้มีความรู้เชี่ยวชาญ มีน้ำหนักน่าเชื่อถือ ทำให้มีน้ำหนักในการรับฟังและสามารถลงโทษจำเลยได้ ข้อ 10 รายงานการตรวจพิสูจน์สารพันธุกรรมหรือวัตถุพยานทางชีววิทยาเป็นพยานหลักฐานสำคัญ ทำให้ศาลรับฟังและพิพากษาลงโทษจำเลยได้และ ข้อ 11 หลักฐานทางวิทยาศาสตร์เป็นหลักฐานทางวิชาการที่น่าเชื่อถือทำให้ศาลรับฟังและพิพากษาลงโทษจำเลยได้ มีค่าอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ซึ่ง ค่า IOC ที่ใช้ได้จะต้อง ≥ 0.50 ขึ้นไปจึงจะใช้ได้ ถ้าต่ำกว่านี้อาจจะต้องปรับปรุงหรือตัดหลักเกณฑ์ข้อนั้นๆ ทิ้ง

ส่วนข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องต่ำกว่า 0.50 ผู้วิจัยจึงตัดหลักเกณฑ์ข้อต่อไปนี้ออก ได้แก่ ข้อ 1 คำรับสารภาพ คำให้การของจำเลยว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริงก็เป็นพยานหลักฐานที่เพียงพอที่ศาลจะลงโทษผู้กระทำโดยอาศัยพยานหลักฐานนั้นแล้ว ข้อ 3 วัตถุพยานเช่น การบันทึกภาพ เสียงไว้ด้วยตามแถบวิดิทัศน์ วัตถุพยานเหล่านี้เป็นการปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 133 ทวิ ซึ่งศาลย่อมรับฟังวัตถุพยานจำพวกสื่อ ภาพและเสียงใช้ในการวินิจฉัยชี้ขาดข้อเท็จจริงและพิพากษาลงโทษจำเลย ข้อ 4 การที่จำเลยและพยานไม่เคยรู้จักหรือมีสาเหตุโกรธเคืองกับกันมาก่อนมีน้ำหนักให้ศาลรับฟังมากยิ่งขึ้นและพิพากษาลงโทษจำเลย ข้อ 5 คำเบิกความของจำเลยที่มีเหตุผลสอดคล้องกับคำเบิกความของพนักงานสอบสวนเป็นลำดับมีน้ำหนักที่ทำให้ศาลรับฟังและพิพากษาลงโทษจำเลยได้ ข้อ 7 การที่มีผู้รู้ ผู้เห็นเหตุการณ์อย่างใกล้ชิดจึงเป็นพยานหลักฐานที่มีน้ำหนักทำให้ศาลรับฟังและพิพากษาลงโทษจำเลยได้ ข้อ 8 การที่พยานแวดล้อมให้การสอดคล้องเชื่อมโยงกันทั้งเหตุการณ์โดยตลอดเป็นพยานหลักฐานที่มีน้ำหนักทำให้ศาลรับฟังได้และพิพากษาลงโทษจำเลย

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University

บทที่ 5

การสรุปผลการวิจัย การอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่องการรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย: กรณีศึกษาพยานหลักฐานทางชีววิทยาตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงแนวทางการรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย และเพื่อศึกษาถึงหลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทยของศาลฎีกา การรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยทำการสังเคราะห์ฎีกา ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ผู้วิจัยสามารถสรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะได้ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัยและการอภิปรายผลการวิจัย

5.1.1 แนวทางการรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย

จากการศึกษาแนวทางการรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย: กรณีศึกษาพยานหลักฐานทางชีววิทยาตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกา จากการสังเคราะห์คำพิพากษา คำสั่งคำร้องและคำวินิจฉัยของศาลฎีกาที่ตัดสินถึงที่สุด ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ถึงแนวทางการรับฟังพยานหลักฐานได้ ซึ่งเป็นพยานหลักฐานที่ศาลฎีกายอมรับฟังในการพิจารณาคดีโทษในชั้นศาล ซึ่งพยานหลักฐานที่ศาลรับฟังได้แก่

1) พยานเอกสาร ประกอบด้วย

เอกสารนำสืบประกอบคำรับสารภาพของจำเลย บันทึกคำให้การของผู้ร้องทุกข์ บันทึกคำให้การของผู้เสียหาย การบันทึกภาพเสียงและวีดิทัศน์ การถ่ายรูป สมุดบันทึกการจับกุม ภาพถ่าย เอกสารผลการตรวจพิสูจน์น้ำอสุจิ เลือด ดีเอ็นเอ จากห้องปฏิบัติการทางนิติวิทยาศาสตร์ เอกสารผลการตรวจพิสูจน์หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ เอกสารรายงานผลการตรวจวัตถุพยานคดีความผิดทางเพศ เอกสารผลการตรวจชันสูตรบาดแผลของแพทย์ รายงานชันสูตรของแพทย์

รายงานการตรวจอวัยวะเพศ รายงานการตรวจพิสูจน์หารหัสพันธุกรรม (ดีเอ็นเอ) รายงานการตรวจร่างกายและตรวจภายใน เอกสารผลการตรวจพิสูจน์หมู่โลหิตเอกสารระบุเหตุการณ์ตาย

2) พยานบุคคล ประกอบด้วย

คำให้การจากพนักงานสอบสวน คำให้การจากพนักงานอัยการ คำรับสารภาพ ความผิดของจำเลย คำให้การของพยานบุคคล คำให้การของผู้เสียหาย การเบิกของความผู้เสียหายถึง เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างละเอียดเป็นขั้นเป็นตอนสมเหตุสมผล ประจักษ์พยาน การชี้สถานที่เกิดเหตุการณ์ตรวจจากสถานสถานที่เกิด

3) พยานวัตถุ ประกอบด้วย

3.1) วัตถุพยานทั่วไป (Physical Evidences) เป็นวัตถุพยานที่ได้จากสิ่งไม่มีชีวิต เช่น มีด อาวุธปืน นาฬิกา เสื้อผ้าที่ผู้เสียหายสวมใส่ ขวานเป็อนโลหิต เสื้อผ้าของจำเลยยังเป็รอยเป็อนโลหิตของผู้ตายหรือผู้เสียหายเสื้อ กางเกง รองเท้าเป็อนโลหิต กางเกงชั้นใน เตียงนอน หมอน ผ้าปูที่นอน ถุงยางอนามัย

3.2) วัตถุพยานทางชีววิทยา (Biological Evidences) เป็นวัตถุพยานที่ได้มาจากสิ่งที่มีชีวิตหรือเป็นส่วนของสิ่งมีชีวิตมาก่อนเช่น เส้นผม โลหิต คราบโลหิต รอยนิ้วมือ คราบอสุจิ เส้นขนบริเวณอวัยวะเพศ รอยขีดข่วน รอยถูกลม รอยถูกลืมมือข่วน

4) ผู้ชำนาญการพิเศษ ประกอบด้วย

ผู้ชำนาญการพิเศษสถาบันนิติเวชวิทยา นักจิตวิทยา แพทย์ นักนิติวิทยาศาสตร์และนักวิทยาศาสตร์

ซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดวัตถุพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ที่ประกอบด้วย 1) พยานเอกสาร หมายถึง ข้อความที่บันทึกไว้ไม่ว่าจะด้วยวิธีใดและไม่ว่าจะบันทึกในวัสดุใดที่สามารถสื่อหรือแสดงความหมายของสิ่งที่บันทึกไว้ให้ศาลเข้าใจได้ ข้อความนั้นจะเป็นตัวอักษร ตัวเลข เครื่องหมาย สัญลักษณ์ จะเกิดขึ้นด้วยการเขียน พิมพ์ แกะสลัก และจะทำลงบนกระดาษ ผ้า ผืนง ค้อนหัน ไม้ โลหะก็ได้ทั้งสิ้น ขอเพียงแต่เสนอพยานนั้นเพื่อสื่อความหมายที่บันทึกอยู่ในพยานชิ้นนั้น บางครั้งจึงสับสนระหว่างพยานเอกสารกับพยานวัตถุเช่น นำสืบว่าข้อความที่สลักลงบนก้อนหินมีความหมายอย่างไร เป็นการนำสืบข้อความในก้อนหินในฐานะเป็นพยานเอกสาร แต่ถ้านำสืบว่าได้มีการสลักข้อความไว้ที่ก้อนหินหรือไม่เป็นการนำสืบก้อนหินที่มีข้อความในฐานะเป็นพยาน

วัตถุ 2) พยานบุคคล หมายถึง พยานหลักฐานที่เกิดขึ้นจากคำเบิกความของบุคคลต่อศาลจะเห็นว่าผู้
 ที่มาเบิกความเป็นพยานเรียกว่า พยาน (Witness) แต่ตัวบุคคลไม่ใช่พยานหลักฐาน ถ้อยคำหรือ
 ข้อเท็จจริงที่บุคคลผู้นั้นเบิกความต่อศาลต่างหากที่เป็นพยานหลักฐาน แม้ศาลจะได้บันทึกคำเบิก
 ความไว้ในเอกสารก็ยังคงเรียกว่าเป็น “พยานบุคคล” แต่หากนำเอกสารที่บันทึกถ้อยคำพยานนั้นไป
 ใช้ในคดีเรื่องอื่นพยานหลักฐานนั้นก็จะเรียกว่า “พยานเอกสาร” อาจกล่าวได้ว่าพยานบุคคลเป็น
 พยานที่สำคัญที่สุดโดยเฉพาะในคดีอาญา และแม้ในคดีแพ่งที่ใช้เอกสารเป็นพยานมากก็ตามก็ต้อง
 อาศัยพยานบุคคลเบิกความเกี่ยวกับข้อเท็จจริงในเอกสารนั้น 3) พยานวัตถุ หมายถึง สิ่งใดๆ ที่เสนอ
 ต่อศาลเพื่อให้ศาลตรวจดูมิใช่การอ่านหรือพิจารณาข้อความในวัสดุนั้นเช่น นำสืบมัดที่คนร้ายใช้
 แทงผู้ตายว่ามีความกว้างยาวเท่าใดนำสืบบาดแผลบนตัวผู้เสียหายว่าเป็นกรณีเสียชีวิตหรือไม่
 (โสภณ รัตนากร, 2542) โดยทั่วไปในทางปฏิบัติแล้ว มักจะมีการนำสืบพยานทั้ง 3 ประเภทนี้ร่วมกัน
 อยู่เสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในคดีอาญา ทั้งนี้เพื่อที่จะให้ได้น้ำหนักของคำพยานฝ่ายตนให้มากที่สุด
 หรือเพื่อใช้ประกอบคำฟ้องหรือคำให้การของคู่ความฝ่ายนั้นๆ ในหัวข้อนี้จะเน้นเฉพาะพยานวัตถุ
 โดยเฉพาะวัตถุพยานทางชีววิทยาซึ่งวัตถุพยานแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ (1) วัตถุพยานทั่วไป
 (Physical Evidences) เป็นวัตถุพยานที่ได้จากสิ่งไม่มีชีวิต เช่น อาวุธที่ใช้ทำร้าย เขม่าดินปืน สารพิษ
 เครื่องจักร และ ปากกา รถยนต์ เป็นต้น (2) วัตถุพยานทางชีววิทยา (Biological Evidences) เป็นวัตถุ
 พยานที่ได้มาจากสิ่งที่มีชีวิตหรือเป็นส่วนของสิ่งมีชีวิตมาก่อนเช่น คราบเลือด คราบอสุจิ เส้นผม
 ฟัน น้ำลาย ปัสสาวะ อุจจาระ เป็นต้น

สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉัฐ ดันศรีสวัสดิ์ และชินวดี สุวรรณทิพย์ (2549)
 ทำการศึกษาเรื่องการรับฟังพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ ผลการศึกษาพบว่า การรับฟัง
 พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ซึ่งนำมาใช้เป็นหลักฐาน โดยพยานผู้เชี่ยวชาญนั้นเป็นส่วนหนึ่งซึ่ง
 สำคัญกับผู้พิพากษาที่จะนำมาใช้ในการพิจารณาคดีความ แต่เนื่องทั้งฝ่ายโจทก์และฝ่ายจำเลย
 สามารถนำพยานผู้เชี่ยวชาญมาให้ความเห็นเกี่ยวกับวัตถุพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์เพื่อเพิ่ม
 น้ำหนักและความน่าเชื่อถือให้กับฝ่ายตนเอง ในกระบวนการตัดสินพิจารณาคดีความจึงมีเกณฑ์ใน
 การรับฟังพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งในประเทศสหรัฐอเมริกามีการพัฒนาเกณฑ์การรับฟัง
 พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ตั้งแต่ Frye Test และ Daubert Test และพัฒนาขึ้นมาเรื่อยๆ จนเป็น
 หลักกฎหมายเกี่ยวกับพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ซึ่งต้องประกอบด้วยส่วนสำคัญ 2 ประการคือ
 พยานหลักฐานที่นำมากล่าวอ้างในข้างต้นต้องมีความเกี่ยวข้องในคดีและพยานหลักฐานต้องมีความ
 น่าเชื่อถือ

สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรุณกมล พงศ์ประยูร (2553) ทำการศึกษาเรื่องการวิเคราะห์คติความผิดที่เกี่ยวข้องกับชีวิตและร่างกายโดยหลักการทางนิติวิทยาศาสตร์ กรณีศึกษาพื้นที่จังหวัดนครปฐม ผลการศึกษาพบว่า (1) คดีที่มีการแจ้งร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนมากที่สุดคือ คดีทำร้ายร่างกาย รองลงมาคือ คดีฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา ลักษณะการกระทำความผิดจะเกิดขึ้นในช่วงเวลากลางคืนโดยเดือนกุมภาพันธ์และเดือนพฤษภาคม จะเป็นเดือนที่มีการเกิดเหตุมากที่สุด (2) คดีฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา และคดีทำร้ายร่างกายช่วงเวลาที่เกิดเหตุมากที่สุดคือ 18.01-24.00 น. สถานที่เกิดเหตุที่เกิดมากที่สุดถนน ตรอก ซอย อาวูที่ใช้กระทำความผิดมากที่สุดคือ ปีน ส่วนคดีทำร้ายร่างกายเป็นการใช้กำลังมากที่สุด มูลเหตุจูงใจในการกระทำความผิดในคดีฆ่าผู้อื่นโดยเจตนามีมากที่สุดคือ เรื่องส่วนตัว ส่วนคดีทำร้ายร่างกายคือ ทะเลาะวิวาท (3) หลักการทางนิติวิทยาศาสตร์มีบทบาทและมีความสำคัญมากในการสืบสวนสอบสวนคดีที่เกี่ยวข้องกับชีวิตและร่างกายเป็นอย่างมาก เนื่องจากพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์สามารถพิสูจน์ข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบของความผิดใช้ยืนยันการกระทำผิด และยืนยันผู้กระทำผิดได้อย่างปราศจากข้อสงสัย นอกจากนี้ความรู้และประสบการณ์ในการรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ของพนักงานสอบสวนที่เป็นปัจจัยหลักที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินคดี การมีจิตอาสาของพนักงานสอบสวนที่เป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่ง

สอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุทธ ไพศาล นัตรชวินพร (2553) ทำการศึกษาเรื่องการวิเคราะห์คำพิพากษาฎีกาในคดีอาชญากรรมที่มีการใช้หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์: คดีระหว่างปี พ.ศ.2540-2549 ผลการศึกษาพบว่า การตัดสินคดีในกระบวนการยุติธรรมจำเป็นต้องมีหลักฐานที่เชื่อถือได้ ทำให้มีการนำหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในการพิจารณาคดีความเพิ่มมากขึ้น ในงานวิจัยชิ้นนี้จึงได้รวบรวมและวิเคราะห์คดีอาชญากรรมที่มีการนำหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในการตัดสินคำพิพากษาฎีกา โดยรวบรวมคดีจากระบบสืบค้นคำพิพากษาและคำสั่งร้องฎีกา (Deka 2007) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540-2549 จำนวนทั้งสิ้น 16,641 คดี และคัดเลือกเฉพาะฎีกาที่เกี่ยวข้องกับคดีทำร้ายร่างกาย คดีฆาตกรรม คดีข่มขืนกระทำชำเรา ซึ่งมีทั้งหมด 408 คดี จากคำพิพากษาทั้งหมดพบว่า มีการนำหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ทั้งหมด 163 คำพิพากษาแบ่งเป็นกลุ่มคือ ทำร้ายร่างกาย 96 คำพิพากษา คดีฆาตกรรม 36 คำพิพากษา คดีข่มขืนกระทำชำเรา 31 คำพิพากษา ในคดีทำร้ายร่างกายและอาชญากรรมมีการตัดสินยกฟ้องจำเลย เนื่องจากในบางคดีมีหลักฐานทาง การแพทย์ว่าผู้เสียหายได้ลงมือทำร้ายร่างกายจำเลยก่อนหรือเกิดจากหลักฐานการชันสูตรผลแสดงให้เห็นว่าจำเลยได้มีเจตนาที่จะทำร้ายผู้เสียหาย รูปแบบของการทำร้ายร่างกายสามารถวิเคราะห์ได้จากวิธีการทำร้ายร่างกายและบาดแผลที่พบบนร่างกาย โดยในคดีทำร้ายร่างกายมีการใช้อาวุธร่วม

ด้วย 161 คำพิพากษา จากคดีทั้งหมด 185 คดี คิดเป็นร้อยละ 85 และพบบาดแผลที่บริเวณใบหน้า แขน มือ ขาเบะเท้ามากที่สุด ซึ่งเป็นบริเวณที่ไม่ทำให้เกิดอันตรายถึงแก่ความตาย ในคดีฆาตกรรมมีการใช้อาวุธร่วม 113 คดี จากทั้งหมด 123 คดี คิดเป็นร้อยละ 90 โดยบาดแผลที่พบมากที่สุดคือ ศีรษะและคอ ในคดีข่มขืนกระทำชำเราทั้งหมด 101 คดี คิดเป็นร้อยละ 14 ซึ่งเป็นบาดแผลในบริเวณที่ไม่ทำให้เกิดอันตรายสาหัส จากการศึกษาจะเห็นว่าพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์สามารถบอกถึงเจตนาของจำเลยในการกระทำความผิดได้และทำให้การตัดสินมีความยุติธรรมทั้งแก่โจทก์และจำเลย

5.1.2 หลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทยของศาลฎีกา

จากผลการวิเคราะห์หลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย: กรณีศึกษาพยานหลักฐานทางชีววิทยาตามหลักวิชาการ พบว่า หลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ส่วนหลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย: กรณีศึกษาพยานหลักฐานทางชีววิทยาตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกา พบว่า หลักเกณฑ์มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ซึ่ง ค่า IOC ที่ใช้ได้จะต้อง ≥ 0.50 ขึ้นไปจึงจะใช้ได้ ถ้าต่ำกว่านี้อาจจะต้องปรับปรุงหรือตัดหลักเกณฑ์ข้อนั้นๆ ทิ้ง

ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่เกี่ยวกับภาพรวมการเก็บรวบรวมรักษาร่องรอยวัตถุพยานของเสียงชัย จตุรัส (2556) หลักการดังกล่าวมีดังนี้คือ ข้อ 1 การเก็บวัตถุพยานควรให้มีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบเพียงรายเดียว ถ้าสามารถทำได้เช่น พนักงานสอบสวน หรือเจ้าหน้าที่เฉพาะเพื่อป้องกันการสับสนและการขัดความรับผิดชอบกันได้ ข้อ 2 พยายามให้ลูกโซ่แห่งการครอบครองวัตถุพยาน (Chain of Evidences) สั้นที่สุดเท่าที่จะทำได้ ซึ่งเริ่มต้นตั้งแต่พนักงานสอบสวนจนถึงผู้ทำการพิสูจน์หลักฐาน อัยการ และศาล บรรดาเจ้าหน้าที่ต่างๆ ซึ่งได้ครอบครองวัตถุพยานแม้ชั่วระยะเวลาหนึ่งตามหลักแล้วจะต้อง ไปให้การที่ศาล ทั้งนี้เพราะทุกคนจะต้องรับผิดชอบและแสดงความบริสุทธิ์ใจให้ศาลแน่ใจว่าไม่มีการสับเปลี่ยน ต่อเติม หรือแก้ไขวัตถุพยานนั้นแต่อย่างใด เพื่อประโยชน์แก่คดีและมีให้ทนายจำเลยได้เปรียบในการซักความพยานฝ่ายโจทก์หรืออัยการหลายคน โดยไม่จำเป็นจึงควรให้ลูกโซ่แห่งการครอบครองวัตถุพยานสั้นที่สุดเท่าที่สามารถทำได้ ข้อ 4 การรวบรวมวัตถุพยานจากที่เกิดเหตุจะต้องทำบันทึกประกอบทุกครั้งซึ่งทำได้ 3 วิธีคือ จดบันทึก ทำแผนที่และ

ถ่ายภาพ ถ้าเป็นไปได้ควรให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเช่นชื่อรับรองการเก็บจะเป็นการดีทางหลักฐานมาก
 ข้อ 6 การเก็บวัตถุพยานใส่ห่อ ถ้าต่างชนิดกันให้ใส่คนละห่อและอย่าเอาวัตถุที่คล้ายคลึงกันจากคน
 ละแห่งมาห่อรวมกันเพราะจะทำให้ปะปนกันหมด ข้อ 7 วัตถุพยานชิ้นใหญ่ๆ เช่น เสื้อผ้า ให้ใส่ห่อ
 ที่สะอาด ถ้าหากชิ้นใหญ่เกินไป เช่น เครื่องมือชิ้นใหญ่ๆ ให้พยายามห่อหุ้มแต่ละส่วนที่สำคัญไว้ ให้
 ปฏิบัติทำนองเดียวกับรอยสัณฐานของรถยนต์ คือให้พยายามรักษาจุดที่จะให้ตรวจนั้นเป็นพิเศษ
 ทั้งนี้อาจใช้ถุงพลาสติกที่สะอาดคลุมไว้ ถ้าหากมีการหล่นลงมาก็จะติดอยู่ที่ถุงและร่องรอยก็ไม่เสีย
 ไป และ ข้อ 8 วัตถุพยานทุกชิ้นให้เก็บในที่ๆ ปลอดภัย ใส่กุญแจ และรักษาไว้อย่างดี ข้อนี้ใช้ได้กับ
 ของกลางทุกชนิด ถ้าหากเก็บในที่ๆ ไม่ปลอดภัย ก็ย่อมเสียไปทั้งหมดโดยเปล่าประโยชน์ (เสียงชัย
 จตุรัส, 2556) แต่มีจำนวน 2 ข้อที่ไม่สอดคล้องกับหลักการดังกล่าว ซึ่งได้แก่ ข้อ 3 การเก็บรักษาวัตถุ
 พยานในที่ที่เกิดเหตุ ผู้เก็บควรจะใช้หลักสามัญสำนึกเข้าพิจารณาตลอดเวลา (IOC=-0.15) โดย
 พิจารณาว่าวัตถุแต่ละชิ้นจะมีประโยชน์ในการสืบสวนได้อย่างไรบ้าง ด้วยเหตุนี้ผู้ส่งตรวจ (โดยปกติ
 คือพนักงานสอบสวน) จึงจำเป็นต้องมีความรู้ทั่วไปกว้างขวาง และคุ้นเคยกับการปฏิบัติงานและขีด
 ความสามารถของแหล่งหรือสถาบันที่อาจทำการตรวจให้ได้เป็นอย่างดีและข้อ 5 วัตถุพยานแต่ละ
 ชิ้นจะต้องทำเครื่องหมายลงบนชิ้นส่วนเพื่อให้มีคำอธิบายจำได้เมื่อไปให้การเป็นพยานศาล การทำ
 คำอธิบายใช้ชื่อของผู้เก็บก็ได้ ในกรณีวัตถุพยานเป็นเศษเล็กๆ ไม่อาจทำคำอธิบายได้เช่น เส้นผม
 เส้นด้าย เศษโลหะ เศษสี ให้ใส่ซองปิดผนึกและทำเครื่องหมายบนซองนั้น (IOC=0.46) ซึ่งจากการ
 วิจัย ผู้วิจัยเองให้ผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ซึ่งพบว่าหลักการ
 ทั้ง 2 ข้อนั้นมีค่าดัชนีความสอดคล้องน้อยกว่า 0.50 ซึ่งผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่ให้คะแนนค่าดัชนีความ
 สอดคล้อง (IOC) ไปในทิศทางในเดียวกัน

สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับคุณค่าของพยานหลักฐานซึ่งพยานหลักฐานเป็นกระบวนการ
 ที่มีวัตถุประสงค์สำคัญคือ การค้นหาความจริง หรือข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นเพื่อบังคับใช้กฎหมายที่มีอยู่
 อย่างจริงจัง การพิสูจน์ข้อเท็จจริงโดยพยานหลักฐานจึงเป็นกระบวนการที่รัฐสร้างขึ้นเพื่อจัด
 ระเบียบทางสังคมเมื่อเกิดข้อโต้แย้งระหว่างประชาชนในรัฐ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย และความ
 ปลอดภัยในร่างกาย ชีวิตและทรัพย์สินของบุคคลอันเป็นหน้าที่ของรัฐ ตามหลักสัญญาประชาคมที่
 ประชาชนมอบอำนาจให้แก่รัฐ ซึ่งเป็นผู้ดูแล ตามแนวความคิดของ The Positive Law Theory ซึ่ง
 กระบวนวิธีการได้มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพของสังคม รัฐต้องเข้ามาดูแลให้ความ
 คุ้มครองผู้เสียหายและขณะเดียวกันก็ต้องให้การคุ้มครองผู้กระทำผิดด้วยเช่นกันหรือผู้ที่ถูกสงสัยว่า
 ได้กระทำผิดจากการอ้างแก่นอย่างไม่เป็นทางการ ฉะนั้นกระบวนการในการพิสูจน์ความจริงโดย
 พยานหลักฐานนั้นในบางกรณีรัฐจึงจำเป็นต้องกำหนดสิทธิหรือลสิทธิของประชาชนที่มีอยู่โดย

ธรรมชาติลงบ้าง ทั้งนี้ก็เพื่อประโยชน์ของตัวบุคคลนั่นเองและเพื่อประโยชน์แก่สังคมโดยรวม ซึ่งรัฐต้องกำหนดมาตรฐานของการจำกัดสิทธิทั้งหลายไว้อย่างชัดเจนเพราะการที่รัฐหลีกเลี่ยงไม่ยอมรับถึงมาตรฐานขั้นต่ำ ย่อมหมายถึงการที่รัฐไม่ยอมรับว่าสิทธินั้นมีอยู่เคียงสิทธิ สิทธิของบุคคลจะหมดไปเมื่อใดยอมแล้วแต่ความพึงพอใจของผู้ใช้อำนาจของรัฐนั่นเอง ซึ่งคุณค่าของพยานหลักฐาน (Spirit of Evidence) เป็นแนวความคิดในการกลั่นกรองพยานหลักฐานว่าพยานหลักฐานชนิดใดจะมีคุณค่าดีกว่ากัน มีหลักเกณฑ์ในการกลั่นกรองพยานหลักฐานอย่างไรในการที่จะพิสูจน์ถึงความเป็นไปได้หรือเป็นไปได้ของข้อเท็จจริง จึงทำให้เกิดแนวคิดว่าคุณค่าของพยานหลักฐานที่พิสูจน์เกี่ยวกับประเด็นของคดีนั้น จะต้องเป็นพยานหลักฐานที่ดีมีคุณภาพซึ่งแนวความคิดเกี่ยวกับพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องคือ แนวความคิดเชิงวิทยาศาสตร์ พยานหลักฐานที่ดีนั้นต้องสามารถพิสูจน์ความจริงได้ถูกต้อง หรือให้ได้ใกล้เคียงความจริงมากที่สุด พยานหลักฐานที่ดีที่สุดต้องเป็นเรื่องของทางวิทยาศาสตร์เรียกว่า Science of Evidence มิใช่การศึกษาว่าอะไรควรเชื่อถืออะไรไม่ควรเชื่อถือ และเพราะอะไรศาลจึงเชื่อพยานหลักฐานที่เป็นหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ เพราะวิทยาศาสตร์คือศาสตร์ในการค้นหาความจริงและพิสูจน์ความจริง สำหรับกระบวนการพิสูจน์โดยพยานหลักฐานนั้น เมื่อเป็นเรื่องของการพิสูจน์ความจริงหรือหลักการหรือแนวความคิดของพยานหลักฐานมิใช่เพียงความเชื่อโดยปราศจากเหตุผล แต่เป็นสิ่งที่พิสูจน์ได้แน่นอนสมเหตุสมผล พยานหลักฐานที่ดีที่สุดจึงเป็นเรื่องทางวิทยาศาสตร์เพราะสามารถพิสูจน์ได้และน่าเชื่อถือ ซึ่งเป็นพยานหลักฐานที่นับวันจะมีค่าและมีความสำคัญในการพิสูจน์ความจริงได้มากขึ้น เพราะความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ที่พัฒนาขึ้นเรื่อยๆ (เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, 2529)

สอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการรับฟังพยานหลักฐาน (Admissibility of Evidence) เป็นหลักในการดำเนินการกระบวนการพิจารณาในศาลอย่างหนึ่งที่พิจารณาว่าพยานหลักฐานใดบ้างที่สามารถนำสืบได้หรือไม่ได้ ถ้าคู่ความนำเอาพยานหลักฐานที่รับฟังไม่ได้เข้ามาสืบกฎหมายก็จะห้ามไม่ให้สืบถ้ามีการตรวจพบว่าพยานหลักฐานชิ้นไหนเป็นพยานที่รับฟังไม่ได้ ศาลก็จะไม่อนุญาตให้นำสืบหรือถ้าไม่มีการตรวจพบในตอนที่จะนำเข้ามาสืบทำให้สามารถนำพยานหลักฐานนั้นสืบเข้ามาในสำนวนได้ แต่ตอนที่พิพากษาคดี ศาลก็ต้องมาวิเคราะห์พยานหลักฐานแต่ละชิ้นเสียก่อนว่าชิ้นใดเป็นพยานหลักฐานที่รับฟังได้ ชิ้นใดเป็นพยานหลักฐานที่รับฟังไม่ได้ ชิ้นที่เป็นพยานหลักฐานที่รับฟังไม่ได้ก็จะถูกตัดออกไป ไม่สามารถที่จะนำมาใช้ประกอบการวินิจฉัยข้อเท็จจริงในคดีนั้นๆ ได้ (เจริญ ภักดีธนากุล, 2548) โดยการรับฟังพยานหลักฐานนั้นมีผลต่อขั้นตอนการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานของศาลในการพิพากษาคดีด้วย เพราะฉะนั้นประการที่สำคัญที่สุดในการที่รัฐใช้อำนาจในการแสวงหาพยานหลักฐานก็คือ รัฐ

จึงต้องให้ความสำคัญต่อขอบเขต “สิทธิ” และ “เสรีภาพ” ของปัจเจกบุคคลซึ่งถือเป็นพื้นฐานอย่างหนึ่งของ “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (Human Dignity)” การแทรกแซงในสิทธิเสรีภาพของปัจเจกบุคคลโดยอำนาจรัฐจะกระทำได้อต่อเมื่อมีกฎหมายบัญญัติให้อำนาจซึ่งผ่านความเห็นชอบจากตัวแทนของประชาชนตามหลักความชอบธรรมในประชาธิปไตยที่ได้ให้ความเห็นชอบแล้วเท่านั้น จึงสามารถที่จะกระทำได้ ดังนั้นในการใช้อำนาจแสวงหาพยานหลักฐานโดยเจ้าหน้าที่รัฐจึงจำเป็นที่จะต้องใช้ความระมัดระวังในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวโดยรอบคอบอยู่เสมอ โดยเฉพาะในเรื่องของการแสวงหาพยานหลักฐาน เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามขอบเขตและกฎเกณฑ์ตามที่กฎหมายได้ให้อำนาจไว้โดยเคร่งครัด เพราะเจ้าหน้าที่ของรัฐย่อมไม่มีสิทธิหรืออำนาจใดๆ ต่อการก้าวล่วงไปกระทบต่อสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของบุคคลหากไม่มีกฎหมายให้อำนาจ เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องให้ความสำคัญและเคารพสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของบุคคลโดยเฉพาะสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานที่อาจถูกกระทบในการแสวงหาพยานหลักฐานของเจ้าพนักงาน ไม่ว่าจะเป็นสิทธิเสรีภาพในร่างกาย เคหะสถาน การสื่อสาร หรือสิทธิในความเป็นส่วนตัว ตลอดจนถึงสิทธิที่จะไม่ให้ถ้อยคำอันเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเองดังจะเห็นได้จากมาตรฐานสากลขององค์การระหว่างประเทศที่ได้วางหลักในเรื่องนี้ไว้

5.2 ข้อเสนอแนะ

5.2.1 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

ทนายความ ได้เสนอข้อเสนอแนะในประเด็นดังต่อไปนี้

- 1) ไม่ควรทิ้งระยะเวลาหรือทิ้งช่วงการเก็บวัตถุพยาน เนื่องจากจะทำให้พยานหลักฐานบางส่วนถูกทำลายไปหรือทำให้ได้พยานหลักฐานที่ไม่น่าเชื่อถือเพียงพอ
- 2) ควรมีวิธีการตรวจสอบการได้มาซึ่งพยานหลักฐานได้มาโดยชอบหรือมิชอบ เพราะอาจมีการสับเปลี่ยนกันระหว่างการขนส่งพยานหลักฐาน ถ้าสามารถตรวจสอบได้ก็จะทำให้พยานหลักฐานแต่ละชนิดมีความน่าเชื่อถือเพิ่มมากขึ้น

อัยการ ได้เสนอข้อเสนอแนะในประเด็นดังต่อไปนี้

- 1) ควรระวังในเรื่องของการวิเคราะห์และความน่าเชื่อถือของข้อมูล

2) ควรมีเจ้าหน้าที่ที่อยู่ในขั้นตอนของการวิเคราะห์ข้อมูลควรประกอบด้วยผู้ที่ปฏิบัติในกระบวนการยุติธรรม อาจตั้งคณะกรรมการมา 1 ชุด ซึ่งประกอบด้วยนักวิทยาศาสตร์และเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมทั้งหมด

3) ควรคำนึงถึงประสิทธิภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์

4) ควรคำนึงถึงความสอดคล้องของข้อมูลกับหลักการทางกฎหมาย

ผู้พิพากษา ได้เสนอข้อเสนอแนะในประเด็นดังต่อไปนี้

1) ควรพิจารณาพยานผู้เชี่ยวชาญที่ทำหน้าที่ในเรื่องของการจัดเก็บ การตรวจพิสูจน์ การวิเคราะห์ ซึ่งพิจารณาได้จากความรู้ ประสบการณ์และอคติ (ถ้าหากมี) ของแต่ละคน

2) ไม่ควรมีการรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เพียงอย่างเดียว ควรมีการพิจารณาพยานหลักฐานอื่นๆ ประกอบด้วย

3) ควรคำนึงถึงหลักเกณฑ์การครอบครองวัตถุพยาน (Chain of Custody) ซึ่งมีความสำคัญต้องมีพยานหลักฐานอื่นมาสนับสนุน

4) เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมของรัฐ ควรมีการปรับตัวตามวิวัฒนาการความรู้ทางนิติวิทยาศาสตร์

นักนิติวิทยาศาสตร์ชำนาญการ ได้เสนอข้อเสนอแนะในประเด็นดังต่อไปนี้

1) เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานต้องมีความรู้ความสามารถในการเก็บและมีการระบุนำของวัตถุพยานเพื่อป้องกันการสับสน การสับเปลี่ยน และควรมีการลงชื่อของเจ้าหน้าที่คนเก็บ

2) หน่วยงานที่ทำหน้าที่ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ การเก็บวัตถุพยานหลักฐาน และห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ เช่น ดีเอ็นเอ เคมี ฟิสิกส์ เป็นต้น ควรมีความอิสระในการทำงานไม่ขึ้นกับหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง เพื่อป้องกันการแทรกแซงการทำงานจากหน่วยงานที่มีฐานะสูงกว่า

3) ควรจัดให้มีหน่วยงานที่ควบคุมมาตรฐานในการทำงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ของประเทศไทย

4) ทนายความ พนักงานสอบสวน อัยการ ผู้พิพากษาและบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม ควรมีความรู้พื้นฐานทางนิติวิทยาศาสตร์และควรให้ความสำคัญของพยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์มากกว่าพยานบุคคล

นักวิชาการ ได้เสนอข้อเสนอแนะในประเด็นดังต่อไปนี้

1) พยานหลักฐานทางชีววิทยานั้นเป็นวัตถุพยานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์อย่างหนึ่งที่มีความสำคัญมากในการพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคลหรือการพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของจำเลยหรือบุคคลได้ แต่ก็ไม่ใช่พยานหลักฐานเดียวที่ศาลจะเชื่อหรือใช้ในการลงโทษจำเลย จึงจำเป็นต้องอาศัยพยานหลักฐานอื่นประกอบการพิจารณาด้วยเสมอ

5.2.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรทำการหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของหลักเกณฑ์หลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย: กรณีศึกษาพยานหลักฐานทางชีววิทยาตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกา

2) ควรทำการวิเคราะห์หาค่าน้ำหนักของหลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย: กรณีศึกษาพยานหลักฐานทางชีววิทยาตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกา

3) ควรนำหลักเกณฑ์ฯ ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ปฏิบัติงานอยู่ในกระบวนการยุติธรรม

4) ควรทำการวิเคราะห์หลักเกณฑ์ โดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบ (Exploratory factor analysis) ซึ่งเป็นเทคนิคการวิเคราะห์เพื่อจัดกลุ่มปัจจัยหรือหลักเกณฑ์ให้เหมาะสม โดยจัดตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันมากให้อยู่ในกลุ่มเดียวกัน

5) ควรศึกษาถึงปัญหาเกี่ยวกับการการรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอื่นๆ ด้วย ซึ่งจะประโยชน์ต่อกระบวนการยุติธรรมเป็นอย่างมาก

บรรณานุกรม

- เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. “หลักการไม่ยอมรับฟังพยานวัตถุพยานเอกสารซึ่งได้มาโดยการจับการค้น การยึด ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายในสหรัฐอเมริกา.” วารสารนิติศาสตร์. 9 (ธันวาคม 2529): 121-122.
- เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. คำอธิบายหลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาว่าด้วยการดำเนินคดีใน ขั้นตอนก่อนการพิจารณา. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: จีระการพิมพ์, 2551.
- แจ่มชัย ชุตินวงศ์. คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติ บรรณาการ, 2542.
- คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ. “โครงสร้างของเส้นขนและเส้นผม.” [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก: http://www.cmicosmetic.com/articles_hair.html, 28 มกราคม 2557.
- คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ. “โครงสร้างของต่อมน้ำลาย.” [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : <https://www.google.co.th/search?q=น้ำลาย+โครงสร้าง+saliva&espv>, 28 มกราคม 2557.
- คณิต ฅ นคร. กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ นิติธรรม, 2542.
- จรัญ ภักดีชนากุล. กฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: สำนักอบรม กฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2548.
- จรัญ ภักดีชนากุล. คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: จีระการ พิมพ์, 2551.
- จรินดี หะวานนท์. หลักการไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบ: เปรียบเทียบระหว่าง กฎหมายอเมริกันและกฎหมายเยอรมัน. *ศุลพาห*. 31 (พฤษภาคม-มิถุนายน 2527) : 35.
- จิตติ ติงศภัทย์. *ข้อสังเกตในการชี้ว่าพยานหลักฐานและการเขียนคำพิพากษา*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2544.
- จิตติ เจริญน้ำ. *พยานในคดีอาญา*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์พิมพ์อักษร, 2538.
- ชลดา จินตเสถียร. “ข้อยกเว้นในการห้ามรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบตามมาตรา 226/1 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาคดีความอาญา.” *วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2553.*

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ชาติ ชัยเดชสุริยะ. *มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เดือนตุลา, 2549.
- ฐานิสร์ วรรณสุข. “ปัญหาการรับฟังพยานหลักฐานในคดีอาญา: ศึกษากรณีสิ่งซึ่งได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมาย,” รายงานการค้นคว้าอิสระนิติศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2550.
- ณัฐ ตันศรีสวัสดิ์ และชินวดี สุวรรณทิพย์. “การรับฟังพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์.” *จุฬาลงกรณ์วารสาร*, 50(11), (พฤศจิกายน, 2549): 763-7.
- ณรงค์ ใจหาญ. *หลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม 2*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2550.
- ธานินทร์ กรัยวิเชียร. *พยานทางแพทย์* (ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 2). นิติวิทยาศาสตร์สมาคม จัดพิมพ์ : โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี, 2517.
- บรรเจิด สิงคะเนติ. *หลักพื้นฐานของ สิทธิ เสรีภาพ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามรัฐธรรมนูญใหม่*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2543.
- ปิยวรรณ ดินาน. “การคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาในคดีอาญามีให้ต้องรับสารภาพโดยไม่สมัครใจ.” *วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 2545.
- ปวีณา พันธุ์ธนูสร. “ปัญหาการรับฟังถ้อยคำของผู้ถูกจับในชั้นจับกุม.” *วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*, 2551.
- ปรัชญา บุญประเสริฐ และคณะ. *แนวทางในการจัดทำระบบพยานผู้เชี่ยวชาญในคดีสิ่งแวดล้อม*. กรุงเทพมหานคร: คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2554.
- พรเพชร วิชิตชลชัย. *คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: บริษัทแกรนโกรวจจำกัด, 2542.
- มโน ซอศรีสาคร. “การรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาจากการจับ คั่น ยึด โดยมิชอบ: ศึกษาเฉพาะกรณีพยานวัตถุและพยานเอกสาร.” *วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*, 2539.
- มานิตย์ จุมปา. *คำอธิบายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ. 2540) แก้ไขเพิ่มเติม ครั้งที่ 6 พ.ศ. 2547*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2547.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ยุทธไพศาล ฉัตรขวินพร. “การวิเคราะห์คำพิพากษาฎีกาในคดีอาชญากรรมที่มีการใช้หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์: คดีระหว่างปี พ.ศ.2540-2549.” วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์, มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2553.
- วัฒนา หาญพานิช. *เอกสารคำสอนวิชานิติเวชศาสตร์เบื้องต้น*. ขอนแก่น : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2529.
- วรพจน์ วิสชุดพิชญ์. *สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2543.
- ศราวุธ สิ่งไหนนาด, พ.อ. *แนวทางการดำเนินคดียาเสพติดโดยพยานซัดทอด*. วิทยาลัยเสนาธิการทหาร, สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, 2555.
- สุกชัย เกียรติเฉลิมพร. “การตรวจสอบพยานหลักฐานโดยศาลก่อนการพิจารณาคดีอาญา 2554.” [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก: <http://turr.in.th/index.php>, 28 มกราคม 2557.
- ศักดิ์ดา ดาดวง. *รู้จักและเข้าใจ เลือด สิ่งมหัศจรรย์ในร่างกายเรา* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น), 2551.
- ศักดิ์ดา ดาดวง. “โครงสร้างอสุจิ.” [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก: <https://www.google.co.th/search?q=โครงสร้างอสุจิ&espv>, 28 มกราคม 2557.
- สุรนาท วงศ์พรหมชัย, ร.ต.อ. “การตรวจทางนิติวิทยาศาสตร์กับพยานหลักฐานในคดีอาญา.” วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2551.
- สมประสงค์ ปรรณาดิ. *นิติวิทยาศาสตร์ว่าด้วยการพิสูจน์หลักฐาน*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา, 2518.
- เสียงชัย จัตุรัส. *เอกสารประกอบการเรียนการสอนวิชานิติเวชศาสตร์ (วัตถุพยานทางนิติเวชศาสตร์)*. ภาควิชานิติเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์, มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2556.
- โสภณ รัตนนกร. *คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติบรรณาการ, 2542.
- อุดม รัฐอมฤต และคณะ. *การอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือการใช้สิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามมาตรา 28 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์น่านการพิมพ์, 2544.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- อุดม รัฐอมฤต. *คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน*. กรุงเทพมหานคร: โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน, คณะนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2551.
- อรุณกมล พงศ์ประยูร. “การวิเคราะห์คดีความผิดที่เกี่ยวข้องกับชีวิตและร่างกาย โดยหลักการทางนิติวิทยาศาสตร์ กรณีศึกษาพื้นที่จังหวัดนครปฐม.” *วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์, มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2553.*
- อิสราวุธ อ่อนน้อม. “หลักการรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยชอบ.” *วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2540.*
- อิทธิกร ปิ่นทอง. “คำพิพากษาฎีกาเกี่ยวกับนิติวิทยาศาสตร์.” *วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์, มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2553.*
- Bryan A. Garner, Henry Campbell Black. *Black's law dictionary*. St. Paul, Minn: West Thomson Reuters, 2009.
- Cleary, Edward W. *Mc Cormick on Evidence*. (3rd Ed.). St. Paul, Minn: West Publishing Co., 1987.
- Cohen, J. *Statistical power analysis for the behavioral sciences*. New York: Academic Press, 1988.
- Herbert Packer. *The Limit of the Criminal Sanction*. California: Stanford University Press, 1968.
- John H. Langbein. *Comparative Criminal Procedure*. Germany: Minnesota West Publishing Co., 1977.

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ

1. นายกิตติยุทธ ศรีเมือง	ทนายความ
2. นายธนากร รุ่งหิรัญวัฒน์	ทนายความ
3. ร้อยตำรวจโท นพพร หิรัญรักษ์	พนักงานสืบสวนสอบสวน สถานีตำรวจภูธรประตูน้ำ จุฬาลงกรณ์
4. พันตำรวจตรี พงศธร เจริญชัยประกิจ	สารวัตรป้องกันปราบปราม สถานีตำรวจนครบาล ชนะสงคราม
5. นายพิพัฒน์ จันทร์เมฆมา	อัยการจังหวัดประจำสำนักอัยการสูงสุด
6. นายเจษฎา ธนาสิทธิ์พันธ์กุล	อัยการจังหวัดประจำสำนักอัยการสูงสุด
7. ดร.ชนาธิป ชินะนาวิน	ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำกองผู้ช่วยผู้พิพากษา ศาลฎีกา
8. นายสิรภพ วิริยะวานิช	ผู้พิพากษาศาลทรัพย์สินทางปัญญาฯ
9. นายอำพล บุญประภาการ	ผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัว จังหวัดราชบุรี
10. นางสาวสุชาวฉวี ลีมสุวรรณ	นักนิติวิทยาศาสตร์ชำนาญการ สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม
11. นายวรพันธ์ วัชระ	นักนิติวิทยาศาสตร์ชำนาญการ สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม
12. ผศ.พ.ต.ท.ดร.สถิตย์ สืบพงษ์ศิริ	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (สบ3) กลุ่มงานคณาจารย์ คณะนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
13. รศ.พ.ต.อ.วรวิช วิชชวานิชย์	รองศาสตราจารย์ (สบ4) รองคณบดีคณะนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

ภาคผนวก ข

แบบประเมินความสอดคล้องของหลักเกณฑ์ในการรับฟังพยานหลักฐานทาง
นิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University

แบบประเมินความสอดคล้องของหลักเกณฑ์ในการรับฟังพยานหลักฐานทาง

นิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย

: กรณีศึกษาพยานหลักฐานทางชีววิทยาตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกา

คำชี้แจง โปรดพิจารณาและประเมินความสอดคล้องของหลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย: ศึกษาเฉพาะกรณีพยานหลักฐานทางชีววิทยาตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกา โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความสอดคล้องตามความคิดเห็นของท่านโดยแบบประเมินนี้แบ่งเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 หลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย: กรณีศึกษาพยานหลักฐานทางชีววิทยาตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกา ตามหลักวิชาการ

ตอนที่ 2 หลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย: กรณีศึกษาพยานหลักฐานทางชีววิทยาตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกา

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

โดยมีหลักเกณฑ์ในการประเมินคือ มีความเห็นว่า มีความสอดคล้อง กำหนดคะแนนเป็น +1

มีความเห็นว่า ไม่แน่ใจว่ามีความสอดคล้อง กำหนดคะแนนเป็น 0

มีความเห็นว่า ไม่สอดคล้อง กำหนดคะแนนเป็น -1

ตอนที่ 1 แบบประเมินความสอดคล้องของหลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย: กรณีศึกษาพยานหลักฐานทางชีววิทยาตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกา ตามหลักวิชาการ

หลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญา ของประเทศไทย: กรณีศึกษาพยานหลักฐานทางชีววิทยา ตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกา ตามหลักวิชาการ	ระดับความสอดคล้อง		
	+1	0	-1
1. การเก็บวัตถุพยานควรให้มีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบเพียงรายเดียว ถ้าสามารถทำได้เช่น พนักงานสอบสวน หรือเจ้าหน้าที่เฉพาะเพื่อป้องกันการสับสนและการขัดความรับผิดชอบกันได้			
2. พยายามให้ลูกโซ่แห่งการครอบครองวัตถุพยาน (Chain of Evidences) ตั้งแต่ที่สุดเท่าที่จะทำได้ ซึ่งเริ่มต้นตั้งแต่พนักงานสอบสวนจนถึงผู้ทำการพิสูจน์หลักฐาน อัยการและศาล			

ตอนที่ 1 แบบประเมินความสอดคล้องของหลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย: กรณีศึกษาพยานหลักฐานทางชีววิทยาตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกาตามหลักวิชาการ (ต่อ)

หลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญา ของประเทศไทย: กรณีศึกษาพยานหลักฐานทางชีววิทยา ตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกา ตามหลักวิชาการ	ระดับความสอดคล้อง		
	+1	0	-1
3. การเก็บรักษาวัตถุพยานในที่เกิดเหตุ ผู้เก็บควรจะใช้หลักสามัญสำนึกเข้าพิจารณาตลอดเวลา			
4. การรวบรวมวัตถุพยานจากที่เกิดเหตุจะต้องทำบันทึกประกอบทุกครั้งซึ่งทำได้ออยู่ 3 วิธีคือ จดบันทึก ทำแผนที่ และถ่ายภาพ			
5. วัตถุพยานแต่ละชิ้นจะต้องทำเครื่องหมายลงบนชิ้นส่วนเพื่อให้มีตำหนิจดจำได้เมื่อ ไปให้การเป็นพยานศาล			
6. การเก็บวัตถุพยานใส่ห่อ ถ้าต่างชนิดกัน ให้ใส่คนละห่อและอย่าเอาวัตถุที่คล้ายคลึงกันจากคนละแห่งมาห่อรวมกันเพราะจะทำให้ปะปนกันหมด			
7. วัตถุพยานชิ้นใหญ่ๆ เช่น เสื้อผ้า ให้ใส่ห่อที่สะอาด ถ้าหากชิ้นใหญ่เกินไปเช่นเครื่องมือชิ้นใหญ่ๆ ให้พยายามห่อหุ้มแต่ละส่วนที่สำคัญไว้			
8. วัตถุพยานทุกชิ้นให้เก็บในที่ๆ ปลอดภัย ใส่อุญแจและรักษาไว้อย่างดี ซ่อนไว้ใช้ได้ดีของกลางทุกชนิด ถ้าหากเก็บในที่ๆ ไม่ปลอดภัย ก็ยอมเสียไปทั้งหมดโดยเปล่าประโยชน์			
9. การเก็บวัตถุพยานและการตรวจพิสูจน์เมื่อจำแนกตามวัตถุพยาน			
9.1 เลือดและคราบเลือด			
- การเก็บ			
1. การเก็บต้องกระทำอย่างถูกต้องเหมาะสม ถ้าเป็นเลือดสดใหม่จากที่เกิดเหตุหรือเจาะมาจากผู้เสียหาย หรือผู้ต้องหา ควรเก็บใส่หลอดแก้วที่สะอาด ปิดจุกให้สนิท ถ้าส่งไม่ได้ทันทีควรเก็บไว้ในตู้เย็นหรือแช่แข็งไว้ แต่ถ้าไม่มีทั้งสองอย่างควรทำให้แห้งเสียก่อน โดยละเลงบนแผ่นกระดาษหรือผ้าที่สะอาดแล้วผึ่งลมไว้เพื่อป้องกันการเน่าเสีย			
2. การเก็บต้องกระทำอย่างถูกต้องเหมาะสม ถ้าเป็นเลือดที่แห้งอยู่แล้ว เช่น เลือดที่ติดอยู่กับเศษใบไม้ใบหญ้า หรือตามพื้นดินก็จัดแจงเอาเฉพาะส่วนที่มีคราบเลือดส่งตรวจ ถ้าเป็นเสื้อผ้า อาวุธ ก็ส่งมาทั้งหมด แต่ถ้าคราบติดตามพื้นบ้านหรือฝาผนังก็ควรใช้มีดบางคมๆ แซะหรือขูดเอามาให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ หรืออาจจะใช้ไม้พันสำลีชุบน้ำเกลือหรือชุบ 10% N4HOH (กรณีคราบเก่า) แล้วผึ่งให้แห้ง นำใส่ภาชนะที่เหมาะสม เช่น ซองพลาสติก			

ตอนที่ 1 แบบประเมินความสอดคล้องของหลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย: กรณีศึกษาพยานหลักฐานทางชีววิทยาตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกาตามหลักวิชาการ (ต่อ)

หลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญา ของประเทศไทย: กรณีศึกษาพยานหลักฐานทางชีววิทยา ตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกา ตามหลักวิชาการ	ระดับความสอดคล้อง		
	+1	0	-1
3. ป้องกันสิ่งอื่นปะปนเข้ามาหรือปนกันเองหลังจากที่เก็บไว้แล้ว เช่น น้ำ อาจจะถูกหกไปได้อ้าไม่ปิดฝาหลอดแก้วที่เก็บเลือด หรือกรณีเก็บเลือด จากที่เกิดเหตุที่มาจากหลาย ๆ จุด จะต้องแยกช่องและระบุตำแหน่งที่เก็บไว้ให้ชัดเจน และวาดแผนผังประกอบด้วย และถ้ามีกล้องควรถ่ายภาพประกอบไว้เสมอ			
4. ป้องกันการสูญหายและการเสียหาย โดยคำนึงถึงภาชนะที่จัดใส่จะมีการรั่วไหล สูญหายหรือแตกได้ง่ายขณะนำส่งหรือไม่			
5. ควรรีบส่งให้เร็วที่สุด เพราะการตรวจเช่นนี้เราใช้คุณสมบัติของเลือดมาแปรผล สิ่งเหล่านี้มักอยู่ภายใต้อิทธิพลของความร้อน แสงอาทิตย์ ระยะเวลา ความชื้น และการนำเสียหาย ฉะนั้นถ้ารีบส่งมาตรวจก็จะทำให้ได้ผลดีและแม่นยำกว่าของที่ทิ้งไว้นานๆ			
- การตรวจพิสูจน์			
1. การตรวจลักษณะทั่วไป คือ รูปร่าง การกระจายตัว และปริมาณของเลือด			
2. การตรวจทางห้องปฏิบัติการ แบ่งเป็นตรวจลักษณะทั่วไป เช่น สีของคราบเลือด ตรวจด้วยกล้องจุลทรรศน์ จะดูได้กรณีคราบเลือดใหม่ โดยดูพวกเซลล์เม็ดเลือดขาวการตรวจทางเคมี ทดสอบหาเอ็นไซม์เปอร์ออกซิเดส (Peroxides) ในคราบเลือดและการตรวจหาฮีโมโกลบินในคราบเลือด			
9.2 อสุจิ			
- การเก็บ			
1. คราบที่เสื้อผ้า เก็บไว้ทั้งชิ้น หรือตัดเฉพาะส่วนที่สงสัยส่งให้แห้ง			
2. คราบตามร่างกายทั่วไป			
3. คราบที่อวัยวะเพศ ใช้ 2 Swabs เช็ด 2 บริเวณ โดย Swab แรกเช็ดที่บริเวณรอบนอกของอวัยวะเพศ ผู้เสียหายและ Vestibule แล้วจึงใส่ Speculum ใช้ Swab ที่สองเช็ดบริเวณอวัยวะด้านใน (Posterior Fornix) แล้วส่งให้แห้งใส่ซองแยกจากกัน แต่ก่อนที่จะส่งให้แห้ง			
4. กรณีเก็บของเหลวจากช่องคลอด เมื่อเก็บเสร็จแล้ว ก่อนส่งมายังห้องปฏิบัติการควรจะเป่าพัดลมให้แห้งแล้วแยกใส่ซอง เขียนฉลากถึงตำแหน่งที่เก็บ กรณีเก็บมาจากหลายที่			

ตอนที่ 1 แบบประเมินความสอดคล้องของหลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย: กรณีศึกษาพยานหลักฐานทางชีววิทยาตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกาตามหลักวิชาการ (ต่อ)

หลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญา ของประเทศไทย: กรณีศึกษาพยานหลักฐานทางชีววิทยา ตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกา ตามหลักวิชาการ	ระดับความสอดคล้อง		
	+1	0	-1
- การตรวจพิสูจน์			
1. การตรวจโดยใช้แสงยูวี จะช่วยในการดูเบื้องต้นของคราบต่างๆ ในบริเวณกว้าง เช่น ผ้าปูที่นอนหรือเสื้อผ้า หากเป็นคราบอสุจิจะเรืองแสงชัดเจนเนื่องจากมีสารฟลาวินอยู่			
2. การตรวจโดยวิธีทางเคมี เป็นการตรวจหาส่วนประกอบของน้ำอสุจิ ได้แก่ เอ็นไซม์แอสิดฟอสฟาเตส ซึ่งสามารถตรวจพบในช่องคลอดได้นานถึง 3 วัน			
3. การตรวจหาตัวอสุจิ การพบตัวอสุจิที่สมบูรณ์แม้เพียงตัวเดียวก็สามารถบอกได้ว่ามีการหลั่ง (Ejaculation) ตรวจหาโดยสกัดตัวอสุจิจากไม้พันสำลีหรือคราบที่สงสัย แล้วนำไปปั่นเอาส่วนที่เป็นตะกอนมาผสมเมียร์บนสไลด์ ปล่อยให้แห้งแล้วย้อมด้วยอีมาทอกซีลีน-อีโอซิน จึงนำมาดูด้วยกล้องจุลทรรศน์			
9.3 เส้นผม เส้นขน			
- การเก็บ			
1. ใช้ไฟฉายส่องทำมุมเฉียงกับพื้น เพื่อตรวจหาเส้นผมหรือเส้นขนบนพื้นผิวในสถานที่เกิดเหตุ			
2. ใช้ปากคีบคีบเส้นผมหรือเส้นขนขึ้นมาอย่างระมัดระวังอย่าให้เส้นผมหรือเส้นขนแตกหรือหัก			
3. อาจใช้สก็อตเทปด้านเหนียวดึงเส้นผมหรือเส้นขนขึ้นมาหรือใช้แผ่นเซลโลเฟนปิดลงบนพื้นที่สงสัย พยานวัตถุนั้นจะติดขึ้นมากับแผ่นเซลโลเฟน			
4. บรรจุในภาชนะสะอาดมีฝาปิดหรือใส่ในซองจดหมายหรือกระดาษพับ			
5. ควรมีการเก็บ Control Sample ให้เพียงพอ			
6. บันทึกตำแหน่งของเส้นผมหรือเส้นขนว่ามาจากที่ใด			
- การตรวจพิสูจน์			
1. การตรวจพิสูจน์ว่า วัตถุที่ส่งมาเป็นเส้นผมเส้นขนหรือไม่ โดยดู Cuticle อยู่ชั้นนอกสุดประกอบด้วย Clear Keratinized Cells ชั้นเดียวมีลักษณะเป็น Scale Like Plate เรียงซ้อนกันเกิดเป็นลาย ที่เป็นแบบเฉพาะของสัตว์แต่ละประเภทรวมถึงของคนด้วย			

ตอนที่ 1 แบบประเมินความสอดคล้องของหลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย: กรณีศึกษาพยานหลักฐานทางชีววิทยาตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกาตามหลักวิชาการ (ต่อ)

หลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญา ของประเทศไทย: กรณีศึกษาพยานหลักฐานทางชีววิทยา ตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกา ตามหลักวิชาการ	ระดับความสอดคล้อง		
	+1	0	-1
- การตรวจพิสูจน์ (ต่อ)			
2. การตรวจพิสูจน์ว่าเป็นเส้นผมเส้นขนของใคร - อายุเจ้าของเส้นผมเส้นขน เส้นผมเด็กจะมีลักษณะบางนิ่มขณะที่ของผู้ใหญ่จะมีสีเข้มมี Pigment มาก ส่วนในคนแก่ผมหงอก Pigment ก็จะหมด ไปทำให้ผมเป็นสีขาว			
- เพศ สามารถดูด้วยตาเปล่าได้คร่าวๆ เช่น ผมผู้หญิงมักจะยาว เส้นเล็ก แดก ปลายหรือหยิกงอเนื่องจากการตัด ส่วนผมผู้ชายมักจะสั้นกว่า หยิบกระด้าง ปลายตัดตรง แต่วิธีที่แน่นอนต้องตรวจ โครโมโซมจากส่วนรากผมหรือเส้นผมก็ได้ โดยใช้สี Orcein ย้อม X-Chromatin หรือใช้สี Quinacrine สำหรับ Y-Chromatin			
- หมู่เลือด สามารถตรวจหาหมู่เลือด ABO จากเส้นผมเส้นขนได้ วิธีที่นิยม และได้ผลดีคือวิธี Absorption-Elution ซึ่งให้ผลถูกต้องว่า 80% ไม่ว่าเส้นผมจะอยู่ในสภาพอย่างไร เช่น ผึ่งดิน หรือตากแดด เป็นต้น และสามารถตรวจได้ในเส้นผมเส้นขนที่เก็บไว้นานเกินกว่า 6 เดือน			

ตอนที่ 2 หลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย:
กรณีศึกษาพยานหลักฐานทางชีววิทยาตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกา

หลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญา ของประเทศไทย: กรณีศึกษาพยานหลักฐานทางชีววิทยาตามแนว คำพิพากษาศาลฎีกา	ระดับความสอดคล้อง		
	+1	0	-1
1. คำรับสารภาพ คำให้การของจำเลยว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริงก็เป็นพยานหลักฐานที่เพียงพอที่ศาลจะลงโทษผู้กระทำ โดยอาศัยพยานหลักฐานนั้นแล้ว			
2. พยานหลักฐานทั้งพยานบุคคล พยานวัตถุและพยานพดดิเหตุแวดล้อมที่มีความแน่นอนหนา มั่นคง เป็นพยานหลักฐานสำคัญที่ใช้ในการวินิจฉัยชี้ขาดข้อเท็จจริงและพิพากษาลงโทษจำเลย			
3. วัตถุพยานเช่น การบันทึกภาพ เสียงไว้ด้วยตามแถบวีดิทัศน์ วัตถุพยานเหล่านี้เป็นการปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 133 ทวิ ซึ่งศาลยอมรับฟังวัตถุพยานจำพวกสื่อ ภาพและเสียงใช้ในการวินิจฉัยชี้ขาดข้อเท็จจริงและพิพากษาลงโทษจำเลย			
4. การที่จำเลยและพยานไม่เคยรู้จักหรือมีสาเหตุโกรธเคืองกับกันมาก่อนมีน้ำหนักให้ศาลรับฟังมากยิ่งขึ้นและพิพากษาลงโทษจำเลย			
5. คำเบิกความของจำเลยที่มีเหตุผลสอดคล้องกับคำเบิกความของพนักงานสอบสวนเป็นลำดับมีน้ำหนักที่ทำให้ศาลรับฟังและพิพากษาลงโทษจำเลยได้			
6. พฤติการณ์ตามพยานหลักฐานที่น่าสืบประกอบคำรับสารภาพ คำให้การของจำเลยมีน้ำหนักเพียงพอที่ทำให้ศาลเชื่อ ศาลรับฟังและพิพากษาลงโทษจำเลยว่าจำเลยการกระทำผิดจริงได้			
7. การที่มีผู้รู้ ผู้เห็นเหตุการณ์อย่างใกล้ชิดจึงเป็นพยานหลักฐานที่มีน้ำหนักทำให้ศาลรับฟังและพิพากษาลงโทษจำเลยได้			
8. การที่พยานแวดล้อมให้การสอดคล้องเชื่อมโยงกันทั้งเหตุการณ์โดยตลอดเป็นพยานหลักฐานที่มีน้ำหนักทำให้ศาลรับฟังได้และพิพากษาลงโทษจำเลย			
9. การตรวจพิสูจน์วัตถุพยานที่ได้กระทำตามหลักวิชานิติวิทยาศาสตร์โดยผู้มีความรู้เชี่ยวชาญ มีน้ำหนักน่าเชื่อถือ ทำให้มีน้ำหนักในการรับฟังและสามารถลงโทษจำเลยได้			
10. รายงานการตรวจพิสูจน์สารพันธุกรรมหรือวัตถุพยานทางชีววิทยาเป็นพยานหลักฐานสำคัญ ทำให้ศาลรับฟังและพิพากษาลงโทษจำเลยได้			
11. หลักฐานทางวิทยาศาสตร์เป็นหลักฐานทางวิชาการที่น่าเชื่อถือทำให้ศาลรับฟังและพิพากษาลงโทษจำเลยได้			

ภาคผนวก ค

ผลการวิเคราะห์ค่าความเที่ยงตรง (Validity) ของหลักเกณฑ์การรับฟัง
พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University

1. ผลการวิเคราะห์ค่าความเที่ยงตรง (Validity) ของหลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย

หลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญา ของประเทศไทย: กรณีศึกษาพยานหลักฐานทางชีววิทยา ตามหลักวิชาการ	ผลการประเมินคะแนนของผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)													รวม	IOC	แปลผล
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13			
1. การเก็บวัตถุพยานควรวีมีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบเพียงรายเดียวถ้าสามารถทำได้เช่น พนักงานสอบสวน หรือเจ้าหน้าที่เฉพาะเพื่อป้องกันการสับสนและการขัดความรับผิดชอบกันได้	+1	0	0	+1	+1	0	0	+1	+1	+1	-1	+1	+1	13	0.54	สอดคล้อง
2. พยายามให้ลูกโซ่แห่งการครอบครองวัตถุพยาน (Chain of Evidences) ต้นที่สุดเท่าที่จะทำได้ ซึ่งเริ่มต้นตั้งแต่พนักงานสอบสวนจนถึงผู้ทำการพิสูจน์หลักฐาน อัยการและศาล	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0	+1	+1	+1	+1	+1	13	0.92	สอดคล้อง
3. การเก็บรักษาวัตถุพยานในที่เกิดเหตุ ผู้เก็บควรจะใช้หลักสามัญสำนึกเข้าพิจารณาตลอดเวลา	0	+1	-1	-1	+1	0	-1	0	0	-1	0	0	0	13	-0.15	ไม่ สอดคล้อง
4. การรวบรวมวัตถุพยานจากที่เกิดเหตุจะต้องทำบันทึกประกอบทุกครั้งซึ่งทำได้ อยู่ 3 วิธีคือ จดบันทึก ทำแผนที่ และถ่ายภาพ	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	13	1.00	สอดคล้อง
5. วัตถุพยานแต่ละชิ้นจะต้องทำเครื่องหมายลงบนชิ้นส่วนเพื่อให้มีคำนิยามจำได้เมื่อไปให้การเป็นพยานศาล	+1	0	+1	+1	+1	0	-1	+1	0	+1	-1	+1	+1	13	0.46	ไม่ สอดคล้อง
6. การเก็บวัตถุพยานใส่ห่อ ถ้าต่างชนิดกัน ให้ใส่คนละห่อและอย่าเอาวัตถุที่คล้ายคลึงกันจากคนละแห่งมาห่อรวมกันเพราะจะทำให้ปะปนกันหมด	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	13	1.00	สอดคล้อง
7. วัตถุพยานชิ้นใหญ่ๆ เช่น เสื้อผ้า ให้ใส่ห่อที่สะอาด ถ้าหากชิ้นใหญ่เกินไปเช่น เครื่องมือชิ้นใหญ่ๆ ให้พยายามห่อหุ้มแต่ละส่วนที่สำคัญไว้	+1	+1	0	0	+1	+1	+1	0	+1	+1	+1	+1	+1	13	0.78	สอดคล้อง

1. ผลการวิเคราะห์ค่าความเที่ยงตรง (Validity) ของหลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย (ต่อ)

หลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย: กรณีศึกษาพยานหลักฐานทางชีววิทยาตามหลักวิชาการ	ผลการประเมินคะแนนของผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)													รวม	IOC	แปลผล
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13			
8. วัตถุพยานทุกชิ้นให้เก็บในที่ๆ ปลอดภัย ใส่กุญแจและรักษาไว้อย่างดี ข้อนี้ใช้ได้กับของกลางทุกชนิด ถ้าหากเก็บในที่ๆ ไม่ปลอดภัย ก็ข่มเสีย ไปทั้งหมดโดยเปล่าประโยชน์	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	13	1.00	สอดคล้อง
9. การเก็บวัตถุพยานและการตรวจพิสูจน์เมื่อจำแนกตามวัตถุพยาน																
9.1 เลือดและคราบเลือด																
- การเก็บ																
1. การเก็บต้องกระทำอย่างถูกต้องเหมาะสม ถ้าเป็นเลือดสดใหม่จากที่เกิดเหตุหรือเจาะมาจากผู้เสียหาย หรือผู้ต้องหา ควรเก็บใส่หลอดแก้วที่สะอาด ปิดจุกให้สนิท ถ้าส่งไม่ได้ทันทีควรเก็บไว้ในตู้เย็นหรือแช่น้ำแข็งไว้ แต่ถ้าไม่มีทั้งสองอย่างควรทำให้แห้งเสียก่อน โดยละเลงบนแผ่นกระดาษหรือผ้าที่สะอาดแล้วผึ่งลมไว้ เพื่อป้องกันการเน่าเสีย	+1	+1	0	0	+1	+1	+1	0	+1	+1	0	+1	+1	13	0.70	สอดคล้อง
2. การเก็บต้องกระทำอย่างถูกต้องเหมาะสม ถ้าเป็นเลือดที่แห้งอยู่แล้ว เช่น เลือดที่ติดอยู่กับเศษใบไม้ใบหญ้า หรือตามพื้นดินก็จัดแจงเอาเฉพาะส่วนที่มีคราบเลือดส่งตรวจ ถ้าเป็นเสื้อผ้า อาวุธ ก็ส่งมาทั้งหมด แต่ถ้าคราบติดตามพื้นบ้านหรือฝาผนังก็ควรใช้มีดบางคมๆ แซะหรือขูดเอามาให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ หรืออาจจะใช้ไม้พันสำลีชุบน้ำเกลือหรือชุบ 10% N4HOH (กรณีคราบเก่า) แล้วผึ่งให้แห้ง	+1	+1	0	0	+1	+1	+1	0	+1	-1	-1	+1	+1	13	0.46	ไม่สอดคล้อง

1. ผลการวิเคราะห์ค่าความเที่ยงตรง (Validity) ของหลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย (ต่อ)

หลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญา ของประเทศไทย: กรณีศึกษาพยานหลักฐานทางชีววิทยา ตามหลักวิชาการ	ผลการประเมินคะแนนของผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)													รวม	IOC	แปลผล
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13			
3. ป้องกันสิ่งอื่นปะปนเข้ามาหรือปนกันเองหลังจากที่เก็บไว้แล้ว เช่น น้ำอาจจะหกกลงไปได้ถ้าไม่ปิดฝาหลอดแก้วที่เก็บเลือด หรือกรณีเก็บเลือด จากที่เกิดเหตุที่มาจากหลาย ๆ จุด จะต้องแยกซองและระบุตำแหน่งที่เก็บไว้ให้ชัดเจนและวาดแผนผังประกอบด้วย และถ้ามีกล้องควรถ่ายภาพประกอบไว้เสมอ	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	13	0.92	สอดคล้อง
4. ป้องกันการสูญหายและการเสียหาย โดยคำนึงถึงภาชนะที่จัดใส่จะมีกรร่วไหล สูญหายหรือแตกได้ง่ายขณะนำส่งหรือไม่	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0	+1	+1	+1	+1	+1	13	0.85	สอดคล้อง
5. ควรรีบส่งให้เร็วที่สุด เพราะการตรวจเช่นนี้เราใช้คุณสมบัติของเลือดมาแปรผล สิ่งเหล่านี้มักอยู่ภายใต้อิทธิพลของความร้อน แสงอาทิตย์ ระยะเวลา ความชื้น และการนำเสียหาย ฉะนั้นถ้ารีบส่งมาตรวจก็จะทำให้ได้ผลดีและแม่นยำกว่าของที่ทิ้งไว้นานๆ	+1	+1	+1	0	+1	+1	+1	0	+1	+1	+1	+1	+1	13	0.85	สอดคล้อง
- การตรวจพิสูจน์																
1. การตรวจลักษณะทั่วไป คือ รูปร่าง การกระจายตัวและปริมาณของเลือด	+1	0	0	0	+1	+1	+1	0	+1	+1	0	+1	+1	13	0.62	สอดคล้อง
2. การตรวจทางห้องปฏิบัติการ แบ่งเป็นตรวจลักษณะทั่วไป เช่น สีของคราบเลือด ตรวจด้วยกล้องจุลทรรศน์ จะดูได้กรณีคราบเลือดใหม่ โดยดูพวกเซลล์เม็ดเลือดขาวการตรวจทางเคมี ทดสอบหาเอ็นไซม์เปอร้ออกซิเดส ในคราบเลือดและการตรวจหาฮีโมโกลบินในคราบเลือด	0	+1	0	0	+1	+1	+1	0	+1	-1	0	+1	+1	13	0.46	ไม่ สอดคล้อง

1. ผลการวิเคราะห์ค่าความเที่ยงตรง (Validity) ของหลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย (ต่อ)

หลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญา ของประเทศไทย: กรณีศึกษาพยานหลักฐานทางชีววิทยา ตามหลักวิชาการ	ผลการประเมินคะแนนของผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)													รวม	IOC	แปลผล
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13			
9.2 อสุจิ																
- การเก็บ																
1. คราบที่เสื้อผ้า เก็บไว้ทั้งชิ้น หรือตัดเฉพาะส่วนที่สงสัยผิงให้แห้ง	0	0	+1	+1	+1	+1	0	0	+1	+1	+1	+1	+1	13	0.70	สอดคล้อง
2. คราบตามร่างกายทั่วไป	0	+1	+1	+1	+1	+1	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	13	0.85	สอดคล้อง
3. คราบที่อวัยวะเพศ ใช้ 2 Swabs เช็ด 2 บริเวณ โดย Swab แรกเช็ดที่บริเวณรอบนอกของอวัยวะเพศ ผู้เสียหายและ Vestibule แล้วจึงใส่ Speculum ใช้ Swab ที่สองเช็ดบริเวณอวัยวะด้านใน (Posterior Fornix) แล้วผิงให้แห้งใส่ซองแยกจากกัน แต่ก่อนที่จะผิงให้แห้ง	+1	+1	0	0	0	+1	+1	0	+1	0	0	+1	+1	13	0.54	สอดคล้อง
4. กรณีเก็บของเหลวจากช่องคลอด เมื่อเก็บเสร็จแล้ว ก่อนส่งมายังห้องปฏิบัติการควรจะเป่าพัดลมให้แห้งแล้วแยกใส่ซอง เขียนฉลากถึงตำแหน่งที่เก็บ กรณีเก็บมาจากหลายที่	+1	0	0	0	+1	+1	-1	0	+1	+1	0	-1	-1	13	0.15	ไม่ สอดคล้อง
- การตรวจพิสูจน์																
1. การตรวจโดยใช้แสงยูวี จะช่วยในการดูเบื้องต้นของคราบต่างๆ ในบริเวณกว้าง เช่น ผ้าปูที่นอนหรือเสื้อผ้า หากเป็นคราบอสุจิจะเรืองแสงชัดเจนเนื่องจากมีสารฟลาวินอยู่	0	0	0	0	+1	+1	+1	0	+1	+1	+1	+1	+1	13	0.62	สอดคล้อง
2. การตรวจโดยวิธีทางเคมี เป็นการตรวจหาส่วนประกอบของน้ำอสุจิ ได้แก่ เอ็นไซม์แอสิดฟอสฟาเตส ซึ่งสามารถตรวจพบในช่องคลอดได้นานถึง 3 วัน	0	+1	0	0	+1	+1	+1	0	+1	0	0	+1	+1	13	0.54	สอดคล้อง

1. ผลการวิเคราะห์ค่าความเที่ยงตรง (Validity) ของหลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย (ต่อ)

หลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญา ของประเทศไทย: กรณีศึกษาพยานหลักฐานทางชีววิทยา ตามหลักวิชาการ	ผลการประเมินคะแนนของผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)													รวม	IOC	แปลผล
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13			
3. การตรวจหาตัวสุจิ การพบตัวสุจิที่สมบูรณ์แม้เพียงตัวเดียวก็สามารถบอกลำดับว่ามีกรหลัง (Ejaculation) ตรวจหาโดยสกัดตัวสุจิจากไม้พันสำลีหรือคราบที่สงสัย แล้วนำไปปั่นเอาส่วนที่เป็นตะกอนมาสมเมียร์บนสไลด์ ปล่อยให้แห้งแล้วข้อมด้วยฮีมาทอกซีลิน-อีโอซิน จึงนำมาดูด้วยกล้องจุลทรรศน์	0	+1	0	0	+1	+1	+1	0	+1	+1	0	+1	+1	13	0.62	สอดคล้อง
9.3 เส้นผม เส้นขน																
- การเก็บ																
1. ใช้ไฟฉายส่องทำมุมเงยกับพื้น เพื่อตรวจหาเส้นผมหรือเส้นขนบนพื้นผิวในสถานที่เกิดเหตุ	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0	+1	+1	+1	+1	+1	13	0.92	สอดคล้อง
2. ใช้ปากกิบีบเส้นผมหรือเส้นขนขึ้นมาอย่างระมัดระวังอย่าให้เส้นผมหรือเส้นขนแตกหรือหัก	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	13	1.00	สอดคล้อง
3. อาจใช้สก็อตเทปด้านเหนียวดึงเส้นผมหรือเส้นขนขึ้นมาหรือใช้แผ่นเซลโลเฟนปิดลงบนพื้นที่สงสัย พยานวัตถุนั้นจะติดขึ้นมาทับแผ่นเซลโลเฟน	+1	+1	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	13	0.92	สอดคล้อง
4. บรรจุในภาชนะสะอาดมีฝาปิดหรือใส่ในซองจดหมายหรือกระดาษพับ	+1	+1	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	13	0.92	สอดคล้อง

1. ผลการวิเคราะห์ค่าความเที่ยงตรง (Validity) ของหลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย (ต่อ)

หลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญา ของประเทศไทย: กรณีศึกษาพยานหลักฐานทางชีววิทยา ตามหลักวิชาการ	ผลการประเมินคะแนนของผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)													รวม	IOC	แปลผล
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13			
5. ควรมีการเก็บ Control Sample ให้เพียงพอ	+1	+1	0	0	+1	+1	+1	0	+1	+1	+1	0	0	13	0.67	สอดคล้อง
6. บันทึกตำแหน่งของเส้นผมหรือเส้นขนว่ามาจากที่ใด	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	13	1.00	สอดคล้อง
- การตรวจพิสูจน์																
1. การตรวจพิสูจน์ว่า วัตถุที่ส่งมาเป็นเส้นผมเส้นขนหรือไม่ โดยดู Cuticle อยู่ชั้นนอกสุดประกอบด้วย Clear Keratinized Cells ชั้นเดียว มีลักษณะเป็น Scale Like Plate เรียงซ้อนกันเกิดเป็นลาย ที่เป็นแบบเฉพาะของสัตว์แต่ละประเภทรวมถึงของคนด้วย	0	+1	0	0	+1	+1	+1	0	+1	+1	0	+1	+1	13	0.67	สอดคล้อง
2. การตรวจพิสูจน์ว่าเป็นเส้นผมเส้นขนของใคร - อายุเจ้าของเส้นผมเส้นขน เส้นผมเด็กจะมีลักษณะบางนุ่มขณะที่ของผู้ใหญ่จะมีสีเข้มมี Pigment มาก ส่วนในคนแก่ผมหงอก Pigment ก็ จะหมดไปทำให้ผมเป็นสีขาว	0	0	0	0	+1	+1	+1	+1	+1	-1	0	+1	+1	13	0.46	ไม่ สอดคล้อง
- เพศ สามารถดูด้วยตาเปล่าได้คร่าวๆ วิธีที่แน่นอนต้องตรวจโครโมโซมจากส่วนรากผมหรือเส้นผมก็ได้ โดยใช้สี Orcein ย้อม X-Chromatin หรือใช้สี Quinacrine สำหรับ Y-Chromatin	0	0	0	0	+1	+1	+1	0	+1	0	0	+1	+1	13	0.46	ไม่ สอดคล้อง
- หมู่เลือด สามารถตรวจหาหมู่เลือด ABO จากเส้นผมเส้นขนได้ วิธีที่นิยมและได้ผลคือวิธี Absorption-Elution ซึ่งให้ผลถูกต้องว่า 80% ไม่ว่าเส้นผมจะอยู่ในสภาพอย่างไรและสามารถตรวจได้ในเส้นผมเส้นขนที่เก็บไว้นานเกินกว่า 6 เดือน	0	+1	0	0	+1	+1	+1	0	+1	0	0	+1	+1	13	0.54	สอดคล้อง

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล การประเมินความสอดคล้องของหลักเกณฑ์การรับฟัง
พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย: กรณีศึกษาพยานหลักฐานทาง
ชีววิทยาตามหลักวิชาการ พบว่า ส่วนใหญ่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ซึ่ง
ค่า IOC ที่ใช้ได้จะต้อง ≥ 0.50 ขึ้นไปจึงจะใช้ได้ ถ้าต่ำกว่านี้อาจจะต้องปรับปรุงหรือตัดหลักเกณฑ์
ข้อนั้นๆ ทิ้ง

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University

2. ผลการวิเคราะห์ค่าความเที่ยงตรง (Validity) ของหลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย (ต่อ)

หลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย: กรณีศึกษาพยานหลักฐานทางชีววิทยาตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกา	ผลการประเมินคะแนนของผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)													รวม	IOC	แปลผล
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13			
1. คำรับสารภาพ คำให้การของจำเลยว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริงก็เป็นพยานหลักฐานที่เพียงพอที่ศาลจะลงโทษผู้กระทำโดยอาศัยพยานหลักฐานนั้นแล้ว	0	-1	-1	-1	+1	-1	-1	-1	+1	-1	0	-1	-1	13	-0.54	ไม่สอดคล้อง
2. พยานหลักฐานทั้งพยานบุคคล พยานวัตถุและพยานพฤษีเหตุแวดล้อมที่มีความแน่นอนหนา มั่นคง เป็นพยานหลักฐานสำคัญที่ใช้ในการวินิจฉัยชี้ขาดข้อเท็จจริงและพิพากษาลงโทษจำเลย	+1	-1	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0	0	13	0.62	สอดคล้อง
3. วัตถุพยานเช่น การบันทึกภาพ เสียงไว้ด้วยตามแถบวีดิทัศน์ วัตถุพยานเหล่านี้เป็นการปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 133 ทวิ ซึ่งศาลยอมรับฟังวัตถุพยานจำพวกสื่อ ภาพและเสียงใช้ในการวินิจฉัยชี้ขาดข้อเท็จจริงและพิพากษาลงโทษจำเลย	0	-1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0	0	0	0	13	0.46	ไม่สอดคล้อง
4. การที่จำเลยและพยานไม่เคยรู้จักหรือมีสาเหตุโกรธเคืองกับกันมาก่อนมีน้ำหนักให้ศาลรับฟังมากยิ่งขึ้นและพิพากษาลงโทษจำเลย	+1	-1	0	0	+1	+1	+1	-1	0	+1	+1	-1	-1	13	0.15	ไม่สอดคล้อง
5. คำเบิกความของจำเลยที่มีเหตุผลสอดคล้องกับคำเบิกความของพนักงานสอบสวนเป็นลำดับมีน้ำหนักที่ทำให้ศาลรับฟังและพิพากษาลงโทษจำเลยได้	+1	0	0	+1	+1	+1	+1	-1	+1	+1	0	0	0	13	0.46	ไม่สอดคล้อง

2. ผลการวิเคราะห์ค่าความเที่ยงตรง (Validity) ของหลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย (ต่อ)

หลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย: กรณีศึกษาพยานหลักฐานทางชีววิทยาตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกา	ผลการประเมินคะแนนของผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)													รวม	IOC	แปลผล
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13			
6. พฤติการณ์ตามพยานหลักฐานที่น่าสืบประกอบคำรับสารภาพทำให้การของจำเลยมีน้ำหนักเพียงพอที่ทำให้ศาลเชื่อ ศาลรับฟังและพิพากษาลงโทษจำเลยว่าจำเลยการกระทำผิดจริงได้	+1	-1	-1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0	0	13	0.54	สอดคล้อง
7. การที่มีผู้รู้ ผู้เห็นเหตุการณ์อย่างใกล้ชิดจึงเป็นพยานหลักฐานที่มีน้ำหนักทำให้ศาลรับฟังและพิพากษาลงโทษจำเลยได้	+1	0	0	0	+1	+1	+1	+1	+1	-1	+1	0	0	13	0.46	ไม่สอดคล้อง
8. การที่พยานแวดล้อมให้การสอดคล้องเชื่อมโยงกันทั้งเหตุการณ์โดยตลอดเป็นพยานหลักฐานที่มีน้ำหนักทำให้ศาลรับฟังได้และพิพากษาลงโทษจำเลย	+1	0	+1	+1	+1	+1	+1	-1	+1	-1	0	0	0	13	0.38	ไม่สอดคล้อง
9. การตรวจพิสูจน์วัตถุพยานที่ได้กระทำตามหลักวิชานิติวิทยาศาสตร์โดยผู้มีความรู้เชี่ยวชาญ มีน้ำหนักน่าเชื่อถือ ทำให้มีน้ำหนักในการรับฟังและสามารถลงโทษจำเลยได้	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	-1	+1	+1	+1	13	0.85	สอดคล้อง
10. รายงานการตรวจพิสูจน์สารพันธุกรรมหรือวัตถุพยานทางชีววิทยาเป็นพยานหลักฐานสำคัญ ทำให้ศาลรับฟังและพิพากษาลงโทษจำเลยได้	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0	0	13	0.85	สอดคล้อง
11. หลักฐานทางวิทยาศาสตร์เป็นหลักฐานทางวิชาการที่น่าเชื่อถือทำให้ศาลรับฟังและพิพากษาลงโทษจำเลยได้	0	+1	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	13	0.85	สอดคล้อง

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล การประเมินความสอดคล้องของหลักเกณฑ์การรับฟัง
พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย: กรณีศึกษาพยานหลักฐานทาง
ชีววิทยาตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกา มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ซึ่ง
ค่า IOC ที่ใช้ได้จะต้อง ≥ 0.50 ขึ้นไปจึงจะใช้ได้ ถ้าต่ำกว่านี้อาจจะต้องปรับปรุงหรือตัดหลักเกณฑ์
ข้อนั้นๆ ทิ้ง

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	ศรันยภัทร เสียงสูง
วัน เดือน ปีเกิด	3 ธันวาคม 2531
สถานที่เกิด	จังหวัดแพร่ ประเทศไทย
ประวัติการศึกษา	มหาวิทยาลัยรังสิต ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ชีวการแพทย์, 2555 มหาวิทยาลัยรังสิต ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอาชีววิทยา และการบริหารงานยุติธรรม, 2557
ที่อยู่/สถานที่ทำงาน	บ้านเลขที่ 111 หมู่ที่ 3 ตำบลคอนมูล อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ 54130

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University